İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

175803

KENT PARKLARI İLE İLGİLİ KALİTE KRİTERLERİNİN OLUŞTURULMASI

DOKTORA TEZİ
Peyzaj Y. Mimarı Gökçen Firdevs YÜCEL
(502992202)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 24 Şubat 2005
Tezin Savunulduğu Tarih : 12 Ekim 2005

Tez Danışmanı :	**Prof.Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI**
Diğer Jüri Üyeleri	**Prof.Dr. Ahsen ÖZSOY (İ.T.Ü.)**
	Prof.Dr. Gülden ERKUT (İ.T.Ü.)
	Prof.Dr. Adnan UZUN (İ.Ü.)
	Doç.Dr. Hakan ALTINÇEKİÇ (İ.Ü.)

EKİM 2005

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmam da, araştırmalarımı destekleyen ve yardımcı olan değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Ahmet C. Yıldızcı başta olmak üzere, Sayın Prof.Dr. Ahsen Özsoy ve Sayın Prof.Dr. Gülden Erkut'a, çalışmalarım sırasında bana her konuda destek olan anneme, babama ve kardeşime sonsuz teşekkür ederim.

Ekim, 2005

Gökçen Firdevs YÜCEL

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ v
ŞEKİL LİSTESİ ix
ÖZET xiii
SUMMARY xv

1.GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Amacı 1
1.2. Çalışmanın Kapsamı 1
1.3. Çalışmada İzlenen Yöntemler 2

2. KENT PARKLARI İLE İLGİLİ KALİTE KRİTERLERİ 3
2.1. Aktivite ve Kullanımlar 7
2.1.1. Park alanlarında yer alan kullanıcı grupları 8
2.1.2. Park alanlarındaki aktiviteler 10
2.1.3. Çeşitlilik alt kriteri 13
2.2. Ulaşılabilirlik 15
2.2.1. Park Girişleri 17
2.2.2. Park alanlarında yer alan yollar 18
2.2.2.1. Yolların tasarımı 18
2.2.2.2. Yol kenarlarının bitkilendirilmesi 29
2.2.2.3. Yolların gece kullanımı 31
2.2.3. Okunaklılık alt kriteri 31
2.2.3.1. İşaretleme ve park bilgilendirmesi 32
2.3. Konfor ve İmaj 37
2.3.1. Tasarımda konfor 39
2.3.1.1. Yapısal tasarımda konfor 39
2.3.1.2. Bitkisel tasarımda konfor 53
2.3.1.3. İklimsel konfor 61
2.3.2. Güvenlik alt kriteri 62
2.3.2.1. Yardıma ulaşım 65
2.3.2.2. Görülebilirlik 66
2.3.3. Bakım alt kriteri 73
2.3.3.1. Park alanlarıyla ilgili genel bakım kuralları 73
2.3.3.2. Yeşil alanların bakımı 75
2.3.3.3. Yolların bakımı 77
2.3.3.4. Çocuk oyun alanlarının bakımı 77
2.4. Sosyallik 79
2.4.1. Sahiplik hissi alt kriteri 82
2.5. Bölüm Sonucu 83

3. KENT PARKLARI İLE İLGİLİ KALİTE KRİTERLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ **85**
3.1. Araştırmanın Yöntemi **85**
3.1.1. Anket formlarının hazırlanması 85
3.1.2. Örneklem modeli 85
3.1.3. Araştırmanın hipotezi 87
3.1.4. Verilerin analizi 88
3.2.Çalışma Alanlarının Özellikleri **90**
3.2.1. Maçka Parkı 90
3.2.2. Ulus Parkı 96
3.2.3. Zeytinburnu Parkı 101
3.3. Kullanıcıların Sosyo-demografik Özellikleri **106**
3.4. Kalite Kriterleri İle İlgili Soruların Değerlendirilmesi **109**
3.4.1. Aktivite ve kullanımlarla ilgili soruların değerlendirilmesi 109
3.4.1.1. Aktivitelerin yeterliliği ile ilgili düşünceler 109
3.4.1.2. Park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliği 109
3.4.1.3. Parklarda gerçekleştirilen aktiviteler 109
3.4.1.4. Parklarda yetersiz bulunan aktiviteler 110
3.4.1.5. Parklara kimlerle geldikleri 110
3.4.1.6. Parklara geliş sıklıkları 111
3.4.1.7. Parkları kullanma saatleri 111
3.4.1.8. Parklara hangi günlerde geldikleri 111
3.4.1.9. Parklara hangi mevsimlerde geldikleri 112
3.4.1.10. Parklarda ne kadar süre kaldıkları 112
3.4.2. Ulaşılabilirlik ile ilgili soruların değerlendirilmesi 113
3.4.2.1. Yolların yeterliliği ile ilgili düşünceler 113
3.4.2.2. Parklar içerisindeki yolların okunaklılığı 113
3.4.2.3. Parklara hangi araçla geldikleri 113
3.4.2.4. Parklara erişim süreleri 114
3.4.2.5. Parklara hangi semtten geldikleri 114
3.4.3. Konfor ve İmaj ile ilgili soruların değerlendirilmesi 116
3.4.3.1. Park konforu ile ilgili düşünceler 116
3.4.3.2. Park imajı ile ilgili düşünceler 116
3.4.3.3. Parkların güvenliği 116
3.4.3.4. Aydınlatma ve bitkilendirmenin yeterliliği 119
3.4.3.5. Parkların bakımı 120
3.4.4. Sosyallik ile ilgili soruların değerlendirilmesi 121
3.4.4.1. Parkın sosyalliği ile ilgili düşünceler 121
3.4.4.2. Kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmedikleri 121
3.4.4.3. Parklarda tanıdık kimselerle karşılaşılıp karşılaşılmadığı 121
3.4.4.4. Parklarda diğer insanlarla iletişim kurmak isteyip istemedikleri 122
3.4.5. Genel beğeni ile ilgili soruların değerlendirilmesi 123
3.4.5.1. Genel beğeni ile ilgili düşünceler 123
3.4.5.2. Parklarda en çok neden hoşlandıkları 123
3.4.5.3. Parklarda en az neden hoşlandıkları 124
3.4.5.4. Parkı hangi kelime ile tanımladıkları 125
3.5. Kalite Kriterleri ile İlgili Hipotezlerin Testi **126**
3.5.1. Genel Beğeni ve Aktivite Yeterliliği 126
3.5.1.1. Genel Beğeni ve Çeşitlilik 127
3.5.2. Genel Beğeni ve Ulaşılabilirlik 128

3.5.2.1. Genel Beğeni ve Okunaklılık 129
3.5.3. Genel beğeni ve Konfor / Genel Beğeni ve İmaj 130
3.5.3.1. Genel Beğeni ve Güvenlik 132
3.5.3.2. Genel Beğeni ve Bakım 133
3.5.4. Genel Beğeni ve Sosyallik 134
3.5.4.1. Genel Beğeni ve Sahiplik Hissi 135
3.6. Sosyo-demografik Özelliklere Göre Kalite Kriterleri ve Genel Beğeninin Değerlendirilmesi 136
3.6.1. Cinsiyete göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 136
3.6.2. Medeni durum göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 138
3.6.3. Yaş dağılımına göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 140
3.6.4. Oturduğu ev tipine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 142
3.6.5. Eğitim durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 145
3.6.6. Gelir durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 146
3.6.7. Mesleklere göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 147
3.6.8. İstanbul' da yaşama sürelerine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi 149
3.7. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi 151

4. SONUÇ 168

KAYNAKLAR 176

EKLER 183
A – Sosyo-demografik Özelliklere Göre Kalite Kriterleri ve Genel Beğeninin Değerlendirilmesi **183**
B – Anket Soruları **191**

ÖZGEÇMİŞ 196

Tablo Listesi

		Sayfa No
Tablo 2.1.	Kalite Kriterleri	6
Tablo 2.2.	Yaya yolları için kaplama malzemeleri	23
Tablo 2.3.	Dış mekan merdivenleri ve rampaları için trabzan yükseklikleri	26
Tablo 2.4.	Park alanları için malzeme seçimi	39
Tablo 2.5.	0-5 yaş grubu çocukların oyun yeri ekipmanları için yaklaşık boyutlar ve mekan gereksinimleri	44
Tablo 2.6.	6-10 yaş grubu çocukların oyun yeri ekipmanları için yaklaşık boyutlar ve mekan gereksinimleri	46
Tablo 2.7.	10-14 yaş grubu çocukların spor sahaları için yaklaşık boyutlar ve mekan gereksinimleri	47
Tablo 2.8.	Yetişkinler için spor sahaları boyutları	48
Tablo 2.9.	Açık alanlarda kullanılmasında sakınca olabilecek bitki türleri	57
Tablo 2.10.	Çocuk oyun alanlarında kullanılabilecek bitkiler	58
Tablo 2.11.	Parklar ve otopark alanları için aydınlatma	68
Tablo 2.12.	Yeşil alanların bakım programı	76
Tablo 2.13.	Oyun alanı kontrolleri	78
Tablo 3.1.	Anketlerin yapıldığı zamanki hava durumu	87
Tablo 3.2.	Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri	108
Tablo 3.3.	Kullanıcıların parklar içerisindeki aktivitelerin yeterliliği ile ilgili düşünceleri	109
Tablo 3.4.	Kullanıcıların parklar içerisindeki aktivitelerin çeşitiliği ile ilgili düşünceleri	109
Tablo 3.5.	Kullanıcıların parklarda gerçekleştirdikleri aktiviteler	110
Tablo 3.6.	Kullanıcıların parklarda yetersiz buldukları aktiviteler	110
Tablo 3.7.	Kullanıcıların parklara kiminle geldikleri	110
Tablo 3.8.	Kullanıcıların parklara geliş sıklıkları	111
Tablo 3.9.	Kullanıcıların parkları kullanma saatleri	111
Tablo 3.10.	Kullanıcıların parklara hangi günlerde geldikleri	112
Tablo 3.11.	Kullanıcıların parklara hangi mevsimlerde geldikleri	112
Tablo 3.12.	Kullanıcıların parklarda ne kadar süre kaldıkları	112
Tablo 3.13.	Kullanıcıların parklar içerindeki yolların yeterliliği ile ilgili düşünceleri	113
Tablo 3.14.	Kullanıcıların park içerisindeki yolların okunaklılığı ile ilgili düşünceleri	113
Tablo 3.15.	Kullanıcıların park içerisindeki harita ve yönlendirme işaretlerinin yeterliliği ile ilgili düşünceleri	113
Tablo 3.16.	Kullanıcıların parklara hangi araçla geldikleri	114
Tablo 3.17.	Parklara özel araçları ile gelen kullanıcıların otopark alanlarını yeterli bulup bulmadıkları	114

Tablo 3.18. Kullanıcıların parklara erişim süreleri..... 114
Tablo 3.19. Kullanıcıların parklara hangi semtten geldikleri..... 115
Tablo 3.20. Kullanıcıların parkların konforları ile ilgili düşünceleri..... 116
Tablo 3.21. Kullanıcıların parkların imajları ile ilgili düşünceleri..... 116
Tablo 3.22. Kullanıcıların parkların güvenliği ile ilgili düşünceleri..... 117
Tablo 3.23. Kullanıcıların parklarda güvensiz hissettikleri zamanlar olup olmadığı..... 117
Tablo 3.24. Kullanıcıların parklarda güvensiz hissettikleri zamanlar..... 117
Tablo 3.25. Kullanıcıları park içerisinde rahatsız eden aktiviteler..... 118
Tablo 3.26. Kullanıcıların park içerisinde acil bir durumda gerekebilecek yardıma ulaşım ile ilgili düşünceleri..... 118
Tablo 3.27. Kullanıcıların yardıma ulaşım için istedikleri olanaklar..... 118
Tablo 3.28. Kullanıcıların park içerisindeki aydınlatmanın yeterliliği ile ilgili düşünceleri..... 119
Tablo 3.29. Kullanıcıların park içerisindeki bitkilendirmenin yeterliliği ile ilgili düşünceleri..... 119
Tablo 3.30. Kullanıcıların parkların bakımı ile ilgili düşünceleri..... 120
Tablo 3.31. Kullanıcıların park alanlarında gördükleri bakım sorunları.... 120
Tablo 3.32. Kullanıcıların parkları insanlar için iyi birer toplanma mekanı olarak görüp görmedikleri..... 121
Tablo 3.33. Kullanıcıların kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmedikleri..... 121
Tablo 3.34. Kullanıcıların parka geldiklerinde tanıdık kimselerle karşılaşıp karşılaşmadıkları..... 122
Tablo 3.35. Kullanıcıların parka geldiklerinde etraflarındaki diğer insanlarla iletişim kurmak isteyip istemedikleri..... 122
Tablo 3.36. Parktaki diğer insanlarla iletişim kurmanın kolaylığı..... 122
Tablo 3.37. Kullanıcıların parklarla ilgili genel değerlendirmeleri..... 123
Tablo 3.38. Kullanıcıların parklarla ilgili olarak en çok neden hoşlandıkları..... 123
Tablo 3.39. Kullanıcıların parklarla ilgili olarak en az neden hoşlandıkları..... 124
Tablo 3.40. Kullanıcıların parkı hangi kelimelerle tanımladıkları..... 125
Tablo 3.41. Genel beğeni ve aktivite yeterliliği arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 126
Tablo 3.42. Genel beğeni ve aktivite çeşitliliğinin yeterliliği arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 127
Tablo 3.43. Genel beğeni ve ulaşılabilirlik arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 128
Tablo 3.44. Genel beğeni ve okunaklılık arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 129
Tablo 3.45. Genel beğeni ve konfor arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 130
Tablo 3.46. Genel beğeni ve imaj arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 131
Tablo 3.47. Genel beğeni ve güvenlik arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 132

Tablo 3.48. Genel beğeni ve bakım arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 133
Tablo 3.49. Genel beğeni ve sosyallik arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 134
Tablo 3.50. Genel beğeni ve sahiplik hissi (kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmedikleri) arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi..... 135
Tablo 3.51. Cinsiyet ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 136
Tablo 3.52. Maçka Parkı' nda cinsiyete göre imaj kriterinin değerlendirilmesi..... 137
Tablo 3.53. Ulus Parkı' nda cinsiyete göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi..... 137
Tablo 3.54. Zeytinburnu Parkı' nda cinsiyete göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi..... 137
Tablo 3.55. Medeni durum ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 138
Tablo 3.56. Ulus Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi..... 139
Tablo 3.57. Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sosyallik kriterinin değerlendirilmesi..... 139
Tablo 3.58. Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi..... 139
Tablo 3.59. Yaş ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 140
Tablo 3.60. Ulus Parkı' nda yaş dağılımına göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi..... 141
Tablo 3.61. Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre aktivite ve kullanımlar kriterinin değerlendirilmesi..... 141
Tablo 3.62. Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre güvenlik kriterlerinin değerlendirilmesi..... 142
Tablo 3.63. Oturduğu ev tipi ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 142
Tablo 3.64. Maçka Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi..... 143
Tablo 3.65. Ulus Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi..... 143
Tablo 3.66. Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre aktivite ve kullanımlar kriterinin değerlendirilmesi..... 144
Tablo 3.67. Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre çeşitlilik kriterinin değerlendirilmesi..... 144
Tablo 3.68. Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre sosyallik kriterinin değerlendirilmesi..... 144
Tablo 3.69. Eğitim durumu ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 145
Tablo 3.70. Maçka Parkı' nda eğitim durumuna göre imaj kriterinin değerlendirilmesi..... 145
Tablo 3.71. Maçka Parkı' nda eğitim durumuna göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi..... 146

Tablo 3.72. Ulus Parkı' nda eğitim durumuna göre ulaşılabilirlik kriterinin değerlendirilmesi..... 146
Tablo 3.73. Gelir durumu ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 147
Tablo 3.74. Maçka Parkı' nda gelir durumuna göre ulaşılabilirlik kriterinin değerlendirilmesi..... 147
Tablo 3.75. Meslekler ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 148
Tablo 3.76. Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi..... 148
Tablo 3.77. Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi..... 149
Tablo 3.78. İstanbul' da yaşama süreleri ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi..... 149
Tablo 3.79. Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre çeşitlilik kriterinin değerlendirilmesi..... 150
Tablo 3.80. Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi..... 150
Tablo 3.81. Kullanıcıların kalite kriterleri ve genel beğenileri ile ilgili düşünceleri..... 153
Tablo 3.82. Genel beğeni ile kalite kriterleri arasındaki ikili ki-kare analizi..... 159
Tablo 3.83. Kalite kriterleri ile ilgili hipotezlerin test sonuçları..... 160
Tablo 3.84. Sosyo-demografik özelliklerin ilişkili olduğu kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri..... 161

Şekil Listesi

		Sayfa No
Şekil 2.1.	: Park kalitesini etkileyen faktörler	6
Şekil 2.2.	: Emeklilerin oluşturduğu bir kullanıcı grubu (Wales, United Kingdom)	8
Şekil 2.3.	: Preston Park, Bringthon	9
Şekil 2.4.	: Aktivitelerin yerleştirilmesi	11
Şekil 2.5.	: İnsanların mekanları algılamaları	13
Şekil 2.6	: Detaylar, mobilyalar ve tasarım elemanlarında çeşitliliğin sağlanması	13
Şekil 2.7.	: Mekan içerisinde birliğin bozulması	14
Şekil 2.8.	: Ağaçların mevsimlere göre değişen formları ile bitkisel tasarımda çeşitlilik sağlanabilir	14
Şekil 2.9.	: Balon aktivitesi, Bournemouth Centre Gardens	15
Şekil 2.10.	: Saratoga Springs, New York	16
Şekil 2.11.	: Bir park girişi tasarımı	17
Şekil 2.12.	: Bryant Park, New York City	18
Şekil 2.13.	: Aynı giriş, daha davet edici ve açık biçimde yeniden tasarlanmıştır	18
Şekil 2.14.	: Yollar farklı bölgelere ulaşım sağlamalıdırlar	19
Şekil 2.15.	: Ana ve yan yollar tekstür, genişlik ve bitkilendirmelerindeki farklılıklar ile ayırtedilebilirler	19
Şekil 2.16.	: Yaya bağlantıları boyunca yer alan zayıf görünümler suç işlemek için fırsatlar yaratırlar	20
Şekil 2.17.	: Bir kavşaktan diğerine görünümler, yayaları alternatif yollardan haberdar ederler ve hangi yoldan gidebileceklerine dair seçme şansı verirler	20
Şekil 2.18.	: Çim ve diğer bitkilendirilmiş yüzeylerde yer alan kestirme yollar	21
Şekil 2.19.	: Phoenix, Arizona	22
Şekil 2.20.	: Luxemburg Gardens, Paris, France	22
Şekil 2.21.	: Yolun yüzey malzemesindeki değişiklik, kullanım değişikliğini kuvvetlendirir	23
Şekil 2.22.	: Köprüler park içerisindeki dolaşım modelinin tamamlayıcı elemanlarıdırlar	24
Şekil 2.23.	: Merdiven genişlikleri	24
Şekil 2.24.	: Merdiven tasarımı	25
Şekil 2.25.	: Tipik rampa görünüşleri	26
Şekil 2.26.	: İki yönlü özürlü rampası boyutları	26
Şekil 2.27.	: Çok fazla düz zemin monotonluk yaratır	27
Şekil 2.28.	: Düz yüzeyli geniş alanlar farklı tekstür ve biçimlerle dağıldıklarında daha ilginçtirler	27

Şekil 2.29. : Yollar boyunca yer alan düz zeminler algılanan genişliği artırırlar 27
Şekil 2.30. : Yol boyunca yer alan odak noktaları, örneğin; bir şelale, yön bulmaya yardım edebilirler 28
Şekil 2.31. : Yollar boyunca yer alan oturma elemanları, dinlenmek ve doğayı gözlemlemek için önemlidirler 29
Şekil 2.32. : Yol kenarlarının bitkilendirilmesi 29
Şekil 2.33. : Hem yol sınırını tanımlamak hem de yola gölge vermek için yol kenarlarının bitkilendirilmesinde yapraklı ağaçlar kullanılabilir (Fisher Adası, Florida) 29
Şekil 2.34. : Yolların tercih edilme dereceleri 30
Şekil 2.35. : Yolların aydınlatılması 31
Şekil 2.36. : Yollarda yönlendirmede Landmark' ın önemi 32
Şekil 2.37. : Yol boyunca yer alan bir çam ağacı ayırt edici bir özellik gösterirken, pekçoğu arasındaki bir çam ağacı ayırt edici özelliğini kaybeder 32
Şekil 2.38. : Bir park girişinde yer alan işaretlerin yerleri 34
Şekil 2.39. : Parkı ilk kez kullanacak ziyaretçiler için haritaların tasarımı 35
Şekil 2.40. : Haritalar yukarıdaki kategorilere ait bilgileri vurgulamalıdırlar 35
Şekil 2.41. : The Louvre, Paris, France 37
Şekil 2.42. : Paley Park, New York 38
Şekil 2.43. : Su fiskiyeleri, Park Théodore Monod, Le Mans, France 38
Şekil 2.44. : Bryant Park, New York 39
Şekil 2.45. : Özürlüler için park yeri tasarımı 41
Şekil 2.46. Park etme şekilleri 42
Şekil 2.47. : Old Alvarado Park, Union City, Canada 43
Şekil 2.48. : Heykeller ve su elemanından oluşan kompozisyon çocukları oyuna teşvik etmektedir (Fukuoka Şehri, Japonya) 45
Şekil 2.49. : Kum ve su içeren yükseltilmiş oyun alanları tekerlekli sandalye kullanıcılarının ulaşımına olanak sağlarlar 47
Şekil 2.50. : Özürlüler için basketbol potası yüksekliği 48
Şekil 2.51. : Dekoratif Perdeleme, Kuzey Idaho Centennial Yolu 49
Şekil 2.52. : Bank tasarımı kullanıcıların fiziksel sınırlamalarını gözönünde bulundurmalıdır 50
Şekil 2.53. : Oturma elemanları boyutları 50
Şekil 2.54. : Bank ve tekerlekli sandalyenin bir arada düşünülmesi 51
Şekil 2.55. : Çöp kutuları 51
Şekil 2.56. : Çeşmenin boyutları 52
Şekil 2.57. : Üst örtü ögeleri 52
Şekil 2.58. : Bitkiler gölge sağlayabilirler 54
Şekil 2.59. : Bitkiler rüzgarı engelleyebilirler 54
Şekil 2.60. : Kötü kokulara karşı tampon görevi yapabilirler 54
Şekil 2.61. : Bitkiler gürültü kontrolünde kullanılabilirler 54
Şekil 2.62. : Bitkiler erozyon kontrolünde kullanılabilirler 54
Şekil 2.63. : Farklı formdaki bitkilerin bir arada kullanılması 55
Şekil 2.64. : Bir grup bitkilendirmesi örneği 56
Şekil 2.65. : Küçük mekanların doğru bitkilendirme ile daha büyük hissettirilmesi 56

Şekil 2.66. : Çocuklara açık çim alanlar üzerinde güneşlenmek, yazın güneşli havalarda gölgede oynamak ve dinlenmek için fırsatlar verilmelidir..... 59
Şekil 2.67. : İklimsel kontrol..... 59
Şekil 2.68. : Yaşlı kullanıcılar için bahçeler..... 60
Şekil 2.69. : Özürlüler için yükseltilmiş bitkilendirmeler..... 60
Şekil 2.70. : Yukarıdaki şekilde görülen oturma alanı yanlış yönlendirme sonucu uygun iklimsel koşulları sağlamaması nedeniyle az kullanılacaktır..... 61
Şekil 2.71. : Oturma yeri, fazladan gelen soğuk kış rüzgarlarının perdelenmesi için bazı bitkilerin eklenmesiyle güneye yönlendirilmelidir..... 61
Şekil 2.72. : Central Park' ın sınırları gerek görünür gerekse fiziksel açıdan erişimi engellemekteydi..... 67
Şekil 2.73. : Central Park' ı çevreleyen duvarların ve duvar kenarlarındaki bitkilerin uzaklaştırılması ile park yaya kaldırımı yönünde açılmış ve parkın görünümü ve kullanımı artırılmıştır..... 67
Şekil 2.74. : Yoğun bitkilendirmenin göz seviyesinde budanması daha iyi bir görülebilir ulaşım sağlar..... 70
Şekil 2.75. : Yol kenarlarındaki bitkilendirmenin görünürlüğe etkisi..... 70
Şekil 2.76. : Central Park' ın yol sisteminden tipik bir görünüm..... 71
Şekil 2.77. : Central Park' ta yer alan alçak bitkilerin uzaklaştırılması ile görüş sahaları açılmıştır..... 71
Şekil 2.78. : Bitkilendirme ve aydınlatmanın park içerisindeki güvenlik için önemi..... 72
Şekil 2.79. : Yol kenarlarında bitkilendirme ile beraber düşünülerek kullanılabilecek bazı aydınlatma armatürleri yükseklikleri..... 72
Şekil 2.80. : Sohbet eden bir grup, Laguna Beach, California..... 79
Şekil 2.81. : Bankların yerleştirilmesinin sosyal etkileşime etkisi..... 80
Şekil 2.82. : Sosyal mekanlar oluşturmada tasarım önemli bir rol oynar..... 81
Şekil 2.83. : St James Park, London..... 81
Şekil 3.1. : Kalite kriterleri kavramsal modeli..... 89
Şekil 3.2. : Park girişlerinden görünümler..... 90
Şekil 3.3. : Park sınırı, teleferik ve park içerisinde iki yakayı birbirine bağlayan köprü 91
Şekil 3.4. : Kafeler ve tuvalet alanından görünümler..... 92
Şekil 3.5. : Yer satrancı, halı saha ve koşu parkurundan görünümler..... 92
Şekil 3.6. : Çocuk oyun alanından görünümler..... 93
Şekil 3.7. : Su elemanlarından görünümler..... 93
Şekil 3.8. : Donatı elemanları..... 93
Şekil 3.9. : Maçka Parkı planı..... 94
Şekil 3.10. : Maçka Parkı hava fotoğrafı..... 95
Şekil 3.11. : Park manzarasından bir görünüm..... 96
Şekil 3.12. : İspanyol merdivenler..... 96
Şekil 3.13. : Park girişlerinden görünümler..... 97
Şekil 3.14. : Kafelerden görünümler..... 98
Şekil 3.15. : Tuvalet alanı..... 98
Şekil 3.16. : Çocuk oyun alanından görünümler..... 98
Şekil 3.17. : Su elemanından görünümler..... 99

Şekil 3.18. : Dinlenme ve seyir ceplerinden görünümler..... 99
Şekil 3.19. : Donatı elemanlarından görünümler..... 99
Şekil 3.20. : Ulus Parkı planı..... 100
Şekil 3.21. : Ulus Parkı hava fotoğrafı..... 101
Şekil 3.22. : Otopark alanları ve parka ulaşımı kolaylaştıran üst geçitten görünümler..... 102
Şekil 3.23. : Çay bahçesinden görünümler..... 102
Şekil 3.24. : Spor alanı ve tuvalet alanından görünümler..... 103
Şekil 3.25. : Anfitiyatrodan bir görünüm..... 103
Şekil 3.26. : Donatı elemanlarından görünümler..... 103
Şekil 3.27. : Zeytinburnu Parkı planı..... 104
Şekil 3.28. : Zeytinburnu Parkı hava fotoğrafı..... 105

KENT PARKLARI İLE İLGİLİ KALİTE KRİTERLERİNİN OLUŞTURULMASI

ÖZET

Kentlerde yaşayan insanlar, kentli olmanın getirdiği toplumsal, sosyolojik, ekonomik ve psikolojik baskıları üzerlerinde hissederler. Yaşamlarını kentin kendilerine sunduğu kentsel ortamlarda sürdürürler. Apartman blokları, trafik yükü, kirlilik vb. gibi faktörler kentsel ortamın bileşenlerindendir. Kent ortamının kırsala bakan yüzü olan kentsel yeşil alanlar, kentte yaşamanın getirdiği olumsuz koşulları iyileştirici etkiye sahiptirler. Kentsel yeşil alanlar bina, mahalle, semt, kent ve bölge ölçeğine kadar değişik kademelere sahiptir. Kentsel yeşil alanlar içerisinde önemli bir yere sahip olan kent parkları kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir etkendirler. Kaliteli Kent Parkı çevreleri kentsel yaşam kalitesinin artırılması için zorunludurlar. Kaliteli Kent Parkı çevrelerinin başarısı; planlama, tasarım, uygulama ve bakım koşullarından etkilenecektir.

Bu çalışmanın amacı kent parklarında kullanıcılar için kaliteli bir yaşam çevresi oluşturmada etkin olan kalite kriterlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla öncelikle dört ana kalite kriteri ve alt kriterleri belirlenmiştir. Bunlar; Aktivite ve Kullanımlar (Alt kriteri: Çeşitlilik), Ulaşılabilirlik (Alt kriteri: Okunaklılık), Konfor ve İmaj (Alt kriterleri: Güvenlik ve Bakım) ve Sosyallik (Alt kriteri: Sahiplik hissi)' dir. Belirlenen bu kriterler, örneklem alanlar olarak seçilen İstanbul' un üç ayrı bölgesindeki Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda kullanıcılarla yapılan anketlerle irdelenmiştir. Anket çalışması, kişilerin rastgele seçilmesi yoluyla, hafta içi ve hafta sonlarında eşit oranlarda dağıtılarak, birebir görüşülerek yapılmıştır. Her bir örneklem alanda, 200'er adet olmak üzere, toplam 600 anket yapılmıştır. Toplanan bilgiler istatiksel analiz programı olan SPSS (PC) paket programı kullanılarak analiz edilmiş, anketlerle edinilen bilgiler Ki-Kare anlamlılık sınamasından geçirilmiştir.

Çalışma, 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, çalışmanın amacı, çalışmanın kapsamı ve izlenen yöntemler açıklanmıştır. İkinci bölümde, Kent Parkları ile ilgili Kalite Kriterlerinin belirlenmesine yönelik teorik çalışma yapılmıştır. Üçüncü bölümde, belirlenen kalite kriterlerinin değerlendirilmesi aşamasına geçilmiştir. Bu bölümde sırasıyla; araştırmanın yöntemi, çalışma alanlarının özellikleri, kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri, kalite kriterleri ile ilgili hipotezlerin testi, sosyo-demografik özelliklere göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi ilgili konularda analizler yapılmıştır. Dördüncü bölümde de örneklem alanlar olarak seçilen Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytiburnu Parkı' nda yapılan anketler sonucunda elde edilen bilgiler ışığında oluşturulan kalite kriterlerinin genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında; ki-kare testi sonuçlarına göre; belirlenen kalite kriterlerinden Konfor, İmaj, Güvenlik, Bakım ve Sosyallik kriterlerinin kullanıcıların

parkları kaliteli olarak algılamalarında etkili önemli kriterler olduğu, Çeşitlilik kriterinin kullanıcılarının genel beğenilerini dolayısıyla da parkı kaliteli olarak algılamalarını etkilemeyen bir kriter olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın son aşamasında ise, ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerindeki farklılıklara göre kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmış; sosyo-demografik özelliklerdeki farklılaşmanın genel beğeni algılamalarını etkilemediği, kalite kriterleri algılamalarını etkilediği belirlenmiştir.

SETTING QUALITY CRITERIAS IN CITY PARKS

SUMMARY

The people living in cities feel the social, sociological, economic and psychological pressures as city dwellers. They lead their lives in the urban settings within the cities. Apartment blocks, traffic load, pollution etc. are the components of urban setting. The urban green areas as the facets of the countryside have improving effects on the negative aspects of urban life. It is a must to form city park environments with high quality in order to improve the urban life quality. Urban green areas are found in small areas as well as in big areas, namely, buildings, neighborhoods, districts, cities and regions. City parks which have an important place in urban gren areas have a significant impact on the improvement of the quality of the urban life. The achievements of quality of city parks environments will be affected planning, design, practice and maintenance conditions.

The aim of this study is to set the quality criteria effective in setting a life environment with high quality for the users. In order to achieve this, first four main quality criteria and sub criterias were set. These are Activity and Uses (Sub criteria: Variety), Accessibility (Sub criteria: Legibility), Comfort and Image (Sub criterias: Safety and Maintenance), and Sociability (Sub criteria: Feeling of ownership). These set criteria were analyzed through the surveys applied on the users of Maçka Park, Ulus Park and Zeytinburnu Park, which have been selected as the sample areas in three different regions of Istanbul. The survey was conducted through random sampling on weekdays and at weekends allocated on an equal basis and through face to face interaction. In each sample 200 surveys were carried out, which equals to 600 in sum. The collected data were analysed through SPSS (PC), a statistical analysis program and the Chi Square test was carried out to find significant differences.

The study consists of four parts. In the first part, the aim and scope of the study as well as the methods devised are described. The second part involves a theoretical study on setting the quality criteria for city parks. In the third part the set quality criteria are assessed. In this part there are analyses on the method of the study, the qualities of the study area, the socio-demographic qualities of the users, tests of the hypotheses about the quality criteria, evaluations of the quality criteria according to the socio-demographic characteristics and the general satisfaction. In the fourth part there is the general assessment of the quality criteria set in the light of the data collected through the surveys conducted in Maçka Park, Ulus Park and Zeytinburnu Park, selected as the sample areas.

The findings of the study reveal that according to the Chi Square test results Comfort, Image, Security, Maintenance and Sociability criteria were found to important criterias in perceiving the parks as the ones with high quality. The Chi Square test results also showed that the Variability criteria is the one which not affect the general satisfaction, thus perceptions of the parks as this with high quality.

In the last part of the study the attempt was to find whether there were relations in the evaluations of the users about the quality criteria and their general satisfaction according to the variances in their socio-demographic qualities. It was found out that the variability in the socio-demographic qualities did not affect the general satisfaction perceptions but affected the perceptions about the quality criterias.

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Kentlerde yaşayan insanlar, kentli olmanın getirdiği toplumsal, sosyolojik, ekonomik ve psikolojik baskıları üzerlerinde hissederler. Yaşamlarını kentin kendilerine sunduğu kentsel ortamlarda sürdürürler. Apartman blokları, trafik yükü, kirlilik vb. gibi faktörler kentsel ortamın bileşenlerindendir. Kent ortamının kırsala bakan yüzü olan kentsel yeşil alanlar, kentte yaşamanın getirdiği olumsuz koşulları iyileştirici etkiye sahiptirler. Kentsel yeşil alanlar bina, mahalle, semt, kent ve bölge ölçeğine kadar değişik kademelere sahiptir. Kentsel yeşil alanlar içerisinde önemli bir yere sahip olan kent parkları kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir etkendirler. Kaliteli Kent Parkı çevreleri yaşam kalitesinin artırılması için zorunludurlar. Kaliteli Kent Parkı çevreleri; planlamada, tasarımda, uygulamada ve bakımda kalitenin başarılmasıyla gerçekleşir.

Bu çalışmanın amacı kent parklarında kullanıcılar için kaliteli bir yaşam çevresi oluşturmada etkin olan kalite kriterlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla dört ana kalite kriteri ve bu ana kriterlerle ilgili alt kriterler oluşturulmuştur. Bunlar; Aktivite ve Kullanımlar (Alt kriteri: Çeşitlilik), Ulaşılabilirlik (Alt kriteri: Okunaklılık), Konfor ve İmaj (Alt kriterleri: Güvenlik ve Bakım) ve Sosyallik (Alt kriteri: Sahiplik hissi) olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu kriterler, örneklem alanlar olarak seçilen İstanbul' un üç ayrı bölgesindeki Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda kullanıcılarla yapılan anketlerle irdelenmiştir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Çalışma, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, çalışmanın amacı, çalışmanın kapsamı ve izlenen yöntemler açıklanmıştır. İkinci bölümde, Kent

Parkları ile ilgili Kalite Kriterlerinin belirlenmesine yönelik teorik çalışma yapılmıştır.

Üçüncü bölümde, belirlenen kalite kriterlerinin değerlendirilmesi aşamasına geçilmiştir. Bu bölümde sırasıyla; araştırmanın yöntemi, çalışma alanlarının özellikleri, kalite kriterleri ile ilgili soruların değerlendirilmesi, kalite kriterleri ile ilgili hipotezlerin testi, sosyo-demografik özelliklere göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi ilgili konularda bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde de örneklem alanlar olarak seçilen Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytiburnu Parkı' nda yapılan anketler sonucunda elde edilen bilgiler ışığında araştırma sonuçlarının genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

1.3. Çalışmada İzlenen Yöntemler

- Kalite Kriterlerinin Oluşturulması: Kent parkları ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulması için yapılırken kütüphane kaynaklarından ve internet üzerindeki konu ile ilgili çalışmalardan faydalanılmıştır.
- Kalite Kriterleri İle ilgili Anket Çalışmasının Hazırlanması: Kriterlerin oluşturulmasından sonra bunları doğrudan ölçmeye yönelik sorular hazırlanarak, deneme anketleri yapılmıştır. Anket çalışması, farklı sosyo-demografik özellikli kullanıcılara sahip, İstanbul' un üç ayrı semtinde yer alan üç ayrı parkta gerçekleştirilmiştir.
- Anket Çalışmasının Kapsamı: Anket çalışmasında, öncelikle her üç parktaki kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri belirlenmiş, ardından kalite kriterleri ile ilgili soruların değerlendirilmesi ve kalite kriterleri ile ilgili hipotezlerin testi yapılmıştır. Son olarak ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerindeki farklılıklara göre kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Anket çalışmasından elde edilen veriler, açıklayıcı ve bilgilendirici tablo ve şekillerle sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

2. KENT PARKLARI İLE İLGİLİ KALİTE KRİTERLERİ

Bir park kendi başına karmaşık bir sistemdir. İçerisinde yer alan bir çok faktör - bitkiler, toprak, su, hava, renk ve koku, mevsimler, görünür ve duyumsal tecrübeler, ziyaretçiler - bu karmaşık sistemi biçimlendirmek için bir araya gelirler [35, s.31].

Parklar pozitif çevresel kalitenin işaretlerinden biridir [85, s. 169]. Park ve onu çevreleyen alanlar, insanlara doğayla baş başa kalma fırsatları sunmalarının yanısıra, oyun oynama, paten kayma, yürüyüş yapma gibi fiziksel aktivitelere, sanat ve topluluk olayları gibi kültürel aktivitelere, arkadaşları ile toplanmak gibi sosyal aktivitelere katılma olanakları da verirler. Böylece insanların doğal ve sosyal çevre ile iletişimlerini sağlarlar.

Parklar insanlara sundukları farklı tipteki aktivitelere katılma olanakları ile, kent ortamını daha yaşanabilir kılarlar. Yaşam kalitesini artırırlar. Mori Sosyal Araştırma Enstitüsünün 2001 yılında İngiltere' de yaşam kalitesi ile ilgili yaptığı bir araştırmada konuşulan her beş kişiden biri parklar ve açık alanları en önemli kamu hizmetleri olarak gördüklerini belirtmişlerdir [52, s. 39].

Parkların daha yaşanabilir çevreler oluşturmada insanlara sağladıkları faydaları beş başlık altında toplayabiliriz:

- Sosyal faydaları: Doğayla ve toplumun diğer üyeleriyle bir araya gelme fırsatları sunarlar.
- Sağlık faydaları: Hem fiziksel hem psikolojik yönden faydalar sunarlar.
- Eğitici faydaları: Resmi ve resmi olmayan eğitim için kaynak oluştururlar.
- Çevresel faydaları: Hava kalitesi, koruma ve çeşitliliğin artırılmasına katkıda bulunurlar.
- Ekonomik faydaları: Doğrudan istihdam yaratma, yatırımı alana çekme ve yenilemeyi destekleme gibi olanaklar yaratırlar [52, s. 39].

Parklar şehir çevresinde en iyi bilinen ve kullanılan açık mekanlardır [88, s.69]. Çağdaş toplumlar için sosyal açıdan önemlidirler; faklı kültürler, ırklar, cinsiyetler, yaşlar, inanışlar arasındaki sınırları kıran en önemli şehir elemanlarıdırlar [67].

Eğer kent parkları, bugünkü öncelikli rekreasyonel rollerinden sıyrılıp toplumun gelişimi için bir katalizör olarak yeni bir role bürünebilselerdi, kentlerimizi zenginleştiren ve biçimlendiren önemli bileşenler olacaklardı.

19. yy' da tasarlanan ilk formal parklar, New York' taki Central Park örneğinde olduğu gibi kent yaşamının yoğunluğu ve kirliliği gerçeğine zıt olarak pasif ve güzel alanlar olarak planlanmışlardır. Daha sonraları önemli toplanma yerleri haline gelmişlerdir. Central Park' taki yelkenli havuz, hem doğadan keyif alınan hem de insanları bu alana çeken güzel bir örnektir [58].

Daha sonraları parklar, meydanlar, plazalar, yeşilyollar ve diğer farklı çeşitlerdeki mekanları içeren birbiriyle bağlantılı ve daha geniş "Açık Alan Sistemleri" olarak planlanmışlardır. Bu durum açık alanların kente faydalarının anlaşıldığının göstergesi olmuştur.

Park alanları tasarlamada ilk adım hitap edilecek topluluğun ihtiyaç ve taleplerinin belirlenmesidir. Daha sonra topluluğun özelliklerinin, park planlaması ve düzenlenmesini geliştirmek için nasıl kullanılacağına karar verilir. Bütün bunlar topluluğun park ile ilgili görüşlerinin gelişmesini sağlayacaktır.

Park için yer seçimi parkın başarısını önemli derecede etkileyecektir. Pek çok aktiviteye sahip çok güzel bir park bile eğer kötü konumlandırılmış ise boş veya kullanımsız kalabilir. Parklar yakın çevrelerinden beslenirler. Park çevresindeki konut ve ticari alanların çeşitliliği, günün farklı zamanlarında parka gelecek pek çok farklı kullanıcıyı parka çekecektir. Eğer park çevresi, potansiyel kullanıcı kaynağı sağlamazlar ise parklar potansiyel değerlerini koruyamayabilirler. *Jane Jacobs parkların olduğu yerlerde insanların olmadığından, insanların olduğu yerlerde de parkların olmadığından şikayet etmektedir* [4]. Jacobs' un ifade etmek istediği farklı kullanımlar içerisindeki yer seçimin, parkın başarısı için önemli bir faktör olduğudur.

Parkın nasıl kullanıldığının gözlemlenmesi ve insanların park ile ilgili algılamalarının ölçülmesi de, parkı başarılı bir yer haline getirmek için hangi

değişikliklerin yapılabileceğini anlamada önemlidirler. İyi park tasarımları; kullanıcılara katılabilecekleri değişik aktiviteler sağlamalı, farklı yaş grupları ve farklı tiplerdeki insanların kullanımı için çeşitli aktiviteler sunmalıdır - **Aktiviteler ve Kullanımlar.** Parka ulaşım kolay olmalıdır ve çevrelerindeki yerleşimlerle ilişkili olmalıdır - **Ulaşılabilirlik.** Güvenli, bakımlı ve çekici olmalıdır, parkta oturmak için yerler olmalıdır - **Konfor ve İmaj.** Park insanlara diğer insanlarla bir arada olma fırsatı vermelidir - **Sosyallik.** Bu sürecin sonuncu ve önemli kısmı park için bir şeyler yapmaktır: Park içerisinde değişiklikler yapmak, parkı kullanmak ve değişikliklerin kullanımı nasıl etkilediğini değerlendirmek.

Bu noktada başarılı bir park tasarlamak için dört önemli kriterin göz önünde tutulması gerekir diyebiliriz. Bunlar: Aktivite ve Kullanımlar, Ulaşılabilirlik, Konfor ve İmaj, Sosyallik' tir. Bu değişkenleri etkileyen sezgi yoluyla anlaşılan veya niteliğe ait görünümler ile istatistik veya araştırmalarla ölçülen niceliğe bağlı olan görünümler Tablo 2.1' de verilmiştir.

Tablo 2.1' de verilen kalite kriterlerini dolayısıyla da bir parkın kalitesini etkileyen birçok faktör vardır (Şekil 2.1). Bir parkın bütçesi, bakımı, tasarımı, düzenlemesi, parkta yer alan fiziksel durumlar ve suç aktiviteleri, park kullanıcılarının park ile algılamaları park kalitesini etkileyen faktörlerdir. Parkın fiziksel durumları, algılamaların şekillenmesinde ve park içerisinde oluşabilecek suçun devam ettirilmesinde önemli bir rol oynayabilir. Bakımsız ekipmanlar ve çöplerin birikmesi, parkın potansiyel kullanıcıları üzerinde negatif fikirler oluşturarak parkın başarısını önemli derecede azaltabilirler. İnsanlar, kötü ekipmanları ve çöpü, kendilerinin veya çocuklarının fiziksel güvenliğini tehdit eden durumlar olarak görebilirler. Kötü durumdaki oyun aletleri tehlikeli olarak düşünülebilir, çöp; cam kırıklarını ve diğer tehlikeli malzemeleri içerebilir [4]. Sonuç olarak, insanların parkı nasıl algıladıkları, onların park ile ilgili fikirlerini etkileyecek ve bu parkın kaderini belirleyecektir. Negatif algılamalar parkın kullanımını azaltabilecek, az kullanım parkta var olan problemleri artırabilecektir. İnsanlar olmadığında, park fiziksel bozulmalara ve istenmeyen aktivitelere maruz kalabilecek, insanlar koşullar kötüleştikçe parkı daha az kullanmak isteyecektir.

Tablo 2.1. Kalite Kriterleri [40, s.100]

Kalite Kriterleri	Algılanabilir Nitelikler		Ölçümler
Aktivite ve Kullanımlar	Gerçeklik Sürdürülebilirlik Özellik Eşsizlik Ödenebilirlik Aktivite	Eğlence Kullanışlılık Kutlama Canlılık Yerellik	Arazi değerleri Kira düzeyleri Arazi kullanımı biçimleri Parekende satışlar Yerel iş sahiplikleri
Ulaşılabilirlik	Okunaklılık Yürünebilirlik Güvenilirlik Süreklilik	Yakınlık Bağlantısızlık Uygunluk Ulaşılabilirlik	Trafik bilgileri Ayrılma modelleri Geçiş kullanımı Yaya aktivitesi Park etme kullanımı modelleri
Konfor ve İmaj	Güvenlik Oturulabilirlik Etkileyici Yürünebilirlik Tarih	Çekicilik Manevilik Yeşillik Temizlik	Suç istatistikleri Sağlık koşullarının iyileştirilmesi Bina durumları Çevresel veri
Sosyallik	İlişkiler içerisinde olma İşbirliği Komşuluk Hizmet Hoş karşılama	Sohbet etme Çeşitlilik Dostluk Gurur	Sokak yaşamı Sosyal ağlar Gece kullanımı Gönüllülük Kadın, çocuk ve yaşlıların sayısı

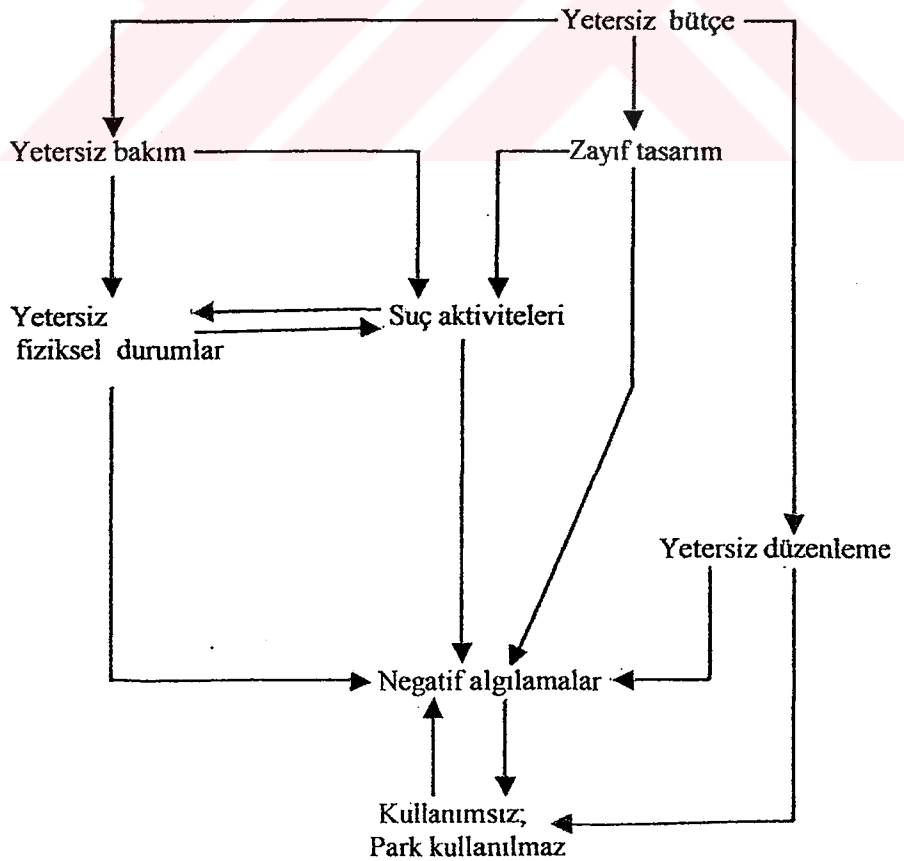

Şekil 2.1. Park kalitesini etkileyen faktörler [4]

2.1. Aktivite ve Kullanımlar

Aktiviteler mekanların temel yapı taşlarıdırlar ve insanları parklara çeken sebeplerdirler. Herhangi bir yerleşim içerisinde yer alan parkı özel veya eşsiz kılan, parkta yer alan arazi kullanımları veya aktivitelerin tipleridir [1, s.19].

Herhangi bir parkla ilgili "Aktivite ve Kullanımlar" ın değerlendirilmesi sürecinde aşağıdaki soruların gözönünde tutulması gereklidir.

- İnsanlar parkı kullanıyorlar mı yoksa park boş mu? İyi bir park, haftanın her günü, günün her saati ve yılın bütün mevsimleri boyunca çekici olmalıdır [83]. Parklar öğle vakitlerinde (Whyte, 1980) ve hafta sonları öğleden sonraları (More, 1985) yoğun olarak kullanılırlar. Boston ve Harrtford parklarında yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre; her iki parkta da öğlen saatlerinde yoğun aktivitenin olduğu görülmüştür. Yine öğlen saatlerinde sosyal aktivitelerin ve kadın kullanıcıların az olduğu belirlenmiştir. Öğlen saatlerinde yemek yeme ve sohbet etme baskın olan aktivitelerdir. Park kullanıcılarının öğleden sonraya doğru, sohbet etme, insanları seyretme, fotoğraf çekme gibi aktivitelere katıldığı tespit edilmiştir [45, s.15].
- Park değişik yaş grupları tarafından kullanılmakta mıdır? Parkta; bankları kullanan yaşlılar, salıncakların çevresine dağılmış çocuklar; parkın girişinde vakit geçiren gençler var mıdır? Emekliler ve çocuklu insanlar diğer insanlar işlerinde çalışırlarken, parklarda gün boyu vakit geçirebilirler.
- İnsanlar gruplar halinde midirler? (Şekil 2.2) Ne çeşit gruplar vardır? (Çiftler, arkadaşlar, işçiler, aileler, küçük veya geniş gruplar gibi). Değişik kullanıcı grupları, değişik kullanım modelleri oluştururlar. Kullanıcı gruplarının parklar içerisindeki aktivite modellerine baktığımızda, bireysel aktivitelerin çoğunlukla sabahları, aile aktivitelerinin öğleden sonraları ve arkadaş gruplarının ise geceleri görüldüğünü söyleyebiliriz [64]. Bekarlar ve insan grupları tarafından kullanılan parklar, yalnız başına gelen kullanıcılar tarafından kullanılanlardan daha iyidirler. Çünkü bu, parkta insanların arkadaşları ile oturabilecekleri yerlerin bulunduğu, parkın daha sosyal ve eğlenceli bir yer olduğu anlamına gelir.

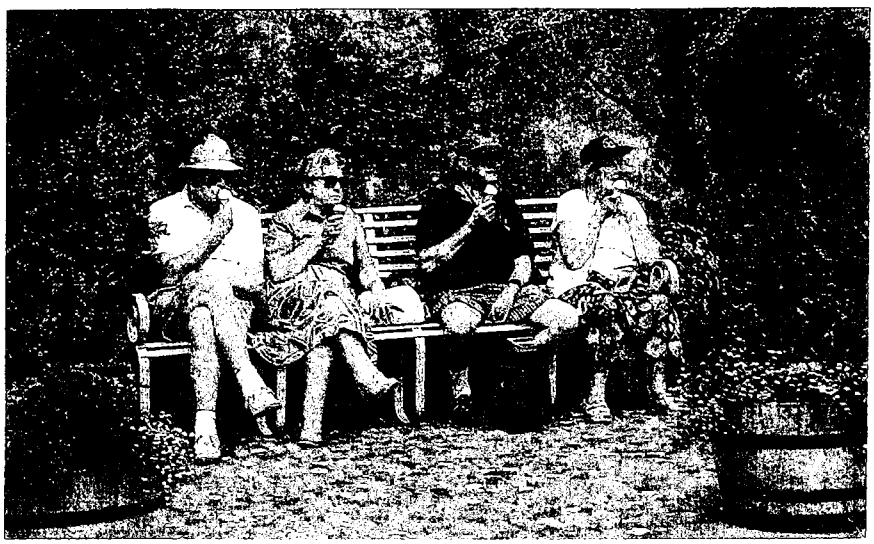

Şekil 2.2. Emeklilerin oluşturduğu bir kullanıcı grubu (Wales, United Kingdom) [1, s.81]

- Parkta kaç tip aktivite vardır? Farklı tiplerde aktiviteler - yürüyen, yemek yiyen, spor yapan, dinlenen, kitap okuyan insanlar – var mıdır? Daha çok aktivite daha çok kullanıcı katılımını getirir. Daha çok kullanımda antisosyal aktiviteleri engeller.
- Parkın hangi kısımları kullanılmakta hangi kısımları kullanılmamaktadır? Park içerisinde dikkate değer kullanım modelleri var mıdır?
- Park içerisinde bir yerden başka bir yere gitmek kolay mıdır?
- Parkın tasarımı insanların mekanları kullanımları ile nasıl ilişkilendirilmiştir? Örneğin, girişler ve yollar, banklar ve çöp kutuları doğru yerleştirilmişler midir?
- Kadın ve erkekler arasında iyi bir denge var mıdır? Kadınlar erkeklere nazaran kullandıkları mekanlara karşı daha duyarlıdırlar.
- Parkta bir yönetim varlığı var mıdır? Parkla görevli herhangi bir kimseyi tanımlayabilir misiniz? [1, s.86].

2.1.1. Park alanlarında yer alan kullanıcı grupları

Parkların farklı kısımları farklı kullanıcı grupları tarafından kullanılırlar ve farklı insan grupları farklı tipteki parkları kullanırlar [80, s.302]. Parklarla ilgili kullanımların belirlenmesinde, park çevresindeki yerleşimin ihtiyaçları ve demografik özellikleri en önemli etkenlerdir. Park alanlarında yer alan kullanıcı grupları üzerine yapılan çalışmalar, kullanıcıların park alanlarında gerçekleştirdikleri aktiviteleri ve yetersiz buldukları aktiviteleri belirlemede önemlidirler.

Farklı yaşlara, sosyo-ekonomik durumlara ve kültürlere sahip insanların farklı rekreasyon tercihleri olacaktır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve özürlüler parkları kullanan ana gruplardır. Kadınlar parklarda daha konforlu mekanlar isterlerken, yaşlılar oturmak için gölge yerler isteyecekler, özürlüler parklar içerisinde olabildiğince hareket özgürlüğü isterlerken, çocuklar oyun oynayabilecekleri mekanlar isteyeceklerdir.

Parkta yer alan kullanıcı grupları çatışmaları

Farklı kullanıcı grupları günün ve haftanın farklı zamanlarında farklı kullanım modelleri gösterirler. Özellikle gençler, sosyal etkinlikler yapabilecekleri ve sahiplenebilecekleri mekanları arayıp, bulurlar. Eğer ihtiyaçlarına hitap eden uygun mekanlar planlanmamışsa, sık sık diğer gruplar için tasarlanmış alanlara yönelirler. Ve onların varlığı çocuklar ve yetişkinler gibi diğer kullanıcı gruplarını rahatsız edebilir. Bu nedenle park alanları içerisinde gençlerin vakit geçirmeleri için ayrı alanlar sağlanmalıdır. Parklara köpeklerini gezdirmek için gelenler (Şekil 2.3) de bazen etraflarındaki diğer kullanıcı gruplarına rahatsızlık verebilirler. Bu nedenle köpeklerin kullanımları için park içerinde serbest alanların oluşturulması faydalı olacaktır.

Şekil 2.3. Preston Park, Bringthon [37].

2.1.2. Park alanlarındaki aktiviteler

Dünyanın dört bir yanındaki parklar, kullanıcılara sağladıkları geniş aktivite sunumları ile her yaştan insanların ilgisini çekmektedirler. Amerika' da yer alan Boston ve Hartford şehir parklarında yapılan bir çalışmaya göre; haftanın farklı günlerinde ve farklı zamanlarında 20.000' nin üzerinde kullanıcının bu parkları kullandıkları kaydedilmiştir. Bir başka çalışmaya göre; 19. Yüzyılda inşa edilen, günümüzde de yoğun olarak kullanılan ve hala insanları kendisine çeken New York' taki Central Park ve San Francisco' daki Golden Gate Park; 2000 yılı içerisinde 30 milyonun üzerindeki kişi tarafından koşu yapmak, kuşları seyretmek, yemek yemek veya sadece dinlenmek amaçlarıyla kullanılmıştır [3].

Aktiviteler veya aktiviteyi oluşturan elemanların varlığı, park içerisindeki pozitif kullanımı artırırlar. Parkın mevkisine, büyüklüğüne ve park çevresindeki görünümlere bağlı olarak düzenleme; rekreasyonel sunumları, çeşitli turları, sergileri, kültürel festivalleri veya müzik, dans, tiyatro gibi özel olayları içerebilir. Yiyecek satış yerleri ve kafelerin varlığı da kullanıcıları teşvik edebilir.

Park alanlarında yer alacak aktivitelere karar verilirken daha öncede belirtildiği gibi farklı yaş gruplarının farklı rekreasyonel tercihleri olacağı göz önünde tutulmalıdır. Chiesura (2002)' ın Vondelpark (Amsterdam, Hollanda)' ta yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre; gençlerin parkı spor yapmak ve diğer insanlarla bir araya gelmek için kullandıkları, yetişkinlerin ve yaşlıların ise parkı dinlenmek, çocuklarıyla vakit geçirmek, doğayla başbaşa kalmak için kullandıkları belirlenmiştir [71].

Park alanında hangi aktivitelerin var olacağına karar verilirken parkın büyüklüğü de önemli bir rol oynar. Park tasarlanırken tenis, basketbol gibi aktif rekreasyon olanaklarının yanında; oturmak, kitap okumak gibi pasif rekreasyon olanakları da düşünülmelidir. Aktif rekreasyon alanlarının pasif rekreasyon alanlarının sessizliğini bozmasına izin verilmemelidir. Eğer parka evcil hayvanların girmesine müsaade edilecekse doğabilecek çöp problemi göz önünde tutulmalıdır. Parkta konserler ve gösteriler olacaksa bu aktiviteler için uygun yerlerin oluşturulması da gerekecektir.

Aktivitelerin yeri

- Aktiviteler, park çevresi, park girişi ve ana yaya yolları yakınlarına yerleştirilmelidirler (Şekil 2.4). Gobster (1998)' a göre Chicago' daki Warren Park' ın başarılı olarak nitelendirilmesinin nedenlerinden biri yüksek kullanımlı aktivitelerin park çevresi boyunca yerleştirilmiş olması ve bu aktivitelerin bitişiğindeki çevreden görülebilir ve ulaşılabilir olmasıdır [70, s.54].

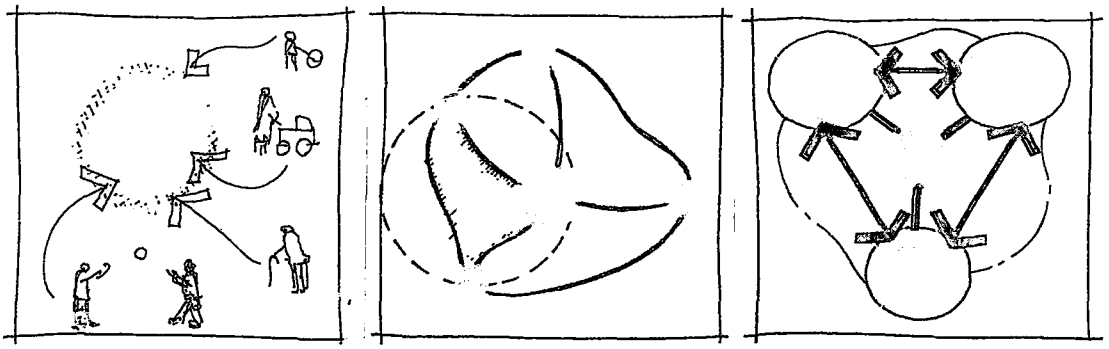

Şekil 2.4. Aktivitelerin yerleştirilmesi [2, s.26]. Farklı insan gruplarını parka çekmekte aktivitelerin önemli rolü (soldaki şekil), aktivitelerin yerleştirilmesinde üçgen şeklinde modellerin kullanımı (ortadaki şekil), bağlantı noktalarının işlevsel önemlerine göre geometrik ağ örgüsünün kullanımı (sağdaki şekil)

- Yiyecek satış yerleri hem parka hem de caddeye hizmet versinler diye park sınırına yerleştirilmelidirler. Fiziksel engelli, sınırlı zamanı olan ve güvenlikle ilgili endişeleri olan kullanıcılar için, park çevresi yakınında, oturmak ve sohbet etmek için mekanlar tasarlanmalıdır. Yine gerekli görüldüğünde parkta yer alan oturma yerlerinin sayısı, mevkisi veya tiplerinde artışlar yapılabilir [10].

Kullanım ve kullanıcılarda çeşitlilik için düzenleme

- Park içerisinde düzenlenmiş spor alanları ve oyun yerlerinin yanısıra başka aktivite olanakları da sağlanmalıdır.
- Park kullanımını artırmaya yönelik, kar amacı gütmeyen gönüllü gruplar için turlar veya topluluk olaylarını düzenleme olanakları sunulabilir. Kullanıcılara kuşları seyretme, doğayla başbaşa kalma gibi çeşitli turların veya hikaye anlatma, kukla şovları gibi olanakların sunulması, parkın daha yaygın kullanımını teşvik edecek ve pozitif kullanımı artıracaktır.
- Parkın fiziksel tasarımı ve düzenlemesi parkın gece boyunca kullanımını da teşvik etmelidir. Park içerisindeki aktiviteler, sabahın erken saatinden gece geç vakitlere kadar insanların varlığını sağlayabilmelidir.

Parkın ziyaretçi kapasitesi

Parkı ziyaret etmesi beklenen ziyaretçi sayısının önceden tahmin edilmesi önemlidir. Eğer, yüksek miktarda bir kullanıcı katılımı bekleniyorsa, otopark yerleri (ki otopark tasarımlarında normal günlerdeki yoğunluğun yanısıra özel günlerde de oluşabilecek yoğunluk da dikkate alınmalıdır) için gerekli planlama unutulmamalıdır.

Park alanlarında uygun olmayan aktiviteler

Park alanı içerisindeki sosyal ilişkiler, bu alanın belirli gruplar tarafından kontrolü ve alanın nasıl kullanıldığı; parkın kullanımı ve güvenliğin algılanması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Aktiviteler boyunca görülen "İstenmeyenlerin" varlığı, diğer kullanıcıların parkın kalitesi ile ilgili düşüncelerini etkilerler. *İstenmeyen aktivitelerle başa çıkabilmenin en iyi yolu parkı diğer insanlar için çekici kılmaktır [38].*

"İstenmeyenler" kavramı kişiden kişiye değişebilir. Fakat, park kullanıcılarının çoğunun kabul edilemez bulduğu aktiviteler de vardır. Örneğin; hırsızlık, ilaç satıcılığı veya parkların homoseksüel gruplar için toplanma mekanı olarak kullanılması gibi. Bu tür aktiviteleri azaltmak için "İstenmeyen" durumları teşvik eden fiziksel durumlar (Yoğun bitkilendirme, zayıf aydınlatma vs.), pozitif park kullanımını en üst seviyeye çıkarma çabaları ile bir arada değerlendirilmelidirler. Pozitif park kullanımını artırmak için doğru tasarım önemlidir. Brunso, Kuo ve Sullivan (1997)' nın yaptıkları bir çalışmanın sonuçlarına göre; ağaçlandırılmış ve bitkilendirilmiş yerlerde, vandalizm, karalamalar gibi problemlerin daha az görüldüğünü tespit edilmiştir [11]. Bu sonuç park içerindeki bitkisel tasarımın pozitif park kullanımı nasıl etkilediğinin bir kanıtıdır.

Central Park' ta yapılan bir başka çalışmada da, parkın kullanımı ile güvenliğin algılanması arasında doğrudan bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Pozitif aktiviteleri içeren ziyaretçi sayısındaki artış, sosyal olmayan davranışları engellemektedir. Polislerin, vandalizm ve antisosyal aktivitelerin olduğu yerlerde tercihen yaya veya bisikletle düzenli olarak devriye gezmeleri ile de istenmeyen aktivitelerin varlığı azalacaktır [12].

2.1.3. Çeşitlilik alt kriteri

Çeşitlilik pek çok yönden değerli olmak olarak tanımlanabilir [69, s.99]. Park içerisindeki fiziksel görünümlerde, aktivitelerde ve kullanıcılarda çeşitliliğin sağlanması önemlidir. Farklı aktiviteler, biçimler ve insanlar bulundukları mekanda zengin bir kavramsal karışım sağlarlar, farklı kullanıcılar mekanı farklı yollarla yorumlarlar: Mekana farklı anlamlar yüklerler (Şekil 2.5) [13]. Rapaport ve Kantor' a göre karmaşık çevreler daha çeşitli oldukları için, daha basit muhtemelen daha az çeşitli çevrelere göre daha çok tercih edilmektedirler [62].

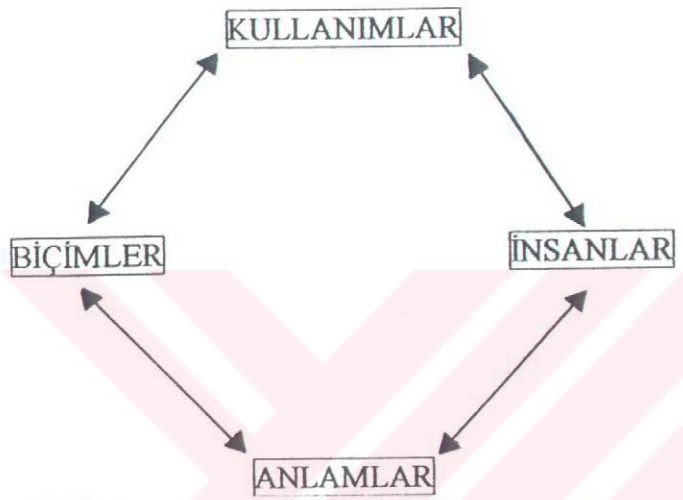

Şekil 2.5. İnsanların mekanları algılamaları [13, s.27]

Park içerisinde çeşitliliğin sağlanması

- Park içerisindeki çeşitlilik, *farklı mekan tipleri* kullanılarak sağlanabilir. Park alanları içerisindeki aktivite alanlarında; büyük, küçük, kapalı, açık vb. gibi farklı tipteki mekanlar bir arada kullanılabilir [8]. Park içerisindeki mekanlarda, detaylar, mobilyalar ve tasarım elemanlarında çeşitliliğin sağlanması kişilerin o alanları kullanımlarını pozitif yönde etkileyecektir (Şekil 2.6) [14].

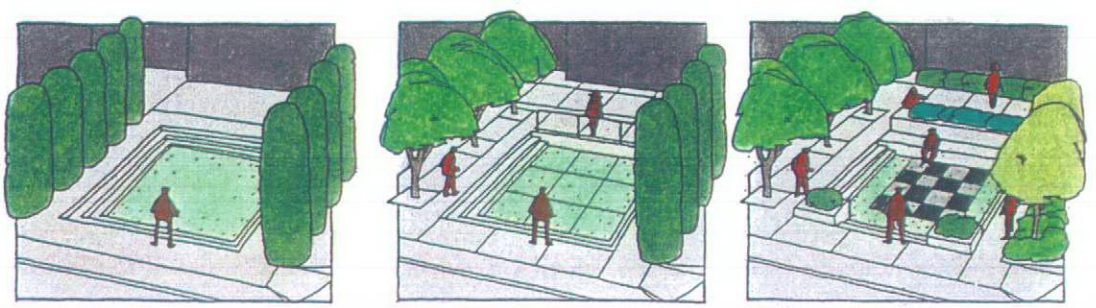

Düşük Tercih | Orta Düzeyde Tercih | Yüksek Tercih

Şekil 2.6. Detaylar, mobilyalar ve tasarım elemanlarında çeşitliliğin sağlanması [14, s.178]

- Park içerisindeki mekanlarda *farklı biçimlerin* kullanılmasıyla çeşitlilik sağlanabilir. Ancak farklı biçimler kullanılırken, çok fazla zıt biçimlerin kullanılmasının mekan içerisinde karmaşa yaratabileceği ve tasarım içerindeki birliği bozabileceği unutulmamalıdır, bu nedenle çeşitliliğin dozu iyi ayarlanmalıdır (Şekil 2.7) [49].

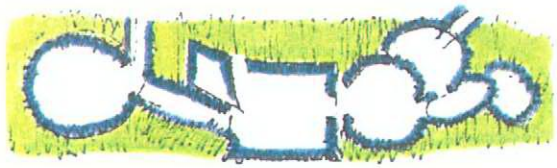

Çok fazla zıt biçimler + Ölçek = Birliğin bozulması

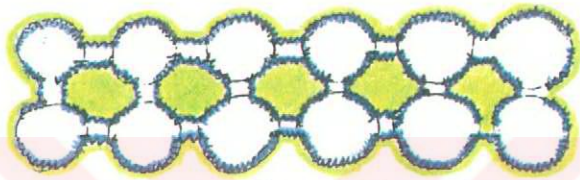

Çok fazla aynı biçim + Ölçek = Birliğin bozulması

Şekil 2.7. Mekan içerisindeki birliğin bozulması [49]

- Park içerindeki *bitkisel peyzajdaki çeşitlilik* önemlidir. Değişik biçimli, renkli, tekstürlü ve güzel kokulu bitki türlerinin kullanılması ile bitkisel peyzajda, mevsimler boyunca değişik ve çeşitli görünümler sağlanabilir ve böylece kullanıcıların parka olan ilgileri her mevsim canlı tutulabilir (Şekil 2.8).

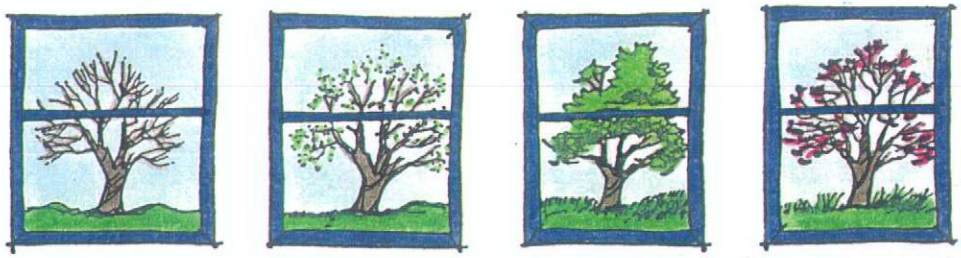

Şekil 2.8. Ağaçların mevsimlere göre değişen formları ile bitkisel tasarımda çeşitlilik sağlanabilir [15, s.70].

- Park günün ve yılın farklı zamanlarında ziyaret etmek için ilgi çekici olmalıdır [5]. Bu da kullanıcılara farklı aktivitelere katılma fırsatlarının verilmesi ile sağlanabilir (Şekil 2.9. Balon aktivitesi).

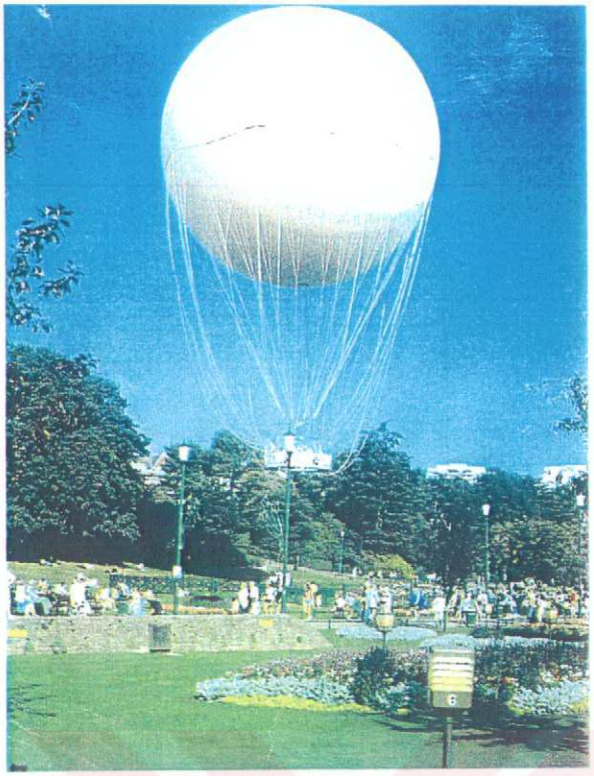

Şekil 2.9. Balon aktivitesi, Bournemouth Centre Gardens [37]

2.2. Ulaşılabilirlik

Ulaşım ve bağlantılar, belli bir yerin çevresindeki mevcut alanla bağlantısını ve insanların, mekan içerisindeki dolaşım yeteneklerini ve mekan içerisindeki farklı kullanımlara ulaşımlarını belirlerler. Ulaşım, algısal olduğu kadar çevrenin fiziksel elemanlarını da içeren diğer faktörler tarafından etkilenir. Değişik aktivitelerin bulunduğu bir yol boyunca yürümek, genellikle boş duvarlar veya boş sahalar boyunca yürümekten daha ilginçtir [1, s.18].

Bir parkın ulaşılabilirliğinden bahsettiğimizde *öncelikle park alanına dışarıdan rahat ve kolay bir ulaşımın olması* önemlidir. Park alanlarına yaya, özel oto, bisiklet veya otobüs gibi değişik ulaşım araçlarıyla ulaşımın sağlanması gerekir.

Ulaşılabilirlikle ilgili ikinci önemli konu ise; *park ve çevresinin nasıl ilişkilendirildiğidir*. Bir parkın ulaşılabilirliğinde; okunabilir ve açık giriş ve çıkışların tasarlanılması zorunludur. Ulaşımın kolaylığı park içerisindeki yolların bağlanma modelleriyle ilişkilidir [16, s.65]. Park çevresi ve içerisindeki bağlantılar, parkın içerisi ve dışarısı arasında fonksiyonel bir birliğin oluşturulmasında önemlidir. Doğru yönlendirme de ulaşılabilirliği artırır ve fırsatları çoğaltır [77, s.134].

Bu noktada park alanları ile ilgili üç tip ulaşımdan söz edebiliriz:

- Birinci tip, parka doğrudan fiziksel ulaşımdır. Duvarlar, kontrolü sağlamak için kullanılan kilitli kapılar gibi tasarım elemanları bazı mekanlara ulaşımda fiziksel engeller oluştururlar.
- İkinci tip, mekanın farklı tipteki ve farklı sınıflardan insanlar için ulaşılabilir olmasıdır.
- Ulaşımın üçüncü tipi ise, parkın görülebilir olması veya içerisinin görülebilir olmasıdır. Yapılan araştırmalar da, görülebilir ulaşımın olduğu yerlerde insanların kendilerini daha güvende hissettikleri görülmüştür (Wiedermann, 1985) [17, s.164].

Herhangi bir parkla ilgili "Ulaşılabilirlik" kriterlerinin değerlendirilmesi sürecinde aşağıdaki soruların gözönünde tutulması gereklidir.

- Parkı uzak mesafeden görebilir misiniz? Parkın içerisi dışarıdan görülebilir midir? Parkın giriş ve çıkış noktaları açık mıdır?
- İnsanlar parka kolaylıkla yürüyebilmekte midirler? Örneğin, parka girebilmek için işlek bir caddeden geçmek gerekmekte midir? Cadde yaşlılar ve çocukların geçişi için fazla tehlikeli ise park kullanılmayacaktır [51].
- Yollar ve patikalar insanları gerçekten gitmek istedikleri yerlere götürmekte midir?
- İnsanlar parka ulaşabilmek için otobüs, tren, araba, bisiklet gibi ulaşım seçeneklerini kullanabilmekte midirler?
- Park yakınlarında otobüs durağı var mıdır?
- Parka araçlarıyla gelen kullanıcılar için yeterli otopark alanı var mıdır? [1, s.90]

Şekil 2.10. Saratoga Springs, New York [1, s.90]

2.2.1. Park girişleri

- Park içerisindeki girişlerin sınırlı sayılarda yapılması onların kontrolünü kolaylaştırır.
- Girişler, gerçek (kapılı) veya sembolik olabilirler. Giriş yapıları mimari, heykelsi, topografik veya küçük ölçekli bitkilendirme ile biçimlendirilmiş olabilirler (Şekil 2.11). Girişler varışı temsil ederler, eğer giriş yapıları popüler kültürel anlamlara sahip iseler odak noktaları haline gelebilirler.

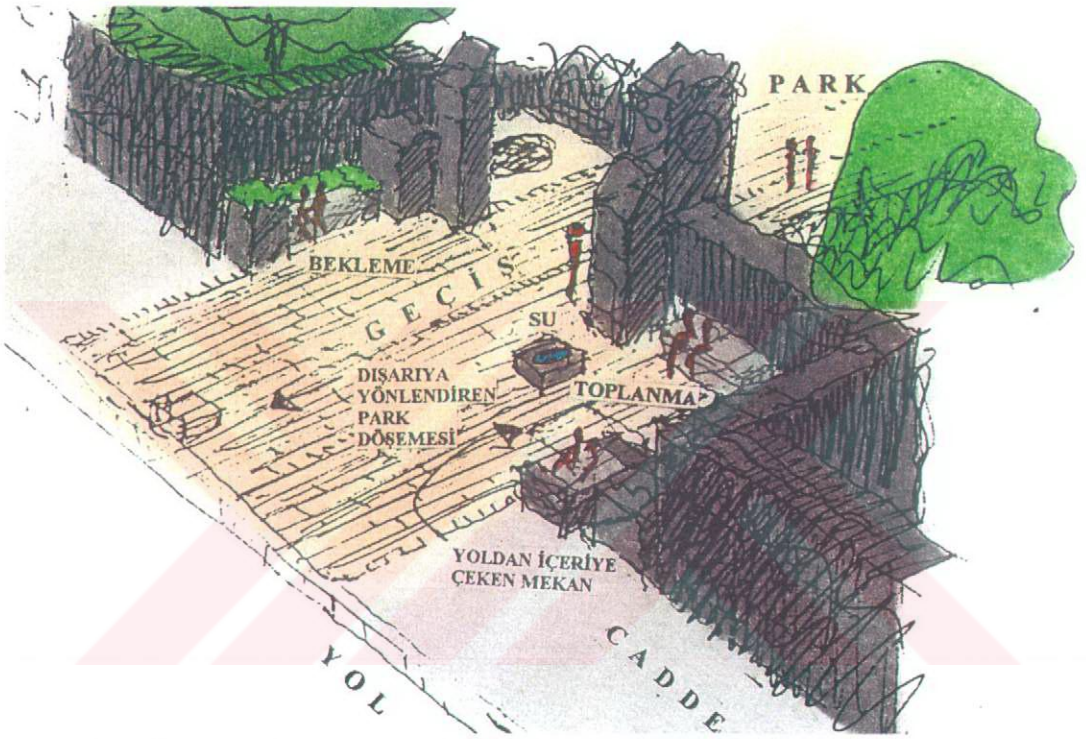

Şekil 2.11. Bir park girişi tasarımı [49, s.183]

- Eğer insanlar mekanı kullanacaklar ise, mekanı görmek ve içerisine kolayca girebilmek ihtiyacındadırlar. Bu noktada park girişlerinin açık ve ulaşılabilir olması önemlidir (Şekil 2.12, Şekil 2.13). Girişler sadece geçit için yerler değil, mekanlar olarak tasarlanmalıdırlar. Girişlerde kısa duraklamalar için olanaklar sağlanmalıdır [2]. Giriş mekanları, dinlenmek, toplanmak, seyretmek, yemek-içmek, fotoğraf çekmek, tuvaletleri kullanmak ve bisiklet parketmek gibi değişik aktiviteleri içerebilir.

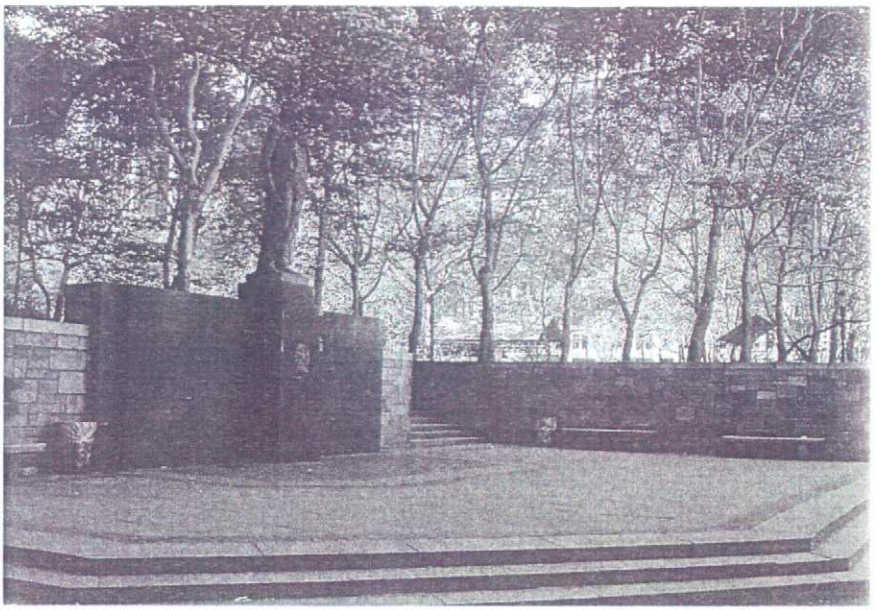

Şekil 2.12. Bryant Park, New York City. Burada olduğu gibi dar ve karanlık girişler, insanları parka davet etmek yerine parktan uzak tutarlar [1, s.23].

Şekil 2.13. Aynı giriş, daha davet edici ve açık biçimde yeniden tasarlanmıştır. Büfeler kahve ve sandviç satarlar ve parkın içerisi caddeden görülebilirdir [1, s.23].

2.2.2. Park alanlarında yer alan yollar

2.2.2.1. Yolların tasarımı

Eğer kişi peyzajı kolayca görebilir ve planı anlayabilirse, o alanı hatırlaması daha kolay olacaktır. Yolların planları kişilerin kullanım kararlarını etkiler. Birbirine bağlantılı yol sistemleri daha çekici ve etkileyici olabilirler.

Yaya yollarının kullanım sıklığı ve yoğunluğu, tasarımcının genişlik, biçim ve yüzey seçimini etkiler [49]. Tasarımda, doğrudan ve çekici yolların seçimi, okunaklılığı ve fiziksel ulaşılabilirliği artıracaktır. Okunaklı ve yeterli bir dolaşım sisteminin yokluğu kullanımı azaltacak ve istenmeyen aktivitelerin görülebileceği ölü alanların oluşmasına neden olacaktır.

Pekçok çalışma göstermiştir ki insanlar, organik tarzda tasarlanmış yollardan formal olanlara göre daha fazla etkilenmektedirler [15]. Organik tarzda tasarlanan yollar arazi formuyla uygun olmalı veya ilginç odak noktalarına yönlendirmelidirler. Farklı bölgelere ulaşım sağlayan (Şekil 2.14) ve landmarklara giden yollar, parkı yeni kullanan ziyaretçilerin yollarlını bulabilmeleri için faydalıdırlar. Yüzey renkleri ve tekstürler, yol genişlikleri, yol yakınlarındaki bitkilendirme, farklı seviyedeki yolların ayırtediciliğinin artırılmasının (Şekil 2.15) yollarıdır. Bu tür ayırt edici özellikler, ziyaretçilerin alanın temel yapıları ile aşina olmalarına yardım ederler[15].

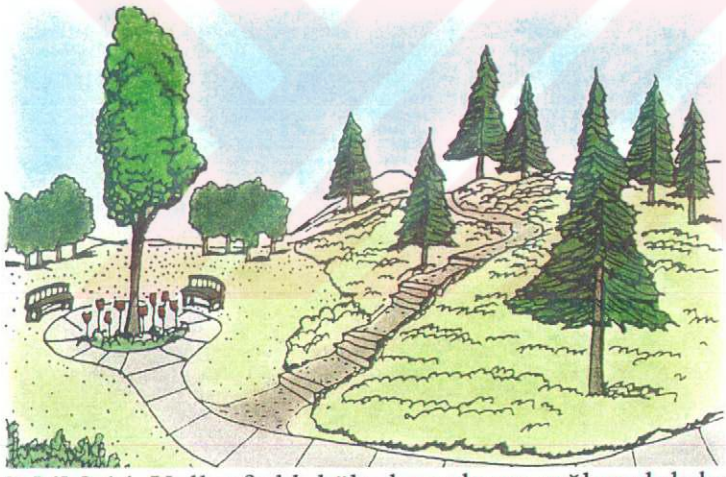

Şekil 2.14. Yollar farklı bölgelere ulaşım sağlamalıdırlar [15, s.55].

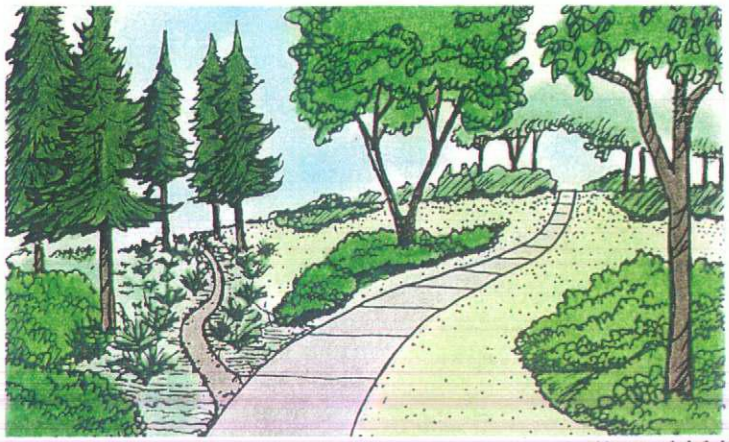

Şekil 2.15. Ana ve yan yollar tekstür, genişlik ve bitkilendirmelerindeki farklılıklar ile ayırtedilebilirler [15, s.55].

Yollar üzerindeki kör köşeler, banklar, yüksek boylu çalılar vs. ile saklanma yerleri oluşturulabilir. Bu nedenle, park alanı içerisinde tasarlanan yollar iyi görünümlü ve açık olmalıdırlar.

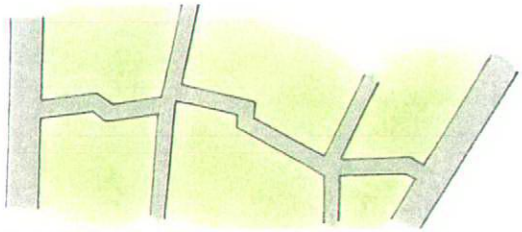

Şekil 2.16. Yaya bağlantıları boyunca yer alan zayıf görünümler suç işlemek için fırsatlar yaratırlar.

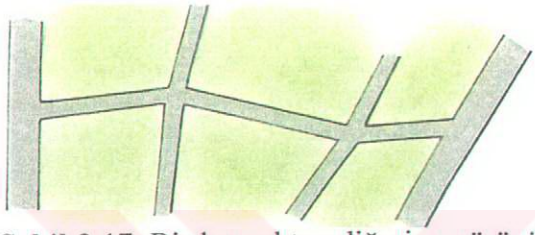

Şekil 2.17. Bir kavşaktan diğerine görünümler, yayaları alternatif yollardan haberdar ederler ve hangi yoldan gidebileceklerine dair seçme şansı verirler.

Her park bir yaya sirkülasyonu sistemine sahiptir. Bu sirkülasyon sisteminin üç temel ögesi ana yollar, izler ve patikalar' dır.

Ana yolların tasarımı

Kent parklarında kullanımı çok yaygındır. *Ana yollar*, genellikle iki şeritli, geniş yollar olup diğer yollara göre daha fazla trafik yükü taşırlar. Genellikle otopark alanlarına, dinlenme ve toplanma yerlerine ve yoğun aktivite merkezlerine hizmet eden yollardırlar. Bunlar ana park girişlerinde, kullanım yükü geniş olan aktivite bağlantılarında, park alanını bir baştan bir başa kateden yollarda ya da birkaç tali park yolu için toplayıcı şeritler olarak tesis edilebilirler. Kaplama malzemeleri sağlam ve geçirimsizdirler. Yol yüzeyi özürlülerin kullanımına uygun olmalıdır. Ana yollar, teknik özellikleri ile bir mühendislik yapısı olarak tasarlanırlar, genellikle arazi şeklinin değişimini gerektirirler.

Ana yollar tasarlanırken aşağıdaki konulara dikkat edilmesi gerekir.

- Yaya yolları kullanıcıların hareket tarzı taleplerine uymalıdır.
- Yaya ve taşıt yolları serbest gözetimi sağlayacak şekilde görünür bir şekilde ilişkilendirilmelidirler.

- Ana ulaşım yolları açıkca tanımlanabilir, okunaklı ve iyi bakımlı olmalıdır.
- Kişisel güvenlik ve fiziksel konfor için yaya yolları ve bisiklet yollarını birbirinden ayrılmalı [78, s.118], bisikletli kullanıcılar için bisikletlerini parketme, zincirlemek gibi olanaklar sağlanmalıdır.
- Ulaşım noktaları caddeden ve parkın içerisinden açıkca tanımlanabilmelidir.

Tali yolların tasarımı

Tali yollar, genellikle bir ya da iki şeritli dar yollar olup, hafif trafik yükü taşırlar. Bunlar tek bir aktiviteye, özel bir kullanım alanına ya da böyle bir alandaki gerekli dahili dolaşım sistemine hizmet verirler.

İzlerin tasarımı

Tali yollar içesinde yer alan izler, yürüyüş aktivitesi için düzenlenen mekanlardır. Bunların yapımında doğal materyal kullanılır. Arazi özelliklerine uyacak şekilde tasarlanır ve uygulanırlar. Kaplama kenarları belirsiz olup, bitişik arazi ile çoğunlukla uyumludur.

Bazı durumlarda yukarıda belirtilen tasarlanmış yolların dışında çim ve diğer bitkilendirilmiş yüzeyler üzerinde yaya kullanımını gösteren yol izlerine rastlanabilir (Şekil 2.18). Bu tip yollar kullanıcıların tasarlanmış yollara alternatif olarak kullandıkları ve mevcut yola nazaran, bir noktadan başka bir noktaya daha kolay ve kestirme bir biçimde ulaşabildikleri yollardır. Bu tip yollar yol ihtiyacının olduğu yerleri de belirtebilirler [49].

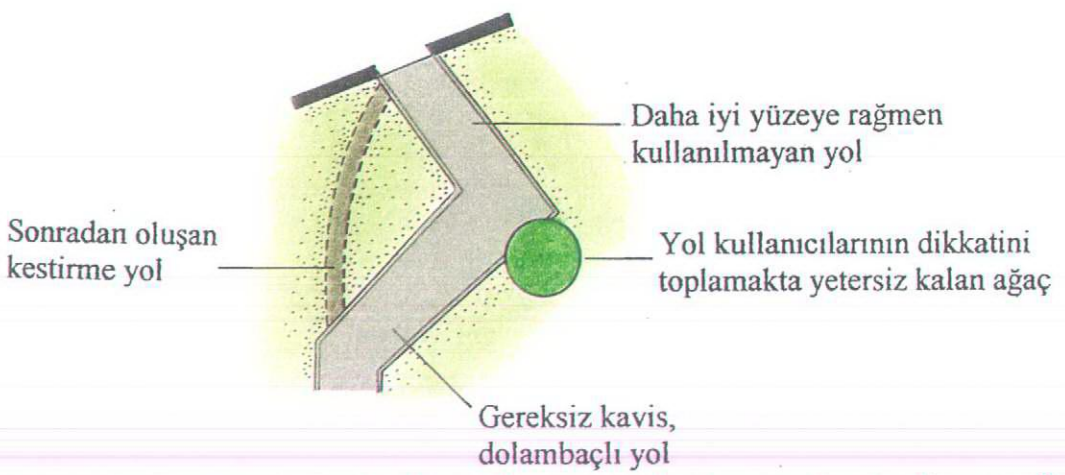

Şekil 2.18. Çim ve diğer bitkilendirilmiş yüzeylerde yer alan kestirme yollar [49, s.84]

Kullanıcılara alternatif yolların sunulması

Kullanıcılara park içerisinde değişik yol alternatiflerinin sunulması kullanım kolaylığı sağlayacaktır.

- *Tehdit edici olarak algılanan alanlardan sakınılması fırsatı:* Kullanıcılar alternatif yollardan haberdar olmalıdırlar. Daha çok yetişkin erkeklerin ve gençlerin kullandığı bir yol boyunca hareket etmek zorunda bırakılan bayanlar eğer kendilerine bir başka alternatif yol sağlanmazsa rahatsızlık duyabilirler.
- *Kanalize edilmiş yollardan kaçınılması fırsatı:* Kanalize edilmiş yollarda, potansiyel saldırganlar kişilerin hareket modellerini ve gidebilecekleri yerleri önceden tahmin edebilirler. Bu tür yollar özellikle izole edilmiş alanlarda daha tehlikeli olabilirler.
- *Tuzak alanlardan kaçınılması fırsatı:* Park kullanıcıları parkın içerisinde ve dışında tuzağa düşürülmeden hareket edebileceklerini bilmek isterler. "Tuzak alan" üç tarafı da kapatılmış alandır [5].

Şekil 2.19. Phoenix, Arizona. Hiçbir yere gitmeyen yollar kullanışsızdır [1, s.25].

Şekil 2.20. Luxemburg Gardens, Paris, France. İnsanları kendilerine çeken, dinlenmek ve durmak için fırsatlar sunan yollar tasarlamak bir sanattır [1, s.25].

Yol yüzeylerinde kullanılabilecek kaplama malzemeleri

Yol yüzeylerinde kullanılan kaplama malzemeleri hem işlevsel hem de görsel açıdan önemlidirler. Yüzey malzemesi olarak, yolun kullanım yoğunluğuna ve kullanım amacına bağlı olarak; toprak, çim gibi yumuşak malzemeler veya beton, asfalt gibi sert malzemeler kullanılabilir (Tablo 2.2.). Yaya yolları boyunca, yüzey malzemelerinde değişikliklerin yapılması ile örneğin oturma yerleri gibi aktivite alanları tanımlanabilir (Şekil 2.21).

Tablo 2.2. Yaya yolları için kaplama malzemeleri [44]

Malzeme tipleri	Yaya yolu tipleri		
	Yol	Patika	İz
Geçirimli yürüme yüzeyleri			
• Toprak		√	√
• Kil		√	√
• Çim		√	√
• Bağlayıcısız organik agrega (yonga, kabuk, ibre vb.)		√	√
• Bağlayıcısız inorganik agrega Doğal agrega (çakıl, kum, kırmataş) Yapay agrega (curuf) Dönüşümlü materyal(plastik parçacıkları)		√ √ √ √	√
Geçirimsiz yürüme yüzeyleri			
• Hazır kaplama elemanlar (Kaldırımtaşı, tuğla, plaktaş, parketaş)	√	√	
• Bağlayıcı agrega-yekpare kaplama (Beton, asfalt)	√	√	

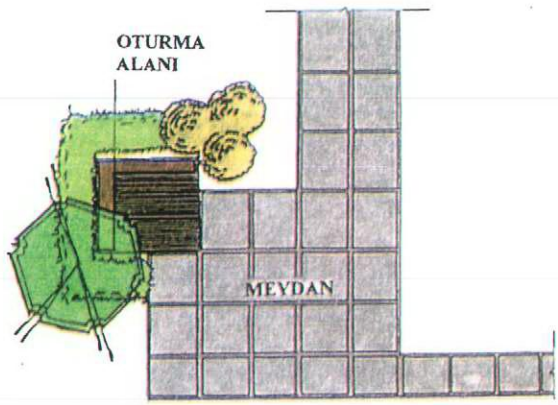

Şekil 2.21. Yolun yüzey malzemesindeki değişiklik, kullanım değişikliğini kuvvetlendirir [6, s.162].

Park içerisindeki eğimli alanlarda yol dolaşımının sürekliliğinin sağlanabilmesi için gereken yerlerde merdiven ve rampalar kullanılır. Yine park içerisinde yer alan köprüler de dolaşımın sürekliliğini sağlarlar (Şekil 2.22).

Şekil 2.22. Köprüler park içerisindeki dolaşım modelinin tamamlayıcı elemanlarıdırlar [15, s.70]

Yollar üzerindeki merdivenlerin tasarımı

- Merdiven genişlikleri yol genişliğine bağlı olarak değişecektir (Şekil 2.23).

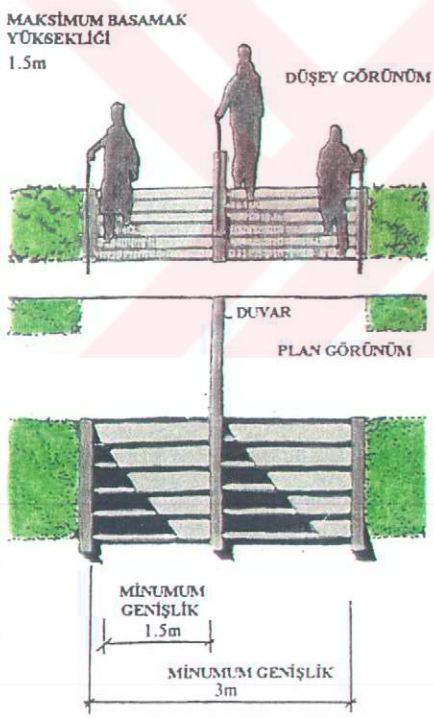

Şekil 2.23. Merdiven genişlikleri [21, s.240-6]

- Yürüme yollarında tek basamaklar çok tehlikelidir. En az iki tercihen de üç basamak kullanılmalıdır. Merdivenlerin varlığı parmaklık, bitkilendirme, ışıklandırma ve benzeri öğelerle açık bir şekilde belirginleştirilmelidir.
- Basamak genişliği-rıht oranı iniş ve çıkışlarda kullanıcıları rahatsız etmeyecek şekilde tasarlanmalıdır. Basamak genişliği drenaj için aşağı doğru %2 eğimli olmalıdır. Rıht yükseklikleri minumum 11.5cm, maximum 15cm olmalıdır.

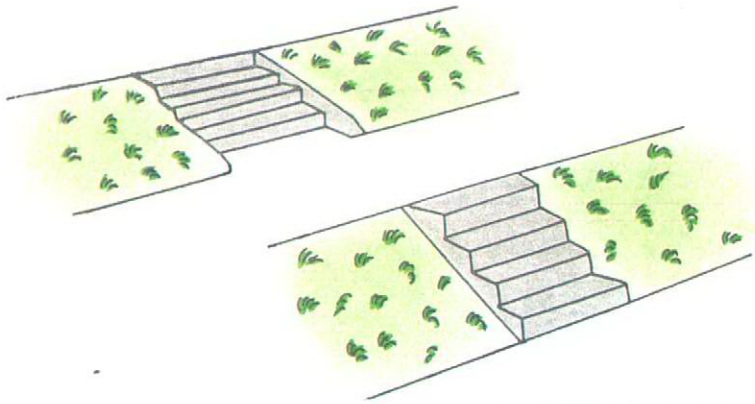

Şekil 2.24. Merdiven tasarımı [49, s.98] Yukarıdaki merdiven tasarımı arazi formuyla uyumlu olduğu için *doğru*, aşağıdaki tasarımı da toprak seviyesinden dışarı taştığı için *yanlış* olarak nitelendirebiliriz.

Merdiven ve rampalarda trabzanların kullanılması ve mekanın elverdiği yerlerde belirli mesafelerle sahanlıkların yapılması kullanımı kolaylaştıracaktır. Merdiven sahanlıkları arasındaki yükseklikler ve kot farklılıkları, yayaların yorgunluğu kadar psikolojik bakımdan da önemlidirler. Merdivenler tasarlanırken 9 veya 10 basamakta bir sahanlık bırakılmalıdır. Bunun mümkün olmadığı yerlerde yorgunluğu en aza indirebilmek için her 20 basamakta bir sahanlık önerilmektedir. Ancak unutmamak gerekir ki, bu merdivenleri fiziksel olarak sağlıklı normal yetişkinlerin yanısıra güçleri daha sınırlı olan yaşlılar ve özürlü yayalar da kullanacaklardır.

Sahanlık genişliği merdiven genişliği kadardır. Sahanlık derinliği ise sahanlık üzerinde en az üç adımla rahat bir yürüyüşü mümkün kılacak uzunlukta, yaklaşık olarak 18cm, minumum 15cm olmalıdır [44].

Yollar üzerindeki rampaların tasarımı

- Rampa genişlikleri kullanım tipine ve yoğunluğuna göre belirlenir. Tek yönlü rampalar minumum 90cm genişliğe ihtiyaç duyarlarken, çift yönlü rampaların minumum genişliği de 1.50m olmalıdır (Şekil 2.25).
- Rampa eğimleri 1:12 veya %8.33' ten fazla olmamalıdır. Eğer mesafe 90cm' den az ise 1:8 veya %12 eğim kabul edilebilir.
- Maksimum her 9m' de bir sahanlık tasarlanmalıdır.

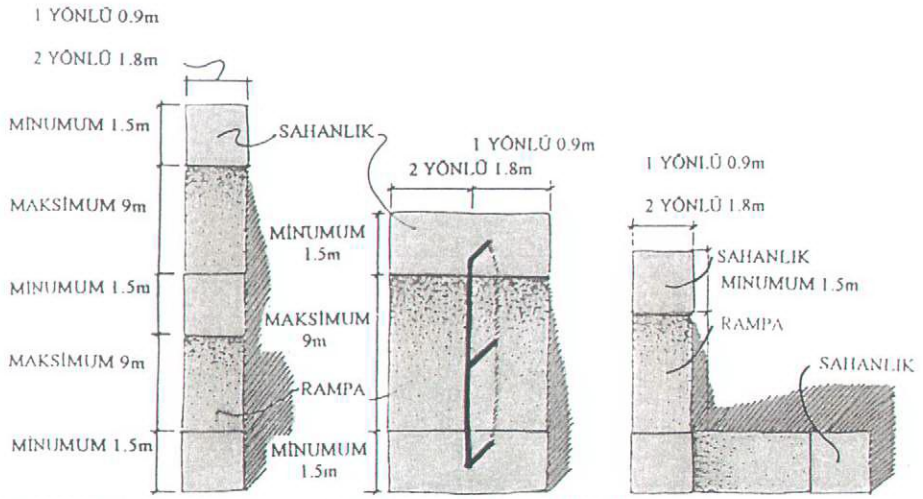

Şekil 2.25. Tipik rampa görünüşleri [21, s.240-7].

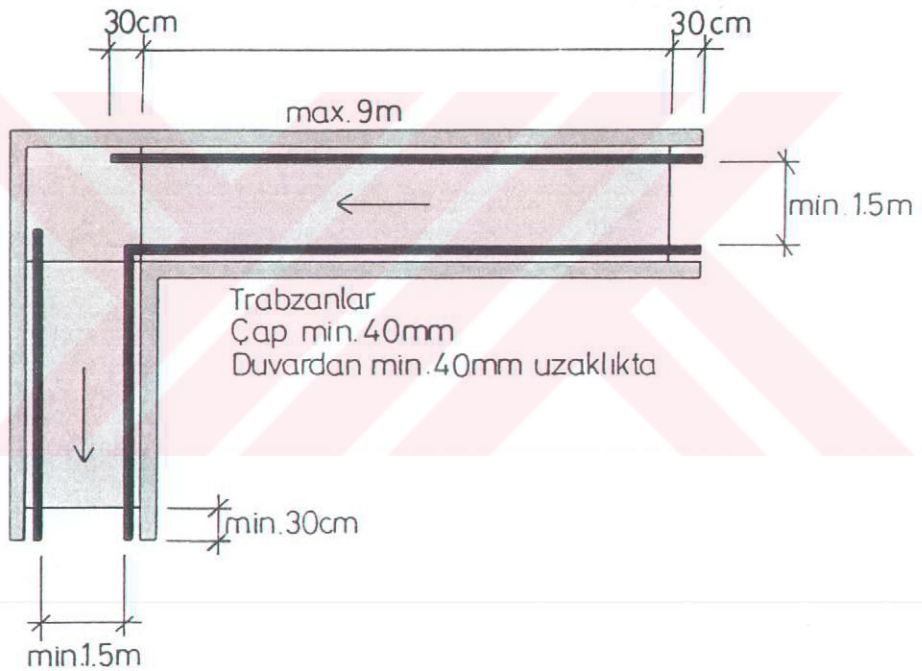

Şekil 2.26. İki yönlü özürlü rampası boyutları [21, s.340-11]

Yollar üzerindeki merdiven ve rampa kenarlarındaki trabzanların tasarımı

- Merdiven ve rampalardaki trabzan yükseklikleri 75-85cm arasında değişir (Tablo 2.3). Trabzanlar 114kg taşıyabilecek kapasitede olmalıdırlar.

Tablo 2.3. Dış mekan merdivenleri ve rampaları için trabzan yükseklikleri [21]

Trabzan yükseklikleri	Rıht / Basamak genişliği oranları
82.5cm	15/35cm – 17.5/32.5cm
85cm	12.5/80cm – 15/33.7cm
Rampalar için trabzan yükseklikleri: 80-85cm	

- Trabzanların merdiven ve rampaların her iki yanında da olması önemlidir. Ekstra genişlikli merdivenlerde daha çok rahatlık için merdivenin ortasından geçen merkezi bir trabzan olmalıdır. Trabzanlar basamağın başlangıcından veya bitiminden 30-45cm kadar devam etmelidirler (Şekil 2.26).
- Bazen çocuklar için, yetişkinlere göre daha alçak trabzanlar tavsiye edilebilir. Rampalarda kullanılan bu trabzanlar tekerlekli sandalye kullanıcıları için faydalı olabilirler.

Yol kenarlarında düz zeminlerin oluşturulması

Açık alanlarda zeminin tekstürü, mekanın nasıl organize edildiği hakkında bilgi sağlamamıza yardım eder. Farklı bölgeler veya alanlar muhtemelen yer düzlemindeki tekstür farklılıkları ile belirtilirler. Örneğin yollar genellikle bitişiklerindeki yüzeylerden daha düzgün tekstüre sahiptirler [15, s.42].

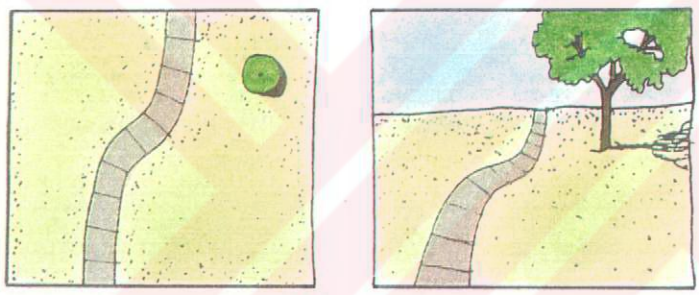

Şekil 2.27. Çok fazla düz zemin monotonluk yaratır [15].

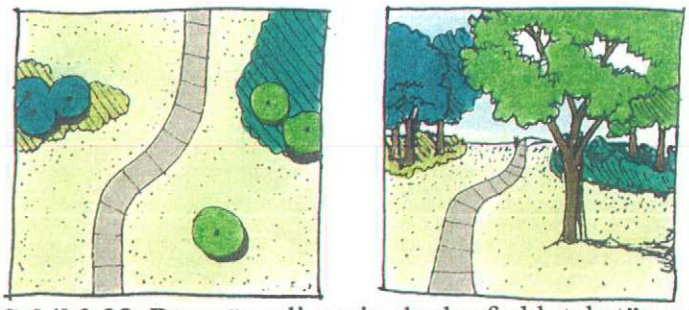

Şekil 2.28. Düz yüzeyli geniş alanlar farklı tekstür ve biçimlerle dağıldıklarında daha ilginçtirler [15].

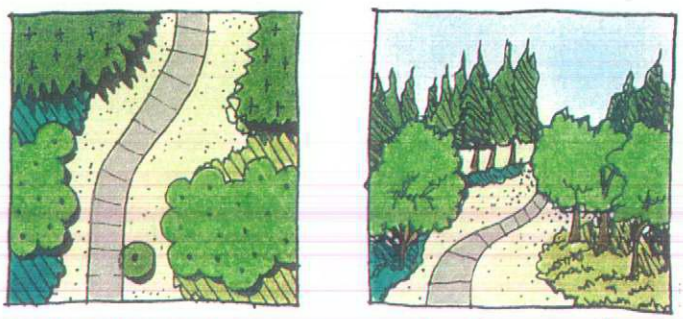

Şekil 2.29. Yollar boyunca yer alan düz yüzeyler algılanan genişliği artırırlar [15]

Yollarda yönlendirme

Yolların planı kişilerin kullanım kararlarını etkileyecektir. Yolların tasarımı yön bulmayı kolaylaştırmalıdır. Yön bulmanın kolaylaştırılması, görünür ulaşım noktaları ve landmarklar gibi tasarım elemanlarının birleştirilmesi ile başarılabilir (Şekil 2.30). Birbiriyle bağlantılı yol sistemleri kullanıcılar için çekicidirler. Bununla birlikte kullanıcı kaybolmaktan korkar ise çekicilik büyük oranda azalacak, yol daha az kullanılabilecektir. Bu noktada yol kenarlarında kullanılacak haritalar insanları yönlendirmede etkin bir görev üstleneceklerdir. Haritaların çoğunlukla yol başlarına yerleştirilmeleri kullanım kolaylığı sağlayacaktır. Farklı yol genişlikleri veya yüzeylerin kullanımı ile de yönlendirmeye yardım edilerek, alanın kullanımı ile ilgili oluşabilecek bazı karışıklıklardan sakınılabilir [15].

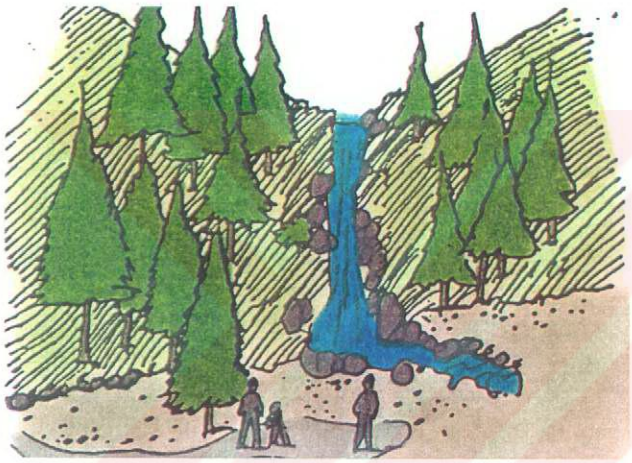

Şekil 2.30. Yol boyunca yer alan odak noktaları, örneğin; bir şelale, yön bulmaya yardım edebilirler [15, s.96].

Yol kenarlarında yer alan dinlenme noktaları

Yollar boyunca yer alan banklar kullanıcılara dinlenmek ve gözlemlemek için fırsatlar sağlarlar (Şekil 2.31). Oturma yerlerinin bazıları kış kullanımı için güneşe açık olmalı, diğerleri gölgede olmalıdır. Yazın kullanılacak olanlar doğu, batı veya kuzeye bakmalıdırlar [84, s.79].

İnsanlar otururken ve bir şey yapmadıklarında, çevrelerindeki bitkilendirmeye, kuşlara, bulutlara ve hatta topoğrafyaya dikkat ederler. İnsanlar yol boyunca hareket ederlerken, etrafındaki pek çok şey arka plandadır, durup bir banka oturduklarında ise arka plan odak noktası haline gelir.

Şekil 2.31. Yollar boyunca yer alan oturma elemanları, dinlenmek ve doğayı gözlemlemek için önemlidirler [61].

2.2.2.2. Yol kenarlarının bitkilendirilmesi

Yol kenarları bitkilendirilirken monotonluktan kaçınılmalıdır. Bitkilendirme yapılırken, hem yatay hizada hem de düşey görünüşte dalgalanmaların olması peyzajın çekiciliğini artırır (Şekil 2.32).

Şekil 2.32. Yol kenarlarının bitkilendirilmesi [36]

Şekil 2.33. Hem yol sınırını tanımlamak hem de yola gölge vermek için yol kenarlarının bitkilendirilmesinde yapraklı ağaçlar kullanılabilir (Fisher Adası, Florida) [36, s.170].

Az ağaçlıklı veya farklı görümlü açık alanlar boyunca giden yollar daha az tercih edilirler. Yoğun ağaçlıklı ve çalılarla kaplı yollar tercih edilmezler (Şekil 2.34).

- Çok açık

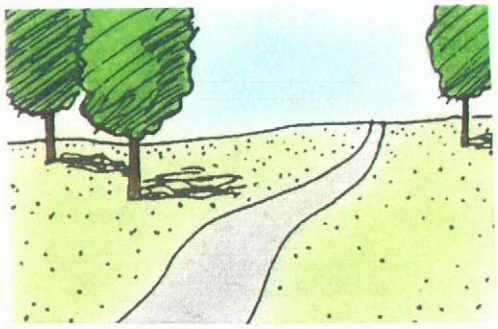

Tercih: Düşük

- Açık ve ağaçlandırılmış alanların kombinasyonu

Tercih: Yüksek

- Çok yoğun ağaçlandırılmış

Tercih: Düşük

Şekil 2.34. Yolların tercih edilme dereceleri [15, s.93].

2.2.2.3. Yolların gece kullanımı

- Parkta yer alan gece aktiviteleri bir araya toplanmalıdırlar.
- Rekreasyonel yapıların girişlerine giden yaya yolları kullanımı teşvik etmek için, iyi aydınlatılmalı ve arazi formu, vejetasyon, işaretleme vs. ile tanımlanmalıdırlar.

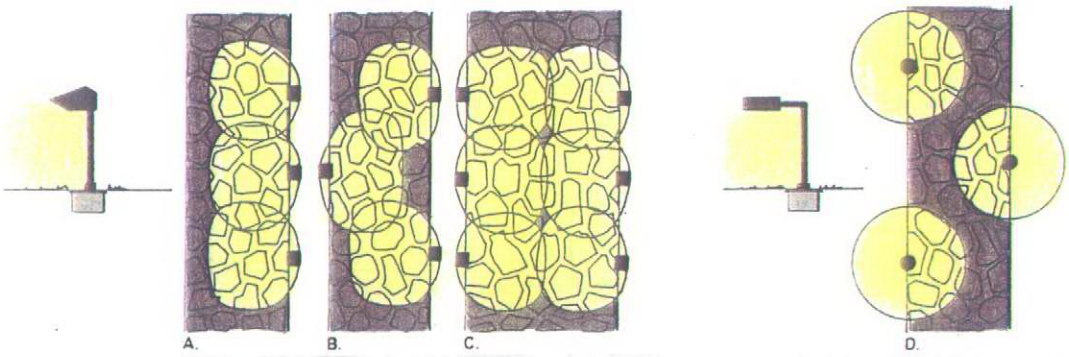

Şekil 2.35. Yolların aydınlatılması [36, s.236] A ve C iyi örtüşmeyi, B karşılıklı lambaların etkili kullanımını ve D yetersiz aydınlatmayı göstermektedir.

2.2.3. Okunaklılık alt kriteri

Okunaklılık içinde bulunulan yerin planının ne kadar kolay algılanabildiğidir. Okunaklılık, parkın fiziksel planı ve parkta yer alacak kullanım modellerinden etkilenecektir [13]. Belirli bir derinlik, iyi tanımlanmış bir mekan, düzgün tekstürler ve mekan boyunca iyi dağıtılmış ayırtedici elemanlar okunaklılığı artıracaktır [79, s.51]. Okunaklı yaya yolları; kolay ulaşım ve açık yönlenme için önemlidir.

Alanın okunaklılığının artırılması

- Parkın planı, parkı ilk kez kullananlar açısından kolayca anlaşılabilmelidir.
- Yaya yolları gidilecek yerlerle bağlantılı olmalıdır.
- İşaretler kullanıcıları önemli ilgi noktalarına doğrudan yönlendirmelidirler.
- Toplanma mekanları açıkca görülebilmelidir.
- Aydınlatma, gece kullanımı için yeterli olmalıdır [5].

Okunaklılık, kullanıcının kaybolma hissini azaltacaktır [74]. Okunaklılıkta, ayırt edicilik önemli bir konudur. Okunaklılığı artırmak için, görünüm hatırlanabilir bileşenlere sahip olmalıdır. Görünür ulaşım veya farklı çevresel özellikler, insanların mekansal yönlenmelerini etkileyen faktörlerdir [54, s.74].

Yol boyunca odak noktada yer alan bir landmark yön bulmayı kolaylaştırır (Şekil 2.36). Landmarklar ayıredici olduklarında ve çok fazla olmadıklarında yön bulmada çok faydalıdırlar. Yollar üzerindeki bağlantılar ve önemli seçim noktaları landmarklar olarak görev yaparlarken, yönlendirme işaretlerinin azlığı bu tür yolları karmaşık yapabilirler.

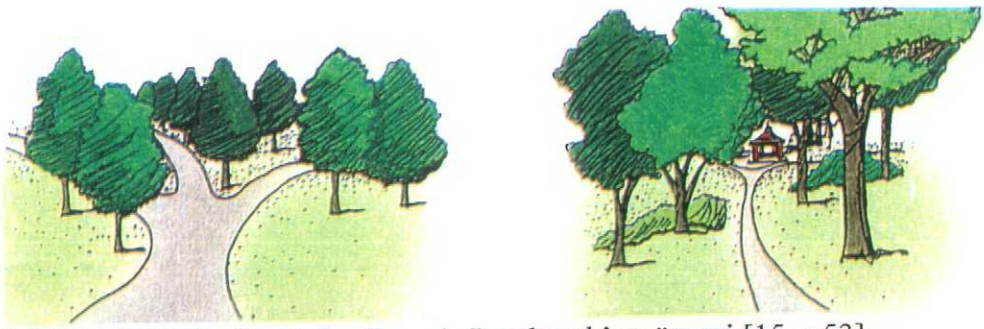

Şekil 2.36. Yollarda yönlendirmede Landmark' ın önemi [15, s.53]

Alanın tekrarlı kullanımı da kullanıcılar üzerinde önemli bir fark yaratabilir. İlk seferinde diğerlerinden farksız ve etkileyici değilmiş gibi gözüken bir alan, zamanla özel görünümleri ve hatırlanabilir ayırt edici özellikleri ile kullanıcılar için daha çekici bir hale gelebilir [15].

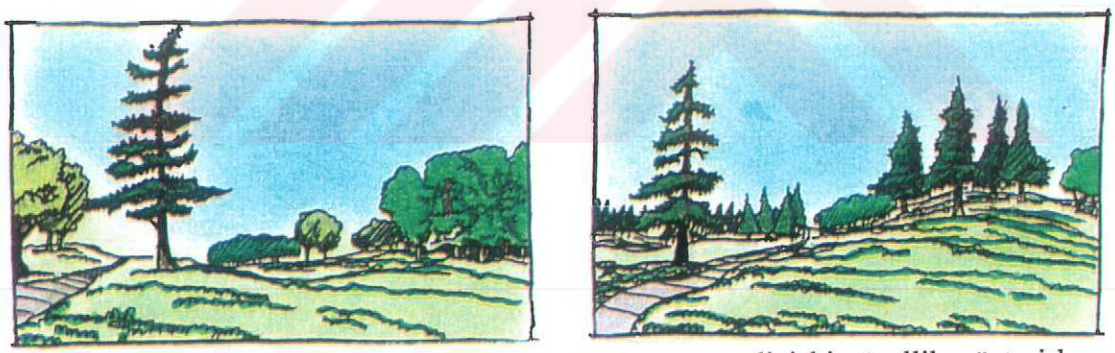

Şekil 2.37. Yol boyunca yer alan bir çam ağacı ayırt edici bir özellik gösterirken, pekçoğu arasındaki bir çam ağacı ayırt edici özelliğini kaybeder [15, s.15].

2.2.3.1. İşaretleme & park bilgilendirmesi

İyi tasarlanmış park işaretleme sistemleri çok fonksiyonlu görevler yaparlar:

- Etkileyici bir bilgilendirme sağlarlar.
- Ziyaretçileri park içindeki yollar boyunca yönlendirirler.
- Ziyaretçilerin park içindeki değişik aktivitelere katılımlarını teşvik ederler.
- Park kurallarını ziyaretçilere iletirler.

İnsanlar park içerisinde nerede olduklarını ve gitmek istedikleri yere nasıl gideceklerini bildiklerinde kendilerini daha güvende hissederler. "..... Yasaktır" gibi sınırlayıcı mesajlar yerine mesajlarda daha yapıcı bir yaklaşım kullanıcı gruplarının sahiplik hislerini teşvik eder. Bunu başarmak için, işaretleme pozitif, bilgi verici olmalı ve insanlara tek başlarına hareket etme rahatlığını vermelidir. İşaretleme, insanları güvenlik konularında eğitmek ve şüpheli gördükleri aktiviteleri bildirmelerini teşvik etmek için bir araç olarak da kullanılabilir.

İşaretleme tipleri

Farklı tipteki işaretler farklı amaçlara hizmet ederler. Bunlar; bilgilendirici ilan panoları, park haritaları, eğitici işaretler ve yönlendirme levhaları olabilir.

Bilgilendirici ilan panoları: Ziyaretçilere turnuvalar, park olayları ve aktiviteler, yenileme veya yönetim planları hakkında bilgi verirler. Parkla ilgili ve parkta sunulan olanaklarla ilgili daha geniş bilgi edinme olanağı sağlarlar (Şekil 2.38).

Park haritaları: Parkın sınırları içerisinde ve park yolları boyunca, park girişlerinde yer alan haritalar kullanıcıların parkla ilgili bilgilerini geliştirirlerken, parkla ilgili meraklarını da hitap ederler. Haritalar ziyaretçilere park boyunca rehberlik ve yönlendirme hizmetleri yapmalarının yanısıra, ilgilendikleri özel alanlara ziyaret olanağı da sağlarlar. *İyi bir harita çevrenin her bir detayını göstermekten çok, ziyaretçiler için yönlendirmeyi desteklemelidir [15].* Kullanışlı park haritaları parkın tamamını kapsarlar; park sınırlarının yanısıra, cadde bağlantılarını, yaya yollarını ve o an park içerisinde bulunulan yeri de gösterirler (Şekil 2.39, Şekil 2.40).

Eğitici işaretler: Özel yerler ve doğal çevre içerisinde yer alan belli ağaçlar, yollar, çiçekler veya diğer elemanları belirterek; insanların doğal çevre ile etkileşimlerini eğlendirici bir şekilde sağlarlar.

Yönlendirici levhalar: Özellikle doğal alanlara yerleştirilen yönlendirme levhaları insanlara mekan ve güvenlik hissi sağlarlar [19].

İşaretlemenin yeri

Mesajın ifade edilmesinde işaretlerin yer seçimi önemlidir. Geleneksel işaretlere ek olarak haritalar, kiosklar ve diğer elemanlarda işaret görevi görürler.

Herhangi bir park içerisinde işaretleme yapılırken dikkat edilmesi gereken konular aşağıda belirtilmiştir.

- Genel olarak en az sayıda işaret levhası kullanımına özen gösterilmelidir. İyi park planlamaları işaret ihtiyacı çeşidinin ve sayısının azaltılmasına yardımcı olurlar.
- Haritalar giriş noktalarına, aktivite alanlarına ve yolların kesişimlerine yerleştirilmelidirler.
- Ana yaya yollarını ve ikinci derecedeki yolların varış noktalarını tanımlamakta yönlendirici işaretler kullanılmalıdır.
- İşaretleme yoldan gelip geçen kullanıcıları teşvik etmek için caddeden görülebilir olmalıdır.
- Özel olayların ilanı için park girişinde bir işaret levhası tasarlanmalıdır.
- Doğal alanlara yerleştirilen yönlendirme işaretleri ile insanların bulundukları yeri anlamalarını ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlarlar. Ayrıca, işaretlerin ilginç veya alışılmamış flora, fauna, ağaçlar veya diğer doğal görünümlerin önlerine yerleştirilmesi ile ziyaretçilerin çevreleri ile etkileşimi de sağlanabilir [19].

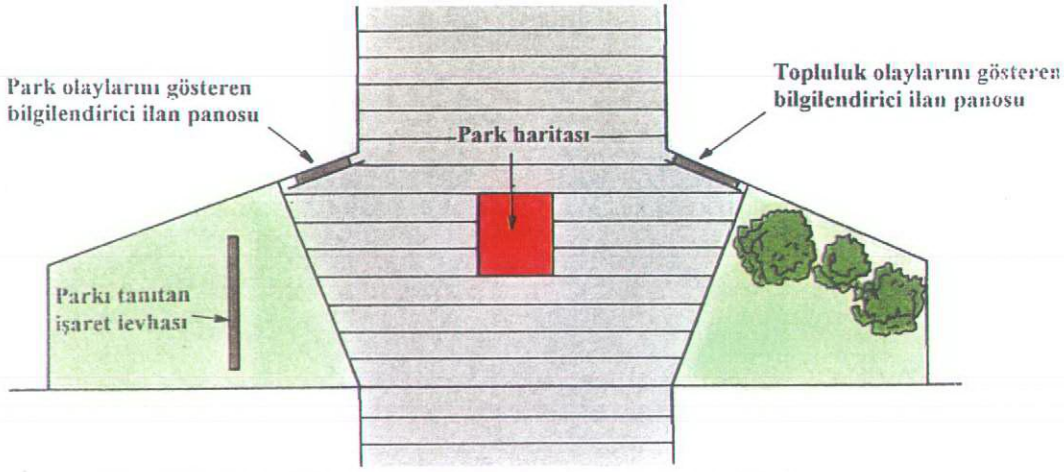

Şekil 2.38. Bir park girişinde yer alan işaretlerin yerleri [20]

İşaretlemenin tasarımı

- İşaretler iyi derecede görülebilir olmalıdırlar. Yönlendirme levhaları en az 20m' den görülebilmelidirler. Etkili bir görüş için işaret levhası, 47m' den fazla, 6m den az mesafede olmamalıdır.
- Haritalar parkın başlıca kısımlarını ve yolları vurgulamalıdır. Haritalar üzerinde gereksiz ve fazla bilgilerden kaçınılmalıdır. Önemli karar noktaları haritalar üzerinde kolayca tanımlanabilir olmalıdır (Şekil 2.39).

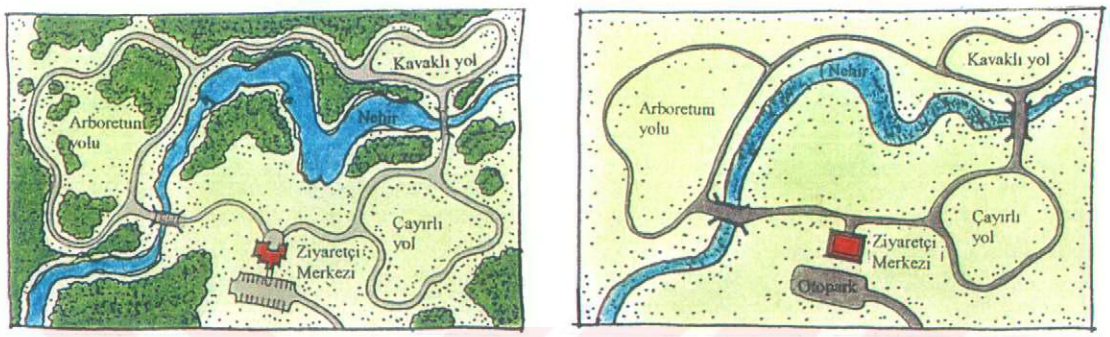

Şekil 2.39. Parkı ilk kez kullanacak ziyaretçiler için haritaların tasarımı [15, s.58] Soldaki harita ilk kez kullanacak ziyaretçiler için gereğinden fazla bilgi içermektedir. Sağdaki harita ise daha anlaşılırdır.

- Parkı ilk kez kullanan ziyaretçilerin yönlerini kolayca bulabilmeleri için üç tip bilginin vurgulanması ihtiyacı vardır:
  - Kişilerin çevrelerini anlamalarını kolaylaştıran yerleşimin ayırt edici ve önemli elemanları ve landmarklar,
  - Seçim noktaları, yolların ayrılma noktaları vs,.
  - Alanı biçimlendiren geniş bölgeler, ormanlık alanlar vs. (Şekil 2.40) [15].

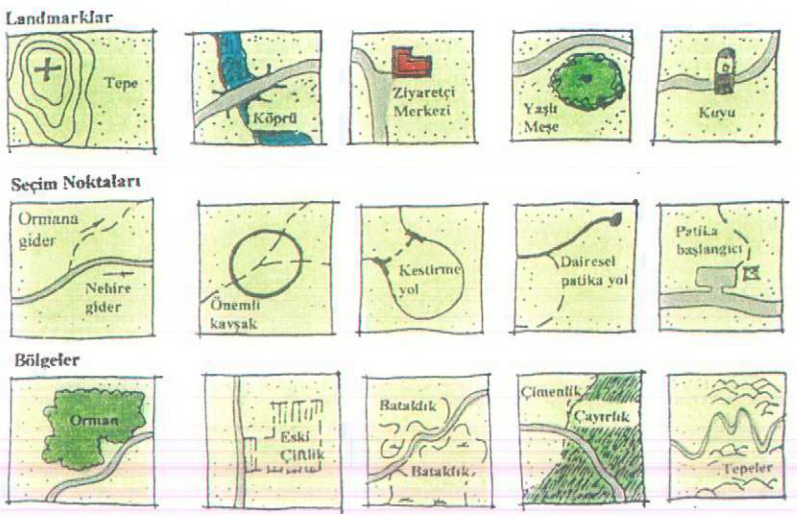

Şekil 2.40. Haritalar yukarıdaki kategorilere ait bilgileri vurgulamalıdırlar [15, s.58].

- İşaret levhaları ve broşürler, kullanıcıların bakım sorunlarını, vandalizm veya güvenlik problemlerini kime bildirebileceklerine dair bir bilgiler verilmelidir. İşaretler ve broşürler parklarla ilgili aşağıdaki bilgileri sağlamalıdırlar: "Buradasınız" işaretleri, çalışma saatleri, önemli noktalar arasındaki yürüme mesafeleri, tuvaletlerin ve telefonların yerleri, park ve polis personeline nasıl ulaşılacağı bilgisi, yiyecek satış yerleri, park etme olanakları.
- Yayalar tarafından kullanılan işaretlerin tasarımı ve yerleştirilmesi; kullanıcının görüş sahası, yazıların ölçeği, yazıların oranı, yazılar ile arka fonu arasındaki ilişkiler gibi konuları içerir [21]. İşaret levhalarında insanlara yardım için kullanılan yazı tanımlarını tamamlamakta standart grafik semboller kullanılmalıdır. Levhalar üzerindeki yönlendirme okları açık olmalıdır. Özellikle yabancı ziyaretçilerin kullanımına açık parklarda, uluslararası sembollerin kullanılması gereklidir.
- İşaret levhaları için farklı malzemeler kullanılabilir. Ahşap oymalı işaretler doğal alanlarda çekicidirler, fakat hırsızlık ve hasara karşı dayanıksızdırlar. Metal malzemeler bükülebilir ve paslanabilirler. Plastik malzemeler ise kırılabilir ve yanabilir. Hasar görmesi en zor olan malzeme beton veya taştır [22].
- Kullanılan bütün işaretler kolay ulaşılabilir ve uzun ömürlü olmalıdır (minumum 7-10 yıl). Vandalizm probleminin olduğu yerlerde bir ayaklı yerine iki ayaklı levhalar yerleştirilmelidir. Tüm işaretlerin hasar görmeleri durumlarında değiştirilebilmeleri için kolay imal edilebilir nitelikte olmaları gerekmektedir. İşaret levhalarının bakımları da ihmal edilmemelidir.
- İşaretler tekerlekli sandalye kullanıcıları için de ulaşılabilir olmalıdırlar.

İşaretlemenin gece kullanımı

- Önemli işaretler geceleyin kolayca görülebilmeleri için iyi aydınlatılmalıdırlar.

İşaretlemenin bakımı

- İşaretler, bitkiler tarafından kapatılmayacak şekilde yerleştirilmelidirler.
- Park broşürlerinin yeniden işlenip kullanışlı hale getirilmelerini teşvik etmek için çöp kutuları yerleştirilmelidir [3].

2.3. Konfor ve İmaj

Konfor ve imaj, insanların bir yeri kullanırken ki bireysel tecrübelerini yansıtırlar. Güvenlik ve bakım gibi konular insanların bir yeri kullanırken akıllarına ilk gelen konulardır. Oturmak için yerlerin sağlanması gibi diğer konular ise daha az bilinçle onaylanırlar. İnsanlar diğer belli görünümlerden haberdar olurlar. Bununla birlikte, insanlar oturmak istedikleri zaman bank ihtiyacında bulunurlar [1, s.18].

Herhangi bir parkla ilgili "Konfor ve İmaj" kriterlerinin değerlendirilmesi sürecinde aşağıdaki soruların gözönünde tutulması gereklidir.

- Park iyi bir ilk izlenim vermekte midir?
- Kadınların oranı erkeklerden daha çok mudur? (Şekil 2.41) Özellikle kadınlar konfor ve imaj konusunda daha iyi birer hüküm vericidirler. Çünkü kullandıkları mekanlara karşı daha duyarlıdırlar.

Şekil 2.41. The Louvre, Paris, France [1, s.81]

- Oturmak için yeterli yerler var mıdır? Oturma yerleri uygun olarak yerleştirilmişler midir? İnsanlar güneşte veya gölgede oturmak için seçeneklere sahip midirler? Kullanıcıları güneşten veya yağmurdan korumak için şemsiyeler, pergolalar vs. var mıdır?
- Park içerisinde yönetim varlığı veya alanla görevli kimseler var mıdır? Mekanlar temiz ve çöpten arındırılmışlar mıdır? Bakımdan kim sorumludur? Sorumlular ne yaparlar? Hangi zamanlarda çalışırlar?

- Park alanında su elemanının farklı şekillerde kullanımları var mıdır? (Şekil 2.42, Şekil 2.43) Su elemanı önemli bir konfor bileşenidir. İçerisinde su bulunan mekanlar, farklı rekreasyonel potansiyelleri ile insanları çekerler.

Şekil 2.42. Paley Park, New York [65, s.9]

Şekil 2.43. Su Fiskiyeleri, Park Théodore Monod, Le Mans, France [76, s.51]

- Park güvenli hissettirmekte midir? Park içerisinde bir güvenlik personeli var mıdır? Eğer varsa, bu insanlar ne yaparlar? Ne zaman görevdedirler?
- İnsanlar fotoğraf çekiyorlar mı? Fotoğraf çekmek için fırsatlar var mıdır?
- Araçlar, yayaların kullanımını baskı altına almakta ve parka kolayca ulaşımı engellemekte midirler? [1, s.88].

Bir parkta konforlu bir ortam oluşturulması, uygun iklimsel koşulların sağlanmasından, kullanılan ekipmanların ergonomik standartları karşılamasına kadar detaylı bir çalışmayı gerektirir. Konforlu mekanlar oluşturmak için mekanlardaki detaylar önemlidir. Yazar ve sosyolog William White City: Rediscovering the Center adlı kitabında park içerisindeki hareketli oturma yerlerinin öneminden

bahsetmektedir. Eskiden ilaç satıcıları tarafından kullanılan New York' taki Bryant Park, çimleri üzerine 2000 adet hareketli sandalye yerleştirilerek (Şekil 2.44), günümüzde popüler bir şehir merkezi sığınağı konumuna getirilmiştir [3].

Şekil 2.44. Bryant Park, New York [38, s.23]

2.3.1. Tasarımda konfor

2.3.1.1.Yapısal tasarımda konfor

Malzemelerin seçimi

Park alanlarında kullanılacak ekipmanlarda, düşey ve yatay düzlemlerde hangi malzemelerin seçileceği önemlidir. Bazen lüks gibi görünen bir malzemenin seçimi uzun dönemde düşünüldüğünde daha ucuz olabilir, çünkü bakım ve değiştirme masrafları düşünüldüğünde daha az masraf gerekecektir.

Park alanları için uygun yüzey malzemesinin seçimi; aktivite tipine, kullanım yoğunluğuna, kullanım zamanları ve güvenlik faktörlerine bağlı olacaktır. Malzemelerin seçiminde kolay bulunabilme, fiyat, yüzey tekstürü ve görünümü, kolay yerleştirme ve bakım da önemlidir (Tablo 2.4).

Tablo 2.4. Park alanları için malzeme seçimi

	Malzeme
Yaya yolları	**A. Birim kaplama malzemeleri** • Hazır beton yüzeyler • Hazır yapay taş yüzeyler • Doğal taş • Seramik ve mozaik karolar • Tuğla • Arnavut taşı • İri çakıl taşları • Ahşap **B. Sürekli kaplamalar** • Çakıl taşı • Yerinde dökme beton
Otopark alanı	• Stabilize çakıl (Ziftli malzemeyle karıştırılmış ve silindirle düzleştirilmiş) • Asfalt • Yerinde dökme beton • Hazır kaplama elemanlar • Çim (Seyrek kullanımlı yerlerde)
Spor alanları	• Beton • Asfalt • Tartan
Çocuk oyun alanları	• Talaş • Ağaç kabuğu • Ağaç yongası • İnce kum • Kaba kum • Orta büyüklükte çakıl • Kauçuk kaplama
Park mobilyaları	• Çelik • Beton • Dökme demir • Sert plastik

Park alanında yer alacak bütün ekipmanlar, yağmuru ve rüzgarı geçirmeyen, üzerlerine yazı yazılması ve bıçakla çizilmeleri gibi vandalizm davranışlarına dirençli, kullanım açısından insan ergonomisine uygun, yanlış kullanımlara karşı dayanıklı, yüzeye kuvvetli sabitlenmiş, kullanımları güvenli ve alan içerisinde kolayca görülebilir nitelikte olmalıdırlar.

Aktivite alanları ve ekipmanlar

Otopark alanları:

Otopark alanları tasarlanırken genellikle düz alanlar tercih edilir. Eğimli bir arazi de araba parkı için uygun olabilir. Eğer eğim fazlaysa, araba parkı topoğrafya eğrilerine paralel, giriş ve çıkış yolları eğime dik olarak tasarlanmalıdır. Otopark alanlarında kullanılabilecek en fazla eğim %5' dir [48, s.101-102].

Park etme alanı ve aktivite girişi arasındaki maksimum mesafe 45m' den fazla olmamalıdır. Herhangi bir park yeri için genişlik 2.5m, boyu 5m olmalıdır. Bir özürlü park yeri için minumum genişlik 3.6m, tavsiye edilen genişlik ise 3.90m' dir. Parketme yüzeyi ve bitişiğindeki yollar arasında engelsiz bir geçiş sağlanmalıdır. Bu geçişte rampalar kullanılabilir (Şekil 2.45). Araçların düzenli bir şekilde park edebilmeleri ve park esnasında doğabilecek gereksiz yer kayıplarının önlenmesi amacıyla otopark yüzeyleri kolayca görülebilecek ve zamanla silinmeyecek kalitedeki boya ile işaretlenmelidir [63].

Park alanı açılı tasarlanmış ise, park sırasının sonuna bırakılan ilave bir alan özürlülerin park etmesi için kullanılabilir. Standart boyutlardaki iki park yeri arasında 1.20m' lik bir ara yol bırakılarak özürlülerin kullanımı sağlanabilir (Şekil 2.45).

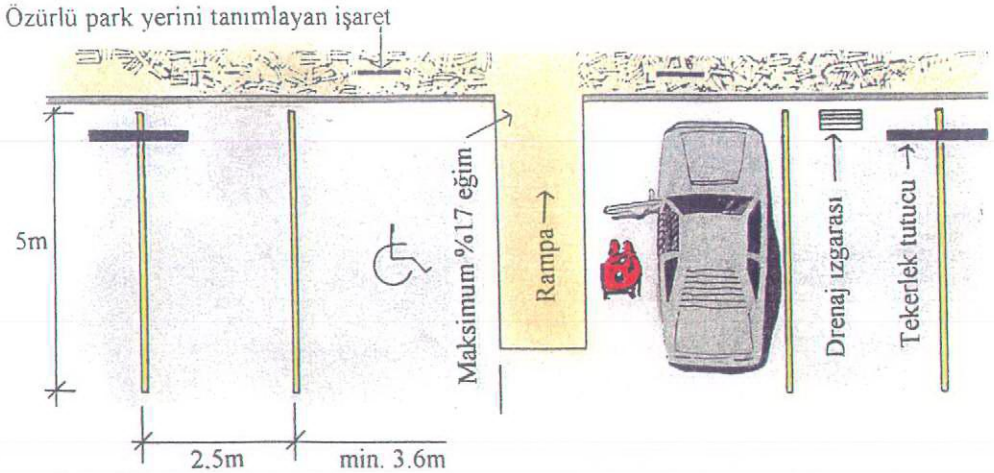

Şekil 2.45. Özürlüler için park yeri tasarımı [43, s.223]

Park etme açısı; park için ayrılan arazinin biçimi, boyutu ve bağlantı yolunun enine göre belirlenir. Genel olarak, 60° ve 90°' lik park, en fazla mekan tasarrufu sağlar (Şekil 2.46). Gerçek balık sırtı park sistemi ise 45°' lik parkla sağlanır [50].

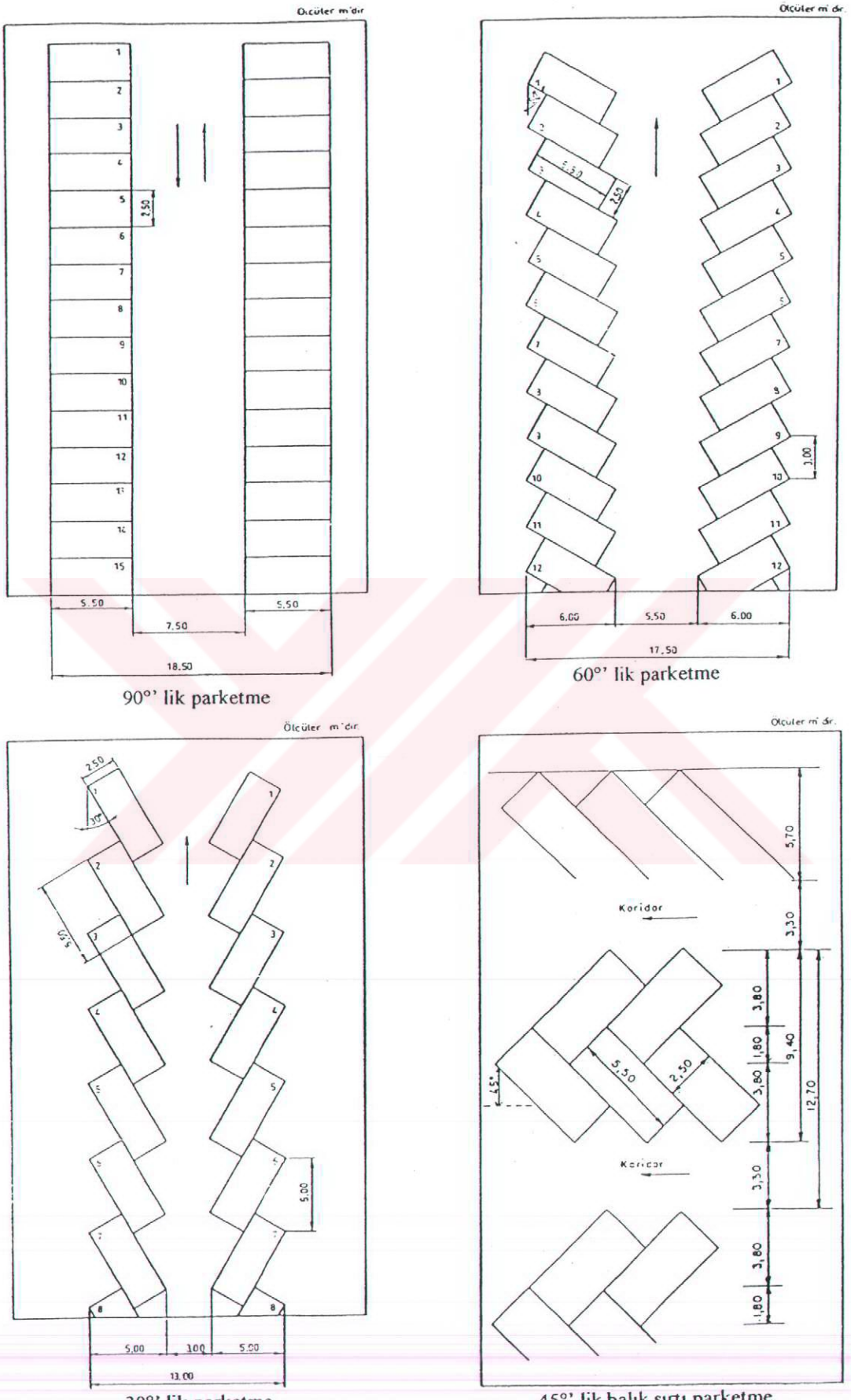

Şekil 2.46. Park etme şekilleri [63]

Çocuk Oyun Alanları:

Park içerisindeki oyun alanları ve ekipmanlarının tasarımı, *oyun alanı tipine bağlı olarak* değişecektir. Rothenberg, Hayward ve Beasly oyun alanlarını üç tip olarak belirlemişlerdir. Geleneksel oyun alanlarında çoğunlukla kaydıraklar, salıncaklar, tahtıravalliler yer alır. Çağdaş oyun alanlarında alışılmışın dışındaki biçimler ve farklı tekstürler vardır. Bu tip oyun alanları tüneller, heykeller ve ağaç evler gibi diğer oyun elemanlarının yanısıra geleneksel ekipmanları da içerebilirler. Macera oyun alanları ise çocuklara eski lastikler, büyük ağaç blokları, bahçe aletleri ile kendi oyun alanlarını tasarlama ve inşa etme imkanı verirler. Rothenberg, Hayward ve Beasly' nin ortak araştırmasının sonuçları göstermiştir ki, bakıcılarıyla gelen küçük çocuklar geleneksel oyun alanlarında oynarlarken, daha büyük çocuklar gençler ve bazı yetişkinler ile beraber çağdaş oyun alanlarında yoğunlaşmaktadırlar. Macera oyun alanlarında yapılan gözlemler sonucunda da, çocukların %96.7' sinin kendi başına veya arkadaşları ile oyun alanlarına geldiklerini belirlemişlerdir [7, s.461].

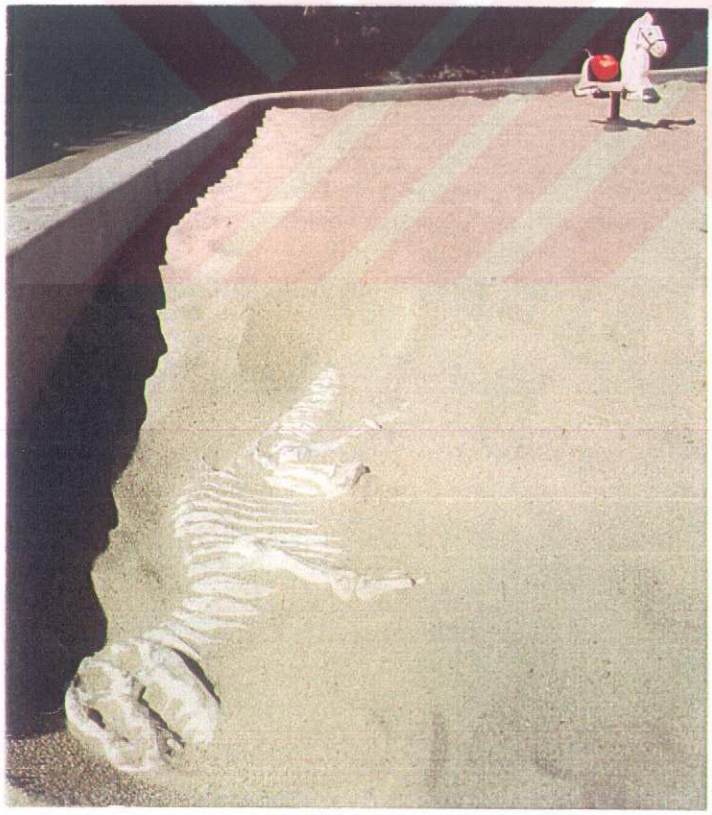

Şekil 2.47. Old Alvarado Park, Union City, Canada [25]. Çocuk oyun alanı içerisinde yer alan, Peyzaj mimarı Robert Mowat' ın tasarladığı dinazor gömüsü çocukların yanısıra yetişkinlerin de ilgisini çekmektedir.

Park içerisindeki oyun alanları ve ekipmanlarının tasarımı, *kullanıcıların yaş gruplarına göre* de değişecektir. Mümkün olan yerlerde farklı yaş grupları için tasarlanan yerlerin birbirlerinden ayrılması önemlidir. Çocuk oyun alanlarını; 0-5 yaş grubu ve 6-14 yaş grubu olarak iki grubta sınıflandırabiliriz.

0-5 yaş grubu küçük çocuklar, ekipmanlar üzerinde veya kum içerisinde oynamaktan, yollar boyunca oyun arabalarını çekmekten ve bisiklete binmekten hoşlanırlar. Bu alanlarda ebebeyn ve çocuklara güvenlik ve kapalılık hissinin verilmesi (Oyun alanları etrafında ebebeynlerin çocuklarını rahatlıkla görebilmeleri için banklar sağlanmalıdır. Bu gruptaki çocuklar ve ebebeynleri oyun alanı içerisinde birbirlerini görebildiklerinde daha güvenli hissederler), evcil hayvanların alana girişlerini önlemek için oyun alanının etrafının kapatılması ve oyun alanına birden fazla giriş/çıkış seçeneklerinin sunulması tavsiye edilir [9]. Bu alanın daha büyük çocukların oyun alanlarından ayrılması da önemlidir. Eğer yer uygun ise yaş grupları arasında açık alanlar bırakılarak güvenlik zonları oluşturulmalıdır. Eğer yer kısıtlı ise; iki oyun alanı arasında iyi tasarlanmış çitler veya bitkilendirme düşünülebilir.

Oyun ekipmanları küçük salıncak, küçük kaydırak, kum havuzu, küçük tahtıravalli belki de bir oyun evi olabilir (Tablo 2.5). Ekipmanların yetişkinlerin olası kullanımları için yeterince dayanıklı olması gerekir.

Tablo 2.5. 0-5 yaş grubu çocukların oyunyeri ekipmanları için yaklaşık boyutlar ve mekan gereksinimleri [45]

Ekipman	**Uzunluk (cm)**	**Yükseklik (cm)**	**Yaklaşık mekan gereksinimi (cm)**	**Mekan gereksinimi (cm^2)**
Salıncak (3' lü)	Tepede 300	240	600x540	324000
Salıncak (6' lı)	Tepede 600	240	600x900	540000
Küçük kaydırak	240	135	270x540	145800
Tahtıravalli	360	60	480x540	259200
Kum havuzu	180x300-300x360		360x480-480x900	172800-432000

Tasarlanan oyun yerlerinde, zemin düz olmalıdır. Yaratıcı oyunlar için küçük tepecikler ve dalgalanmalar sağlanmalıdır. Yüzey malzemesi çim veya düşmelere karşı hızı kesen diğer yumuşak malzemeler olabilir. Oyun alanlarında yüzey malzemesi olarak kumun kullanımı, çim (çim alanlar çabuk yıpranacaklar ve yağmurlu havalarda deforme olacaklardır) ile ilgili bakım problemlerini kaldıracaktır. Kum havuzunun beton bordürlerle çevrilmesi kullanım kolaylığı

sağlayacaktır. Aileo, Gordon ve Farrell (1974) ve Clare Cooper Marcus (1974) yaptıkları çalışmalarda çocukların doğal alanlardan çok kaplanmış sert zeminleri tercih ettiklerini belirlemişlerdir. Bu seçimin bir nedenini çocukların bisikletler, tekerlekli arabalar vs. gibi oyun elemanlarını kullanmalarına, bir diğer nedenini ise bazı anne ve babaların doğal alanlardan korkmalarına bağlamışlardır [7, s.460].

Oyun alanlarının bitkilendirilmesinde gölge sağlayacak büyük ağaçlar tercih edilmelidir. Özellikle sıcak yaz günlerinde oyun alanları içerisinde hem oyun oynamak hem de içmek için su olanağının sağlanması da konforlu ortamlar yaratacaktır (Şekil 2.48).

Şekil 2.48. Heykeller ve su elemanından oluşan kompozisyon çocukları oyuna teşvik etmektedir (Fukuoka Şehri, Japonya) [53, s.237].

İkinci grup oyun alanlarını 6-14 yaş çocuk grupları için tasarlanan yerler olarak tanımlayabiliriz. Alanın müsaade ettiği yerlerde 6-14 yaş oyun alanları; 6-10 yaş grubu kız ve erkekler, 10-14 yaş grubu erkekler, 10-14 yaş grubu kızlar olarak tasarlandığında daha başarılı sonuçlar alınacaktır.

6-10 yaş çocuklar için oyun aletleri; tırmanma, kayma, bacaklar ve eller ile asılma, suyla, çamurla veya kumla oynamak gibi aktivitelere olanak sağlamalıdır. Oyun aletleri; salıncaklar, tahtıravalli, kaydırak, tırmanma aletleri, yatay merdivenler, halkalar, yatay barlar, atlı karınca, su havuzu olabilir (Tablo 2.6). Ekipmanlar yakınlarındaki yapı, çit veya diğer ekipmanlardan en az 457cm uzağa yerleştirilmelidirler.

Tablo 2.6. 6-10 yaş grubu çocukların oyunyeri ekipmanları için yaklaşık boyutlar ve mekan gereksinimleri [45]

Ekipman	Uzunluk (cm)	Yükseklik (cm)	Yaklaşık mekan gereksinimi(cm)	Mekan gereksinimi(cm^2)
Dairesel hareket elemanı	300	360	750 (çap)	441563
Yatay bar	180	240	360x600	216000
Yatay merdiven	480	225	240x720	172800
Atlıkarınca	300 (çap)		900	
Kaydırak	480	240	360x900	324000
Salıncak (3' lü)	Tepede 450	360	900x1050	945000
Salıncak (6' lı)	Tepede 900	360	900x1500	1350000
Tahtıravalli	360-450x75	75	600x600	360000
Hareket halkaları (6' lı)	Tepede 1200	420	600x1800	1080000

Topoğrafyadaki değişiklikler koşmak, yuvarlanmak, tırmanmak, kaymak gibi aktivitelere fırsatlar sunarlar. Spor oyunları için düz çim alanlara, körebe, yakartop, seksek gibi geleneksel oyunlar için kaplanmış düz zeminlere ihtiyaç vardır [9].

Yüzey malzemesi, oyun alanına ve onun kullanımına göre çim, tartan veya asfalt gibi sert bir yüzey malzemesi olabilir.

Bitkisel düzenlemelerde de çiçekli ve meyveli ağaçların kullanılmasına öncelik verilmeli, çocukların tırmanabilmeleri için güçlü ve alçak dallı türler kullanılmalıdır. Yine su oyunları için fırsatlar yaratılmalıdır.

10-14 yaş grubu çocuklar için mahremiyet önemli bir ihtiyaçtır. Bu gruptaki çocuklar yetişkinlerin olmadığı, kendi aralarında sahiplenebilecekleri koruntulu yerler isterler. Oyun aletleri çoğunlukla jimnastik tipi ekipmanları içerir. Erkekler için yatay barlar, trapez, paralel halkalar; kızlar için ise jimnastik tipi ekipmanlar ile 6-10 yaş grubu oyun elemanları sağlanmalıdır. Bu yaş grubunda yer alan gençlerin organize oyunlara karşı ilgileri fazladır. Moore (1989)' un yaptığı bir çalışmanın sonuçları kızların daha çok salıncaklar gibi geleneksel oyun aletlerinden hoşlandıklarını; erkeklerin ise tırmanma aletleri ve top oyunlarından hoşlandıklarını göstermiştir [8].

Oyun alanları tasarlanırken ekipmanlara özürlülerin de ulaşımlarının sağlanması gerekir (Şekil 2.49). Tasarımlarda tekerlekli sandalye kullanıcıları, görme özürlüler, zihinsel özürlüler ve işitme özürlüler içinde konfor koşulları sağlanmalıdır. Örneğin; görme özürlüler için kokulu çiçekler, zihinsel özürlüler için rüzgar çanları ve işitme özürlüler için doğal hayatı gözleme imkanlarının sağlanması gerekir.

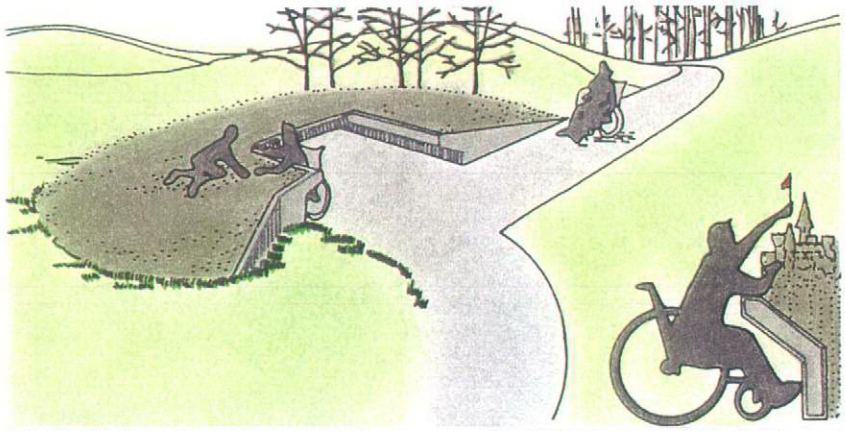

Şekil 2.49. Kum ve su içeren yükseltilmiş oyun alanları tekerlekli sandalye kullanıcılarının ulaşımına olanak sağlarlar [21, s.240-23].

Spor Alanları:

Spor alanları aktif aktiviteler için fırsatlar sunarlar ve fiziksel sağlığın gelişmesine katkıda bulunurlar [88, s.74]. Spor alanları park kullanıcılarının tümüne hitap etmelerine rağmen, genellikle gençler ve yetişkin erkekler tarafından yoğun olarak kullanırlar. İngiltere de yapılan bir çalışmaya göre; 2003 yılı çerisinde parkları ziyaret eden yetişkinlerin üçte birinin informal sporlara katılmak için paklara geldikleri belirlenmiştir [72, s.19].

Spor alanlarını 10-14 yaş grubu gençler ve yetişkinler için olarak iki grupta toplayabiliriz. 10-14 yaş grubunda yer alan çocukların organize oyunlara karşı ilgileri fazladır (Tablo 2.7).

Tablo 2.7. 10-14 yaş grubu çocukların spor sahaları için yaklaşık boyutlar ve mekan gereksinimleri [45]

Oyun	**Oyun alanı boyutları (m)**	**Yaklaşık mekan gereksinimi (m)**	**Yaklaşık mekan gereksinimi (m^2)**	**Oyuncu sayısı**
Basketbol	10.50x18	15x22.50	337.5	10-12
Futbol	48x108	54x108	5832	22
Hentbol	6x9	9x12	108	2 veya 4
Voleybol	7.50x15	10.50x18	189	12-16

Yetişkinler ve daha büyük çocuklar için oyunlar ve sporlar için mekan gereksinimleri daha fazladır. Bu tür spor sahaları genellikle kent parkları gibi daha büyük ölçekli parklarda yer alırlar (Tablo 2.8).

Tablo 2.8. Yetişkinler için spor sahaları boyutları [41]

Oyun	Müsaade Edilebilir Boyutlar (m) Uzunluk	genişlik	Standart Boyutlar (m) Uzunluk	genişlik	Oyuncu sayısı	Yönlendirme
Basketbol	24-28	13-15	28	15	10	Kuzey-güney
Futbol	30-50	15-25	40	20	22	Uzun eksen, kuzeybatı-güneydoğu, veya kuzey-güney
Hentbol	40	20	40	20	2-4	Serbest
Voleybol	18	9	18	9	12-16	Uzun eksen kuzey-güney
Tenis	23.77	10.97	23.77	10.97	2-4	Uzun eksen kuzey-güney

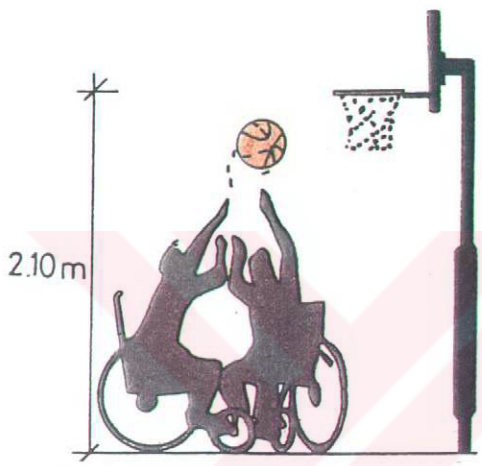

Şekil 2.50. Özürlüler için basketbol potası yüksekliği. Basketbol potaları için standart olan 3m yükseklik 2.10m' ye düşürülerek, tekerlekli sandalye kullanıcıları ve çocukların kullanımları sağlanabilir [21, s.240-23].

Park Mobilyaları:

Parklarda kullanılacak mobilyalar parkın yerine, büyüklüğüne ve fonksiyonuna göre değişecektir. Mobilyaların tasarım ve yerleştirilmesinde en önemli özellik uyum olmalıdır. Mobilyalar, mevcut düşünülen işlevlere uygun olma özelliklerinin yanında, içinde yer alacağı çevrenin karakterini de yansıtmalıdır [59, s. 29]. Park alanları içerisine yerleştirilen park mobilyaları, yürüme yolları üzerinde engel oluşturmayacakları biçimde ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının geçişlerine müsade edecek şekilde yerleştirilmelidirler.

Park mobilyaları tasarımlarında kullanıcıların ergonomik özelliklerinin gözönünde bulundurulması önemlidir. Mobilyalar uluslarası platform da belirlenmiş standartlara göre tasarlanmalıdırlar.

Parklarda kullanılabilecek bazı park mobilyaları ile ilgili tasarım kriterlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

Sınırlayıcılar(Duvarlar ve Çitler): Sınırlayıcıların estetik yönden kullanılacağı ortamın mimari anlayışı ile uyumlu olması gerekir. Kuşatma elemanları olarak duvarlar (taş, tuğla veya beton malzemeli), paravanlar, demir ahşap parmaklıklar veya yeşil çitler kullanılabilir (Şekil 2.51). Kuşatma elemanlarının yüksekliği kanunlara, çevreye ve fonksiyona uygun olarak tespit edilmelidir. Alçak kuşatma elamanları: 20, 40, 60cm yükseklikte; orta yükseklikte kuşatma elemanları: 80-140cm yükseklikte; yüksek kuşatma elemanları 180-250cm yükseklikte tasarlanmalıdırlar.

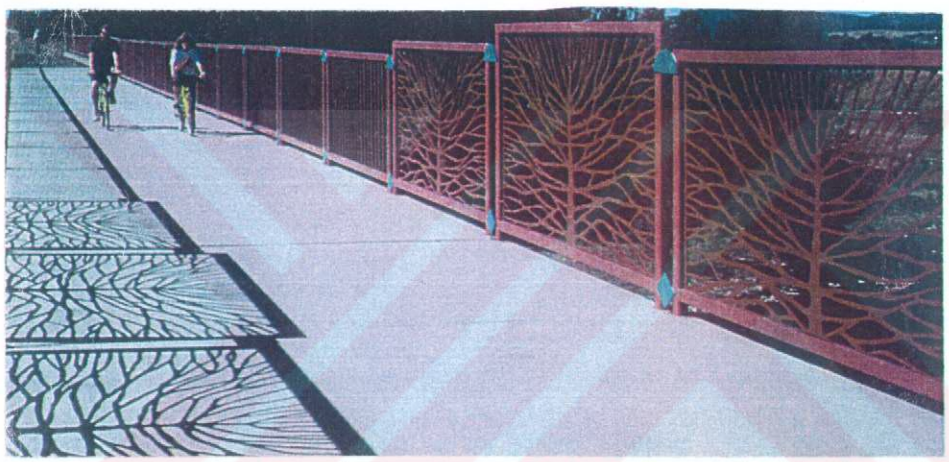

Şekil 2.51. Dekoratif Perdeleme, Kuzey Idaho Centennial Yolu [27, s.28]

Kuşatmanın kalitesi ve derecesi çevreye uygun olarak yapılmalıdır. Kuşatmada kullanılacak pek çok farklı materyal çeşidi ve çözüm yolları vardır. Tasarımlarında estetik ve fonksiyon prensiplerinin yanısıra, psikolojik etkilerinde gözönünde tutulması gerekir. Örneğin; mahremiyet ve çirkin bir görünümün gizlenmesi isteniyorsa kuşatma elemanı insan boyutundan yüksek ve solid olmalı; eğer insanların girmesine engel olunmak isteniyorsa, üzerinden aşılamayacak derecede yüksek, arasından geçilemeyecek kadar dar olmalıdır. Parkın, çevrenin güzel görünümlerine açık olması isteniyorsa kuşatma elemanı, kısmen açık ve alçak veya hiç olmamalıdır.

Oturma elemanları: Park mobilyaları içerisinde konforlu ortamlar oluşturmada önemli bir yere sahip olan oturma elemanlarının; boyutları, malzemesi ve tasarımı, kullanıcıların fiziksel konforunu doğrudan etkiler (Şekil 2.52).

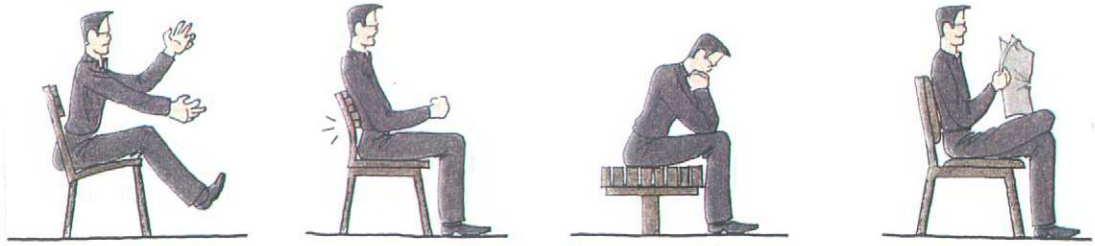

Şekil 2.52. Bank tasarımı kullanıcıların fiziksel sınırlamalarını gözönünde bulundurmalıdır [47, s.54].

Oturma elemanının uzunluğu kişi başına 60cm olmalıdır. Banklar için önerilen oturma yüksekliği 42.5cm, arkalık yüksekliği 50cm ve oturma genişliği ise 35-40cm arasındadır. Arkalıklı ve kolluklu banklar kullanıcıların vücutlarını desteklemeye yardım ederler. Oturanların sırtını uygun şekilde destekleyebilmek için arkalık yüksekliği 32.5-37.5cm arasında olmalıdır (Şekil 2.53). Oturma yeri ile arkalık arasında 95°-100°' lik açı olmalı, oturma yeri yatayla 10°' lik açı yapmalıdır. Banklar yol akışının kesilmemesi için yoldan 60cm içeriye yerleştirilmelidirler. Oturma yerlerinin hiç olmazsa bir yanında, tekerlekli sandalye kullanıcılarının yanaşabilmeleri için en az 90cm genişliğinde düz bir yer bırakılmalıdır (Şekil 2.54).

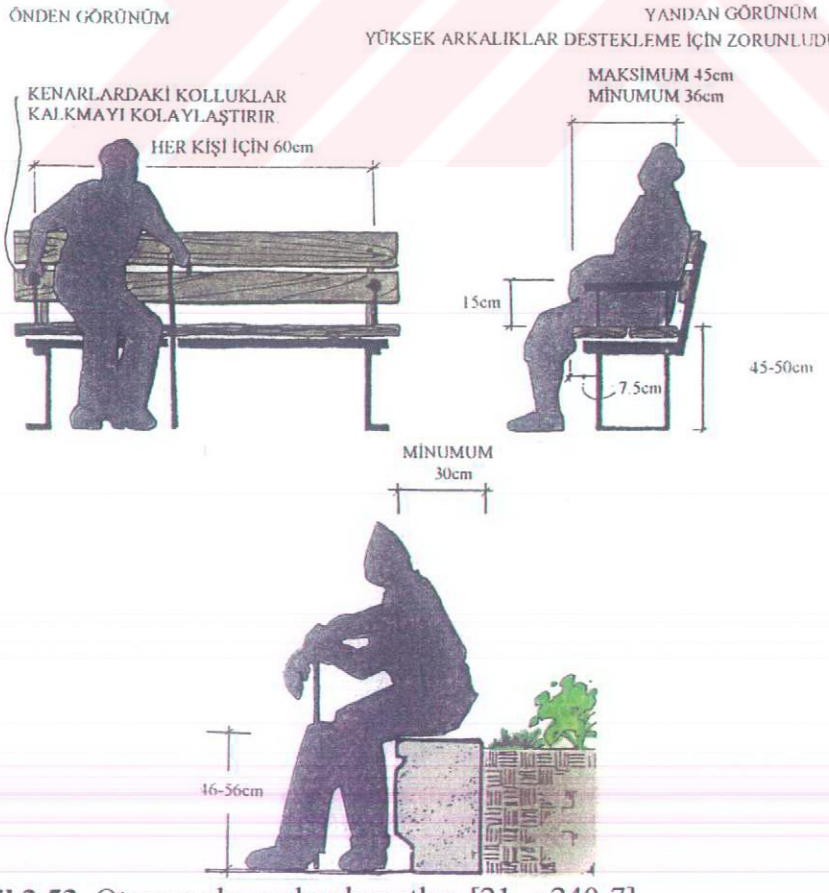

Şekil 2.53. Oturma elemanları boyutları [21, s.240-7]

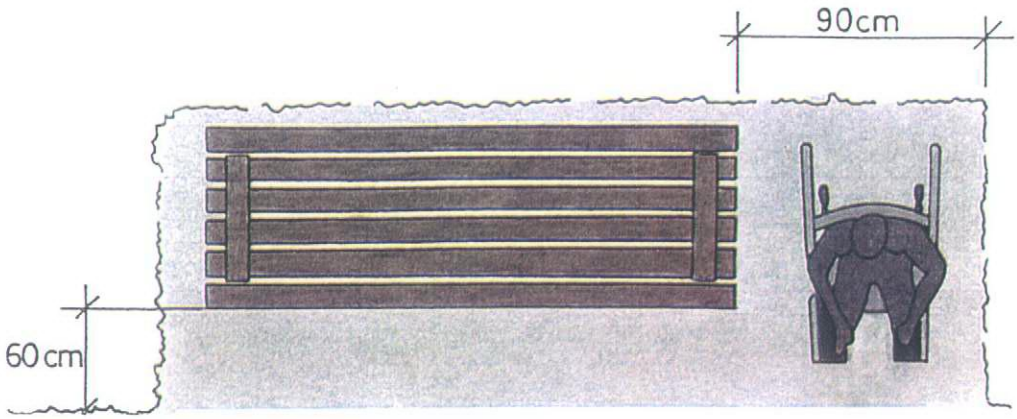

Şekil 2.54. Bank ve tekerlekli sandalyenin bir arada düşünülmesi [46, s.90]

Çöp kutuları: Çöp kutuları, her türlü kimyasal ve yanıcı çöpleri taşıyabilecek özellikte olmalarının yanısıra, çocukların tırmanmalarına ve bisiklet gibi tekerlekli araçların çarpmalarına karşı da dayanıklı olmalıdırlar [22]. Çöp kutuları için en çok kullanılan malzeme metal, ahşap, fiberglas ve dökme betondur. Çöp kutuları üstü açık, üstü yarı açık veya kapaklı olabilirler (Şekil 2.55).

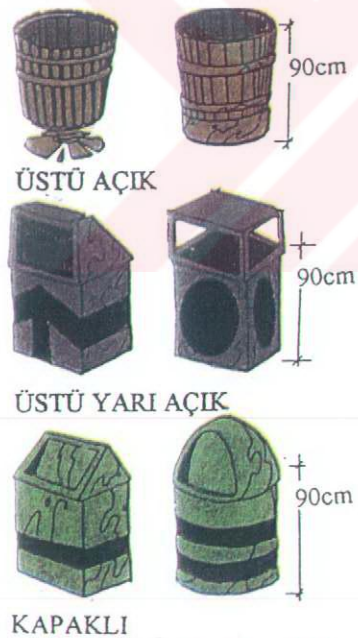

Şekil 2.55. Çöp kutuları [21, s.240-8]

Çöp kutuları en çok gereksinim duyulabilecek noktalara yerleştirilmelidirler. Hoş olmayacak bir görüntü oluşturmamaları ve göze batmamaları için oturma ögeleri, aydınlatma direkleri gibi diğer ögelerle gruplandırılmalı ya da düzenlemede tek başlarına yer almak yerine bir duvar, direk ya da parmaklık gibi daha büyük bir elemana monte edilmelidirler. Çöp kutularının ne sıklıkta boşaltılacağının bilinmesi

de önemlidir. Denetlenen alanlarda çöp kutuları içerisinde plastik torbalar kullanılabilir. Eğer çöp kutularının her gün boşaltılacağı düşünülüyorsa, bunlar kapaksız olabilir. Aksi durumda çöp kutularının menteşeli ve dış etkenlere dayanıklı bir kapak yapısı ile donatılmaları gerekebilecektir. Çöp kutusunun kapaklı olması yağmurlu havalarda çöpün ıslanmaması için de önemlidir. Çöplerin toplanmasının yanında zaman zaman çöp kutularının da temizlenmesi gerekir.

Çeşmeler: Çeşmeler tasarlanırken özürlü kullanıcılarında gözönünde tutulması gerekir. Şekil 2.56' daki çeşme modeli özürlülerin kullanımına da müsaade edecek şekilde 95cm ve 85cm yüksekliklerinde iki musluklu olarak tasarlanmıştır. Musluklardan 85cm yüksekliğinde olan, tekerlekli sandalye kullanıcılarının erişimi için yeterli olacaktır.

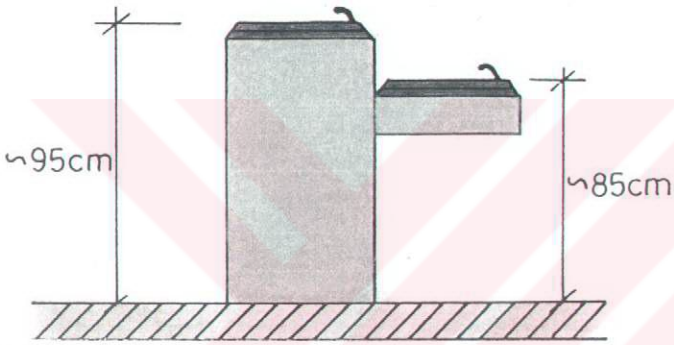

Şekil 2.56. Çeşmenin boyutları [34]

Üst örtü ögeleri: Gölge sağlama, yağmurdan korunma, dinlenme, pasif rekreasyon ve mekana üçüncü boyut sağlama gibi fonksiyonları vardır. Tek yada moduler halinde, konsol, yapı saçağı, çadır ve asma çelik yapılar olarak tasarlanabilirler. Pergolanın tipine göre çatılar üzerine bez, branda, bambu, kamış ve hasır örtüler ile PVC ürünü yapay çatı örtüleri döşenebilir veya bitkiyle örtülebilir (Şekil 2.57). Pergolalarda kullanılan sarılıcı bitkiler, pergolanın estetik özelliğini kuvvetlendirici bir etki yapmalarının yanısıra kullanıcılar için konforlu bir ortam sağlarlar.

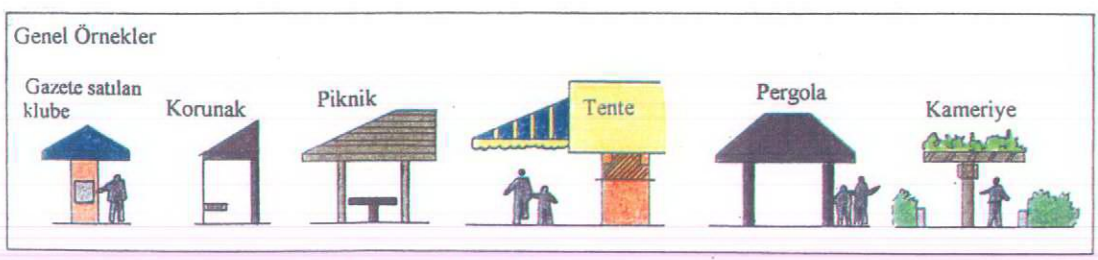

Şekil 2.57. Üst örtü ögeleri [21, s.510-14]

2.3.1.2. Bitkisel tasarımda konfor

Açık alanlarda tasarlanan rekreasyon alanlarında kullanıcılara sunulan aktiviteler kadar, insanlara sunulan yeşil atmosfer de önemlidir. Sunulan aktiviteler etraflarındaki doğa ile bir bütünlük içinde oldukları zaman daha da değer kazanacaklardır.

Bu noktada yapılacak tasarımlarda her bir bitki materyalini tasarımın bir bileşeni olarak düşünmek ve bitkisel kompozisyonlarda her bir bitkinin estetik, ekolojik ve işlevsel özelliklerini gözönünde tutmak kaçınılmaz olacaktır.

Farklı türdeki ağaçlar, çalılar, sarılıcılar, yerörtücüler, çiçekler değişik kompozisyonlarda bir araya getirilerek estetik açıdan konforlu ortamlar yaratılabilir. Bitkisel tasarımlarda kullanılacak bitkilerin estetik potansiyelleri değişkendir. Bitkilerin estetik potansiyellerini belirleyen değişkenler ise aşağıdaki gibidir [32]:

- Çiçeklerinin ve meyvelerinin rengi, büyüklüğü, rengi, azlığı veya çokluğu,
- Yapraklarının büyüklüğü, renkleri, kenarlarının düz, dişli, iğne veya loblu olması,
- Kabuğunun beyaz, sarı ve siyah renkli olması ile parlak veya düzlüğü, çatlaklı olması,
- Genel görünüşlerinin güzelliği, sağlamlığı veya zayıflığı, kış görünüşleri,
- Tepe yapılarının sivri şekilli, geniş veya yayvan oluşu, salkım şeklinde oluşu.

Bitkiler, ısı, rüzgar ve yağmur üzerinde etkili olarak çevrelerindeki ikliminin daha elverişli bir özellik kazanmasında en etkili unsurlardan bir tanesidir. Ayrıca gürültü kontrolü, havayı temizleme ve erozyonu kontrol edici özellikleriyle yaşam koşullarını iyileştirmektedirler (Şekil 2.58-2.62) [32].

Bitkilendirme sadece rekreasyon alanlarını güzelleştirmek için seçilmemelidir. Bitkilerin tasarım içerisinde işlevsellikleri olmalıdır. Bu doğrultuda bitkisel tasarımlarda bitkilerin estetik, ekolojik özelliklerinin yanısıra işlevsel özellikleri de göz önünde tutulmalıdır.

Şekil 2.58. Bitkiler gölge sağlayabilirler [39, s.97].

Şekil 2.59. Bitkiler rüzgarı engelleyebilirler [39, s.97].

Şekil 2.60. Kötü kokulara karşı tampon görevi yapabilirler [39, s.97].

Şekil 2.61. Bitkiler gürültü kontrolünde kullanılabilirler [39, s.97].

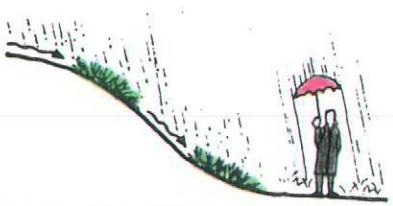

Şekil 2.62. Bitkiler erozyon kontrolünde kullanılabilirler [39, s.97].

Bitkilerin park ve oyun alanları gibi kentsel açık alanlarda, yerine getirebilecekleri işlevlerden bazıları; sınır koruması, perdeleme, yaya trafiği kontrolü, mekan organizasyonu ve tanımlaması, oyun alanlarının ayrılması ve gölgeleme' dir [39, s.96].

Sınır korumasında bitkiler genellikle düz bir hat boyunca yerleştirilirler. Sadece oyun alanını belirleyebilirler. Veya park alanı ile bitişiğinden geçen cadde ve diğer alanlar arasında koruyucu bir bitkilendirme zonu oluşturabilirler. Bu tür bitkiler, koruma ihtiyacının derecesine göre geniş çalılar ve ağaçlardan oluşabilir.

Perdeleme bitkilendirmesi (tek tür bitki kullanılarak duvar etkisi yaratılması); görünmesi istenmeyen kötü görünümleri kapatmak ve muhtemel tehlikelerin olabileceği alanlarda sınırlar oluşturmak için kullanılabilir. Uzun ve dar olan, toprak yüzeyine doğru yoğun yapraklanan türler perdeleme için idealdirler. Etkili bir işlev için herhangi bir obje önündeki perdeleme en az 1.8m yüksekliğinde olmalıdır. Dinlenme alanları yakınındaki istenmeyen gürültü kaynakları önünde mümkün olan yerlerde perdelemelerle tampon zonlar oluşturulabilir.

Yaya trafiğini kontrol, mekan organizasyonu ve tanımlaması, oyun yerlerinin ayrılması için pekçok farklı bitkilendirme düzenlemeleri kullanılabilir. Formal yada informal çitler, grup bitkilendirmeleri, alçak yada yüksek bitkilerle yapılan perdeleme tipleri etkileyici olabilir. Çitler oluşturulurken, içerlerini göstermeyen ve birarada yaşayabilecek yoğun yapraklanmaya sahip olan türler seçilmelidir. Çitler formal (budanmış) ya da informal (budanmamış) olabilir. Formal çitlerin bakım ihtiyacı fazladır. Eğer çit insanların hareketlerini kontrol etmek için kullanılacaksa, genellikle dikensiz türlerin seçilmesi tavsiye edilir.

Grup bitkilendirmeleri mekan tanımlaması ve düzenlemesine yardım ederler. Grup bitkilendirmesi, farklı bitki türlerinden oluşabilir. Farklı form, renk ve tekstüre sahip bitkiler bir arada kullanılarak etkileyici gruplar oluşturulabilir (Şekil 2.63, Şekil 2.64).

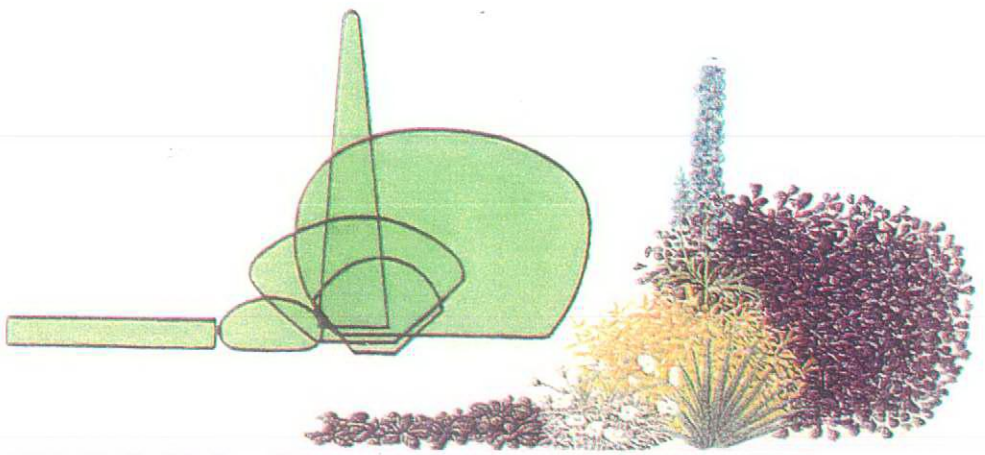

Şekil 2.63. Farklı formdaki bitkilerin bir arada kullanılması [33]

Şekil 2.64. Bir grup bitkilendirmesi örneği [36]

Farklı form, renk ve tekstürlerin kullanımı ile mekanların farklı şekillerde algılanması sağlanabilir. Örneğin; arka planda daha ince tekstürlü ve koyu renkli bitkiler, ön planda da daha kaba tekstürlü ve açık renkli bitkilerin kullanımı ile küçük bir mekan daha büyükmüş gibi hissettirilebilir (Şekil 2.65).

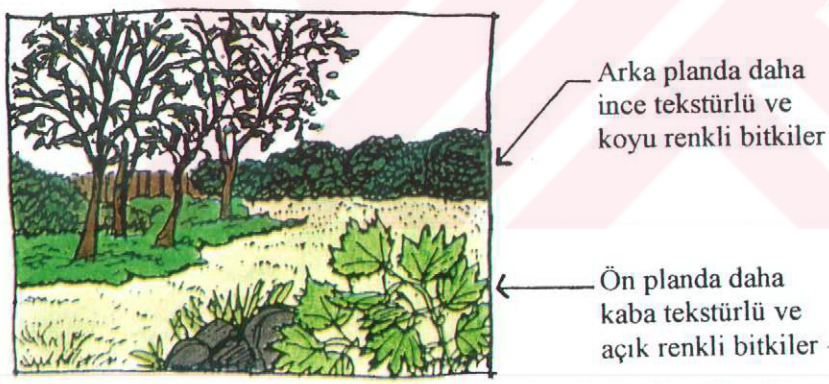

Şekil 2.65. Küçük mekanların doğru bitkilendirme ile daha büyük hissettirilmesi [15]

Seçilen bitkinin alan içinde iyi bir gelişme göstereceğinden emin olunmalıdır. Tohum ve döküntüsü olan ağaç türleri kullanılmamalıdır (Tablo 2.9). Köklenmesi yüzeye yakın olan türler seçilmemelidir. Çünkü bu tür kökler yakınlarındaki çimlerin ve bitkilerin gelişmelerini engelleyebildikleri gibi döşemelere de zarar verebilirler. Sonuç olarak, kullanılacak bitki türleri, uzun ömürlü, zararlılara ve hastalıklara olduğu kadar rüzgar, kar gibi klimatik koşullara karşı da dirençli olmalıdır.

Tablo 2.9. Açık alanlarda kullanılmasında sakınca olabilecek bitki türleri [39, s.98]

Tehlike ve problem	Türler	Açıklamalar
Zehirli bitkiler	İlex aquiforium, Taxus baccata, Ligustrum vulgare, Laurus nobilis, Rhododendron	Bu bitkiler parlak renkli meyveleri ve yaprakları ile çekici olabilirler.
Döküntüler: meyveler ve yemişler	Malus floribunda, Prunus avium, Aesculus hippocastanum, Quercus, Carya, Juglans	Tohumlardan oluşmuş yumuşak meyvalar, yemişler yürümek için zor ve kaygan yüzeyler oluşturabilirler.
Kozalaklar	Pinus, Picea, Abies türleri, Larix europeae, Tsuga	Kozalaklar pek çok dekoratif kullanımları olmalarına rağmen, yaya yolları üzerinde yayalar ve tekerlekli araba kullanıcıları için problemlere sebep olabilirler.
Baklalar (tohum zarfcıkları)	Cercis ciliquastrum, Platanus, Acer	Tohum zarfcıkları yayalar için olumsuz durumlar yaratırlar ve tekerlekli sandalye kullanıcılarının hareketlerini engelleyebilirler.
Dal kırılmaları	Aesculus hippocastanum, Buxus sempervirens, Betula, Populus, Salix, Ulmus, Liriodendron tulipifera	Dal döküntüleri yürürken ve tekerlekli sandalyeleri iterken zorluklar oluştururlar. Büyük dallar, düştükleri alanlarda büyük hasarlara sebep olabilirler.
Sarkan dallar	Fagus sylvatica, Betula, Salix, Magnolia	Dallar yürüme yollarına sarkarak aşağılarında minumum açıklık bırakabilirler. Yine bu dallar, yüzle veya gözle ilgili yaralanmalara neden olabilirler.
Yüzeysel kökler	Fagus sylvatica, Salix, Acer, Populus türleri	Düz olmayan ve kırılan yüzeyler yayaların takılıp, düşmelerine sebebiyet verebilirler.
Koku 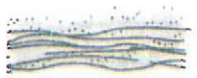	Viburnum siebold, Ginkgo biloba (dişisi), Mimosa	Kötü kokular alanın estetik çekiciliğini azaltmakla kalmayıp, bazı insanlarında midelerini bulandırırlar.
Dikenler ve sivri uçlar	Berberis vulgaris, Cydonia oblanga, Crataegus oxyacantha, Robinia pseudoaccacia, Ligustrum vulgare, Gül türleri	Yakınlarında acele bir hareket yapıldığında veya üzerlerine düşüldüğü zaman acı verici ve tehlikeli olabilirler. Yüzeye düşen dallar, sürgünler, yapraklar ince ayakkabı giyinenler için tehlike oluşturabilirler.
Böcekler ve zararlılar	Meyva ağaçları, Kalmia latifolia	Zararlıları kendilerine çektiklerinden dolayı bu tür bitkilerin yürüme ve oturma yerlerinin yakınlarında kullanılması tavsiye edilmez.

Çocuk oyun alanları için bitkilendirme

Çocuk oyun alanlarında hangi bitki türlerinin seçileği önemli bir konudur. Çocuk oyun alanlarında kullanılacak bitkilerin tırmanmalara dayanıklı, hızlı büyüyen ve zehirsiz türlerden seçilmeleri gereklidir (Tablo 2.10). Oyun alanlarında yaprak döken ağaçlar tercihen daha iyidirler. Yaprak döken ağaçlar; yaz boyunca gölgelik alanlar sağlarlarken, kış aylarında güneş ışığının tamamının içeri girmesine müsaade ederler ve mevsimleri gösterirler.

Tablo 2.10. Çocuk oyun alanlarında kullanılabilecek bitkiler [9, s.282]

Bitki adı (Türkçe)	**Bitki adı (Latince)**	**Özellik**	**Yükseklik (m)**	**Yayılma (m)**
Fındık	Hamamelis mollis	Odunsu meyve kapsülü	1.5	1
Manolya	Magnolia soulengeana Magnolia grandiflora Magnolia stellata Magnolia virginiana	Meyva, çiçek Yaprak, meyva Çiçek, meyva Meyve, çekirdek meyva	3 3	2 2
Akçaağaç	Acer ginnala Acer campestre Acer palmatum	Çift tohumlu Kırmızıdan kahverengiye Kırmız dallı	6 6	4 3
Meşe	Quercus rubra Quercus nigra Qurcus alba	Çiftli, kapalı meyve Meşe palamudu Meşe palamudu	12	6
Yalancı ceviz	Carya illioinensis	Dış kabuğu çıkartılabilir, yenilebilir meyve		
Erguvan	Cercis canadensis	7.5cm zarfçık	8	6
Sigara ağacı	Cotinus obovatus	Tüylü çiçek	3	2
Çınar	Platanus occidentalis	Yumuşak, Odunsu top	20	10

Çocuklar, oyun ekipmanlarına iyi birer alternatif olan alçak dallı ağaçlara tırmanmaktan hoşlanırlar. Bu tür kullanımların olduğu yerlerde çocukların tırmanabilmeleri için genç ağaçlar yeterince güçleninceye kadar büyük hareketsiz ağaçların sağlanması tavsiye edilir. Ağaçların altında yer alan düşme yerlerinin dikkate alınması ve bu alanlarda yumuşak yüzeylerin kullanılması gereklidir.

Çocuklar sıcak yaz günlerinde ağaçların gölgesinde oynamaktan hoşlanırlarken, ebebeynler açık çim alanlar üzerinde güneşlenmekten hoşlanabilirler. Bitkisel tasarımda bu tür tercihlerinde gözönünde tutulması gereklidir (Şekil 2.66).

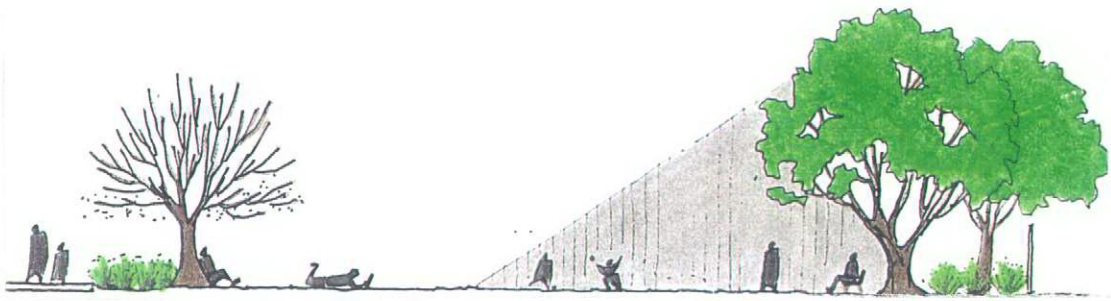

Şekil 2.66. Çocuklara açık çim alanlar üzerinde güneşlenmek, yazın güneşli havalarda gölgede oynamak ve dinlenmek için fırsatlar verilmelidir [39, s.99].

Yaşlılar için bitkilendirme

İklimsel kontrol özellikle yaşlılar ve özürlü kullanıcılar için önemlidir. Bitki materyalleri rüzgarın, güneşin, sıcaklığın ve nemin rahatsız edici etkilerini azaltmak için kullanılabilirler (Şekil 2.67).

Şekil 2.67. İklimsel kontrol. Sıcak havalarda ve güneşli günlerde rüzgarsız hafif gölgeli alanların olduğu çevreler tercih edilir [39, s.99].

Yaşlı insanların çevrelerini algılamalarını azaltan bazı görüş problemleri vardır. Yaşlı kullanıcılar ışıktaki birdenbire olan değişimleri yavaş algılarlar. Dikkatli bir bitkilendirme ile parlak ışıklı ve koyu gölgeli alanlar arasındaki sert geçişler yumuşatılabilir.

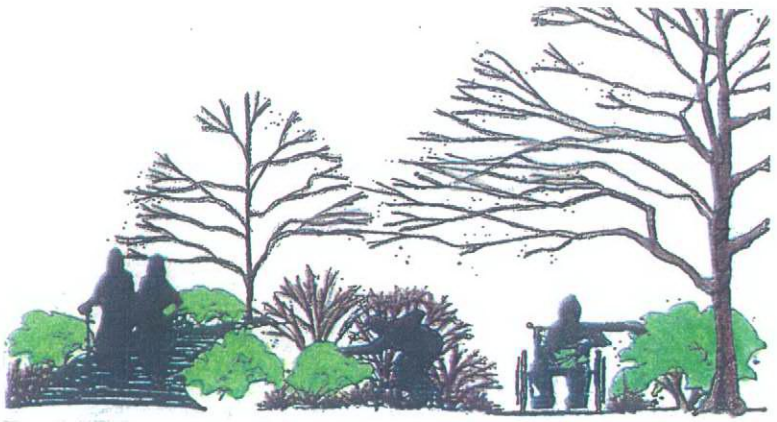

Şekil 2.68. Yaşlı kullanıcılar için bahçeler [39, s.99]

Özürlüler için bitkilendirme

Yaya yolları çevresinde kullanılacak bitkiler potansiyel bir tehlike ya da rahatsızlık verici bir durum yaratmamalıdırlar. Bitkilerin yol boyunca engeller oluşturmamaları için budanmaları gerekir. Dalları kolayca kırılabilen, döküntüsü, tehlikeli dikenleri olanlar, zehirli ya da kaymaya neden olabilecek meyveleri olan bitkiler bu tür mekanların yakınına getirilmemelidir (Tablo 2.9). Özürlüler için özellikle dokunması hoş, duyulabilir veya kokulu çevreler ilginç olabilir. Kullanıcılara meyveleri toplama, çiçekleri koklama vs. gibi fırsatlar sağlanabilir.

Tekerlekli sandalye kullanıcıları 30cm' in altında ve 140cm' in üzerinde olan yerlere rahatlıkla ulaşamazlar. Yapılan bitkisel tasarımlarda bu erişim mesafelerinin gözönünde tutulması gerekir (Şekil 2.69).

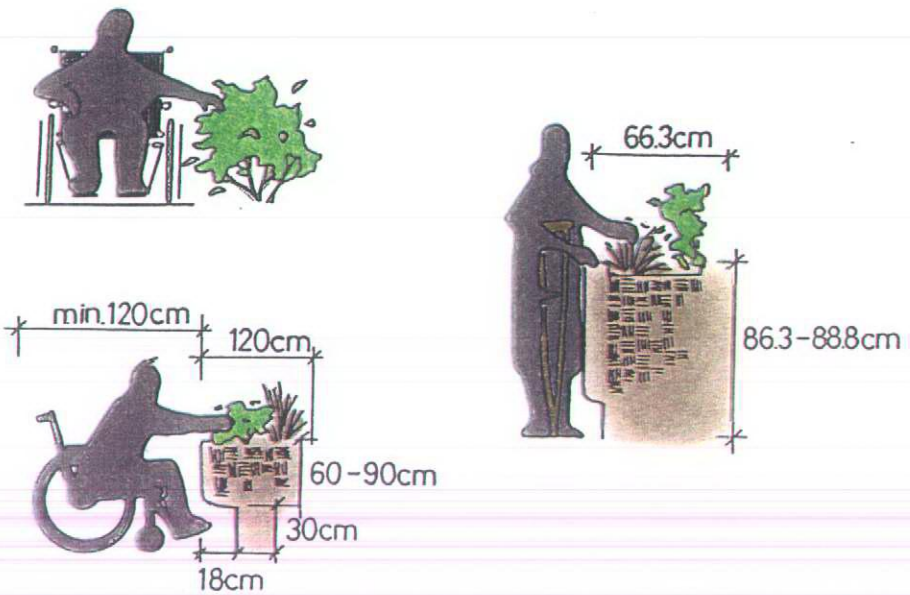

Şekil 2.69. Özürlüler için yükseltilmiş bitkilendirmeler [39, s.99]

2.3.1.3. İklimsel konfor

Park tasarımlarında aktivite alanlarının yerleri seçilirken iklimsel konfor koşullarının gözönünüde tutulması gerekir (Şekil 2.70, Şekil 2.71). Kullanıcılara güneş, gölge ve rüzgardan korunma olanaklarının sağlanması önemlidir. Hem yazın hem de kışın kullanılan alanlar için yaprak döken ağaçlar en iyi seçimlerdir. Yapraklı ağaçlar yazın gölge sağlarlarken kışında güneş ışınlarının alanlara girmesine müsaade ederler [9].

- **Yanlış yer seçimi**

Aşağıdaki şekilde yer alan anfi şeklinde tasarlanan oturma yeri kullanıcılar için rahatsızlık verici bir iklimsel etkiye sahiptir. Tasarımdaki ana hata yarım dairenin açık tarafının kuzeye yönlendirilmesidir. Bu oturma yeri için daha kabul edilebilir çözüm tam zıttı yönde yerleştirilmesi ve en üstteki sıra boyunca rüzgarı engelleyecek bitkilerin kullanılmasıdır.

Şekil 2.70. Yukarıdaki şekilde görülen oturma alanı yanlış yönlendirme sonucu uygun iklimsel koşulları sağlamaması nedeniyle az kullanılacaktır [23, s. 22]. Etrafı yaprak döken bitkilerle çevrilmiş bu alanda; güneş, kışın, sonbahar ve ilkbaharda oturma yerlerini aydınlatmayacak ve rüzgar alanın içerisine esecektir. Yazın ise güneş insanların arkalarına gelecektir.

- **Doğru yer seçimi**

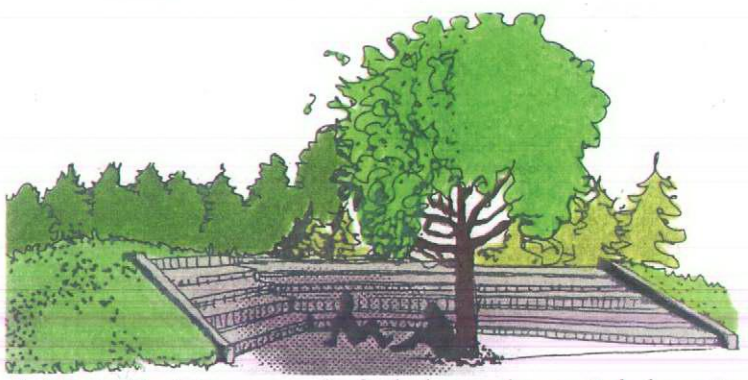

Şekil 2.71. Oturma yeri, fazladan gelen soğuk kış rüzgarlarının perdelenmesi için bazı bitkilerin eklenmesiyle güneye yönlendirilmelidir [23, s.23].

2.3.2. Güvenlik alt kriteri

Algılamalar, kontrol ve aktiviteler güvenli park çevreleri oluşturmada gözönünde bulundurulması gereken konulardır [38]. Alan üzerinde denetim sağlandığını hissetmek, alanı görebilmek, kolay kaçabilme olanağının sağlanması, tehlike anlarında çevreden destek alabilmek o yerin daha güvenli hissedilmesini sağlar [17, s.165].

Güvenliğin algılanması kullanıcılar için önemlidir. Kornblum (1996)' un Central Park ile ilgili yaptığı bir çalışmanın sonuçlarına göre; New York' lular çoğunlukla güvenlik ve kirlilik nedeniyle parkı kullanmadıklarını belirtmişlerdir [75].

Suç istatistiklerine göre güvenli gibi gözüken bir alan, eğer insanlar oranın güvenli olduğuna inanmıyorlar ise kullanılmayacaktır. Parkın fiziksel durumlarındaki bozulmalar sonucunda suç aktiviteleri görülebilir ve bu da güvenlik hissini azaltabilir. Shroder ve Anderson (1984) tarafından yapılan bir çalışmada, "karalama" ve "çöp" gibi fiziksel görünümlerin algılanan güvenliği negatif yönde etkilediği görülmüştür [4]. Greenhalgh ve Worpole' ün 1995 yılında yaptıkları bir başka çalışmada da kullanıcıların park alanlarındaki anti-sosyal davranışlar, vandalizm, motorsiklet kullanımı, başıboş köpekler, köpek pislikleri, golf ve bisiklete binme gibi konularda endişeleri olduğu görülmüştür [24].

Güvenlik özellikle yaşlılar ve kadınlar için de önemli bir konudur. Westover (1985)' ın yaptığı bir çalışmaya göre, sosyo-demografik değişkenlerden sadece cinsiyet ile algılanan güvenlik arasında bağlantı olduğu görülmüştür. Kadınlar erkeklere göre parklarda daha güvensiz hissetmekte bundan dolayı da parkları kullanmaktan çekinmektedirler [4]. Partrick' in (2002) yaptığı bir başka çalışma da bu görüşü desteklemektedir. Patrick' e göre kadınlar yeşil alanları çoğunlukla (özellikle gençler ve yaşlılar) güvensiz hissetmeleri nedeniyle veya konuşmak istemedikleri insanlarla karşılaşmak istemediklerinden kullanmamaktadırlar [68]. Wiedermann (1985) yaptığı bir başka çalışmada da; pekçok kadının tecavüz veya fiziksel şiddetin değişik şekillerinden korktukları için parkları kullanmadıkları tespit etmiştir [17, s.165].

Güvenlik ile ilgili ikinci konu *kontroldür.* Mekanın kontrolünün elinde olduğunu düşünmek, içerisini görebilmek, kolayca kaçabilmek, tehlike anında zamanında yardım almak o mekanı daha güvenli hissettirecektir. Eğer mekan herhangi bir grup

tarafından kontrol ediliyor ise kontrol eden grup herhangi bir negatif aktiviteye katılmasalar bile insanlar oraya gelmeyeceklerdir. 2002 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Kampüsünde yapılan bir çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, kampüs içerisinde yer alan açık ve yeşil alanlar, kontrollü ise kullanıcılarda güven duygusu oluşturmaktadır [62].

Güvenlik ile ilgili üçüncü konu ise *aktivitedir*. Eğer mekanda yapacak bir şey yok ise, insanların oraya gitmesi için de bir sebep olmayacak, boş kalan mekanda güvenli olmayacaktır.

Park alanları içerisinde yapılan bitkilendirme de, güvenliğin algılanmasında olumlu veya olumsuz bir rol oynayabilir. Schroeder yaptığı bir çalışmada insanlara park fotoğrafları göstererek değerlendirmelerini istemiş ve algılan risk ve güvenlikle ilgili sonuçlara varmıştır [17, s.165]. Uzun görüş mesafeleri, açık çim alanlar ve suyun varlığının güvenliğin algılanmasını artırdığı, buna karşın yoğun bitkilendirme, etrafa karalanmış yazılar ve çöplerin varlığının ise güvenliğin algılanmasını azalttığı görülmüştür. Bu görüş, Ulrich ve Simons' ın (1986) psikolojik bulgularını desteklemektedir: Bitkilendirilmiş görünümler, bitkilendirmeden yoksun görünümlerden daha dinlendirici ve daha az stresli hissettirirler [17, s.165].

Park alanlarında güvenliğin sağlanabilmesi için aşağıdaki konuların gözönünde tutulması gereklidir [20, s.128].

- Parkın tasarımı insanların güvenlik algılamaları üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Park kullanıcılarının yüksek riskli çevreler ile ilişki kurdukları fiziksel karakteristikleri; park planının karmaşıklığı, görsel ve ses izolasyonlarının yeterli ve doğru yapılmaması, yardıma ulaşım olanaklarının bulunmayışı, gizlenme alanlarının bulunması, yetersiz bakım ve onarım, vandalizm, "İstenmeyenlerin" varlığı (ki bunlar tinerciler, alkollü insanlar, ilaç satıcıları vs.) olarak sayabiliriz [5]. Daha güvenli park çevreleri oluşturabilmek için yukarıda sayılan olumsuz fiziksel karakteristiklerin iyileştirilmesi gerekir.
- Parkın çevresinde yaşayan insanların ihtiyaçları için tasarım

  Park etrafında yaşayan çocuklar, özürlüler, yaşlılar, yetişkinler gibi değişik insan grupları tarafından kullanılıyorsa, insanların ihtiyaçlarını o ölçüde karşılıyor demektir.

- Aktivitelerin sınırlı sayıda alanlarda toplanması

  İnsanlar aktivitelerin toplandığı alanlarda toplanırlar. Park içerisindeki kullanıcı yoğunluğu, güvenliğin algılanmasında önemli bir faktördür. Park insanlarla dolu olduğunda daha güvenli olacaktır [85, s.155]. Daha çok insan olursa daha çok gözetim olur.

  Park içerisinde gözetimin olması suç işlenmesi olasılığını engeller. 1996 yılında Londra' daki Kraliyet Park' larında yapılan bir çalışmada (Center for Leisure and Tourism Studies), kullanıcıların sadece %3' nün güvenlikle ilgili endişeleri olduğu görülmüştür ki bu sonuç gün boyu park içerisinde yer alan çoğunluğu turistler ve park çalışanlarından oluşan kullanıcılara bağlanmıştır [24].

- Park içerisinde yaya trafiğinin artırılması

  Yiyecek servisleri, su görünümleri, çiçekler ve diğer yeşil alanlar ve oyun alanlarının hepsi park içerisinde yürümeyi daha cazip kılarlar.

  Koşu yapanlar veya köpeklerini gezdirenler de parkın kullanım süresinin uzatılmasında ve yıl boyunca güvenli bir atmosfer yaratılmasında etkilidirler. Bu tür gruplar gözlemlemek ve park içerisindeki güvenlikle ilgili konuları bildirmek için teşvik edilebilirler [10].

- Parkın içerisindeki aktivitelerin gözetiminin artırılması

  Eğer park içerisinde gece kullanımı varsa aktivite merkezlerinde ve yaya yolları boyunca aydınlatma olmalıdır.

- Küçük çocuklar için muhafazalı alanların sağlanması

  Küçük çocuklar için tasarlanan oyun yerlerinin etraflarının kapatılması, çocukların yollara çıkmalarını engelleyecek ve onları büyük çocukların oyunlarından koruyacaktır. Çocuklar için en iyi koruma, ebebeynleri için rahat ve uygun oturma yerlerinin sağlanması ile olacaktır.

2.3.2.1. Yardıma ulaşım

Park içerisindeki kullanıcıların yardıma ulaşımlarında güvenlik personeli, ilkyardım ünitesi, telefon gibi elemanlar önemlidirler. Park personelinin varlığı insanlara ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabileceği hissini vererek güvenli bir çevre sağlar. İlk yardım üniteleri kullanıcıların sağlıkları ile ilgili herhangi bir acil durumda anında ve zamanında müdahele için önemlidirler. Park içerisinde yer alan telefonlar da sadece konfor için önem taşımazlar, ayrıca güvenliğin de sembolüdürler [5].

Yardıma ulaşımı kolaylaştırmak için park içerisinde dikkat edilmesi gereken konular aşağıda belirtilmiştir.

Telefonun yeri

- Telefonlar, serbest gözetiminin görüldüğü iyi aydınlatılmış alanlara yerleştirilmelidirler.

Telefon tasarımı

- Telefon klübesi, vandalizme ve kötü kullanımlara karşı dayanıklı olmalıdır.
- Telefon, çocuklar veya tekerlekli sandalye kullanıcıların kullanımı için yeterince alçak olmalıdır.

Aydınlatma, işaretleme ve telefonun bir arada düşünülmesi

- Telefonların yeri, bilgilendirme işaretleri ve aydınlatma ile bir arada düşünülmelidir.

Serbest gözetim

- Park içerisinde üniformaları ile kolayca tanınabilen park personeli olmalıdır.
- Park personelinin çalışma saatleri ilan edilmelidir.

2.3.2.2. Görülebilirlik

Görüş sahaları

Bir mekanda, eğer insanlar ilerlerini ve etraflarını görebiliyorlar ve diğer insanlar tarafından görülebiliyorlar ise o mekanda daha fazla güvende hissederler. Açık görüş sahaları, kullanıcılar için tehdit unsuru olabilecek kişilerin varlıklarının belirlenmesine yardım ederler [5].

Çalıların, çitlerin, duvarların, keskin köşelerin ve yapıların varlığı görünebilirliği engelleyebilirler ve böylece algılanan ve gerçek güvenlik azalabilir. Görünebilirliğin derecesi; parkın kullanıcı grubu, içeriği, fonksiyonu ve ölçeği temel alınarak değerlendirilmelidir. Mahalle ve semt parkları, yeterli bir açıklık sağlanırsa genellikle daha rahat hissettirirler. Daha büyük parklarda ise, sık kullanılan yaya yolları boyunca, aktivite alanları arasında ve park sınırları boyunca, açık görüş sahalarının olması önemlidir.

Parkın büyüklüğü ne olursa olsun, güvenlik parkın sınırında başlar. Eğer park sınırı, davet edici ise ve insanlar caddeden park içerisindeki aktiviteleri görebiliyorlarsa, parka girme eğilimleri artacaktır. Aktif ve görülebilir sınır, bayanlar, çocuklar, yaşlılar ve özürlüler gibi kullanıcı grupları için parkın ulaşılabilirliğini artıracaktır.

Park içerisinde yeterli seviyede bir görülebilirlik sağlamak için aşağıdaki konulara dikkat edilmesi gereklidir.

- Girişler, yoldan gelip geçenlerin rastgele kullanımlarını artırmak için görülebilir olmalıdırlar.
- Ana yollar boyunca görünürlüğü azaltan sürekli duvarlardan, bitkilendirmeden kaçınılmalıdır.
- Oyun alanları, spor sahaları gibi aktivite alanları arasında açık görüş sahaları bırakılarak, serbest gözetim teşvik edilmelidir.
- Tuvaletler aktivite alanları yakınından iyi derecede görülebilir olmalıdırlar.
- Parkın sınırları, yoldan gelip geçenlerin parkın içerisini görebilmeleri ve parkı kullananların dışarıyı görebilmeleri için yeterince açık olmalıdır.
- Caddeden görülebilir bir "aktif sınır" yaratmak için, park sınırına hiç olmazsa bir aktivite veya ekipman yerleştirilmelidir.

Park caddeden görünmüyorsa veya cadde yaşlı insanlar ve çocukların geçişi için tehlikeli ise park kullanılmayacaktır [3]. Nager ve Wentworth (1976) Bryant Park' ta yaptıkları bir çalışma da parkın kullanımını önemli derecede engelleyen yetersiz bir görülebilir erişim olduğunu bulmuşlardır. Yine görülebilir engellerin (Şekil 2.72) ilaç satıcıları için aktif bir ortam yarattığı da belirlenmiştir. Günümüzde ise, parkın sınırları üzerindeki bazı çitlerin, alçak çalı ve ağaçların uzaklaştırılması (Şekil 2.73) ile görülebilir bir ulaşım sağlanmıştır [25].

Şekil 2.72. Central Park' ın sınırları gerek görünür gerekse fiziksel açıdan erişimi engellemekteydi [39, s.97].

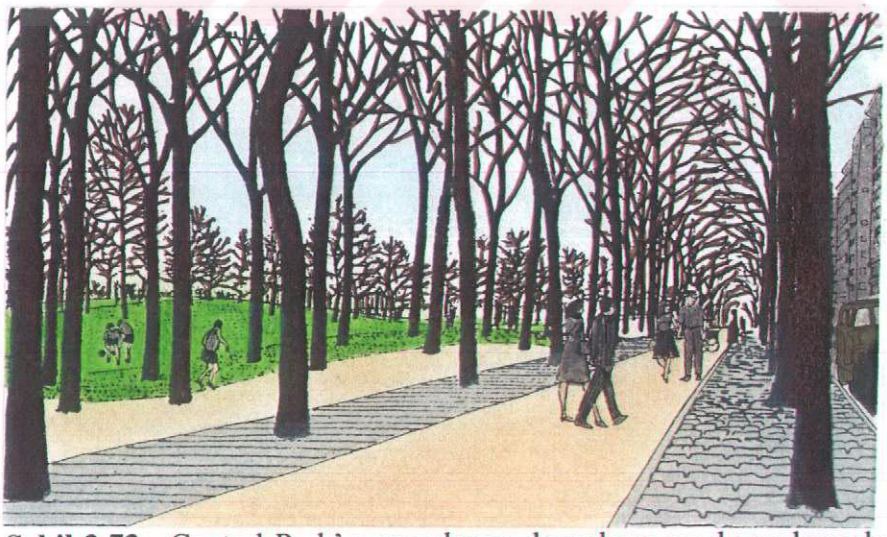

Şekil 2.73. Central Park' ı çevreleyen duvarların ve duvar kenarlarındaki bitkilerin uzaklaştırılması ile park yaya kaldırımı yönünde açılmış ve parkın görünümü ve kullanımı artırılmıştır [39, s.97].

Aydınlatmanın görülebilirliğe etkisi

Yaya alanları, park ve bahçeler ve buralarda yer alan doğal veya yapay sanat eserlerinin ve çevrelerinin aydınlatılması kent kullanımı olduğu kadar, kenti güzelleştiren ve çekici kılan görüntülerin sergilenmesini getirerek yine kent kimliğini oluşturmada önemli rol oynarlar [57, s.259].

Park içerisinde açık görüş sahaları oluşturmak için aydınlatma önemlidir çünkü parkın planı; yaya yolları, odak noktaları, toplanma yerleri ve yapı girişlerinin aydınlatılması ile daha anlaşılır bir hale getirilebilir. Doğru aydınlatma, parkın geceleyin olan okunaklılığını, sahadan memnuniyeti ve sahanın kullanımı artırır.

Aktivite alanlarının ve ana yaya yollarının aydınlatılması bu alanların gece kullanımları için önemlidir. Geceleyin kullanımları güvensiz ve uygunsuz olabilecek yerlerin aydınlatılmaması daha doğru olacaktır. Park alanları içerisinde yer alan çocuk oyun alanlarının geceleri aydınlatılmasına gerek yoktur. Bu alanlar daha çok çocuklar ve ebebeynleri tarafından gündüz saatlerinde kullanılacaklardır. Bununla birlikte, oyun alanlarının gündüz saatlerinden sonra, gençler, başıboş insanlar ve uygunsuz kullanıcılar tarafından işlevleri dışında kullanılabilecekleri unutulmamalıdır. Bu yanlış kullanımların, genellikle çocuklar için zararlı olabilecek; oyun ekipmanlarının hasarı, karalamalar ve çöp gibi tehlikeli durumları içerebileceği de gözönünde tutulmalıdır [82, s.65].

Park alanları içerisinde yeterli bir aydınlatma sağlayabilmek için aşağıdaki konulara dikkat edilmesi gereklidir.

- Kanada standartlarına göre yaya alanları için aydınlatma standartı 0,4footcandel' dır. Bu standarta göre kişilerin yüzü, 12m' den 15m mesafeye kadar tanımlanabilir. Aydınlatma elemanlarının kullanımlarında belirlenmiş olan uluslararası standartların gözönünde tutulması gereklidir.

Tablo 2.11. Parklar ve otopark alanları için aydınlatma [22, s.460]

Lambanın yüksekliği	**Aydınlatacağı alan**	**Işık ölçüsü birimi**
3.5m	14x14m²' lik alan	24lux
	20x20m²' lik alan	14lux
125woltluk yüksek basınçlı civalı lamba; minumum yatay aydınlatma 20lux olmalıdır.		

- Aydınlatma direkleri, keyfi yerleştirilmelerinden çok bitkilendirme ve topoğrafya sebebiyle oluşabilecek gözetleme problemlerine cevap verecek şekilde yerleştirilmelidirler.
- Potansiyel saklanma alanlarının ve gizlenme mekanlarının aydınlatılması için direklerin yeniden yönlendirilmesine ihtiyaç olup olmadığına dikkat edilmelidir.
- Ayrıca yüksek aydınlatmanın sağlanmadığı yerlerde, düşük aydınlatmaların kullanımından kaçınılmalıdır.
- Yeterli aydınlatma seviyesine ek olarak, en az parlaklık ile tutarlı bir aydınlatma seviyesi gereklidir. Aşırı parlaklığa sebep olabilecek veya karanlık gölgeler oluşturabilecek aydınlatmalardan sakınılmalıdır. Güçlü ve muntazam olmayan bir aydınlatma suç işlemek için fırsatlar yaratabilir, çünkü kullanıcılar ve polis aydınlatılmış alanlara yönelirlerken, gölge alanlardaki aktivitelere dikkat etmede başarısız olabilirler.
- Daha fazla gece kullanımını teşvik ederek parkı daha güvenli hale getirmek için spor sahaları ve oyun alanları aydınlatılabilir.
- Aydınlatma, bilgilendirici ve yönlendirici işaretlerle bir arada düşünülerek yerleştirilmelidir [5].

Bitkilendirmenin görülebilirliğe etkisi

Açık alanlardaki yoğun bitkilendirilmiş alanlar; kapatılmış veya engellenmiş görünümler oluşturarak, korku ve endişe yaratabilirler. Mambretti, Lange ve Schmid' in (2004) Zürich' teki Platzpitz ve Zürichhorn parklarında yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre; alçak bitkilendirmenin olduğu yerler güvenli olarak algılanırlarken, yoğun bitkilendirilmiş alanlarda kullanıcıların güvenlik algılamaları azalmaktadır [66]. Yoğun ağaçlandırılmış bir alanda, alçak dalların budanması ile görülebilir bir ulaşım sağlanabilir (Şekil 2.74, Şekil 2.75). Çalılıklar daha hızlı geliştiklerinden, zamanla görülebilir ulaşımı kapatabilirler bu nedenle daha fazla bakım isterler [15].

Bitkilendirme antisosyal aktivitelerin oluşumunda olumsuz bir faktör olarak karşımıza çıkabilir. Laleh ve Daneshjoo Parklarında yapılan bir çalışma göstermiştir ki; ilaç bağımlıları karaağaç ve defne gibi yere doğru dallanan alçak dallı ve yoğun yapraklı ağaçların bulunduğu ve görüş alanının sınırlı olduğu karmaşık, karanlık ve gölgeli alanları tercih etmektedirler [2]. Görünümün açıklığının ve ulaşılabilirliğinin korunması özellikle yolların yakınlarında önemlidir (Şekil 2.76, Şekil 2.77).

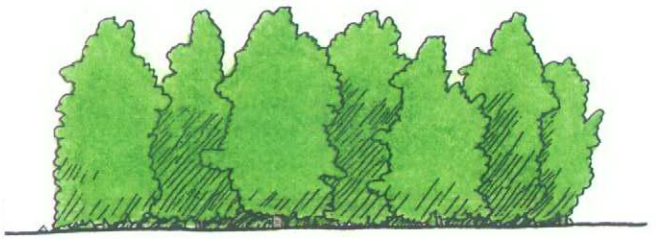

ÖNCE

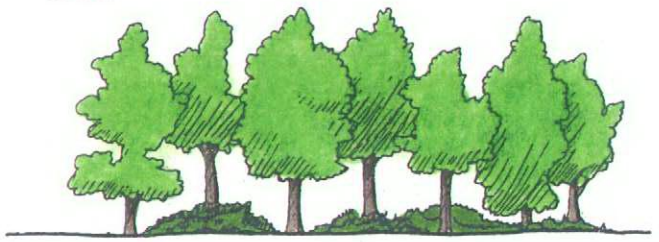

SONRA

Şekil 2.74. Yoğun bitkilendirmenin göz seviyesinde budanması daha iyi bir görülebilir ulaşım sağlar [15, s.34].

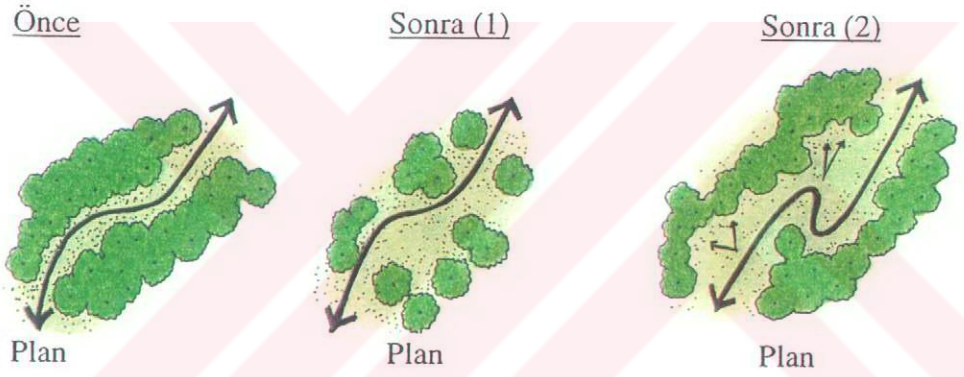

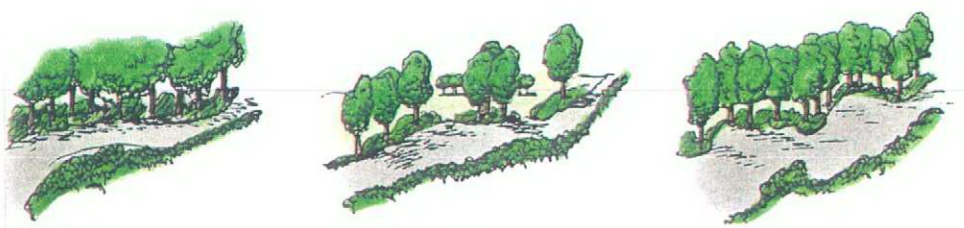

Görünüş
Yol boyunca yer alan yoğun bitkilendirme Görüş sahalarını kapatır.

Görünüş
Bitkilendirmenin temizlenmesi, görüş sahalarını açar ve güvenlik hissini artırır.

Görünüş
Dışarıdan görünümlerin istenmediği durumlarda, içteki görünümler (tampon bitkilendirme korunurken) görülebilir ulaşımı artırabilirler.

Şekil 2.75. Yol kenarlarındaki bitkilendirmenin görünürlüğe etkisi [15, s.34]

Şekil 2.76. Central Park' ın yol sisteminden tipik bir görünüm. Alçak çalılar ve ağaçlar parkın görünümlerini engellemekte, parkın çekiciliğini azaltmakta ve saklanma mekanları oluşturmaktaydı [26].

Şekil 2.77. Central Park' ta yer alan alçak bitkilerin uzaklaştırılması ile görüş sahaları açılmıştır [26].

Özellikle yol kenarlarındaki yoğun bitkilendirmeler sorunlu olabilirler. Yol kenarlarındaki boylu çalılar, saklanmak için yerler oluşturarak potansiyel suç alanları oluşturabilirler (Şekil 2.78). Bu nedenle boylu çalılar yaya yollarının 2m içerisine dikilmemelidirler. Yaya yolları boyunca, yavaş büyüyen veya yerörtücü çalıların seçimi ve çalıların bakımlarına önem verilmesi ile açık görüş sahaları sağlanabilir ve böylece güvenlik hissi artırılabilir.

Yol kenarları aydınlatılırken bitkilendirmenin de gözönünde tutulması gereklidir (Şekil 2.79). Bitkilendirme ile birarada düşünülmüş yeterli ve doğru aydınlatma geceleri görüş sahalarını artıracaktır.

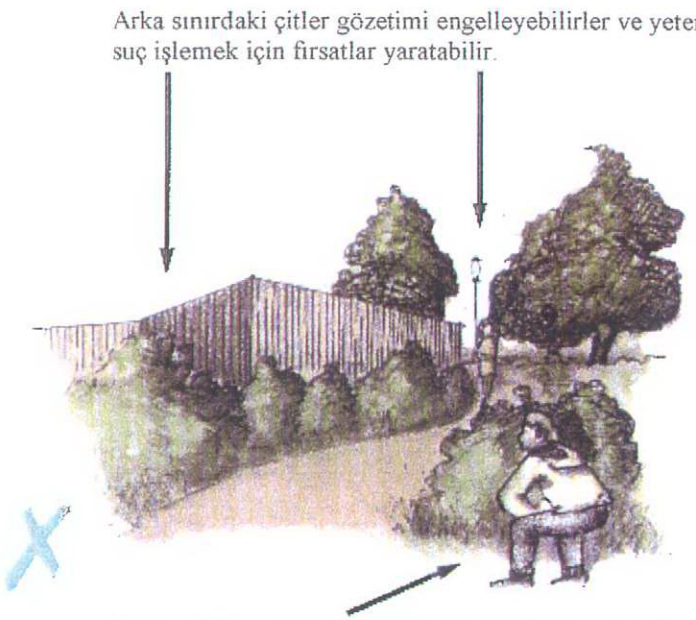

Şekil 2.78. Bitkilendirme ve aydınlatmanın park içerisindeki güvenlik için önemi[18]

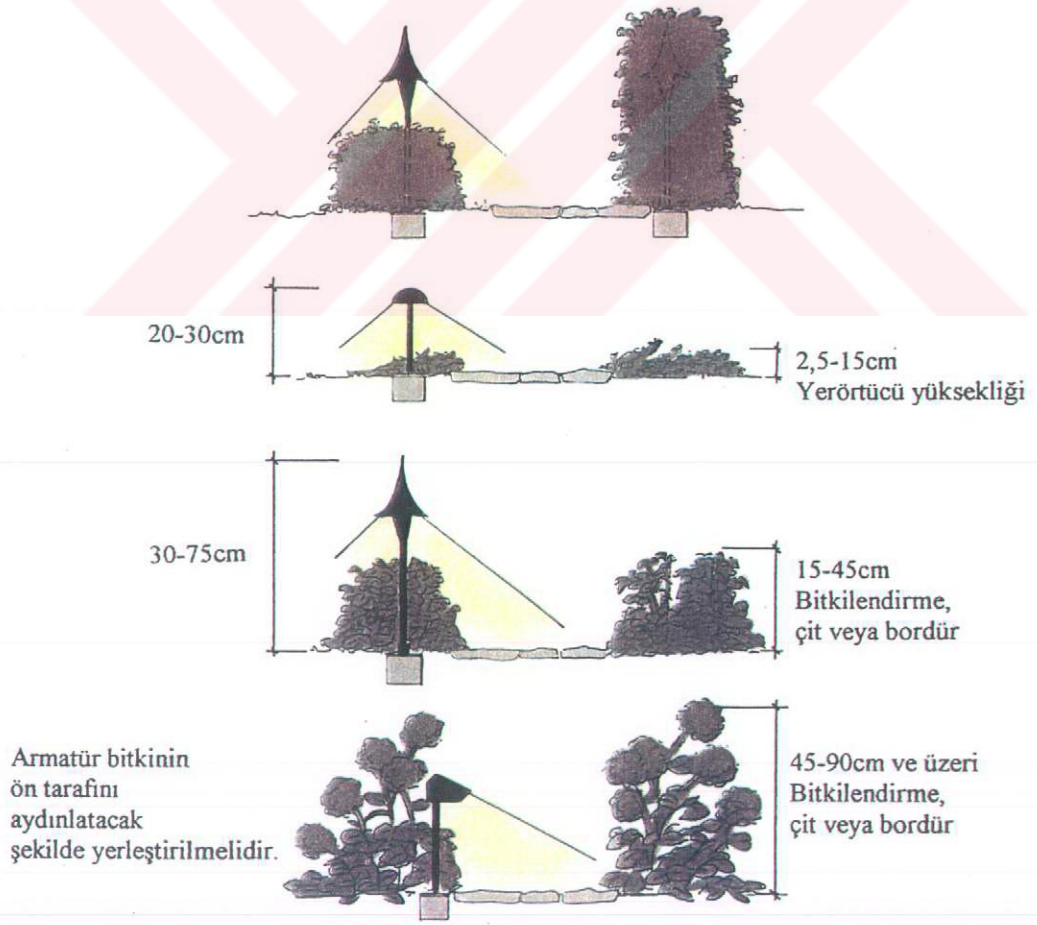

Şekil 2.79. Yol kenarlarında bitkilendirme ile beraber düşünülerek kullanılabilecek bazı aydınlatma armatürleri yükseklikleri [36, s.238]

Parklar içerisindeki izolasyon

Parklarda serbest gözetim için fırsatlar artırılmalı ve hırsızlığın görülebileceği izole edilmiş alanların sayısı azaltılmalıdır. Güvenlik öncelikli olarak, park içerisindeki ana yaya yolları boyunca ve park çevresi ile cadde arasında düşünülmelidir.

İzole edilmiş alanlardaki muhtemel tehlikelerden, insanları daha kalabalık alanlara doğru yönlendiren fakat bu arada dolaşım özgürlüklerine müdahale etmeyen açık bir işaretleme ve okunaklı planlarla kaçınılabilir [5].

Park alanları içerisinde izolasyon hissinin azaltılabilmesi için aşağıdaki konulara dikkat edilmesi gereklidir.

- Parkın tasarımı ve mevkisi, etrafındaki arazi kullanımlarının avantajlarından faydalanabilecek şekilde seçilmeli ve planlanmalıdır.
- Park yakınındaki sorunlu arazi kullanımlarının veya terkedilmiş, boş arsaların parka olabilecek olumsuz etkilerini azaltmak için gerekli tedbirler düşünülmelidir.
- Aktivite alanları, alanlar arasında ve içerisinde daha fazla serbest gözetimi sağlamak için bir araya toplanmalıdırlar.
- Tuvaletler, gözetimi teşvik için önemli aktivite alanları yakınına veya park girişlerine yerleştirilmelidirler.
- Telefon kabinleri izolasyon hissini azaltmak ve yardıma ulaşımı kolaylaştırmak için görülebilir yerlere yerleştirilmelidirler.

2.3.3. Bakım alt kriteri

2.3.3.1. Park alanlarıyla ilgili genel bakım kuralları

Park bakım aktiviteleri genellikle;

- Park yapı ve ekipmanlarının tamiri veya yenilenmesi,
- Çöplerin uzaklaştırılması,
- Ağaç ve çalıların düzenlenmesi, çimlerin biçilmesi gibi peyzaj aktivitelerini içerir.

Parkların bakımlarının yetersiz olması, yetersiz bütçeden veya uygun bir yönetim veya bakım programının olmayışından ileri gelebilir. Parkların bakımlarının daha etkin ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için öncelikle bir bakım programının hazırlanması gereklidir.

Park bakım programları; park yönetimi, organizasyon, bakım önerileri, işçi gereksinimleri ve standartlar, bütçe, açık alanların bakım planları, bakım tavsiyeleri, 5 yıllık uygulama planlarının oluşturulması gibi konuları içermelidir [28]. Park bakım programı içerisindeki bakım önerileri ise aşağıdaki konuları içermelidir:

- Genel bakım önerileri,
- Bakım görevlilerinin, çöpleri toplamak, yabani otlarla mücadele etmek, çim biçmek gibi bakım konularında eğitilmesi,

  Çöp kontrolü: Minumum haftada 2 veya 3 kere çöpler toplanmalıdır. Sıcak mevsimler boyunca yoğun kullanımlı zamanlarda çöplerin günlük olarak toplanması gerekebilir.

  Tuvaletler: Haftada en az 5 kere temizlenmeleri gerekir.
- Budama standartları,
- Çim bakım programı- sulama, havalandırma vs.,
- Kimyasal çalışmalar- ilaçlama, gübreleme,
- Çalışma düzeni sistemi,
- Öneri bitki listeleri- yenileme-yer değiştirmeler, toprak hazırlaması, dikim teknikleri,
- Aydınlatma planı,
- Kırılan ve bozulan lambaların hızlı bir şekilde değiştirilmesi,
- Sulama planı,
- Bozulan oyun ekipmanlarının yerine yenilerinin konulması, rutin güvenlik kontrolleri [28].

Parkın tasarımı bakım gereksinimlerini de hesaba katmalıdır. Örneğin parkta çiçek yastıkları olacak ise, bu yastıkların bakımı için yeterli para ve zaman olmalıdır. Yine kullanılacak ekipmanların karalamalara dirençli malzemelerden yapılmaları önemlidir.

Park personelinin varlığı:

Parkta görünür bir park personeli olmalı, park personeli üniformaları ile kolayca tanımlanabilmelidir. İngiltere' de Sheffield Üniversitesi tarafından yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, park personelinin ve bakımının yetersizliğinin park kullanıcılarının parka olan ilgilerini azaltan başlıca nedenler olduğu görülmüştür [73, s.29].

Vandalizm ve karalamaların azaltılması:

- Hasarlı ve karalanmış alanlarda düzenli bir bakım yapılmalı ve mümkün olduğunca çabuk sürede tamirleri yapılmalıdır.
- Problemli alanların aydınlatılması ve personel tarafından kontrolü artırılmalıdır.
- Karalamaya karşı yazılmaya dirençli yüzeyler ve kaplamalar kullanılmalıdır.

Vandalizm vandalizmi getirir. Karalamaların hızla uzaklaştırılması, hasarlı ekipmanların değiştirilmesi veya çöplerin uzaklaştırılması vandalizmi engeller. Vandalizme maruz kalmış alan veya ekipmanların varsa park personeline bildirilmesi gerekir. Hasar gören ekipmanın hemen tamir edilmesi önemli iken, problemin kaynağının bulunması, aynı problemin yeniden gözükmesinin engellenmesi açısından önemlidir [29].

2.3.3.2. Yeşil alanların bakımı

- Budama standartları,

  Bitki sağlığı ve güzel görünümü için budama yapılmalıdır. Pek çok ağaç ve çalı türü için budama yılda 2 veya 3 kereden daha sık olmaz.
- Çim bakım programı- sulama, havalandırma vs.,

  Spor sahaları ve oyun alanları: Her beş günde bir çimler kesilmelidir. Çıplak sahaların olduğu yerlere çim ekilmelidir.

  Az kullanımlı alanlar: Her on günde bir çimler kesilmelidir.
- Kimyasal çalışmalar- ilaçlama, gübreleme,

  Spor sahaları ve oyun alanları: Çim yüzeyinin %5' inde görünür bir yabani ot problemi var ise kimyasal ilaçlar kullanılabilir.

  Az kullanımlı alanlar: Küçük alanların %50' sinin zarar gördüğü veya genel çim kalitesinin %15 veya daha fazlasının bozulduğu alanlarda kimyasal ilaçlar kullanılabilir.

  Gübreleme: Sadece çim zayıf görünüyorsa gübreleme uygulanmalıdır. Temelde senede bir kere düşük seviyede gübreleme yapılmalıdır.

Tablo 2.12. Yeşil alanların bakım programı [42, s.130]

		AĞAÇLAR			ÇALILAR			ÇİM		
Ay	**Hafta**	**Gübreleme**	**Budama**	**Sulama**	**Gübreleme /Yabani ot temizleme**	**Budama**	**Sulama**	**Gübreleme /Yabani ot temizleme**	**Kesme**	**Sulama**
Ocak										
Şubat										
Mart	1 2 3 4	√	√		√	√		√		
Nisan	1 2 3 4				√			√	√	
Mayıs	1 2 3 4				√				√ √ √	
Haziran	1 2 3 4		√		√		√ √		√ √ √	√ √
Temmuz	1 2 3 4				√		√ √ √ √		√ √ √	√ √ √ √
Ağustos	1 2 3 4				√		√ √ √ √		√ √ √	√ √ √ √
Eylül	1 2 3 4		√		√		√ √		√ √	√ √
Ekim	1 2 3 4				√				√	
Kasım										
Aralık										

2.3.3.3. Yolların bakımı

Yol bakım çalışmaları, yolların kullanımı, mevkisi ve tasarımına bağlı olarak değişecektir. Bakım çalışmalarının belirli bir programa göre yapılması ve yapılan işlerin kaydedilmesi önemlidir [22].

Yol kullanıcılarının güvenliği: Yol yüzeyleri, trabzanların durumu, köprüler, uygun ve yeterli işaretleme, çöplerin uzaklaştırılması yolların güvenliği ile ilgili önemli konulardır.

Yolların temizlenmesi: Yolların temizlenmesi; yolların bakımları ve yol kullanıcılarının güvenliğinin sağlanması için önemlidir. Yolların temizlenme tipi, yolun tasarımına ve mevkisine bağlı olarak değişecektir. Yolların temizlenmesinde temizleme makinaları, süpürgeler kullanılabilir veya ulaşılamayan yerlerde elle temizleme yapılabilir.

Çöplerin uzaklaştırılması: Yol yüzeylerinden çöplerin uzaklaştırılması hem güvenlik hem de estetik görünüm açısından önemlidir. Yol yüzeyindeki çöplerin uzaklaştırılmasının yanısıra çöp kutularının boşaltılması da önemlidir. Çöplerin uzaklaştırılması; yoğun kar yağışlarından sonra kar ve buzların uzaklaştırılması, yol kenarlarındaki bitkilerden dökülen tohumlar, dal kırılmaları gibi döküntülerin temizlenmesi, yol yüzeylerindeki karalamaların uzaklaştırılması vs. gibi konuları içerir.

Ağaç ve çalıların budanması: Gereken yerlerde yol yüzeyine sarkan veya müdahale eden bitkiler budanmalıdır. Görünürlük ve açıklık hislerinin sağlanması için yaya yolunun her iki tarafındaki 2-3m mesafedeki çim alanlar ve bitkiler, bakımlı ve biçilmiş olmalıdırlar [5].

2.3.3.4. Çocuk oyun alanlarının bakımı

Yetersiz bakımlar çocukların yaralanmalarına sebep olabilirler. Bu nedenle oyun alanlarında periyodik kontroller yapılmalıdır. Bu kontrollerde hazırlanan kontrol listeleri kullanılabilir (Tablo 2.13). Alan içerisindeki bütün ekipmanlar yüzeye sabitlenmeli, metal, ahşap, plastik gibi malzemelerin bakımı yapılmalıdır. Oyun alanlarının günlük, haftalık, aylık bakımları yapılmalıdır. Bütün bu çalışmalara ek olarak da yılda iki kere genel kontrol yapılmalı ve sonuçlar saklanmalıdır [30].

Tablo 2.13. Oyun alanı kontrolleri [30, s.31]

Yer_____ **Kontrolör**_____			**Tarih**_____ **Kontrolün tamamlanma tarihi**_____		
Evet	**Hayır**		**Evet**	**Hayır**	
___	___	Herhangi bir elemanda veya kısımda, görünür çatlaklar, bükülmeler, eğrilikler, paslanma, kırılma veya aşırı yıpranmalar. Kısım İsimleri:_____	___	___	Yıpranmış veya gıcırtılı destekler. Yer:_____
___	___	Açık kancaların, halkaların, bağlantıların vs. deformasyonu. Yer:_____	___	___	Kırılmış veya kaybolmuş trabzanlar, basamaklar, oturma yerleri. Yer:_____
___	___	Yıpranmış salıncak askıları, salıncaklar üzerindeki " S kancalar " veya zincirler. Yer:_____	___	___	Yıpranmış veya dağılmış yüzey malzemeleri. Yer:_____
___	___	Salıncaklardaki kaybolmuş, yıpranmış, çatlamış veya çizilmiş oturma yerleri. Yer:_____	___	___	Yataydaki direklere sarılmış salıncak zincirleri. Yer:_____
___	___	Kırılmış destekler / dayanak noktaları. Yer:_____	___	___	Yüzeyi soyulmuş veya çentilmiş boyalar. Yer:_____
___	___	Yüzeyde açığa çıkan beton tabanlar, çatlamalar, gevşemeler. Yer:_____	___	___	Oyun alanı içerisinde veya üzerinde kırılmış camlar, çöpler veya yabancı objeler. Yer:_____
___	___	Keskin köşeler veya noktalar. Yer:_____	___	___	Kıstırma veya sıkıştırma noktaları (mekanizmalarda, bağlantılarda veya hareket eden elemanlarda görülen). Yer:_____
___	___	Açığa çıkmış boru uçları, bu uçlar tıkaçlar veya başlıklarla kapatılmalıdır. Yer:_____	___	___	Kökler, kayalar veya diğer çevresel engeller gibi düşme tehlikeleri. Tehlike/Yer:_____
___	___	Çıkıntı yapan cıvata uçları. Kısım/Yer:_____	___	___	Zayıf drenajlı alanlar. Yer:_____
___	___	Gevşek, yıpranmış veya paslanmış civatalar, somunlar ve diğer bağlantılar. Yer:_____	___	___	Gevşek, bükülmüş tırmanma basamakları. Yer:_____
___	___	Kıymıklanmış ahşap Yer:_____	YORUMLAR:_____		
___	___	Hareketli kısımlar üzerindeki yağlamanın azlığı Yer:_____			

2.4. Sosyallik

Sosyallik her topluluk için önemli bir bileşendir. İnsanlar arkadaşları ile biraraya geldikleri, komşularını gördükleri ve selamladıkları veya yabancılarla bile rahat ilişkiler kurabildikleri yerlerde (ki bu yerlerden birisi de şehir parklarıdır), topluluklarına karşı daha kuvvetli bir mekan hissi veya bağlılık hissi duyarlar [1, s.19]. Greenhalgh ve Worpole' ün 1995 yılında 1211 şehir parkı kullanıcısı ve 295 yöre halkı ile yaptıkları anket çalışmasının sonuçları parkların pek çok insan için önemli toplanma mekanları olduğu fikrini desteklemektedir ki bu çalışmanın bulguları aşağıdaki gibidir.

- Şehir parkları, evleri misafirleri ile toplanmak için sınırlı imkanlar sunan insanlar için evlerinden kaçış fırsatı sağlarlar.
- Boşanmış veya ayrı anne ve babaların çocuklarıyla hafta sonları toplanmaları için tarafsız sahalar sağlarlar.
- Genç anneler için önemli bir toplanma ve rekreasyon alanlarıdırlar.
- Parklar, gençlerin vakit geçirmeleri içinde uygun yerlerdir [24].

Herhangi bir parkla ilgili "Sosyallik" kriterini değerlendirilirken aşağıdaki sorulara dikkat edilmesi gereklidir [1, s.92].

- İnsanlar park içerisinde gruplar halinde midirler? Birbirleriyle konuşmakta mıdırlar? (Şekil 2.80)

Şekil 2.80. Sohbet eden bir grup, Laguna Beach, California [1, s.92]

- İnsanlar gülümsüyorlar mı? İnsanlar birbirleriyle göz teması kurmakta mıdırlar?
- Aktivite alanları parkın çevresinden görülebilir midirler?

  Parkın yanından geçen insanlar parkın içerisini görebiliyorlarsa, parkla ilgili görünümlerden haberdar olacaklardır.

- Park içerisinde kestirmeden giden çekici yollar sağlanmış mıdır?

  Kestirme yollar insanlar tarafından yoğun olarak kullanılacaklar, yoğun kullanımlarda daha fazla sosyal ilişkileri beraberinde getirecektir.

- Yollar boyunca ve toplanma yerlerinde gösteri alanları sağlanmış mıdır?

  İnsanlar parkın içerisindeki gösterileri izlemek için toplanacaklardır. Bu gösteriler parkın içerisinden gelip geçen insanların da ilgisini çekecektir.

- Her aktivite alanında ve park girişlerinde oturma yerleri sağlanmış mıdır?

  Oturma yerlerinin sosyal gruplar oluşturacak şekilde düzenlenmesi gereklidir. Bankların yerleştirilmesi kullanıcılar arasındaki etkileşimi teşvik edebilir veya engelleyebilir (Şekil 2.81). Oturma yerleri açık meydanlarda ve doğru açılarda yerleştirilirlerse sosyal ilişkiler daha yoğun olacaktır. Ancak bazı insanların gruplar halinde değil de yalnız başlarına oturmak isteyebilecekleri de unutulmamalıdır.

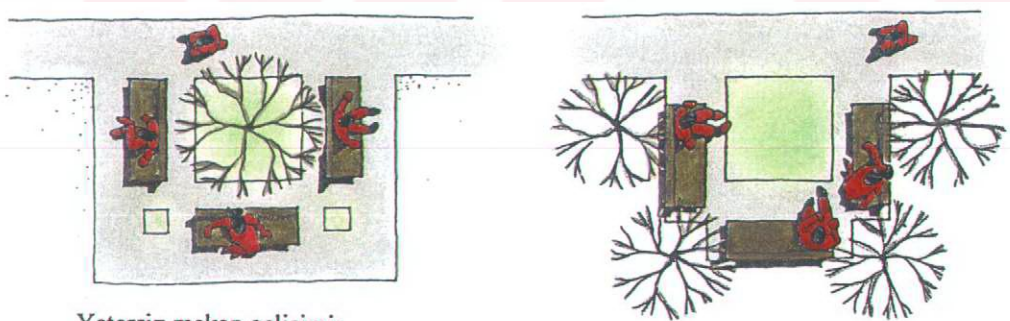

Yetersiz mekan gelişimi; muhtemelen etkileşim yok

Pozitif mekan gelişimi; muhtemelen iyi etkileşim

Şekil 2.81. Bankların yerleştirilmesinin sosyal etkileşime etkisi [47, s.55]

- Park içerisinde toplanma noktaları oluşturulmuş mudur?
- İnsanlar gördükleri çöpleri toplama eğiliminde midirler? [1, s.92]

Park tasarımcısı parkın servis alanının mevcut durumunu ve orada yaşayanların rekreasyonel ihtiyaç ve tercihlerini bilmelidir. Tasarımcı bu ihtiyaçlara uygun olanakları sağlamasının yanısıra, topluluk içerisindeki sosyal ilişkileri kuvvetlendirmeye de yardım edebilir [20].

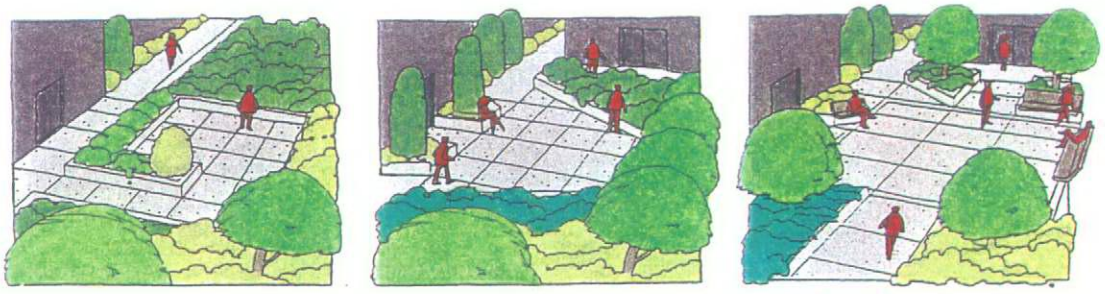

Düşük Tercih | Orta Düzeyde Tercih | Yüksek Tercih

Şekil 2.82. Sosyal mekanlar oluşturmada tasarım önemli bir rol oynar [14, s.178].

Park içerisinde yer alan aktiviteler, insanları kendilerine çekecekler ve insanların bu alanlarda yoğunlaşmalarını sağlayacaklardır. Eğer parkta güvercinler veya su kuşları varsa, kuşları besleyen ve seyreden insanlarda olacaktır. Eğer yoğun bir yaya trafiği varsa, yollar boyunca yer alan banklar insanları gözlemleyen kişiler tarafından kullanılacaktır. Yine eğer yiyecek satış büfeleri varsa, insanlar bu büfelerin etraflarında toplanacaklardır (Şekil 2.83).

Şekil 2.83. St James Park, London [37]

Topluluk içerisinde yaşayan bireylerin psikolojik konforlarının sağlanabilmesi için, sosyal ilişkilerin yaşanacağı toplumsal mekanların yanısıra, kişisel alanlara da ihtiyaç vardır. Bu nedenle, park içerisindeki mekanlarda belli oranlarda mahremiyet ve kişisel alanlar sağlanması da önemlidir.

2.4.1. Sahiplik hissi alt kriteri

Parklar toplulukların bulundukları yerlere daha güçlü hislerle bağlanmalarını sağlayan sosyal ve kültürel aktiviteler sunarlar. İnsanların rutin olarak bir araya geldikleri, bir yerden başka bir yere düzenli olarak geçtikleri veya rastlantısal karşılaşmalar yaptıkları yerler insanların günlük yaşamları içerisinde önemli yer tutabilirler [81, s.248].

Kent parkları, sahiplik hissine katkıda bulunarak, sosyal izolasyonu azaltmaya ve sosyal bağlılığı artırmaya yardım edebilirler. Sahiplik hissi artıkça çevrenin kalitesi ile ilgili sorumluluk ve endişeler de artacaktır. Sahiplik gerçek veya sembolik olabilir [17, s.164]. Gerçek sahiplik, mekanın bireysel veya gruplar tarafından yasal olarak sahiplenilmesidir ve mekan üzerindeki kontrolü artırır.

Sembolik sahiplik ise kullanıcıların kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri daha yaygın bir yoldur. Gençlerin park içerisindeki bankları sahiplenmeleri, o mekanla ilgili hissettikleri sahipliğin bir belirtisidir. Sahiplik insanları mekana davet etmeye yönelttiği gibi tam zıttı mekanın kullanımının engellenmesi gibi durumlara da neden olabilir. Örneğin sokak çocukları tarafından kullanılan bir park, diğer kullanıcıları parkı kullanımlarını olumsuz yönde etkileyecektir.

Rachel ve Stephen Kaplan' ın çalışmalarına baktığımızda; gerçek veya sembolik sahipliğin, özgüven ve insanların yaşamları ile ilgili memnuniyetlerini artırmak gibi önemli psikolojik faydaları olduğu görülmektedir.

Greenhalgh ve Worpole (1995)' ün yaptıkları bir başka çalışmanın sonuçlarına göre; park kullanıcılarının parklar ile ilgili pekçok anıları olduğunu belirlemiştir. Bazı kullanıcılar çocukluk devreleri, asi gençlik yılları, çocuklarını getirdikleri yerler olarak parklarla ilgili pekçok anıları olduğunu belirtmişlerdir. Bir kullanıcı 70 yılı aşkın bir süreden beri park alanına geldiğini belirtmiştir. Alışkanlık ve süreklilik önemlidir – *şehirdeki herşey değişirken, kent parkları aynı kalırlar* [24].

2.5. Bölüm Sonucu

Bu bölümde kent parklarında kullanıcılar için kaliteli bir yaşam çevresi oluşturmada etkin olabilecek kalite kriterlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla dört ana kalite kriteri ve bu ana kriterlerle ilgili alt kriterler oluşturulmuştur. Bunlar; Aktivite ve Kullanımlar (Alt kriteri: Çeşitlilik), Ulaşılabilirlik (Alt kriteri: Okunaklılık), Konfor ve İmaj (Alt kriterleri: Güvenlik ve Bakım) ve Sosyallik (Alt kriteri: Sahiplik hissi) olarak belirlenmiştir.

Aktiviteler bir parkı insanlar için cazip kılan en önemli elemanlardırlar. Park alanlarında kullanıcılara sunulan çeşitli aktif ve pasif aktivite olanakları park alanlarının kullanımını pozitif yönde etkileyecek, parkın kalitesini de artıracaktır. Park içerisindeki fiziksel görünümlerde, aktivitelerde ve kullanıcılarda çeşitliliğin sağlanması da önemlidir.

Ulaşılabilirlik de, gerek park alanının çevresinden parka olan ulaşım, gerekse park içerisindeki yolların kullanım modelleri önemlidir. Park çevresi ve içerisindeki bağlantılar, parkın içerisi ve dışarısı arasında fonksiyonel bir birliğin oluşturulmasını sağlamalıdır. Aktif ve görülebilir bir park sınırı değişik kullanıcı grupları için parkın ulaşılabilirliğini artıracaktır. Park alanlarına yaya, özel oto, bisiklet veya otobüs gibi değişik ulaşım araçlarıyla ulaşılabilmelidir. Park planı ve park içerisindeki yolların okunaklılığı, kolay ulaşım ve açık yönlenme için önemlidir.

Konfor ve imaj, kullanıcıların park alanlarını kullanırken ki bireysel tecrübelerini yansıtırlar. Park alanlarındaki yapısal, bitkisel ve iklimsel elemanlarda; doğru planlama, doğru yer seçimi, düzenli bakım, konfor ve imajın şekillenmesini etkileyecektir. Güvenlik ve bakım konuları, konfor ve imajın kullanıcılar tarafından algılanmasında önemlidirler. Güvenli park çevreleri için güvenlik personelinin, telefona ulaşımın ve ilk yardım ünitelerinin sağlanması, park içerisinde açık görüş sahalarının oluşturulması gereklidir. Park alanlarının bakımında, park yapı ve ekipmanlarının tamiri veya yenilenmesi, çöplerin uzaklaştırılması, bitkisel peyzajın periyodik bakımları önemlidir. Parkın bakımıyla görevli bir personelin sağlanması, vandalizm ve karalamalar gibi kullanıcı orjinli istenmeyen aktivitelerin oluşmasını önleyecektir.

Sosyallik her topluluk için önemli bir bileşendir. Park içerisinde çeşitli aktiviteler boyunca yer alan değişik insan grupları arasındaki iletişimler park alanlarını sosyal mekanlar haline getirirler. Kent parkları, sahiplik hissine katkıda bulunarak, sosyal izolasyonu azaltmaya ve sosyal bağlılığı artırmaya yardım edebilirler.

Sonuç olarak;

- Kaliteli park tasarımları; kullanıcılara katılabilecekleri değişik aktiviteler sağlamalı, farklı yaş grupları ve farklı tiplerdeki insanların kullanımı için çeşitli aktiviteler sunmalıdır - **Aktiviteler ve Kullanımlar.**
- Parka ulaşım kolay olmalıdır ve çevrelerindeki yerleşimlerle ilişkili olmalıdır- **Ulaşılabilirlik.**
- Güvenli, bakımlı ve çekici olmalıdır, parkta oturmak için yerler olmalıdır- **Konfor ve İmaj.**
- Park insanlara diğer insanlarla bir arada olma fırsatı vermelidir - **Sosyallik.**

3. KENT PARKLARI İLE İLGİLİ KALİTE KRİTERLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Yapılan araştırmalar sonucunda oluşturulan kalite kriterlerini değerlendirebilmek için anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

3.1.1. Anket formlarının hazırlanması

Araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin saptanması için Ek B' de sunulan anket formu oluşturulmuştur. Anket formunda elde edilmesi hedeflenen bilgiler, altı ana grupta ele alınmıştır.

- Birinci grupta; cinsiyet, medeni durum, yaş, oturdukları ev tipi, eğitim durumları, gelir durumları, meslekleri, İstanbul' da yaşama süreleri gibi bilgilerle, deneğe ait objektif değişkenlerin saptanması amaçlanmıştır.
- Diğer beş grupta ise deneğin, Aktivite ve Kullanımlar, Ulaşılabilirlik, Konfor ve İmaj, Sosyallik ve Genel Beğeni' ye ilişkin algılamaya dayanan değerlendirmelerini içeren deneğe ait subjektif değişkenler vasıtasıyla, deneğin belirlenen kalite kriterlerine ilişkin görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır.

3.1.2. Örneklem modeli

Örneklem alanlar olarak Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı seçilmiştir. Parkların örneklem alanlar olarak seçilmesinde, öncelikle İstanbul içerisindeki konumları, daha sonra da hitap ettikleri kullanıcı kesimin sosyo-ekonomik özellikleri bakımından birbirinden farklılıklar göstermesi önemli birer etken olmuştur.

Maçka parkı' nın seçilmesinde rol oynayan özellikleri, parkın kent merkezine yakınlığı, hatırı sayılır bir büyüklükte olması, bir kent parkında olması gereken

aktiviteleri yeterli sayıda içermesi, hemen hemen her mevsim hareketli ve canlı bir yer olması ve hitap ettiği kullanıcı kesiminin kozmopolit bir yapıya sahip olmasıdır.

Ulus Parkı' nın seçilmesinde rol oynayan özellikleri, yoğun konut alanı içerisinde yer alması, İstanbul Boğazı' na hakim olan özel konumu ve hitap ettiği kullanıcı kesiminin üst gelir grubuna dahil olmasıdır.

Zeytinburnu Parkı' nın seçilmesinde rol oynayan özellikleri ise, plansız ve dağınık bir yapıya sahip olması ve hitap ettiği kesimin gelir grubunun orta ve alt gelir grubuna dahil olmasıdır.

Anket çalışması sırasında; büyük bir grubu temsil edecek nitelikteki veriyi sağlayacak daha küçük bir grubun büyüklüğünü bulmak için kullanılan yöntem olan *örnekleme yöntemine* başvurulmuştur. Bu tür çalışmalarda önemli kurallardan biri örneklemin rastgele oluşturulmasıdır. Rastgele örnekleme (Random Sampling) herkesin ankete katılmak için eşit şansı bulunmasıdır. Rastgele oluşturulmayan tüm örneklemlerden elde edilen sonuçlar gerçeği, yani asıl topluluğun görüşlerini yansıtmayacaktır [60]. Bu doğrultuda anket çalışmaları, seçilen üç ayrı parkta kişilerin rastgele seçilmesi yoluyla, birebir görüşülerek yapılmıştır. Özellikle sonbahar dönemlerinde yapılan anketlerde seçilen örneklem alanlardaki kullanıcıların sayılarının azlığı nedeniyle, karşılaşılan her kullanıcı ile görüşülmüştür. Bu gibi zamanlarda konuşulan kişiler örneklemin kendisini oluşturmuşlardır. Anket çalışmasına başlamadan önce 50 adet kadar bir ön anket çalışması yapılmış, kullanıcıların sorulara olan tepkilerine göre, soruların daha açık ve akıcı olabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Sorular son halini aldıktan sonra, her bir örneklem alanda, 200'er adet olmak üzere, toplam 600 anket yapılmıştır.

Anketlerin %44' ü Ağustos, %22.2' ü Eylül, %7.8' i Ekim, %16.3' ü Kasım, %9.7' si Aralık aylarında yapılmıştır.

Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda yapılan 200' er anketin 100' er adedi hafta içi 100' er adedi hafta sonu yapılmıştır. Anketlerin %23.8' i Cumartesi, %26.2' si Pazar, %8.3' ü Pazartesi, %9.5' i Salı, %13.8' i Çarşamba, %10.8' i Perşembe, %7.5' i Cuma günü yapılmıştır.

Anketler yapılırken daha homojen bir sonuç elde edebilmek için, her bir gün sabahtan akşama dört ayrı zaman dilimine bölünerek çalışılmıştır. Anketlerin %17.5' i sabahtan öğlene kadar ki zaman diliminde, %25.2' si öğlen vaktinde, %43.5' i öğleden sonra, %13.8' ide akşam saatlerinde yapılmıştır.

Anketlerin çoğunluğu kullanıcı yoğunluğu gözönünde bulundurularak açık havada yapılmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Anketlerin yapıldığı zamanki hava durumu

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Açık Hava	181	**90.5**	176	**88**	179	**89.5**
Kapalı Hava	19	**9.5**	24	**12**	21	**10.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.1.3. Araştırmanın hipotezi

HİPOTEZ:

Kullanıcıların Park Alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park alanlarıyla ilgili kalite kriterlerini nasıl algıladıklarına göre değişir.

Not: Kalite algılamasını ölçmek için genel beğeni düzeyi kullanılmıştır.

Alt Hipotezler:

H1: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, aktivite ve kullanımları yeterli bulup bulmamalarına göre değişir.

H2: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, aktivitelerin çeşitliliğini yeterli bulup bulmamalarına göre değişir.

H3: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, ulaşılabilirliği yeterli bulup bulmamalarına göre değişir.

H4: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, parkın planını okunaklı olarak bulup bulmamalarına göre değişir.

H5: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park konforu ile ilgili memnuniyetlerine göre değişir.

H6: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park imajı ile ilgili memnuniyetlerine göre değişir.

H7: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park alanlarını güvenli bulup bulmamalarına göre değişir.

H8: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park alanlarını bakımlı bulup bulmamalarına göre değişir.

H9: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park alanlarını sosyal mekanlar olarak bulup bulmamalarına göre değişir.

H10: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park ile ilgili sahiplik hislerine göre değişir.

3.1.4. Verilerin analizi

Anket formlarının tamamlanmasından sonra, her deneğin verdiği yanıtlara göre kodlamalar yapılmış ve yapılan kodlamalar doğrultusunda, her bir soru için bilgisayarda tanıtım kartları oluşturulmuştur. İstatiksel analiz programı olan SPSS (PC) paket programı kullanılarak verilerle ilgili temel istatiksel işlemler ile veriler arasındaki ilişkileri saptayacak analizler yapılmış, anketlerle edinilen bilgiler Ki-Kare anlamlılık sınamasından geçirilmiştir.

- **Analiz 1:**

Öncelikle kalite kriterleri ile ilgili algılamalar bağımsız değişkenler, genel beğeni bağımlı değişkenler olarak ele alınmış, bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

- **Analiz 2:**

Daha sonra park alanlarındaki kullanıcılar ile ilgili sosyo-demografik özellikler bağımsız değişkenler, park alanlarındaki kalite kriterleri ile ilgili algılamalar ve genel beğeni bağımlı değişkenler olarak ele alınmış, bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

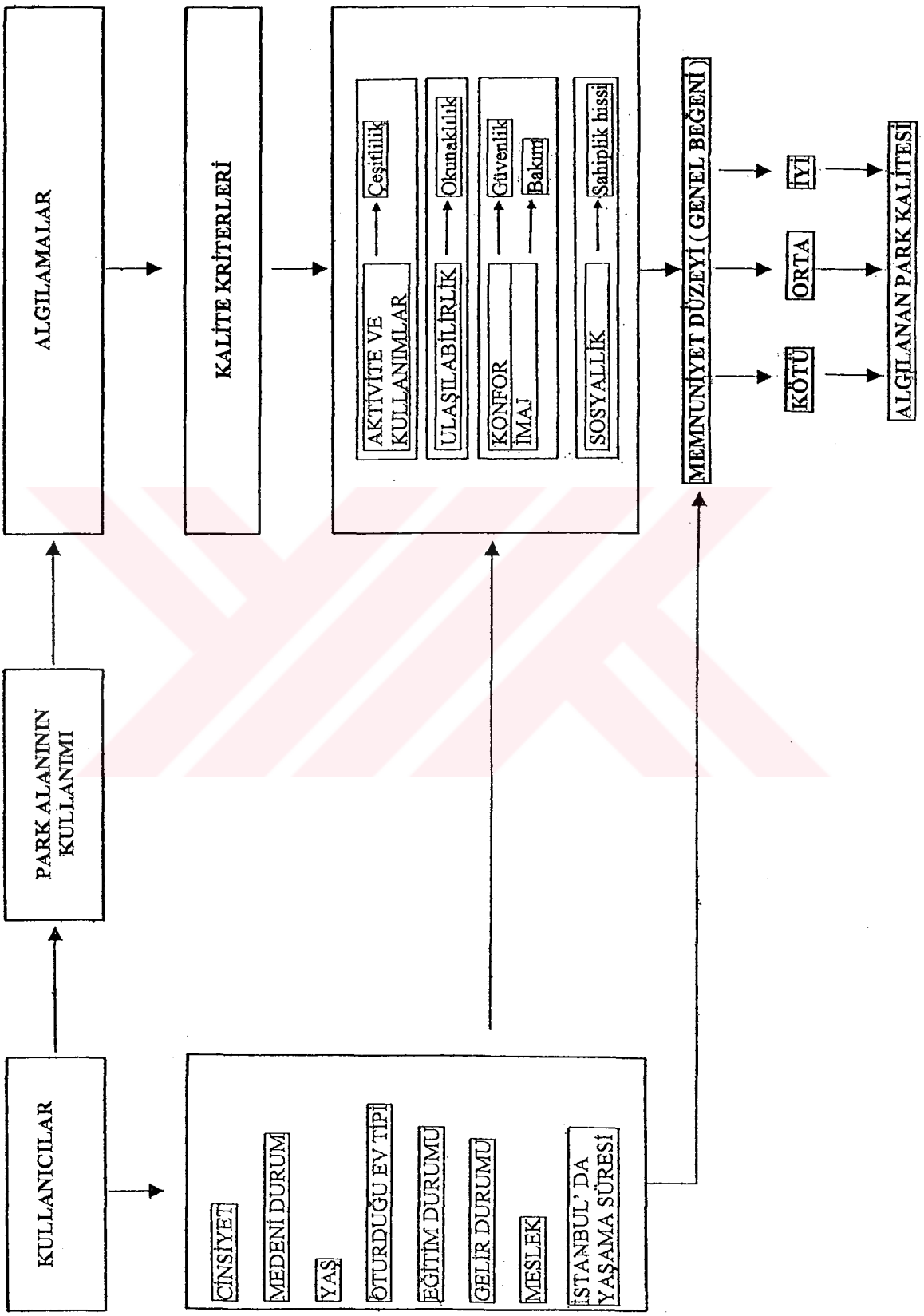

Şekil 3.1. Kalite Kriterleri Kavramsal Modeli

3.2. Çalışma Alanlarının Özellikleri

3.2.1. Maçka Parkı

Gazetesini okuyan bir kullanıcı

Maçka Parkı Beşiktaş ve Şişli ilçeleri içerisindedir. Dolmabahçe' den Nişantaşı'na doğru çıkan Kadırgalar Caddesi boyunca, iki yandaki yamaçlarda yer alır.

Parkın batı yamacında İ.T.Ü. Taşkışla Merkez Binası, Hilton Oteli, Askeri Müze, Spor ve Sergi Sarayı, Hyatt Regency Oteli, Cemal Reşit Rey Konser Salonu yer alırken, doğu yamacında ise Maçka Oteli, Maçka Silahhane Binası, İ.T.Ü. İşletme Mühendisliği Fakültesi ve İnönü Stadyumu yer alır.

Park Beyoğlu yöresinin önemli taşıt yolları olan güneyde Dolmabahçe Caddesi ve kuzeyde Valikonağı Caddesi' ne Kadırgalar Caddesi ile bağlanmakta, batıda Taşkışla Caddesi, doğuda Mim Kemal Öke Caddesi ve Bayıldım Caddesi ile çevrelenmektedir. Parkın her dört yönünden de girişi mevcuttur (Şekil 3.2).

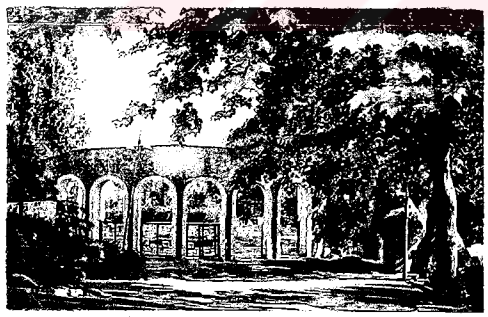

Kuzey girişi

Güney girişi

Doğu girişi

Batı girişi

Şekil 3.2. Park girişlerinden görünümler

Park 15 dakikalık yürüme mesafesinde Beyoğlu, Beşiktaş ve Şişli ilçelerinden ulaşılabilir mesafededir. Parkın doğu yamacı boyunca iki adet otobüs durağı mevcuttur. Parkın doğu ve batı yamacı birbirine bir köprü ile bağlanmıştır. Park içerisinde yer alan teleferik ile Taksim–Maçka arasında ulaşım sağlanabilir (Şekil 3.3).

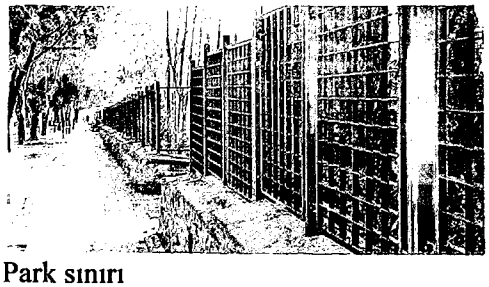

Park sınırı

Teleferik

Köprü

Şekil 3.3. Park sınırı, teleferik ve park içerisinde iki yakayı birbirine bağlayan köprü

Maçka Parkı' nda yer alan tesisleri; açık hava tiyatrosu, lunapark, iki adet kafe, bir adet lokanta, bir adet çocuk oyun alanı, koşu parkuru ve spor aletleri, iki adet halı saha, bir adet W.C., bir adet büyük kaskatlı havuz, iki adet otopark alanı şeklinde sayabiliriz (Şekil 3.4-Şekil 3.8).

Park ağaç ve çalı türleri açısından oldukça zengindir; oldukça büyük boy ve çaplara ulaşmış ağaçlar, örneğin Gladiçya, Gümüşi Ihlamur, Atkestanesi, Çınar, Dışbudak, ve Sofora, Erguvan, Gülibrişim ve Yalancı Akasya, Karakavak ve Akkavak, Sakızağacı, Japon Kurtbağrı, Çitlenbik, Kızılçam, Fıstık Çamı, Ehrami Servi, Mavi Servi, Toros Sediri, Himalaya Sediri, Kokarağaç, Dağ Akçaağacı 1966' da kurulan Maçka Parkı' ndan kalan ağaçlardır. Bunlardan başka, son yıllarda geniş alanlar üzerine büyük gruplar halinde pahalı, kıymetli ve nadide ağaç ve çalı türleri, bodur Ardıçlar, Porsuklar, Mavi Ladinler, Mavi Sedirler, Orman Gülleri, Amerikan Sığla Ağaçları, Konik Ladinler, Zakkumlar, Bodur Pitosporumlar, Kartopunun değişik türleri, Yalancı Selvilerin kültüvarları, Kırmızı Yapraklı Süs Erikleri, Ateş Dikenleri, Dağ Muşmulaları, Huşlar, Ilgınlar dikilmiştir [56, s.124].

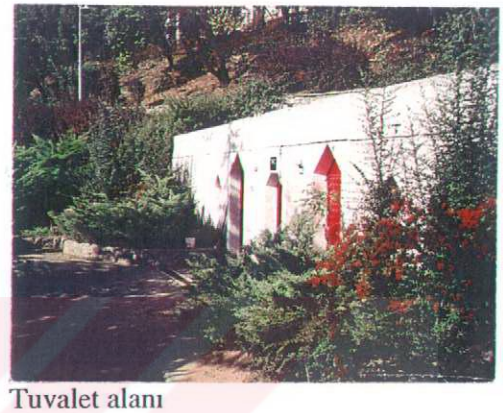

Tuvalet alanı

Şekil 3.4. Kafeler ve tuvalet alanından görünümler

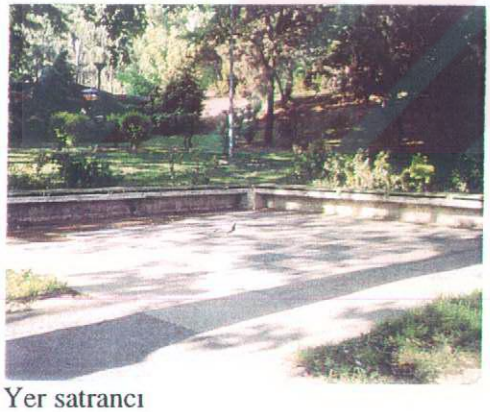

Yer satrancı

Halı saha

Koşu parku

Spor aletleri

Şekil 3.5. Yer satrancı, halı saha ve koşu parkurundan görünümler

Şekil 3.6. Çocuk oyun alanından görünümler

Şekil 3.7. Su elemanlarından görünümler

Şekil 3.8. Donatı elemanları

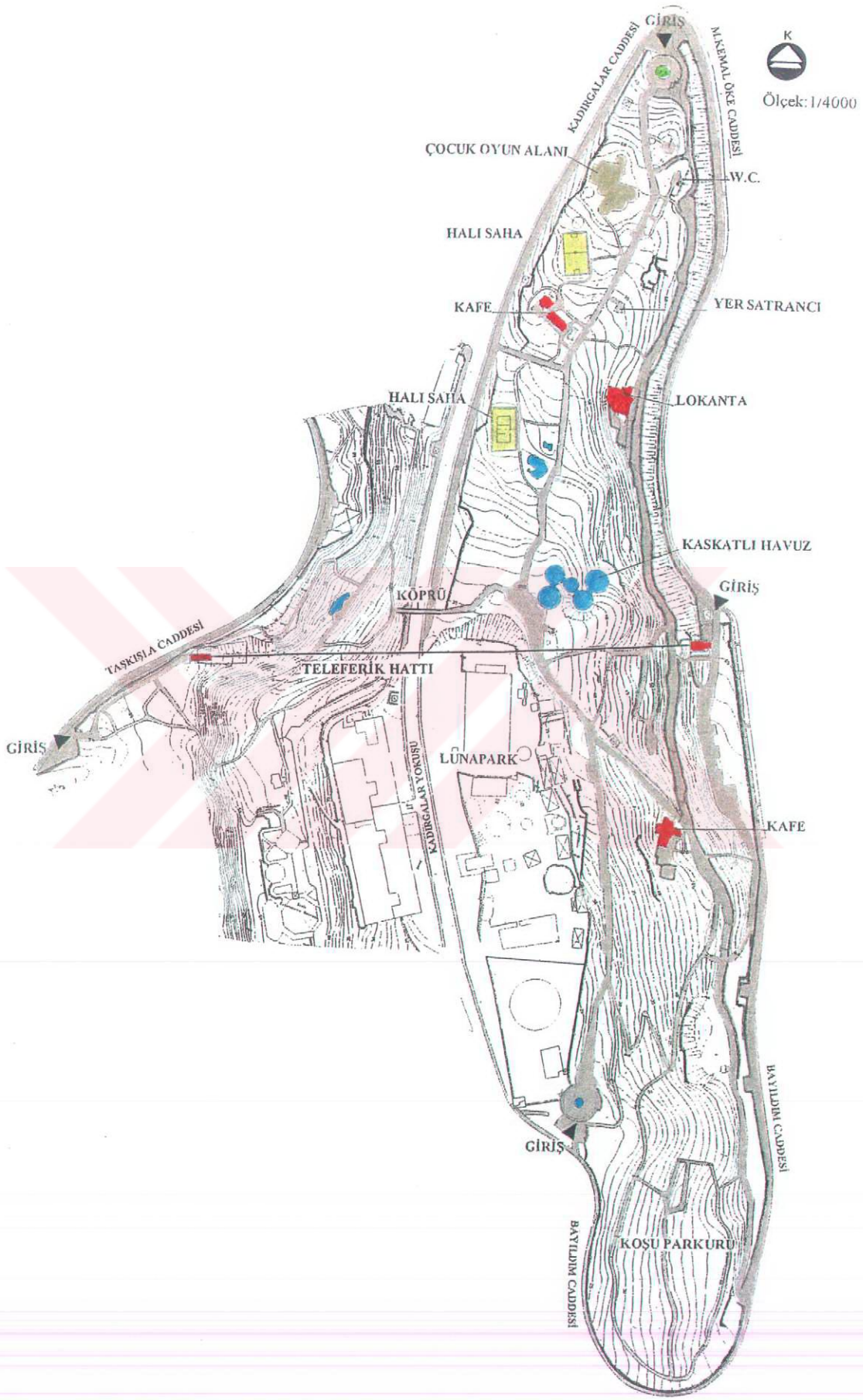

Şekil 3.9. Maçka Parkı planı [87]

Şekil 3.10. Maçka Parkı Hava Fotoğrafı [88]

3.2.2. Ulus Parkı

Japon turist kafilesi

İstanbul' un Beşiktaş İlçesinin Kuruçeşme mahallesinde yer almaktadır. Ulus Parkı, Boğaziçi' nin en güzel noktalarından birinde bulunmaktadır. Fatih Sultan Mehmet ve Boğaziçi Köprüleri' nin ikisini birden görüş açısı içerisine alan parkın peyzaj potansiyeli dünyada eşşiz sayılabilecek kadar zengin ve özelliklidir.

Şekil 3.11. Park manzarasından bir görünüm

Doğu-Batı doğrultusunda yer alan parkın güneybatı sınırını belirleyen Ahmet Adnan Saygun Caddesi aynı zamanda Boğaziçi Öngörüm Alanı' nın da batı sınırını oluşturur, bu yüzden Ulus Parkı Boğaziçi Öngörüm Alanı' nın içindedir ve en üst noktasında yer almaktadır. Ulus Parkı da oldukça eğimli bir arazide konumlanmıştır, park içerinde bu eğimler boyunca hareket edebilmek için ispanyol merdivenler kullanılmıştır.

Şekil 3.12. İspanyol merdivenler

Park 15 dakikalık yürüme mesafesinde Ulus, Kuruçeşme ve Etiler' den ulaşılabilir mesafededir. Yine aynı semtlerden parka otobüs ile ulaşım mümkündür.

Batı girişi

Batı girişinde yer alan otopark

Doğu girişi

Şekil 3.13. Park girişlerinden görünümler

Ulus Parkı' nda yer alan tesisleri; bir adet seyir platformu, bir adet çocuk oyun alanı, bir adet çay bahçesi (kış sezonunda kapalı), bir adet restoran, üç adet kaya bahçesi, bir adet W.C., bir adet gölet, bir adet kaskatlı havuz, iki giriş kapısının yakınında bulunan iki adet otopark alanı olarak sayabiliriz (Şekil 3.14-Şekil 3.19).

Park, çalılık, ağaçlık, yaprağını döken ve dökmeyen ağaçları içermektedir. Akçaağaç, Yalancı Akasya, Zakkum, Sahil Çamı, Karaçam, Bodur Pitosporum, Gümüşi Ihlamur, Sabin Ardıcı, Kartopları, İspirler, Ateş Dikeni gibi ağaç ve çalılar parkta yer alan bitkilerdir [56, s.128].

Şekil 3.14. Kafelerden görünümler

Şekil 3.15. Tuvalet alanı

Şekil 3.16. Çocuk oyun alanından görünümler

Şekil 3.17. Su elemanından görünümler

Şekil 3.18. Dinlenme ve seyir ceplerinden görünümler

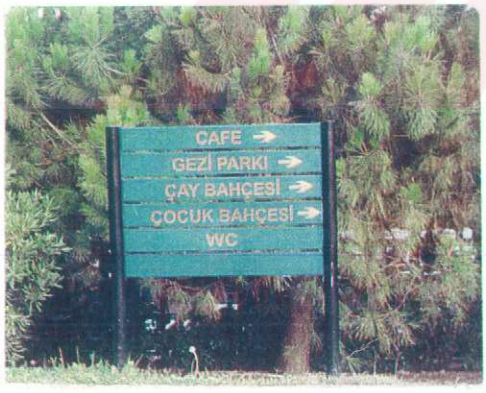

Şekil 3.19. Donatı elemanlarından görünümler

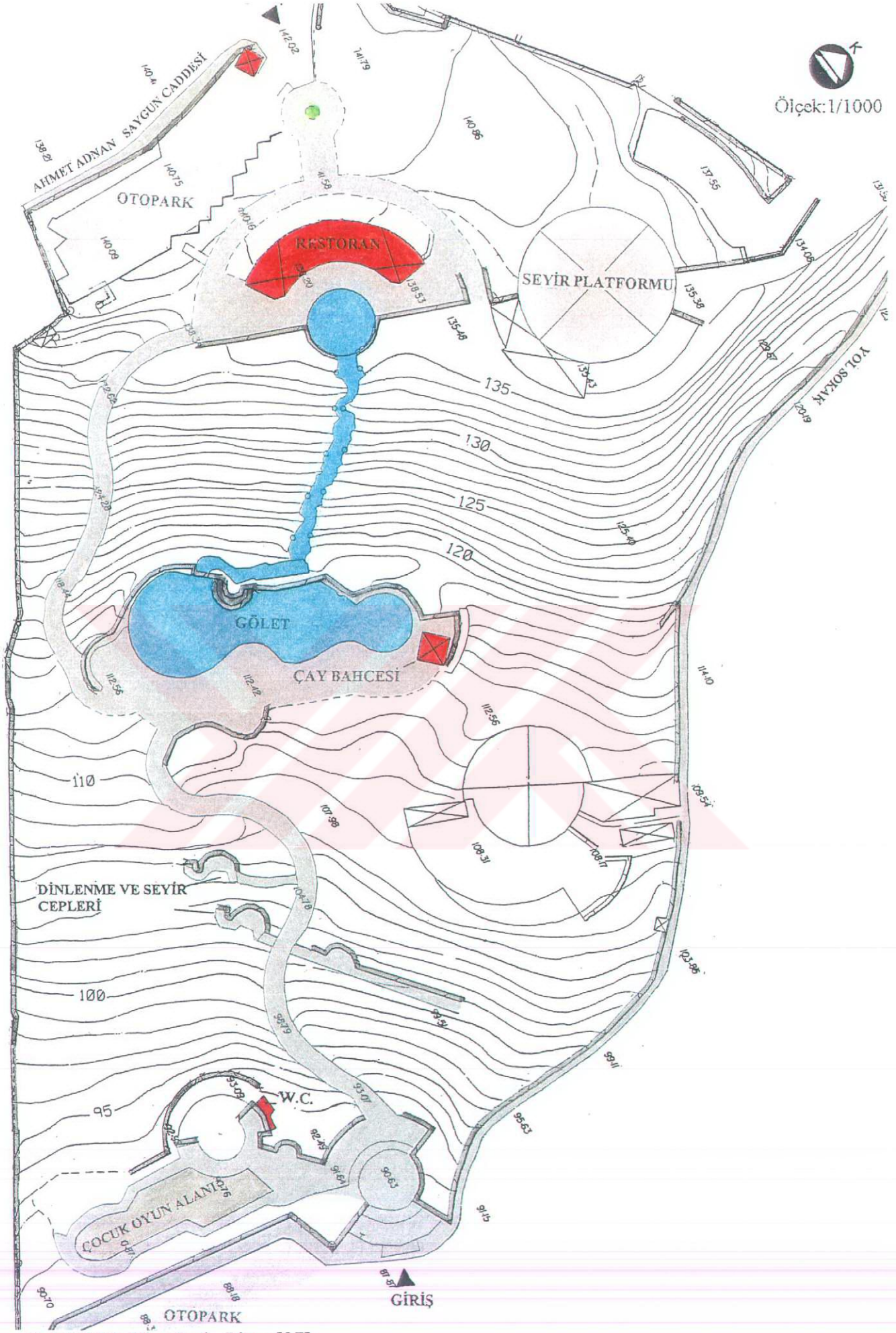

Şekil 3.20. Ulus Parkı Planı [87]

Şekil 3.21. Ulus Parkı Hava Fotoğrafı [88]

3.2.3. Zeytinburnu Parkı

Deniz manzarası

İstanbul' un Zeytiburnu ilçesinin sahile bakan yüzü boyunca uzanır. Konumu gereği deniz manzarasına hakim bir yerdedir. Parkın bir yönü denize paralel, diğer yönü ise Kenedy Caddesi yolu üzerindedir. Zeytinburnu Parkı oldukça düz bir arazide konumlanmıştır.

Park 15 dakikalık yürüme mesafesinde Zeytinburnu, Yedikule ve Bakırköy' den ulaşılabilir mesafededir. Yine aynı semtlerden parka otobüs ile ulaşım mümkündür. Parkın sahil yolu boyunca bir adet otobüs durağı mevcuttur. Parka Zeytinburnu tarafından üst geçitten geçilerek ulaşılabilir (Şekil 3.22).

Şekil 3.22. Otopark alanları ve parka ulaşımı kolaylaştıran üst geçitten görünümler

Zeytinburnu Parkı' nda yer alan tesisleri; bir adet anfi-tiyatro, bir adet çay bahçesi (yaz sezonunda bir ikincisi daha kullanıma açılmaktadır.), bir adet W.C. (şu anda kullanılmaz halde), iki adet spor alanı, caddeye paralel yol üzerinde iki adet otopark alanı olarak sayabiliriz (Şekil 3.23-Şekil 3.26).

Park, çalılık, ağaçlık, yaprağını döken ve dökmeyen ağaçları içermektedir. Gülibrişim, Dışbudak, Akasya, Sofora, Erguvan, Sahil çamı, İğde, Kızılcık, Dağ Muşmulası, Zakkum, Pitosporum, Ateş Dikeni, Süs Narı gibi ağaç ve çalılar parkta yer alan bitkilerdir.

Şekil 3.23. Çay bahçesinden görünümler

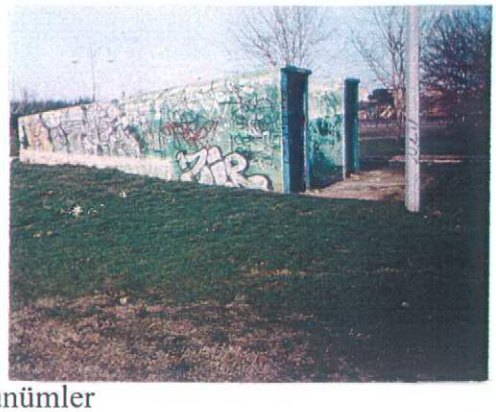

Şekil 3.24. Spor alanı ve tuvalet alanından görünümler

Şekil 3.25. Anfitiyatrodan bir görünüm

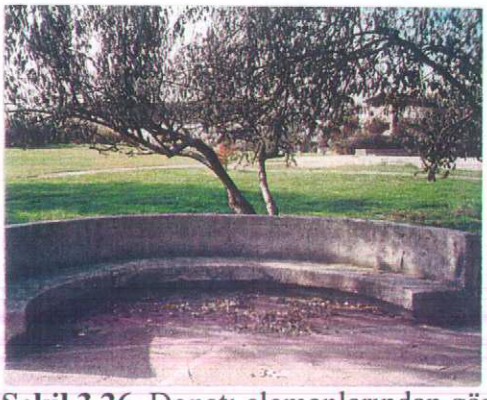

Şekil 3.26. Donatı elemanlarından görünümler

Şekil 3.27. Zeytinburnu Parkı Planı [87]

Şekil 3.28. Zeytinburnu Parkı Hava Fotoğrafı [88]

3.3. Kullanıcıların Sosyo-demografik Özellikleri

Ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile ilgili sonuçlar (Tablo 3.2) aşağıdaki gibidir:

Ankete katılanların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında; Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun erkek olduğu (sırasıyla %64.5, %59, %77.5 oranlarında), kadınların en az oranda Zeytinburnu Parkı' nda olduğu belirlenmiştir.

Ankete katılanların medeni durumlarına bakıldığında; Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun bekar olduğu (sırasıyla %62.5 ve %60.5 oranlarında), Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların %50.5' inin bekar, %49.5' inin evli olduğu belirlenmiştir.

Ankete katılanların yaş dağılımlarına bakıldığında; Maçka Parkı' nda 26-55 yaş grubunun (%51 oranında), Ulus Parkı' nda 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının (sırasıyla %42.5 ve %48 oranlarında) ve Zeytinburnu Parkı' nda 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının (sırasıyla %42 ve %40 oranlarında) çoğunlukta olduğu belirlenmiş, 56 yaş ve üzeri grupların Maçka Parkı' nda diğer parklara göre daha fazla oranda olduğu görülmüştür.

Ankete katılanların oturdukları ev tiplerine bakıldığında; Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Park' ında ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun apartman dairesinde kaldıkları belirlenmiş (sırasıyla %90.5, %75, %96.5 oranlarında), Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların diğer parklara göre daha yüksek oranda müstakil bahçeli evlerde kaldıkları görülmüştür (Ulus Parkı' nda müstakil bahçeli evde oturanların oranı %21 iken, bu oran Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda sırasıyla %7.5 ve %1.5' tir.).

Ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında; ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun Maçka Parkı' nda ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde (sırasıyla %38.5 ve %33 oranlarında), Zeytinburnu Parkı' nda ilköğretim seviyesinde (%64 oranında), Ulus Parkı' nda ise yükseköğretim seviyesinde (%41 oranında) oldukları belirlenmiştir.

Ankete katılanların gelir durumlarına bakıldığında; Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların gelir gruplarının çoğunlukla alt gelir grubunda olduğu (sırasıyla %72 ve %63.5 oranlarında), Ulus Parkı' nda alt ve orta gelir grubunda (sırasıyla %44 ve %40.5) olduğu belirlenmiştir (Ulus Parkı' nda üst gelir grubundakilerin oranı %14 iken, bu oran Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda sırasıyla %9.5 ve %2' dir.).

Ankete katılanların mesleklerine bakıldığında; Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ücretlilerin çoğunlukta olduğu (sırasıyla %35.5, %43, % 42 oranlarında) görülmüştür. Her üç parka baktığımızda; parkları kullanan ev kadını (sırasıyla %15, %10.5, %10 oranlarında) ve öğrencilerin (sırasıyla %13.5, %17.5, %17.5 oranlarında) oranların yakın olduğu, emeklilerin en çok oranda Maçka Parkı'nı (%13.5 oranında), en az oranda da Ulus Parkı' nı (%4.5 oranında) kullandıkları belirlenmiştir.

Ankete katılanların İstanbul' da yaşama sürelerine bakıldığında; Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun 20 yıldan fazla süredir İstanbul' da kaldıkları (sırasıyla %55 ve %55.5 oranlarında), Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun ise 6-20 yıldır İstanbul' da kaldıkları (%47 oranında) belirlenmiştir.

Tablo 3.2. Kullanıcıların Sosyo-demografik Özellikleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Cinsiyet						
Kadın	71	**35.5**	82	**41**	45	**22.5**
Erkek	129	**64.5**	118	**59**	155	**77.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Medeni Durum						
Evli	99	**49.5**	75	**37.5**	79	**39.5**
Bekar	101	**50.5**	125	**62.5**	121	**60.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Yaş						
12-16	16	**8**	9	**4.5**	25	**12.5**
17-25	59	**29.5**	85	**42.5**	84	**42**
26-55	102	**51**	96	**48**	80	**40**
56 yaş ve üzeri	23	**11.5**	10	**5**	11	**5.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Oturdukları Ev Tipleri						
Apartman	181	**90.5**	150	**75**	193	**96.5**
Toplu konut	4	**2**	8	**4**	4	**2**
Müstakil bahçeli	15	**7.5**	42	**21**	3	**1.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Eğitim Durumları						
İlköğretim	77	**38.5**	52	**26**	128	**64**
Ortaöğretim	66	**33**	66	**33**	54	**27**
Yüksek öğretim	57	**28.5**	82	**41**	18	**9**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Gelir Grupları						
Gelir yok	4	**2**	3	**1.5**	5	**2.5**
Alt gelir (<750 milyon)	127	**63.5**	88	**44**	144	**72**
Orta (750 milyon -2 milyar)	50	**25**	81	**40.5**	47	**23.5**
Üst gelir (2 milyar üstü)	19	**9.5**	28	**14**	4	**2**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Meslekleri						
İşsiz	6	**3**	8	**4**	13	**6.5**
Ücretli	71	**35.5**	86	**43**	84	**42**
Serbest meslek	39	**19.5**	41	**20.5**	30	**15**
Ev Kadını	30	**15**	21	**10.5**	20	**10**
Öğrenci	27	**13.5**	35	**17.5**	35	**17.5**
Emekli	27	**13.5**	9	**4.5**	18	**9**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
İstanbul' da Yaşama Süreleri						
1-5 yıl	28	**14**	14	**7**	38	**19**
6-20 yıl	62	**31**	75	**37.5**	94	**47**
20 yıldan fazla	110	**55**	111	**55.5**	68	**34**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4. Kalite Kriterleri İle İlgili Soruların Değerlendirilmesi

3.4.1. Aktivite ve kullanımlarla ilgili soruların değerlendirilmesi

3.4.1.1. Aktivitelerin yeterliliği ile ilgili düşünceler

Maçka Parkı ve Ulus Parkı'nda ankete katılan kullanıcıların parklar içerisinde yer alan aktivitelerin yeterliliği ile ilgili ciddi bir problemlerinin olmadığı belirlenmiş, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (% 85 oranında) park içerisindeki aktiviteleri yetersiz buldukları görülmüştür.

Tablo 3.3. Kullanıcıların parklar içerisindeki aktivitelerin yeterliliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yetersiz	80	**40**	77	**38.5**	170	**85**
Orta	40	**20**	36	**18**	8	**4**
Yeterli	80	**40**	87	**43.5**	22	**11**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.2. Park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliği

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliğini (sırasıyla %75.5, %75.5 ve %95.5 oranlarında) yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.4. Kullanıcıların parklar içerisindeki aktivitelerin çeşitiliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yetersiz	151	**75.5**	151	**75.5**	191	**95.5**
Yeterli	49	**24.5**	49	**24.5**	9	**4.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.3. Parklarda gerçekleştirilen aktiviteler

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parkı dinlenmek ve spor yapmak için kullandıkları, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların ise parkı daha çok dinlenmek için kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.5. Kullanıcıların parklarda gerçekleştirdikleri aktiviteler

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Dinlenmek	84	**42**	142	**71**	76	**38**
Spor yapmak	45	**22.5**	10	**5**	55	**27.5**
Gezmek	18	**9**	20	**10**	32	**16**
Çocuk oyun alanını kullanmak	22	**11**	2	**1**	0	**0**
Köpeğimi gezdirmek	7	**3.5**	9	**4.5**	0	**0**
Piknik yapmak	21	**10.5**	7	**3.5**	22	**11**
Gazete ve kitap okumak	3	**1.5**	3	**1.5**	0	**0**
Geçiş için	0	**0**	7	**3.5**	0	**0**
Balık tutmak	0	**0**	0	**0**	15	**7.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.4. Parklarda yetersiz bulunan aktiviteler

Her üç parkta ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun sırasıyla parklarda yer alan çocuk oyun alanı, tuvalet ve donatı elemanlarını yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.6. Kullanıcıların parklarda yetersiz buldukları aktiviteler

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yok	49	**24.5**	49	**24.5**	9	**4.5**
Çocuk oyun alanı	46	**23**	40	**20**	63	**31.5**
Spor alanı	20	**10**	28	**14**	21	**10.5**
Tuvalet	32	**16**	37	**18.5**	37	**18.5**
Sosyal aktivite alanları	14	**7**	14	**7**	35	**17.5**
Donatı elemanları	39	**19.5**	32	**16**	35	**17.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.5. Parklara kimlerle geldikleri

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun sırasıyla parka arkadaşlarıyla, aileleriyle ve yalnız geldikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.7. Kullanıcıların parklara kiminle geldikleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yalnız	54	**27**	40	**20**	48	**24**
Ailemle	50	**25**	43	**21.5**	51	**25.5**
Kız veya erkek arkadaşımla	10	**5**	40	**20**	8	**4**
Arkadaşımla	61	**30.5**	66	**33**	89	**44.5**
Çocuğumla	17	**8.5**	2	**1**	1	**0.5**
Köpeğimle	8	**4**	9	**4.5**	3	**1.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.6. Parklara geliş sıklıkları

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %52, %31.5 ve %55 oranlarında) parkları haftada en bir kez kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.8. Kullanıcıların parklara geliş sıklıkları

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
İlk defa	1	**0.5**	5	**2.5**	4	**2**
Yılda 1-2 kez	12	**6**	35	**17.5**	8	**4**
Ayda en az 1 kez	39	**19.5**	68	**34**	51	**25.5**
Haftada en az bir kez	104	**52**	63	**31.5**	110	**55**
Hergün	44	**22**	29	**14.5**	27	**13.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.7. Parkları kullanma saatleri

Her üç parkta ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %38, %79.5 ve %81.5 oranlarında) parkı öğleden sonraları kullandıkları belirlenmiş; Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda kullanıcıların parkı sabah erken saatlerde de yoğun şekilde kullandıkları görülmüştür.

Tablo 3.9. Kullanıcıların parkları kullanma saatleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Sabah erken	23	**11.5**	8	**4**	21	**10.5**
Öğleden önce	76	**38**	7	**3.5**	5	**2.5**
Öğlen	24	**12**	8	**4**	7	**3.5**
Öğleden sonra	76	**38**	159	**79.5**	163	**81.5**
Akşam	1	**0.5**	18	**9**	4	**2**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.8. Parklara hangi günlerde geldikleri

Maçka parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parkı hem hafta içi hem hafta sonu (%41.5 oranında) kullandıkları, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%35.5 ve %26 oranlarında) ise parkları hafta sonlarında kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.10. Kullanıcıların parklara hangi günlerde geldikleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Hafta sonu	63	**31.5**	98	**49**	117	**58.5**
Hafta içi	54	**27**	31	**15.5**	31	**15.5**
Her ikiside	83	**41.5**	71	**35.5**	52	**26**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.9. Parklara hangi mevsimlerde geldikleri

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %63, %61 ve %67 oranlarında) parkları her mevsim, ikinci sırada da yazları kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.11. Kullanıcıların parklara hangi mevsimlerde geldikleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
İlkbahar	5	**2.5**	3	**1.5**	1	**0.5**
Yaz	63	**31.5**	72	**36**	60	**30**
Sonbahar	6	**3**	1	**0.5**	2	**1**
Kış	0	**0**	2	**1**	3	**1.5**
Her mevsim	126	**63**	122	**61**	134	**67**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.1.10. Parklarda ne kadar süre kaldıkları

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parkta 1-2 saat ile 2-4 saat arasında kaldıkları belirlenmiş; Ulus Park' ında 4 saatten fazla kalan kullanıcıların oranının diğer parklara kıyasla oldukça düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 3.12. Kullanıcıların parklarda ne kadar süre kaldıkları

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
1 saatten az	44	**22**	50	**25**	32	**16**
1-2 saat	76	**38**	88	**44**	88	**44**
2-4 saat	53	**26.5**	53	**26.5**	49	**24.5**
4 saatten fazla	27	**13.5**	9	**4.5**	31	**15.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.2. Ulaşılabilirlik ile ilgili soruların değerlendirilmesi

3.4.2.1. Yolların yeterliliği ile ilgili düşünceler

Her üç parkta ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %89, %79.5 ve %68 oranlarında) parklar içerisindeki yolları yeterli buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.13. Kullanıcıların parklar içerindeki yolların yeterliliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yetersiz	4	**2**	23	**11.5**	52	**26**
Orta	18	**9**	18	**9**	12	**6**
Yeterli	178	**89**	159	**79.5**	136	**68**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.2.2. Parklar içerisindeki yolların okunaklılığı

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %98, %100 ve %98 oranlarında) park içerisindeki yolları okunaklı buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.14. Kullanıcıların park içerisindeki yolların okunaklılığı ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Okunaklı değil	4	**2**	0	**0**	4	**2**
Okunaklı	196	**98**	200	**100**	196	**98**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %61, %65 ve %79 oranlarında) park içerisinde yer alan harita ve yönlendirme işaretlerini yeterli buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.15. Kullanıcıların park içerisindeki harita ve yönlendirme işaretlerinin yeterliliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yetersiz	78	**39**	70	**35**	42	**21**
Yeterli	122	**61**	130	**65**	158	**79**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.2.3. Parklara hangi araçla geldikleri

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %84, %47 ve %86.5 oranlarında) parka yaya olarak geldikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.16. Kullanıcıların parklara hangi araçla geldikleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Özel oto	11	**5.5**	63	**31.5**	18	**9**
Otobüs	12	**6**	32	**16**	3	**1.5**
Taksi	6	**3**	10	**5**	0	**0**
Yaya	168	**84**	94	**47**	173	**86.5**
Bisiklet	3	**1.5**	1	**0.5**	6	**3**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Parklara özel otolarıyla gelen kullanıcıların çoğunluğunun Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' ndaki otopark alanlarını (sırasıyla %81.9 ve %77.8 oranlarında) yetersiz, Ulus Parkı' ndaki otopark alanlarını (%52.4 oranında) yeterli buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.17. Parklara özel araçları ile gelen kullanıcıların otopark alanlarını yeterli bulup bulmadıkları

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Evet	2	**18.1**	33	**52.4**	4	**22.2**
Hayır	9	**81.1**	30	**47.6**	14	**77.8**
Toplam	11	**100**	63	**100**	18	**100**

3.4.2.4. Parklara erişim süreleri

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %65.5, %54.5 ve %84.5 oranlarında) parka 15 dakikadan az sürede eriştikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.18. Kullanıcıların parklara erişim süreleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
15 dakikadan az	131	**65.5**	109	**54.5**	169	**84.5**
15-29 dakika	46	**23**	44	**22**	18	**9**
30-59 dakika	22	**11**	31	**15.5**	10	**5**
60 dak fazla	1	**0.5**	16	**8**	3	**1.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.2.5. Parklara hangi semtten geldikleri

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun Nişantaşı (%29) ve Şişli (%16) semtlerinden geldikleri; Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun Ulus (%29.5) ve Kuruçeşme (%12.5) semtlerinden geldikleri; Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun ise Zeytinburnu (% 83.5) semtinden geldikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.19. Kullanıcıların parklara hangi semtlerden geldikleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Zeytin burnu	0	**0**	3	**1.5**	167	**83.5**
Ulus	0	**0**	59	**29.5**	0	**0**
Nişantaşı	58	**29**	1	**0.5**	0	**0**
Levent	3	**1.5**	14	**7**	0	**0**
Şişli	32	**16**	4	**2**	0	**0**
Kuruçeşme	1	**0.5**	25	**12.5**	0	**0**
Beşiktaş	15	**7.5**	3	**1.5**	0	**0**
Taksim	15	**7.5**	3	**1.5**	0	**0**
Maçka	16	**8**	0	**0**	0	**0**
Harbiye	16	**8**	0	**0**	0	**0**
Feriköy	12	**6**	0	**0**	0	**0**
Etiler	1	**0.5**	10	**5**	0	**0**
Mecidiyeköy	5	**2.5**	6	**3**	0	**0**
Okmeydanı	7	**3.5**	2	**1**	0	**0**
Bakırköy	1	**0.5**	1	**0.5**	7	**3.5**
Avcılar	0	**0**	6	**3**	2	**1**
Bağcılar	0	**0**	6	**3**	2	**1**
Ortaköy	0	**0**	7	**3.5**	0	**0**
Bayrampaşa	1	**0.5**	4	**2**	2	**1**
Gültepe	2	**1**	5	**2.5**	0	**0**
Yedikule	0	**0**	0	**0**	6	**3**
Kocamustafapaşa	0	**0**	4	**2**	2	**1**
Güngören	0	**0**	2	**1**	3	**1.5**
Esenler	0	**0**	2	**1**	2	**1**
Ümraniye	0	**0**	3	**1.5**	1	**0.5**
Gaziosmanpaşa	0	**0**	1	**0.5**	3	**1.5**
Beykoz	0	**0**	4	**2**	0	**0**
İkitelli	0	**0**	3	**1.5**	0	**0**
Kasımpaşa	3	**1.5**	0	**0**	0	**0**
Kağıthane	2	**1**	1	**0.5**	0	**0**
Eminönü	2	**1**	0	**0**	0	**0**
Eyüp	0	**0**	2	**1**	0	**0**
Bostancı	0	**0**	2	**1**	0	**0**
Gayrettepe	0	**0**	2	**1**	0	**0**
Halkalı	0	**0**	2	**1**	0	**0**
Bahçelievler	1	**0.5**	1	**0.5**	0	**0**
Sarıyer	1	**0.5**	1	**0.5**	0	**0**
Merter	1	**0.5**	1	**0.5**	0	**0**
Göztepe	1	**0.5**	0	**0**	0	**0**
Yakacık	1	**0.5**	0	**0**	0	**0**
Kabataş	1	**0.5**	0	**0**	0	**0**
Fenerbahçe	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Ataköy	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Alibeyköy	1	**0.5**	0	**0**	0	**0**
Kadıköy	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
İstinye	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Emirgan	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Pendik	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Arnavutköy	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Üsküdar	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Çengelköy	0	**0**	1	**0.5**	0	**0**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.3. Konfor ve İmaj ile ilgili soruların değerlendirilmesi

3.4.3.1. Park konforu ile ilgili düşünceler

Maçka Parkı ve Ulus Park' ında ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %42.5 ve %54.5 oranlarında) parkları konforu buldukları belirlenmiş, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (% 77 oranında) parkı konforsuz buldukları görülmüştür.

Tablo 3.20. Kullanıcıların parkların konforları ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Konforsuz	61	**30.5**	39	**19.5**	154	**77**
Orta	54	**27**	52	**26**	26	**13**
Konforlu	85	**42.5**	109	**54.5**	20	**10**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.3.2. Park imajı ile ilgili düşünceler

Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %58.5 ve %88 oranlarında) parkların imajını iyi buldukları belirlenmiş, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (% 49 oranında) parkı imajını kötü buldukları görülmüştür.

Tablo 3.21. Kullanıcıların parkların imajları ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Kötü	35	**17.5**	9	**4.5**	98	**49**
Orta	48	**24**	15	**7.5**	36	**18**
İyi	117	**58.5**	176	**88**	66	**33**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.3.3. Parkların güvenliği

Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %49.5 ve %64 oranlarında) parkları güvenli buldukları, Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%57.5 oranında) parkı güvensiz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.22. Kullanıcıların parkların güvenliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Güvensiz	61	**30.5**	44	**22**	115	**57.5**
Orta	40	**20**	28	**14**	24	**12**
Güvenli	99	**49.5**	128	**64**	61	**30.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %63.5 ve %72.5 oranlarında) parklarda güvensiz hissettikleri zamanlar olduğu, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%65.5 oranında) ise güvensiz hissettikleri zamanların olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.23. Kullanıcıların parklarda güvensiz hissettikleri zamanlar olup olmadığı

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Evet	127	**63.5**	69	**34.5**	145	**72.5**
Hayır	73	**36.5**	131	**65.5**	55	**27.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %37, %55 ve %50 oranlarında) parklarda kendilerini güvensiz hissettikleri zamanların akşam saatleri olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.24. Kullanıcıların parklarda güvensiz hissettikleri zamanlar

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Akşamları	47	**37**	38	**55**	73	**50**
Belli bir zamanı yok	38	**30**	23	**33**	46	**32**
Sakin olduğunda	7	**5**	0	**0**	3	**2**
Gündüz	25	**20**	7	**10**	21	**15**
Sabah erken	10	**8**	1	**2**	2	**1**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun serserilerden (%32 oranında) rahatsız oldukları, Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun alkol kullanımından (%38.5 oranında) rahatsız oldukları belirlenmiş, Ulus Parkı' nda ise kullanıcıları rahatsız eden bir şeyin bulunmadığı (%57 oranında) görülmüştür.

Tablo 3.25. Kullanıcıları park içerisinde rahatsız eden aktiviteler

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yok	64	**32**	114	**57**	41	**20.5**
Hırsızlık	6	**3**	0	**0**	15	**7.5**
Alkol kullanımı	21	**10.5**	29	**14.5**	77	**38.5**
Çiftlerin uygunsuz davranışları	17	**8.5**	22	**11**	5	**2.5**
Serseriler	64	**32**	24	**12**	60	**30**
Köpekler	18	**9**	6	**3**	2	**1**
Sokak satıcıları	2	**1**	5	**2.5**	0	**0**
Park içerisinde araçların kullanılması	8	**4**	0	0	0	**0**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğu (sırasyla %66, %67 ve %86.5 oranlarında) acil bir durum karşısında yardıma ulaşımın zor olacağını belirtmişlerdir.

Tablo 3.26. Kullanıcıların park içerisinde acil bir durumda gerekebilecek yardıma ulaşım ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Zor	132	**66**	134	**67**	173	**86.5**
Orta	23	**11.5**	15	**7.5**	7	**3.5**
Kolay	45	**22.5**	51	**25.5**	20	**10**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %69.5, %73.5 ve %69.5 oranlarında) yardıma ulaşım için güvenlik görevlilerinin sağlanmasını istedikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.27. Kullanıcıların yardıma ulaşım için istedikleri olanaklar

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Güvenlik görevlisi	139	**69.5**	147	**73.5**	139	**69.5**
İlk yardım	25	**12.5**	19	**9.5**	25	**12.5**
Telefon	36	**18**	34	**17**	36	**18**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.3.4. Aydınlatma ve Bitkilendirmenin Yeterliliği

Aydınlatmanın yeterliliği

Maçka ve Zeytinburnu Parklarında ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parklar içerisindeki aydınlatmayı yetersiz buldukları, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun ise aydınlatmayı yeterli buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.28. Kullanıcıların park içerisindeki aydınlatmanın yeterliliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yetersiz	52	**26**	36	**18**	149	**74.5**
Orta	10	**5**	14	**7**	6	**3**
Yeterli	25	**12.5**	64	**32**	6	**3**
Fikrim yok	113	**56.5**	86	**43**	39	**19.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Bitkilendirmenin yeterliliği

Maçka ve Ulus Parklarında ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %80 ve %86 oranlarında) parklar içerisindeki bitkilendirmeyi yeterli buldukları, Zeytinburnu Park' ındaki kullanıcıların çoğunluğunun (%46.5 oranında) ise bitkilendirmeyi yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.29. Kullanıcıların park içerisindeki bitkilendirmenin yeterliliği ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yetersiz	15	**7.5**	12	**6**	93	**46.5**
Orta	25	**12.5**	16	**8**	36	**18**
Yeterli	160	**80**	172	**86**	71	**35.5**
Toplam	200	**100**	200	100	200	**100**

3.4.3.5. Parkların bakımı

Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %45.5 ve %73.5 oranlarında) parkları bakımlı, Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%78.5 oranında) ise parkı bakımsız buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.30. Kullanıcıların parkların bakımı ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Bakımsız	68	**34**	26	**13**	157	**78.5**
Orta	41	**20.5**	27	**13.5**	19	**9.5**
Bakımlı	91	**45.5**	147	**73.5**	24	**12**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğu (sırasıyla %44.5 ve %62 oranlarında) parklarda çöp probleminin olduğunu, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğu (%61 oranında) ise parkla ilgili bir bakım probleminin olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 3.31. Kullanıcıların park alanlarında gördükleri bakım sorunları

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yok	60	**30**	122	**61**	16	**8**
Tamir gerektiren döşemeler	4	**2**	3	**1.5**	15	**7.5**
Hasarlı yapı ve ekipmanlar	6	**3**	11	**5.5**	32	**16**
Çöp	89	**44.5**	48	**24**	124	**62**
Köpek pislikleri	13	**6.5**	6	**3**	0	**0**
Yeşil alanlar	20	**10**	9	**4.5**	12	**6**
Karalamalar	8	**4**	1	**0.5**	1	**0.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.4. Sosyallik ile ilgili soruların değerlendirilmesi

3.4.4.1. Parkın sosyalliği ile ilgili düşünceler

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %79.5, %80.5 ve %67 oranlarında) parkların insanların toplanması için iyi birer mekan olduklarını düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 3.32. Kullanıcıların parkları insanlar için iyi birer toplanma mekanı olarak görüp görmedikleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Hayır	22	**11**	15	**7.5**	47	**23.5**
Orta	19	**9.5**	24	**12**	19	**9.5**
Evet	159	**79.5**	161	**80.5**	134	**67**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.4.2. Kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmedikleri

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %68, %53.5 ve %64.5 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.33. Kullanıcıların kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmedikleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Hayır	42	**21**	72	**36**	58	**29**
Orta	22	**11**	21	**10.5**	13	**6.5**
Evet	136	**68**	107	**53.5**	129	**64.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.4.3. Parklarda tanıdık kimselerle karşılaşılıp karşılaşılmadığı

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %50 ve %63.5 oranlarında) parka geldiklerinde tanıdık kimselerle karşılaştıkları, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%50.5 oranında) ise parka geldiklerinde tanıdık kimselerle karşılaşmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.34. Kullanıcıların parka geldiklerinde tanıdık kimselerle karşılaşıp karşılaşmadıkları

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Hayır	74	**37**	101	**50.5**	50	**25**
Orta	26	**13**	21	**10.5**	23	**11.5**
Evet	100	**50**	78	**39**	127	**63.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.4.4. Parklarda diğer insanlarla iletişim kurmak isteyip istemedikleri

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %60 ve %73.5 oranında) parka geldiklerinde etraflarındaki diğer insanlarla iletişim kurmak istedikleri, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%54 oranında) ise parka geldiklerinde etraflarındaki diğer insanlarla iletişim kurmak istemedikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.35. Kullanıcıların parka geldiklerinde etraflarındaki diğer insanlarla iletişim kurmak isteyip istemedikleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Hayır	80	**40**	108	**54**	53	**26.5**
Evet	120	**60**	92	**46**	147	**73.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %62.5, %56.6 ve %53 oranlarında) parktaki diğer insanlarla iletişim kurmalarının kolay olduğu belirlenmiş; Zeytinburnu Parkı' nda diğer insanlarla iletişim kurmanın zor olduğunu düşünen kullanıcıların oranının diğer parklara göre yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3.36. Parktaki diğer insanlarla iletişim kurmanın kolaylığı

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Zor	29	**24.2**	26	**28.3**	63	**43**
Orta	16	**13.3**	14	**15.2**	6	**4**
Kolay	75	**62.5**	52	**56.5**	78	**53**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.5. Genel beğeni ile ilgili soruların değerlendirilmesi

3.4.5.1. Genel beğeni ile ilgili düşünceler

Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %56 ve %75 oranlarında) parklarla ilgili genel beğenilerinin iyi yönde olduğu, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun ise genel beğenilerinin orta ve kötü yönde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.37. Kullanıcıların parklarla ilgili genel değerlendirmeleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Kötü	8	**4**	5	**2.5**	61	**30.5**
Orta	80	**40**	45	**22.5**	106	**53**
İyi	112	**56**	150	**75**	33	**16.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.5.2. Parklarda en çok neden hoşlandıkları

Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %66 ve %43 oranlarında) parkın manzarasından hoşlandıkları, Maçka Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%59.5 oranında) ise parkın yeşilliğinden hoşlandıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.38. Kullanıcıların parklarla ilgili olarak en çok neden hoşlandıkları

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**	Sıklık	**Yüzde**
Yeşillik	119	**59.5**	34	**17**	44	**22**
Spor alanı	17	**8.5**	1	**0.5**	15	**7.5**
Sessizlik	14	**7**	13	**6.5**	12	**6**
Dinlendirici	11	**5.5**	3	**1.5**	10	**5**
Temiz hava	15	**7.5**	9	**4.5**	9	**4.5**
Çocuk oyun alanı	5	**2.5**	2	**1**	0	**0**
Temizlik	8	**4**	0	**0**	1	**0.5**
Evime yakın	6	**3**	3	**1.5**	3	**1.5**
Manzara	4	**2**	132	**66**	86	**43**
Yok	1	**0.5**	3	**1.5**	20	**10**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

3.4.5.3. Parklarda en az neden hoşlandıkları

Ankete katılan kullanıcıların çoğunlukla; Maçka Parkı' nda serseriler ve köpeklerden (sırasıyla %14 ve %13 oranlarında); Ulus Parkı' nda işletmelerden (%13.5 oranında); Zeytinburnu Parkı' nda ise bakımsızlıktan (%24.5 oranında) hoşlanmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.39. Kullanıcıların parklarla ilgili olarak en az neden hoşlandıkları

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		ZeytinburnuParkı	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Yok	52	26	82	41	26	13
Serseriler	28	14	6	3	18	9
Bakımsızlık	13	6.5	2	1	49	24.5
Çöpler	12	6	5	2.5	20	10
Köpekler	26	13	5	2.5	3	1.5
İşletmeler	4	2	27	13.5	3	1.5
Alkollü insanlar	3	1.5	11	5.5	15	7.5
Sevgililer	11	5.5	9	4.5	5	2.5
Merdivenler	0	0	16	8	0	0
Tinerciler	10	5	0	0	5	2.5
Güvensiz olması	4	2	0	0	5	2.5
Spor sahasının ücretli olması	1	0.5	0	0	8	4
Çocuk oyun alanı yetersiz	4	2	3	1.5	1	0.5
Kalabalık	1	0.5	4	2	3	1.5
Araçlar	7	3.5	0	0	0	0
Koşu parkuru zemini	1	0.5	0	0	0	0
Vandalizm	0	0	1	0.5	6	3
Koku	3	1.5	1	0.5	3	1.5
Oturma yeri yok	0	0	6	3	1	0.5
Havuzlar	3	1.5	3	1.5	0	0
Oturma yerleri	1	0.5	1	0.5	4	2
Düzensiz	0	0	0	0	5	2.5
İnsanlar	3	1.5	1	0.5	1	0.5
Hayvan pisliği	2	1	2	1	0	0
Halka hitap etmemesi	0	0	3	1.5	0	0
Her şey	0	0	2	1	2	1
Çimlerin ezilmesi	0	0	0	0	3	0.5
Bilinçsiz yapılan piknik	1	0.5	0	0	1	0.5
Sessizlik	0	0	1	0.5	1	0.5
Otoparkın ücretli olması	0	0	2	1	0	0
Piknik masası yok	2	1	0	0	0	0
Sokak satıcıları	1	0.5	0	0	1	0.5
Tuvalet yok	1	0.5	1	0.5	0	0
Çim yok	0	0	0	0	3	1.5
Aydınlatma az	0	0	0	0	2	0.5
Kargalar	1	0.5	0	0	0	0
Deniz kenarında korkuluk yok	0	0	0	0	1	0.5
Ortamı	0	0	1	0.5	0	0
Top oynayamamak	1	0.5	0	0	0	0
Polisler	1	0.5	0	0	0	0
Uzak	1	0.5	0	0	0	0
Yaşlı ağaçlar	1	0.5	0	0	0	0
Sapıklar	1	0.5	0	0	0	0
Islak çimler	0	0	1	0.5	0	0
Restoranın bacaları	0	0	1	0.5	0	0
Sahipsizlik	0	0	1	0.5	0	0
Gölge yer yok	0	0	1	0.5	0	0
Mangal kullanımı	0	0	0	0	1	0.5
Gürültü	0	0	0	0	1	0.5
İnsanların yüzmesi	0	0	0	0	1	0.5
Bisikletliler	0	0	0	0	1	0.5
Spor sahasının zeminin beton olması	0	0	0	0	1	0.5
Toplam	200	100	200	100	200	100

3.4.5.4. Parkı hangi kelime ile tanımladıkları

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların parkı çoğunlukla (sırasıyla %28.5 ve %11.5 oranlarında) yeşillik ve huzur kelimeleriyle, Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların parkı çoğunlukla (%30 oranında) manzara kelimesiyle, Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların parkı çoğunlukla deniz (%19 oranında) kelimesiyle tanımladıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.40. Kullanıcıların parkı hangi kelimelerle tanımladıkları

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
Yeşillik	57	28.5	18	9	25	12.5
Manzara	3	1.5	60	30	30	15
Huzur	23	11.5	13	6.5	21	10.5
Deniz	1	0.5	2	1	38	19
Dinlendirici	11	5.5	12	6	13	6.5
Doğa	17	8.5	16	8	2	1
Yok	9	4.5	3	1.5	18	9
Temiz hava	14	7	7	3.5	7	3.5
Sakinlik	12	6	11	5.5	3	1.5
Güzel	12	6	5	2.5	5	2.5
Rahatlık	5	2.5	3	1.5	6	3
Mükemmel	1	0.5	10	5	1	0.5
Spor olanağı	3	1.5	1	0.5	6	3
Aşk	2	1	7	3.5	0	0
İstanbul	1	0.5	7	3.5	0	0
Temiz	2	1	2	1	1	0.5
Çocukluk	0	0	3	1.5	1	0.5
Cennet	0	0	4	2	0	0
Hatıra	0	0	2	1	2	1
Mavi-yeşil	0	0	2	1	2	1
Eve yakınlık	0	0	1	0.5	2	1
Nefes alıcı bir yer	2	1	1	0.5	0	0
Bakımsız	0	0	0	0	3	1.5
Boğaziçi	0	0	3	1.5	0	0
İnsanların samimiyeti	0	0	1	0.5	1	0.5
Eğlence	1	0.5	0	0	1	0.5
Tinerciler	1	0.5	0	0	1	0.5
Güvenli	2	1	0	0	0	0
Piknik alanı	2	1	0	0	0	0
Tatil	1	0.5	1	0.5	0	0
Balık tutmak	0	0	0	0	2	1
Sevgililer	0	0	1	0.5	1	0.5
Vaha	2	0.3	0	0	0	0
Özgürlük	1	0.5	0	0	1	0.5
Orman	2	1	0	0	0	0
Serseriler	1	0.5	0	0	1	0.5
Harika	0	0	1	0.5	1	0.5
Berbat	0	0	1	0.5	1	0.5
Çimenlik	0	0	0	0	1	0.5
Düzensiz	0	0	0	0	1	0.5
Tarihi bir yer	1	0.5	0	0	0	0
Sosyallik	1	0.5	0	0	0	0
Teleferik	1	0.5	0	0	0	0
İnönü stadı	1	0.5	0	0	0	0
Kuş sesi	1	0.5	0	0	0	0
Sığınak	1	0.5	0	0	0	0
Uygunsuz davranışlar	1	0.5	0	0	0	0
Sağlık	1	0.5	0	0	0	0
Küçük	1	0.5	0	0	0	0
Yaşamak	1	0.5	0	0	0	0
Kolaylık	1	0.5	0	0	0	0
Nişantaşı	1	0.5	0	0	0	0
Sadelik	0	0	1	0.5	0	0
Otantik	0	0	1	0.5	0	0
Pislik	0	0	0	0	1	0.5
Toplam	200	100	200	100	200	100

3.5. Kalite Kriterleri İle İlgili Hipotezlerin Testi

3.5.1. Genel Beğeni ve Aktivite Yeterliliği

H1: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), aktivite ve kullanımları yeterli bulup bulmamalarına göre değişir. H1 hipotezinin Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda doğrulandığı, Zeytinburnu Park' ında ise doğrulanmadığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.000 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların aktiviteleri yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %87.5 ve %51.3 oranlarında) park içerisindeki aktiviteleri yetersiz buldukları; genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%51.8 oranında) ise park içerisindeki aktiviteleri yeterli buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.039 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların aktiviteleri yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %60 ve %55.6 oranlarında) park içerisindeki aktiviteleri yetersiz buldukları; genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%49.3 oranında) ise park içerisindeki aktiviteleri yeterli buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.146 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların aktiviteleri yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %93.4, %81.1, %81.3 oranlarında) park içerisindeki aktiviteleri yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.41. Genel beğeni ve aktivite yeterliliği arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Aktivite yeterliliği									
Yetersiz	87.5	51.3	28.6	60	55.6	32.7	93.4	81.1	81.8
Orta	12.5	21.3	19.6	20	17.8	18	0	6.6	3
Yeterli	0	27.5	51.8	20	26.7	49.3	6.6	12.3	15.2
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.1.1. Genel Beğeni ve Çeşitlilik

H2: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), aktivitelerin çeşitliliğini yeterli bulup bulmamalarına göre değişir. H2 hipotezinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı'nda doğrulanmadığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.090 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların aktivitelerin çeşitliliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %87.5, %82.5, %69.6 oranlarında) park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliğini yetersiz buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.266 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların aktivitelerin çeşitliliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi düzeyde olanların çoğunluğunun (sırasıyla %80, %84.4, %72.7 oranlarında) park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliğini yetersiz buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.375 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların aktivitelerin çeşitliliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %96.7, %96.2, %90.9 oranlarında) park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliğini yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.42. Genel beğeni ve aktivite çeşitliliğinin yeterliliği arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Çeşitlilik									
Yetersiz	87.5	82.5	69.6	80	84.4	72.7	96.7	96.2	90.9
Yeterli	12.5	17.5	30.4	20	15.6	27.3	3.3	3.8	9.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.2. Genel Beğeni ve Ulaşılabilirlik

H3: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), ulaşılabilirliği yeterli bulup bulmamalarına göre değişir. H3 hipotezinin Maçka Park' ında doğrulandığı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı'nda ise doğrulanmadığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.000 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın ulaşılabilirliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %75, %86.3, %92 oranlarında) parkın ulaşılabilirliğini yeterli buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.860 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın ulaşılabilirliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %80, %80, %79.3 oranlarında) parkın ulaşılabilirliğini yeterli buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.151 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın ulaşılabilirliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %55.7, %71.7, %78.8 oranlarında) parkın ulaşılabilirliğini yeterli buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.43. Genel beğeni ve ulaşılabilirlik arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Ulaşılabilirlik									
Yetersiz	25	2.5	0	20	8.9	12	36.1	22.6	18.2
Orta	0	11.3	8	0	11.1	8.7	8.2	5.7	3
Yeterli	75	86.3	92	80	80	79.3	55.7	71.7	78.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.2.1. Genel Beğeni ve Okunaklılık

H4: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), parkın planını okunaklı olarak bulup bulmamalarına göre değişir. H4 hipotezinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda doğrulanmadığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.864 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın planını okunaklı olarak bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %100, %97.5, %98.2 oranlarında) parkın planını okunaklı buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

Ulus Parkı' nda kullanıcıların hepsi parkı okunaklı buldukları için X^2 Testi uygulanamamıştır.

- **Zeytinburnu Parkı:**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.140 > 0.05 olduğundan olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın planını okunaklı olarak bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %95.1, %99.1, %100 oranlarında) parkın planını okunaklı buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.44. Genel beğeni ve okunaklılık arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Okunaklılık									
Okunaksız	0	2.5	1.8	0	0	0	4.9	0.9	0
Okunaklı	100	97.5	98.2	100	100	100	95.1	99.1	100
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.3. Genel Beğeni ve Konfor / Genel Beğeni ve İmaj

Genel Beğeni ve Konfor

H5: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park konforu ile ilgili memnuniyetlerine göre değişir. H5 hipotezinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda doğrulandığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkı konforu ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %100 ve %43.8 oranlarında) parkı konforsuz buldukları; genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%58.9 oranında) parkı konforlu buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkı konforu ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü olanların çoğunluğunun (%60 oranında) parkı konforsuz buldukları; genel beğenisi orta olanların çoğunluğunun (%40 oranında) parkı orta derecede konforlu buldukları; genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%64 oranında) parkı konforlu buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkı konforu ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %90.2, %76.4 ve %54.5 oranlarında) parkı konforsuz buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.45. Genel beğeni ve konfor arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Konfor									
Konforsuz	100	43.8	16.1	60	31.1	14.7	90.2	76.4	54.5
Orta	0	32.5	25	40	40	21.3	4.9	16	18.2
Konforlu	0	23.8	58.9	0	28.9	64	4.9	7.5	27.3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Genel Beğeni ve İmaj

H6: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park imajı ile memnuniyetlerine göre değişir. H6 hipotezinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda doğrulandığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın imajı ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü olanların çoğunluğunun (%50 oranında) parkın imajını kötü buldukları; genel beğenisi orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %41.3 ve %72.3 oranlarında) parkın imajını iyi buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın imajı ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %60, %75.6 ve %92.7 oranlarında) parkın imajını iyi buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkın imajı ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %72.1 ve %43.4 oranlarında) park imajını kötü buldukları; genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%54.5 oranında) park imajını iyi buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.46. Genel beğeni ve imaj arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
İmaj									
Kötü	50	30	6.3	40	11.1	1.3	72.1	43.4	24.2
Orta	12.5	28.8	21.4	0	13.3	6	9.8	21.7	21.2
İyi	37.5	41.3	72.3	60	75.6	92.7	18	34.9	54.5
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.3.1. Genel Beğeni ve Güvenlik

H7: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları(Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park alanlarını güvenli bulup bulmamalarına göre değişir. H7 hipotezinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda doğrulandığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.000 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların park alanını güvenli bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Genel kötü ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %50 ve %65.2 oranlarında) parkı güvenli buldukları; genel beğenisi orta olanların çoğunluğunun (%47.5 oranında) parkı güvensiz buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.000 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların park alanını güvenli bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %80 ve %44.4 oranlarında) parkı güvensiz buldukları; genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%73.3 oranında) parkı güvenli buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.000 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların park alanını güvenli bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %67.2 ve %60.4 oranlarında) parkı güvensiz buldukları; genel beğenisi iyi düzeyde olanların çoğunluğunun (%63.6 oranında) parkı güvenli buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.47. Genel beğeni ve güvenlik arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Güvenlik									
Güvensiz	25	47.5	18.8	80	44.4	13.3	67.2	60.4	30.3
Orta	25	25	16.1	0	17.8	13.3	9.8	15.1	6.1
Güvenli	50	27.5	65.2	20	37.8	73.3	23	24.5	63.6
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.3.2. Genel Beğeni ve Bakım

H8: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları, park alanlarını bakımlı bulup bulmamalarına göre değişir. H8 hipotezinin Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda doğrulandığı, Zeytinburnu Parkı'nda ise doğrulanmadığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların park alanını bakımlı bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü ve orta olanların çoğunluğunun (sırasıyla %100 ve %42.5 oranlarında) parkı bakımsız buldukları, genel beğenisi iyi olanların çoğunluğunun (%56.3 oranında) parkı bakımlı buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.018 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların park alanını bakımlı bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %60, %60 ve %78 oranlarında) parkı bakımlı buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 > 0.001$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların park alanını bakımlı bulup bulmamaları anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %96.7, %78.3 ve %45.5 oranlarında) parkı bakımsız buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.48. Genel beğeni ve bakım arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Bakım									
Bakımsız	100	42.5	23.2	40	24.4	8.7	96.7	78.3	45.5
Orta	0	22.5	20.5	0	15.6	13.3	0	13.2	26.3
Bakımlı	0	35	56.3	60	60	78	3.3	8.5	39.4
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.4. Genel Beğeni ve Sosyallik

H9: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park alanlarını sosyal mekanlar olarak bulup bulmamalarına göre değişir. H9 hipotezinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda doğrulandığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.000 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkı sosyal bir mekan olarak bulmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü olanların çoğunluğunun (%50 oranında) parkı sosyal bir mekan olarak bulmadıkları; genel beğenisi orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %72.5 ve %87.5 oranlarında) parkı sosyal bir mekan olarak buldukları belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.002 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkı sosyal bir mekan olarak bulmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %60, %66.7 ve %85.3 oranlarında) parkı sosyal bir mekan olarak buldukları belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; $p= 0.010 < 0.05$ olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkı sosyal bir mekan olarak bulmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü, orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %57.4, %66 ve %87.9 oranlarında) parkı sosyal bir mekan olarak buldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.49. Genel beğeni ve sosyallik arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	**Maçka Parkı**			**Ulus Parkı**			**Zeytinburnu Parkı**		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Sosyallik									
Kötü	50	11.3	8	0	6.7	8	36.1	21.7	6.1
Orta	12.5	16.3	4.5	40	26.7	6.7	6.6	12.3	6.1
İyi	37.5	72.5	87.5	60	66.7	85.3	57.4	66	87.9
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.5.4.1. Genel Beğeni ve Sahiplik Hissi

H10: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park ile ilgili sahiplik hislerine (kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmediklerine) göre değişir. H10 hipotezinin Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda doğrulandığı, Ulus Parkı'nda ise doğrulanmadığı belirlenmiştir.

- **Maçka Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.019 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkları kendilerinin bir parçası olarak hissedip hissetmemeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü olanların çoğunluğunun (%62.5 oranında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri; genel beğenisi orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %62.5 ve %74.1 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

- **Ulus Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.227 > 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkları kendilerinin bir parçası olarak hissedip hissetmemeleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Genel beğenisi kötü olanların %40' ının kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, %40' ının da orta derecede hissettikleri; genel beğenisi orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %48.9 ve %55.3 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

- **Zeytinburnu Parkı**

X^2 Testi sonucuna göre; p= 0.006 < 0.05 olduğundan genel beğeni ile kullanıcıların parkları kendilerinin bir parçası olarak hissedip hissetmemeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Genel beğenisi kötü olanların çoğunluğunun (%46.6 oranında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri; genel beğenisi orta ve iyi olanların çoğunluğunun (sırasıyla %61.5 ve %56.6 oranlarında) kendilerini orta derecede parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

Tablo 3.50. Genel beğeni ve sahiplik hissi arasındaki ilişkinin Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda irdelenmesi

(%)	Maçka Parkı			Ulus Parkı			Zeytinburnu Parkı		
Genel Beğeni	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta	İyi
Sahiplik hissi									
Hayır	62.5	23.8	16.1	20	42.2	34.7	46.6	38.5	22.5
Orta	0	13.8	9.8	40	8.9	10	43.1	61.5	56.6
Evet	37.5	62.5	74.1	40	48.9	55.3	10.3	0	20.9
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3.6. Sosyo-demografik Özelliklere Göre Kalite Kriterleri ve Genel Beğeninin Değerlendirilmesi

Kaliteli çevreler oluşturmada, bu çevreyi kullanan insanların yaşadıkları çevreyi algılamalarına ilişkin öznel değerlendirmeler önemlidir. Öznel değerlendirme sürecinde bireylerin sosyo-ekonomik düzeylerindeki farklılıklar önem taşır [55].

Ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerindeki farklılıklara göre kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmış; aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

3.6.1. Cinsiyete göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Maçka Parkı' nda cinsiyet ile imaj (p=0.041), Ulus Parkı' da cinsiyet ile sahiplik hissi (p=0.025), Zeytinburnu Parkı' nda cinsiyet ile güvenlik değerlendirmeleri (p=0.021) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.51). Bunların dışında her üç parkta cinsiyet ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.1).

Tablo 3.51. Cinsiyet ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Cinsiyet	**Maçka Parkı**		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Pearson Ki-kare değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	0.306	0.858	0.625	0.732	0.283	0.868
Çeşitlilik	0.230	0.632	0.488	0.485	0.000	0.984
Ulaşılabilirlik	0.246	0.884	0.513	0.774	0.251	0.882
Okunaklılık	0.197	0.658	0	0	1.770	0.183
Konfor	2.359	0.307	1.187	0.552	4.650	0.098
İmaj	6.396	**0.041***	2.517	0.284	1.217	0.544
Güvenlik	0.067	0.967	0.692	0.708	7.750	**0.021***
Bakım	4.106	0.128	1.813	0.404	0.631	0.729
Sosyallik	5.786	0.055	2.332	0.312	3.832	0.147
Sahiplik Hissi	4.690	0.096	7.397	**0.025***	2.327	0.312
Genel Beğeni	3.550	0.169	0.836	0.658	1.899	0.387
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Maçka Parkı' nda cinsiyete göre imaj kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; kadınların ve erkeklerin çoğunluğunun park imajını iyi buldukları (sırasıyla %63.4 ve %55.8 oranlarında), park imajını kötü bulanların oranının erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir (Tablo 3.52).

Tablo 3.52. Maçka Parkı' nda cinsiyete göre imaj kriterinin değerlendirilmesi

(%)	**Maçka Parkı**	
Cinsiyet	Kadın	Erkek
İmaj		
Kötü	8.5	22.5
Orta	28.2	21.7
İyi	63.4	55.8
Toplam	100	100

Ulus Parkı' nda cinsiyete göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; kadın ve erkeklerin çoğunluğunun (sırasıyla %54.9 ve %52.5 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir (Tablo 3.53).

Tablo 3.53. Ulus Parkı' nda cinsiyete göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi

(%)	**Ulus Parkı**	
Cinsiyet	Kadın	Erkek
Sahiplik hissi		
Hayır	41.5	32.2
Orta	3.7	15.3
Evet	54.9	52.5
Toplam	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda cinsiyete göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; kadınların ve erkeklerin çoğunluğunun (sırasıyla %75.6 ve %52.3 oranlarında) parkı güvensiz buldukları, kadınların erkeklere göre park alanında kendilerini daha güvensiz hissettikleri belirlenmiştir (Tablo 3.54).

Tablo 3.54. Zeytinburnu Parkı' nda cinsiyete göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	**Zeytinburnu Parkı**	
Cinsiyet	Kadın	Erkek
Güvenlik		
Güvensiz	75.6	52.3
Orta	6.7	13.5
Güvenli	17.8	34.2
Toplam	100	100

3.6.2. Medeni duruma göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Ulus Parkı' da medeni durum ile sahiplik hissi (p=0.011), Zeytinburnu Parkı' nda medeni durum ile sosyallik (p=0.000), medeni durum ile sahiplik hissi değerlendirmeleri (p=0.001) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.55). Bunların dışında her üç parkta medeni durum ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.2).

Tablo 3.55. Medeni durum ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Medeni durum	**Maçka Parkı**		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	1.380	0.502	1.832	0.400	1.894	0.388
Çeşitlilik	0.007	0.933	0.016	0.899	0.096	0.756
Ulaşılabilirlik	3.003	0.223	4.598	0.100	0.542	0.763
Okunaklılık	0.000	0.984	0	0	0.359	0.549
Konfor	1.419	0.492	1.605	0.448	0.557	0.757
İmaj	0.647	0.723	2.008	0.366	3.800	0.150
Güvenlik	4.597	0.100	1.704	0.427	1.219	0.544
Bakım	5.180	0.075	3.651	0.161	0.902	0.637
Sosyallik	2.331	0.312	1.823	0.402	18.594	**0.000***
Sahiplik Hissi	5.439	0.066	9.073	**0.011***	13.259	**0.001***
Genel Beğeni	1.423	0.491	0.178	0.915	1.773	0.412
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Ulus Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; evlilerin çoğunluğunun (%66.7 oranında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, bekarların ise çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (%45.6 oranında), diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (%40.8 oranında) belirlenmiştir (Tablo 3.56).

Tablo 3.56. Ulus Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Ulus Parkı	
Medeni durum	Evli	Bekar
Sahiplik hissi		
Hayır	28	40.8
Orta	5.3	13.6
Evet	66.7	45.6
Toplam	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sosyallik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; evli ve bekarların çoğunluğunun (sırasıyla %79.7 ve %58.7 oranlarında) park alanlarını sosyal mekanlar olarak buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.57).

Tablo 3.57. Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sosyallik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı	
Medeni durum	Evli	Bekar
Sosyallik		
Kötü	7.6	33.9
Orta	12.7	7.4
İyi	79.7	58.7
Toplam	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; evlilerin çoğunluğunun (%79.7 oranında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, bekarların ise çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (%54.5 oranında), diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (%37.2 oranında) belirlenmiştir (Tablo 3.58).

Tablo 3.58. Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı	
Medeni durum	Evli	Bekar
Sahiplik hissi		
Hayır	16.5	37.2
Orta	3.8	8.3
Evet	79.7	54.5
Toplam	100	100

3.6.3. Yaş dağılımına göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Ulus Parkı' da yaş ile sahiplik hissi (p=0.039), Zeytinburnu Parkı' nda yaş ile aktivite ve kullanımlar (p=0.000), yaş ile güvenlik değerlendirmeleri (p=0.017) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.59). Bunların dışında her üç parkta yaş ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.3).

Tablo 3.59. Yaş ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Yaş	**Maçka Parkı**		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	10.716	0.098	6.894	0.331	34.313	**0.000***
Çeşitlilik	1.129	0.770	3.890	0.274	1.711	0.635
Ulaşılabilirlik	2.613	0.856	0.469	0.998	4.892	0.558
Okunaklılık	1.285	0.733	0	0	2.023	0.568
Konfor	7.580	0.271	8.194	0.224	1.728	0.943
İmaj	7.491	0.278	8.528	0.202	5.265	0.510
Güvenlik	12.138	0.059	12.215	0.057	15.402	**0.017***
Bakım	10.663	0.099	9.941	0.127	4.547	0.603
Sosyallik	2.945	0.816	6.746	0.345	9.784	0.134
Sahiplik Hissi	9.187	0.163	13.278	**0.039***	9.220	0.162
Genel Beğeni	4.562	0.601	11.346	0.078	4.052	0.670
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Ulus Parkı' nda yaş dağılımına göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 12-16 yaş ve 17-25 yaş gruplarının çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (sırasıyla %44.4 ve %45.9 oranlarında), diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (sırasıyla %33.4 ve %44.7 oranlarında), 26-55 yaş ve 56 yaş ve üzeri gruplarında çoğunlukla (sırasıyla %59.4 ve %90 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissetikleri belirlenmiştir (Tablo 3.60).

Tablo 3.60. Ulus Parkı' nda yaş dağılımına göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Ulus Parkı			
Yaş dağılımı	12-16 yaş	17-25 yaş	26-55 yaş	56 yaş ve üzeri
Sahiplik hissi				
Hayır	44.4	45.9	30.2	0
Orta	22.2	9.4	10.4	10
Evet	33.4	44.7	59.4	90
Toplam	100	100	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre aktivite ve kullanımlar kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 12-16, 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının çoğunluğunun (sırasıyla %72, %86.9 ve %93.8 oranlarında) park içerisindeki aktivite ve kullanımları yetersiz buldukları belirlenmiştir. 56 yaş ve üzeri yaş grubunun çoğunluğunun bir kısmının aktivite ve kullanımları yetersiz (%36.4 oranında), diğer bir kısmının ise aktivite ve kullanımları yeterli (%36.4 oranında) buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.61).

Tablo 3.61. Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre aktivite ve kullanımlar kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı			
Yaş dağılımı	12-16 yaş	17-25 yaş	26-55 yaş	56 yaş ve üzeri
Aktivite ve Kullanımlar				
Yetersiz	72	86.9	93.8	36.4
Orta	4	2.4	2.5	27.3
Yeterli	24	10.7	3.8	36.4
Toplam	100	100	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 12-16, 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının çoğunluğunun (sırasıyla %76, %56 ve %56.3 oranlarında) parkı güvensiz buldukları, 56 yaş ve üzeri yaş grubunun çoğunlukla parkı güvenli (%63.6 oranında) buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.62).

Tablo 3.62. Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı			
Yaş dağılımı	12-16 yaş	17-25 yaş	26-55 yaş	56 yaş ve üzeri
Güvenlik				
Güvensiz	76	56	56.3	36.4
Orta	20	13.1	10	0
Güvenli	4	31	33.8	63.6
Toplam	100	100	100	100

3.6.4. Oturduğu ev tipine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Maçka Parkı' nda oturduğu ev tipi ile güvenlik (p=0.000), Ulus Parkı' nda oturduğu ev tipi ile güvenlik (p=0.000), Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipi ile aktivite ve kullanımlar (p=0.000), oturduğu ev tipi ile çeşitlilik (p=0.000), oturduğu ev tipi ile sosyallik değerlendirmeleri (p=0.011) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.63). Bunların dışında her üç parkta oturduğu ev tipi ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.4).

Tablo 3.63. Oturduğu ev tipi ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Oturduğu ev tipi	**Maçka Parkı**		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	6.383	0.172	3.279	0.512	22.859	**0.000***
Çeşitlilik	5.733	0.057	4.597	0.100	27.509	**0.000***
Ulaşılabilirlik	2.365	0.669	5.482	0.241	1.607	0.808
Okunaklılık	0.428	0.807	0	0	0.148	0.929
Konfor	5.742	0.219	1.977	0.740	3.609	0.462
İmaj	3.803	0.433	2.526	0.640	6.178	0.186
Güvenlik	21.148	**0.000***	9.610	**0.048***	1.473	0.831
Bakım	0.574	0.966	2.454	0.653	2.599	0.627
Sosyallik	2.414	0.660	1.234	0.873	13.049	**0.011***
Sahiplik Hissi	5.464	0.243	3.868	0.424	5.220	0.265
Genel Beğeni	3.824	0.430	1.739	0.784	3.928	0.416
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Maçka Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartmanda oturan kullanıcıların çoğunluğunun (%51.4 oranında) parkı güvensiz buldukları, toplu konutta oturanların tamamının parkı orta derecede güvenli buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun parkı orta derecede güvenli ve güvenli (sırasıyla %40 ve %40 oranlarında) buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.64).

Tablo 3.64. Maçka Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	**Maçka Parkı**		
Oturduğu ev tipi	Apartman	Toplu konut	Müstakil bahçeli
Güvenlik			
Güvensiz	32	0	20
Orta	16	100	40
Güvenli	51.4	0	40
Toplam	100	100	100

Ulus Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartmanda ve toplu konutta oturan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %68.7 ve %75 oranlarında) parkı güvenli buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun parkı güvensiz (%45.2 oranında) buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.65).

Tablo 3.65. Ulus Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	**Ulus Parkı**		
Oturduğu ev tipi	Apartman	Toplu konut	Müstakil bahçeli
Güvenlik			
Güvensiz	18	12.5	38.1
Orta	13.3	12.5	16.7
Güvenli	68.7	75	45.2
Toplam	100	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre aktivite ve kullanımlar kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartman ve toplu konutta oturanların çoğunluğunun (sırasıyla %86.5 ve %75 oranlarında) park içerisindeki aktivite ve kullanımları yetersiz buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun aktivite ve kullanımları yeterli buldukları (%66.7 oranında) belirlenmiştir (Tablo 3.66).

Tablo 3.66. Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre aktivite ve kullanımlar kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı		
Oturduğu ev tipi	Apartman	Toplu konut	Müstakil bahçeli
Aktivite ve Kullanımlar			
Yetersiz	86.5	75	0
Orta	3.1	25	33.3
Yeterli	10.4	0	66.7
Toplam	100	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre çeşitlilik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartman ve toplu konutta oturanların çoğunluğunun (sırasıyla %96.4 ve %100 oranlarında) park içerisindeki aktivite çeşitliliğini yetersiz buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun aktivite çeşitliliğini yeterli buldukları (%66.7 oranında) belirlenmiştir (Tablo 3.67).

Tablo 3.67. Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre çeşitlilik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı		
Oturduğu ev tipi	Apartman	Toplu konut	Müstakil bahçeli
Çeşitlilik			
Yetersiz	96.4	100	33.3
Yeterli	3.6	0	66.7
Toplam	100	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre sosyallik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartman ve toplu konutta oturanların çoğunluğunun (sırasıyla %67.9 ve %50 oranlarında) park alanlarını sosyal mekanlar olarak buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun (%66.7 oranında) park alanlarını orta derecede sosyal mekanlar olarak buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.68).

Tablo 3.68. Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre sosyallik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı		
Oturduğu ev tipi	Apartman	Toplu konut	Müstakil bahçeli
Sosyallik			
Kötü	23.8	25	0
Orta	8.3	25	66.7
İyi	67.9	50	33.3
Toplam	100	100	100

3.6.5. Eğitim durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Maçka Parkı' nda eğitim durumu ile imaj (p=0.023), eğitim durumu ile sahiplik hissi (p=0.000), Ulus Parkı' da eğitim durumu ile ulaşılabilirlik değerlendirmeleri (p=0.047) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.69). Bunların dışında her üç parkta eğitim durumu ile diğer kriterler ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız EkA-Tablo A.5).

Tablo 3.69. Eğitim durumu ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Eğitim durumu	**Maçka Parkı**		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	5.146	0.273	4.565	0.335	5.372	0.251
Çeşitlilik	1.025	0.599	0.174	0.917	0.999	0.607
Ulaşılabilirlik	4.466	0.347	9.649	**0.047***	3.149	0.533
Okunaklılık	4.747	0.093	0	0	1.292	0.524
Konfor	4.132	0.388	5.146	0.273	1.835	0.766
İmaj	11.369	**0.023***	0.624	0.960	2.877	0.579
Güvenlik	1.145	0.887	3.200	0.525	3.827	0.430
Bakım	1.175	0.882	0.700	0.951	3.804	0.433
Sosyallik	5.850	0.211	5.152	0.272	2.287	0.683
Sahiplik Hissi	21.322	**0.000***	7.374	0.117	8.065	0.089
Genel Beğeni	1.745	0.783	0.384	0.984	3.497	0.478
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Maçka Parkı' nda eğitim duruma göre imaj kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim seviyesindeki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %54.5, %65.2 ve %56.1 oranlarında) park imajını iyi buldukları, park imajını kötü bulanların oranının en fazla ortaöğretim seviyesindeki kullanıcılarda olduğu belirlenmiştir (Tablo 3.70).

Tablo 3.70. Maçka Parkı' nda eğitim durumuna göre imaj kriterinin değerlendirilmesi

(%)	**Maçka Parkı**		
Eğitim durumu	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
İmaj			
Kötü	19.5	22.7	8.8
Orta	26	12.1	35.1
İyi	54.5	65.2	56.1
Toplam	100	100	100

Maçka Parkı' nda eğitim duruma göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim seviyesindeki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %81.8, %71.2 ve %45.6 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir (Tablo 3.71)

Tablo 3.71. Maçka Parkı' nda eğitim durumuna göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı		
Eğitim durumu	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Sahiplik hissi			
Hayır	11.7	16.7	38.6
Orta	6.5	12.1	15.8
Evet	81.8	71.2	45.6
Toplam	100	100	100

Ulus Parkı' nda eğitim duruma göre ulaşılabilirlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim seviyesindeki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %88.5, %83.3 ve %70.7 oranlarında) park alanının ulaşılabilirliğini iyi buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.72).

Tablo 3.72. Ulus Parkı' nda eğitim durumuna göre ulaşılabilirlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Ulus Parkı		
Eğitim durumu	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Ulaşılabilirlik			
Kötü	7.7	12.1	13.4
Orta	3.8	4.5	15.9
İyi	88.5	83.3	70.7
Toplam	100	100	100

3.6.6. Gelir durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Maçka Parkı' da gelir durumu ile ulaşılabilirlik değerlendirmeleri (p=0.017) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.73). Bunun dışında her üç parkta gelir durumu ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.6).

Tablo 3.73. Gelir durumu ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Gelir durumu	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	5.548	0.476	3.103	0.796	5.033	0.540
Çeşitlilik	2.922	0.404	3.739	0.291	1.413	0.703
Ulaşılabilirlik	15.418	**0.017***	8.458	0.206	6.057	0.417
Okunaklılık	1.231	0.746	0	0	0.193	0.979
Konfor	3.990	0.678	5.278	0.509	5.264	0.510
İmaj	8.384	0.211	5.099	0.531	1.947	0.924
Güvenlik	3.968	0.681	7.423	0.283	5.816	0.444
Bakım	5.482	0.484	7.855	0.249	6.844	0.336
Sosyallik	3.250	0.777	7.572	0.271	1.132	0.980
Sahiplik Hissi	5.781	0.448	5.761	0.450	1.718	0.944
Genel Beğeni	6.433	0.376	6.672	0.352	6.471	0.372
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Maçka Parkı' nda gelir duruma göre ulaşılabilirlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; geliri olmayan, alt, orta ve üst gelir grubundaki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %75, %88.2, %92 ve %89.5 oranlarında) park alanının ulaşılabilirliğini iyi buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.74).

Tablo 3.74. Maçka Parkı' nda gelir durumuna göre ulaşılabilirlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı			
Gelir durumu	Gelir yok	Alt gelir (<750milyon)	Orta gelir (750milyon-2 milyar)	Üst gelir (2 milyar üstü)
Ulaşılabilirlik				
Kötü	25	0.8	4	0
Orta	0	11	4	10.5
İyi	75	88.2	92	89.5
Toplam	100	100	100	100

3.6.7. Mesleklere göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Zeytinburnu Parkı' nda meslekler ile güvenlik (p=0.005), meslekler ile sahiplik hissi değerlendirmeleri (p=0.041) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.75). Bunların dışında her üç parkta meslekler ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi,

genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.7).

Tablo 3.75. Meslekler ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

Meslekler	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	13.757	0.184	16.507	0.086	14.300	0.160
Çeşitlilik	3.015	0.698	8.161	0.148	3.780	0.581
Ulaşılabilirlik	13.720	0.186	12.384	0.260	8.384	0.591
Okunaklılık	7.416	0.191	0	0	2.357	0.798
Konfor	18.220	0.051	7.140	0.712	13.677	0.188
İmaj	8.653	0.565	3.902	0.952	18.000	0.055
Güvenlik	17.833	0.058	9.699	0.467	25.015	**0.005***
Bakım	17.142	0.071	6.857	0.739	4.651	0.913
Sosyallik	10.094	0.432	8.134	0.616	16.065	0.098
Sahiplik Hissi	16.166	0.095	13.056	0.221	18.974	**0.041***
Genel Beğeni	10.811	0.372	13.534	0.195	9.371	0.497
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ücretli, serbest meslek, ev kadını ve öğrencilerin çoğunluğunun (sırasıyla %54.8, %50, %85 ve %74.3 oranlarında) park alanlarını güvensiz buldukları, emeklilerin ise çoğunlukla güvenli (%61.1 oranında) buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.76).

Tablo 3.76. Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı					
Meslekler	İşsiz	Ücretli	Serbest meslek	Ev kadını	Öğrenci	Emekli
Güvenlik						
Güvensiz	38.5	54.8	50	85	74.3	33.3
Orta	23.1	11.9	10	10	14.3	5.6
Güvenli	38.5	33.3	40	5	11.4	61.1
Toplam	100	100	100	100	100	100

Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ücretli, serbest meslek, ev kadını ve emeklilerin (sırasıyla %70.2, %60, %85 ve %77.8 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, öğrencilerin ve işsizlerin çoğunluğunun bir kısmının kendilerini

parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (sırasıyla %48.6 ve %46.2 oranında) diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (sırasıyla %42.9 ve %46.2 oranında) belirlenmiştir (Tablo 3.77).

Tablo 3.77. Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre sahiplik hissi kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Zeytinburnu Parkı					
Meslekler	İşsiz	Ücretli	Serbest meslek	Ev kadını	Öğrenci	Emekli
Sahiplik hissi						
Hayır	46.2	25	30	5	48.6	22.2
Orta	7.7	4.8	10	10	8.6	0
Evet	46.2	70.2	60	85	42.9	77.8
Toplam	100	100	100	100	100	100

3.6.8. İstanbul' da yaşama sürelerine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama süreleri ile çeşitlilik (p=0.046), İstanbul' da yaşama süreleri ile güvenlik değerlendirmeleri (p=0.005) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 3.78). Bunların dışında her üç parkta İstanbul' da yaşama süreleri ile diğer kriterler ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Bakınız Ek A- Tablo A.8).

Tablo 3.78. İstanbul' da yaşama süreleri ile kalite kriterleri ve genel beğeni arasındaki ikili ki-kare analizi

İstanbul' da yaşama süresi	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	5.408	0.248	1.673	0.796	4.404	0.354
Çeşitlilik	6.175	**0.046***	0.113	0.945	4.443	0.108
Ulaşılabilirlik	4.225	0.376	0.234	0.994	1.135	0.889
Okunaklılık	0.419	0.811	0	0	1.091	0.580
Konfor	2.174	0.704	4.023	0.403	6.414	0.170
İmaj	4.189	0.381	1.767	0.779	2.510	0.643
Güvenlik	14.836	**0.005***	4.180	0.382	3.277	0.513
Bakım	4.778	0.311	4.520	0.340	3.554	0.470
Sosyallik	4.037	0.401	1.277	0.865	8.591	0.072
Sahiplik Hissi	1.636	0.802	3.422	0.490	9.090	0.059
Genel Beğeni	2.222	0.695	2.696	0.610	6.939	0.139
*** 0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre çeşitlilik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 1-5 yıl, 6-20 yıl, 20 yıldan fazla süredir İstanbul' da yaşayan kullanıcıların çoğunluğunun park içerisindeki aktivite çeşitliğini yetersiz buldukları, aktivite çeşitliliğini yeterli bulanlarının oranının en fazla oranda 1-5 yıldır İstanbul' da yaşayanlarda görüldüğü belirlenmiştir (Tablo 3.79).

Tablo 3.79. Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre çeşitlilik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı		
İstanbul' da yaşama süresi	1-5 yıl	6-20 yıl	20 yıldan fazla
Çeşitlilik			
Yetersiz	57.1	80.6	77.3
Yeterli	42.9	19.4	22.7
Toplam	100	100	100

Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 1-5 yıl ve 20 yıldan fazla süredir İstanbul' da yaşayan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %57.1 ve %58.2 oranlarında) park alanlarını güvenli buldukları, 6-20 yıldır İstanbul' da yaşayanların ise çoğunlukla güvensiz (%45.2 oranında) buldukları belirlenmiştir (Tablo 3.80).

Tablo 3.80. Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre güvenlik kriterinin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı		
İstanbul' da yaşama süresi	1-5 yıl	6-20 yıl	20 yıldan fazla
Güvenlik			
Güvensiz	17.9	45.2	25.5
Orta	25	24.2	16.4
Güvenli	57.1	30.6	58.2
Toplam	100	100	100

3.7. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamı içerisinde belirlenen kalite kriterlerinin ayrıntılı biçimde incelenebilmesi ve analiz edilebilmesi için örneklem alanlar olarak seçilen Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda yapılan anket çalışmalarının sonuçları kullanılmıştır. Bu aşamada öncelikle örneklem alanlardaki kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri belirlenmiştir. Ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile ilgili sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Ankete katılanların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında; Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun erkek olduğu (sırasıyla %64.5, %59, %77.5 oranlarında), kadınların en az oranda Zeytinburnu Parkı' nda olduğu belirlenmiştir.

Ankete katılanların medeni durumlarına bakıldığında; Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun bekar olduğu (sırasıyla %62.5 ve %60.5 oranlarında), Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların %50.5' inin bekar, %49.5' inin evli olduğu belirlenmiştir.

Ankete katılanların yaş dağılımlarına bakıldığında; Maçka Parkı' nda 26-55 yaş grubunun (%51 oranında), Ulus Parkı' nda 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının (sırasıyla %42.5 ve %48 oranlarında) ve Zeytinburnu Parkı' nda 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının (sırasıyla %42 ve %40 oranlarında) çoğunlukta olduğu belirlenmiş, 56 yaş ve üzeri grupların Maçka Parkı' nda diğer parklara göre daha fazla oranda olduğu görülmüştür.

Ankete katılanların oturdukları ev tiplerine bakıldığında; Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Park' ında ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun apartman dairesinde kaldıkları belirlenmiş (sırasıyla %90.5, %75, %96.5 oranlarında), Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların diğer parklara göre daha yüksek oranda müstakil bahçeli evlerde kaldıkları görülmüştür (Ulus Parkı' nda müstakil bahçeli evde oturanların oranı %21 iken, bu oran Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda sırasıyla %7.5 ve %1.5' tir.).

Ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında; ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun Maçka Parkı' nda ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde (sırasıyla %38.5 ve %33 oranlarında), Zeytinburnu Parkı' nda ilköğretim seviyesinde

(%64 oranında), Ulus Parkı' nda ise yükseköğretim seviyesinde (%41 oranında) oldukları belirlenmiştir.

Ankete katılanların gelir durumlarına bakıldığında; Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların gelir gruplarının çoğunlukla alt gelir grubunda olduğu (sırasıyla %72 ve %63.5 oranlarında), Ulus Parkı' nda alt ve orta gelir grubunda (sırasıyla %44 ve %40.5) olduğu belirlenmiştir (Ulus Parkı' nda üst gelir grubundakilerin oranı %14 iken, bu oran Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda sırasıyla %9.5 ve %2' dir.).

Ankete katılanların mesleklerine bakıldığında; Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ücretlilerin çoğunlukta olduğu (sırasıyla %35.5, %43, % 42 oranlarında) görülmüştür. Her üç parka baktığımızda; parkları kullanan ev kadını (sırasıyla %15, %10.5, %10 oranlarında) ve öğrencilerin (sırasıyla %13.5, %17.5, %17.5 oranlarında) oranların yakın olduğu, emeklilerin en çok oranda Maçka Parkı'nı (%13.5 oranında), en az oranda da Ulus Parkı' nı (%4.5 oranında) kullandıkları belirlenmiştir.

Ankete katılanların İstanbul' da yaşama sürelerine bakıldığında; Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun 20 yıldan fazla süredir İstanbul' da kaldıkları (sırasıyla %55 ve %55.5 oranlarında), Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun ise 6-20 yıldır İstanbul' da kaldıkları (%47 oranında) belirlenmiştir.

İkinci aşamada belirlenen kalite kriterleri ile ilgili soruların değerlendirilmesi yapılmıştır. Ankete katılan kullanıcıların belirlenen dört ana kalite kriterleri ve alt kriterlerine ilişkin sonuçları Tablo 3.81' de verilmiştir. Kalite kriterleri ile ilgili soruların değerlendirilmelerine ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.81. Kullanıcıların Kalite Kriterleri ve Genel Beğenileri ile ilgili düşünceleri

	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
AKTİVİTE VE KULLANIMLAR						
Aktivitelerin yeterliliği ile ilgili düşünceler						
Yetersiz	80	**40**	77	**38.5**	170	**85**
Orta	40	**20**	36	**18**	8	**4**
Yeterli	80	**40**	87	**43.5**	22	**11**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Aktivitelerin çeşitliliği ile ilgili düşünceler						
Yetersiz	151	**75.5**	151	**75.5**	191	**95.5**
Yeterli	49	**24.5**	49	**24.5**	9	**4.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
ULAŞILABİLİRLİK						
Yolların yeterliliği ile ilgili düşünceler						
Yetersiz	4	**2**	23	**11.5**	52	**26**
Orta	18	**9**	18	**9**	12	**6**
Yeterli	178	**89**	159	**79.5**	136	**68**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Yolların okunaklılığı ile ilgili düşünceler						
Zor	4	**2**	0	**0**	4	**2**
Kolay	196	**98**	200	**100**	196	**98**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
KONFOR VE İMAJ						
Park konforu ile ilgili düşünceler						
Konforsuz	61	**30.5**	39	**19.5**	154	**77**
Orta	54	**27**	52	**26**	26	**13**
Konforlu	85	**42.5**	109	**54.5**	20	**10**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Park imajı ile ilgili düşünceler						
Kötü	35	**17.5**	9	**4.5**	98	**49**
Orta	48	**24**	15	**7.5**	36	**18**
İyi	117	**58.5**	176	**88**	66	**33**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Parkların güvenliği ile ilgili düşünceler						
Güvensiz						
Orta	61	**30.5**	44	**22**	115	**57.5**
Güvenli	40	**20**	28	**14**	24	**12**
	99	**49.5**	128	**64**	61	**30.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Parkların bakımı ile ilgili düşünceler						
Bakımsız	68	**34**	26	**13**	157	**78.5**
Orta	41	**20.5**	27	**13.5**	19	**9.5**
Bakımlı	91	**45.5**	147	**73.5**	24	**12**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
SOSYALLİK						
Parkın sosyalliği ile ilgili düşünceler						
Hayır	22	**11**	15	**7.5**	47	**23.5**
Orta	19	**9.5**	24	**12**	19	**9.5**
Evet	159	**79.5**	161	**80.5**	134	**67**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
Kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmedikleri						
Hayır	42	**21**	72	**36**	58	**29**
Orta	22	**11**	21	**10.5**	13	**6.5**
Evet	136	**68**	107	**53.5**	129	**64.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**
GENEL BEĞENİ						
Genel beğeni ile ilgili düşünceler						
Kötü	8	**4**	5	**2.5**	61	**30.5**
Orta	80	**40**	45	**22.5**	106	**53**
İyi	112	**56**	150	**75**	33	**16.5**
Toplam	200	**100**	200	**100**	200	**100**

- **Aktivite ve Kullanımla ilgili soruların değerlendirilmesi**

Aktivite ve Kullanımlar kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, Maçka Parkı ve Ulus Parkı'nda ankete katılan kullanıcıların parklar içerisinde yer alan aktivitelerin yeterliliği ile ilgili ciddi bir problemlerinin olmadığı belirlenmiş, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (% 85 oranında) park içerisindeki aktiviteleri yetersiz buldukları görülmüştür.

Çeşitlilik alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliğini (sırasıyla %75.5, %75.5 ve %95.5 oranlarında) yetersiz bulduklarını belirlenmiştir.

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parkı dinlenmek ve spor yapmak için kullandıkları, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların ise parkı daha çok dinlenmek için kullandıkları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun, sırasıyla parklarda yer alan çocuk oyun alanı, tuvalet ve donatı elemanlarını yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun sırasıyla parklara arkadaşlarıyla, aileleriyle ve yalnız geldikleri belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %52, %31.5 ve %55 oranlarında) parkları haftada en bir kez kullandıkları belirlenmiştir.

Her üç parkta ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %38, %79.5 ve %81.5 oranlarında) parkları öğleden sonraları kullandıkları belirlenmiş; Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda kullanıcıların parkı sabah erken saatlerde de yoğun şekilde kullandıkları görülmüştür.

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parkı hem hafta içi hem hafta sonu (%41.5 oranında) kullandıkları, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%35.5 ve %26 oranlarında) ise parkları hafta sonlarında kullandıkları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %63, %61 ve %67 oranlarında) parkları her mevsim, ikinci sırada da yazları kullandıkları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parkta 1-2 saat ile 2-4 saat arasında kaldıkları belirlenmiş; Ulus Park' ında 4 saatten fazla kalan kullanıcıların oranının diğer parklara kıyasla oldukça düşük olduğu görülmüştür.

- **Ulaşılabilirlik ile ilgili soruların değerlendirilmesi**

Ulaşılabilirlik kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %89, %79.5 ve %68 oranlarında) parklar içerisindeki yolları yeterli bulduklarını belirlenmiştir.

Okunaklılık alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, her üç parkta da ankete katılanlarının çoğunluğunun (sırasıyla %98, %100 ve %98 oranlarında) park içerisindeki yolları okunaklı buldukları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %61, %65 ve %79 oranlarında) park içerisinde yer alan harita ve yönlendirme işaretlerini yeterli buldukları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %84, %47 ve %86.5 oranlarında) parka yaya olarak geldikleri; Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun yaya olarak gelmelerinin yanısıra özel otolarıyla (%31.5 oranında) da geldikleri belirlenmiştir.

Parklara özel otolarıyla gelen kullanıcıların çoğunluğunun Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' ndaki otopark alanlarını (sırasıyla %81.9 ve %77.8 oranlarında) yetersiz, Ulus Parkı' ndaki otopark alanlarını (%52.4 oranında) yeterli buldukları belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %65.5, %54.5 ve %84.5 oranlarında) parka 15 dakikadan az sürede eriştikleri belirlenmiştir.

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun Nişantaşı (%29) ve Şişli (%16) semtlerinden geldikleri; Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun Ulus (%29.5) ve Kuruçeşme (%12.5) semtlerinden geldikleri; Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun ise Zeytinburnu (% 83.5) semtinden geldikleri belirlenmiştir.

- **Konfor ve İmaj ile ilgili soruların değerlendirilmesi**

Konfor kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, Maçka Parkı ve Ulus Park' ında ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %42.5 ve %54.5 oranlarında) parkları konforlu buldukları belirlenmiş, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (% 77 oranında) parkı konforsuz buldukları görülmüştür.

İmaj kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %58.5 ve %88 oranlarında) parkların imajını iyi buldukları belirlenmiş, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (% 49 oranında) parkı imajını kötü buldukları görülmüştür.

Güvenlik alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %49.5 ve %64 oranlarında) parkları güvenli buldukları, Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%57.5 oranında) parkı güvensiz buldukları belirlenmiştir.

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %63.5 ve %72.5 oranlarında) parklarda güvensiz hissettikleri zamanlar olduğu, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%65.5 oranında) ise güvensiz hissettikleri zamanların olmadığı belirlenmiştir.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %37, %55 ve %50 oranlarında) parklarda kendilerini güvensiz hissettikleri zamanların akşam saatleri olduğunu belirlenmiştir.

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun serserilerden (%32 oranında) rahatsız oldukları, Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların

çoğunluğunun alkol kullanımından (%38.5 oranında) rahatsız oldukları belirlenmiş, Ulus Parkı' nda ise kullanıcıları rahatsız eden bir şeyin bulunmadığını (%57 oranında) görülmüştür.

Her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğu (sırasıyla %66, %67 ve %86.5 oranlarında) acil bir durum karşısında yardıma ulaşımın zor olacağını; yardıma ulaşım için güvenlik görevlilerinin sağlanmasını (sırasıyla %69.5, %73.5 ve %69.5 oranlarında) istediklerini belirtmişlerdir.

Maçka ve Zeytinburnu Parkları' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun parklar içerisindeki aydınlatmayı yetersiz buldukları, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun ise aydınlatmayı yeterli buldukları belirlenmiştir.

Maçka ve Ulus Parkları' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %80 ve %86 oranlarında) parklar içerisindeki bitkilendirmeyi yeterli buldukları, Zeytinburnu Park' ındaki kullanıcıların çoğunluğunun (%46.5 oranında) ise bitkilendirmeyi yetersiz buldukları belirlenmiştir.

Bakım alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %45.5 ve %73.5 oranlarında) parkları bakımlı, Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%78.5 oranında) ise parkı bakımsız buldukları belirlenmiştir.

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğu (sırasıyla %44.5 ve %62 oranlarında) parklarda çöp probleminin olduğunu, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğu (%61 oranında) ise parkla ilgili bir bakım probleminin olmadığını belirtmişlerdir.

- **Sosyallik ile ilgili soruların değerlendirilmesi**

Sosyallik kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %79.5, %80.5 ve %67 oranlarında) parkların insanların toplanması için iyi birer mekan olduklarını düşündükleri belirlenmiştir.

Sahiplik hissi alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, her üç parkta da ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %68, %53.5 ve %64.5 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %50 ve %63.5 oranlarında) parklara geldiklerinde tanıdık kimselerle karşılaştıkları, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%50.5 oranında) ise parka geldiklerinde tanıdık kimselerle karşılaşmadıkları belirlenmiştir.

Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %60 ve %73.5 oranlarında) parka geldiklerinde etraflarındaki diğer insanlarla iletişim kurmak istedikleri, Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%54 oranında) ise parka geldiklerinde etraflarındaki diğer insanlarla iletişim kurmak istemedikleri belirlenmiştir. Her üç parkta da parklardaki diğer insanlarla iletişim kurmak isteyen kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %62.5, %56.6 ve %53 oranlarında) parktaki diğer insanlarla iletişim kurmalarının kolay olduğu belirlenmiştir.

- **Genel beğeni ile ilgili soruların değerlendirilmesi**

Maçka Parkı ve Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %56 ve %75 oranlarında) parkla ilgili genel beğenilerinin iyi yönde olduğu, buna karşılık Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun ise genel beğenilerinin orta (%53 oranında) ve kötü (%30.5 oranında) yönde olduğu belirlenmiştir.

Kullanıcılara parklarla ilgili olarak en çok neden hoşlandıkları sorulduğunda; Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %66 ve %43 oranlarında) parkın manzarasından hoşlandıkları, Maçka Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun (%59.5 oranında) ise parkın yeşilliğinden hoşlandıkları belirlenmiştir.

Kullanıcılara parklarla ilgili olarak en az neden hoşlandıkları sorulduğunda; ankete katılan kullanıcıların çoğunluğunun, Maçka Parkı' nda serseriler ve köpeklerden (sırasıyla %14 ve %13 oranlarında); Ulus Parkı' nda işletmelerden (%13.5 oranında);

Zeytinburnu Parkı' nda ise bakımsızlıktan (%24.5 oranında) hoşlanmadıkları belirlenmiştir.

Maçka Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların parkı çoğunlukla (sırasıyla %28.5 ve %11.5 oranlarında) yeşillik ve huzur kelimeleriyle, Ulus Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların parkı çoğunlukla (%30 oranında) manzara kelimesiyle, Zeytinburnu Parkı' nda ankete katılan kullanıcıların parkı çoğunlukla deniz (%19 oranında) kelimesiyle tanımladıkları belirlenmiştir.

Üçüncü aşamada örneklem alanlar olarak seçilen Maçka Parkı, Ulus Parkı ve Zeytinburnu Parkı' nda yapılan anketler kullanılarak; daha önceden belirlenen hipotezleri test etmek için; **Genel Beğeni ve Aktivite Yeterliliği, Genel Beğeni ve Ulaşılabilirlik, Genel Beğeni ve Okunaklılık, Genel Beğeni ve Konfor, Genel Beğeni ve İmaj, Genel Beğeni ve Güvenlik, Genel Beğeni ve Bakım, Genel Beğeni ve Sosyallik, Genel Beğeni ve Sahiplik Hissi** kavramları arasında belirgin bir ilişki bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Ankete katılan kullanıcıların genel beğenileri ve kalite kriterleri arasındaki ki-kare analizlerine ilişkin sonuçlar Tablo 3.82' de verilmiştir.

Tablo 3.82. Genel Beğeni ile Kalite Kriterleri Arasındaki ikili ki-kare analizi

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı	Pearson Ki-kare Değeri	Anlamlılık çift taraflı
Aktivite ve Kullanımlar	21.210	**0.000***	10.078	**0.039***	6.817	0.146
Çeşitlilik	4.819	0.090	2.652	0.266	1.960	0.375
Ulaşılabilirlik	25.140	**0.000***	1.307	0.860	6.736	0.151
Okunaklılık	0.292	0.864	—	—	3.927	0.140
Konfor	45.272	**0.000***	24.764	**0.000***	20.096	**0.000***
İmaj	29.903	**0.000***	26.191	**0.000***	23.621	**0.000***
Güvenlik	28.078	**0.000***	32.666	**0.000***	21.712	**0.000***
Bakım	26.001	**0.000***	11.976	**0.018***	41.200	**0.000***
Sosyallik	22.033	**0.000***	17.122	**0.002***	13.340	**0.010***
Sahiplik hissi	11.781	**0.019***	5.648	0.227	14.465	**0.006***
***0.05 anlamlılık düzeyinde farklar anlamlıdır.**						

Hipotezlerin test edilmesi için kullanılan ki-kare testi sonuçlarına (Tablo3.83) göre; H5, H6, H7, H8 ve H9 hipotezleri her üç parkta da doğrulanmıştır. Bu sonuçlara göre belirlenen kalite kriterlerinden Konfor, İmaj, Güvenlik, Bakım ve Sosyallik kriterlerinin kullanıcıların parkları kaliteli olarak algılamalarında etkili önemli kriterler olduğu, Çeşitlilik kriterinin kullanıcılarının genel beğenilerini dolayısıyla da parkı kaliteli olarak algılamalarını etkilemeyen bir kriter olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.83. Kalite Kriterleri İle İlgili Hipotezlerin Test Sonuçları

HİPOTEZLER	**Maçka Parkı**	**Ulus Parkı**	**Zeytinburnu Parkı**
H1: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), aktivite ve kullanımları yeterli bulup bulmamalarına göre değişir.	Kabul	**Kabul**	Red
H2: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), aktivitelerin çeşitliliğini yeterli bulup bulmamalarına göre değişir.	**Red**	Red	**Red**
H3: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), ulaşılabilirliği yeterli bulup bulmamalarına göre değişir.	Kabul	Red	Red
H4: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), parkın planını okunaklı olarak bulup bulmamalarına göre değişir.	Red	—	Red
H5: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park konforu ile ilgili memnuniyetlerine göre değişir.	**Kabul**	**Kabul**	**Kabul**
H6: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park imajı ile memnuniyetlerine göre değişir.	**Kabul**	**Kabul**	**Kabul**
H7: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park alanlarını güvenli bulup bulmamalarına göre değişir.	**Kabul**	**Kabul**	**Kabul**
H8: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park alanlarını bakımlı bulup bulmamalarına göre değişir.	**Kabul**	**Kabul**	**Kabul**
H9: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları (Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park alanlarını sosyal mekanlar olarak bulup bulmamalarına göre değişir.	Kabul	Kabul	**Kabul**
H10: Kullanıcıların park alanlarını kaliteli olarak algılamaları(Park alanlarıyla ilgili genel beğenileri), park ile ilgili sahiplik hislerine (kendilerini parkın bir parçası olarak hissedip hissetmediklerine) göre değişir.	Kabul	Red	Kabul

Çalışmanın son aşamasında ise, ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerindeki farklılıklara göre kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmış; aşağıdaki (Tablo 3.84) sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 3.84. Sosyo- demografik özelliklerin ilişkili olduğu kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri

	Maçka Parkı		**Ulus Parkı**		**Zeytinburnu Parkı**	
	Kalite Kriterleri	Genel beğeni	Kalite Kriterleri	Genel beğeni	Kalite Kriterleri	Genel beğeni
Cinsiyet	İmaj	—	Sahiplik hissi	—	Güvenlik	—
Medeni Durum	—	—	Sahiplik hissi	—	Sosyallik Sahiplik hissi	—
Yaş Dağılımı	—	—	Sahiplik hissi	—	Aktivite ve kullanımlar Güvenlik	—
Oturduğu Ev Tipi	Güvenlik	—	Güvenlik	—	Aktivite ve kullanımlar Çeşitlilik Sosyallik	—
Eğitim Durumu	İmaj Sahiplik hissi	—	Ulaşılabilirlik	—	—	—
Gelir Durumu	Ulaşılabilirlik	—	—	—	—	—
Meslek Grubu	—	—	—	—	Güvenlik Sahiplik hissi	—
İstanbul' da Yaşama Süresi	Çeşitlilik Güvenlik	—	—	—	—	—

- **Cinsiyete göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Maçka Parkı' nda cinsiyet ile imaj (p=0.041), Ulus Parkı' da cinsiyet ile sahiplik hissi (p=0.025), Zeytinburnu Parkı' nda cinsiyet ile güvenlik değerlendirmeleri (p=0.021) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların dışında her üç parkta cinsiyet ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Maçka Parkı' nda cinsiyete göre imaj kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; kadınların ve erkeklerin çoğunluğunun park imajını iyi buldukları (sırasıyla %63.4 ve %55.8 oranlarında), park imajını kötü bulanların oranının erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Ulus Parkı' nda cinsiyete göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; kadın ve erkeklerin çoğunluğunun (sırasıyla %54.9 ve %52.5 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda cinsiyete göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; kadınların ve erkeklerin çoğunluğunun (sırasıyla %75.6 ve %52.3 oranlarında) parkı güvensiz buldukları, kadınların erkeklere göre park alanında kendilerini daha güvensiz hissettikleri belirlenmiştir.

- **Medeni duruma göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Ulus Parkı' da medeni durum ile sahiplik hissi (p=0.011), Zeytinburnu Parkı' nda medeni durum ile sosyallik (p=0.000) ve sahiplik hissi değerlendirmeleri (p=0.001) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların dışında her üç parkta medeni durum ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ulus Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; evlilerin çoğunluğun (%66.7 oranında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, bekarların ise çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (%45.6 oranında), diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (%40.8 oranında) belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sosyallik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; evli ve bekarların çoğunluğunun (sırasıyla %79.7 ve %58.7 oranlarında) park alanlarını sosyal mekanlar olarak buldukları belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda medeni duruma göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; evlilerin çoğunluğunun (%79.7 oranında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, bekarların ise çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (%54.5 oranında), diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (%37.2 oranında) belirlenmiştir.

- **Yaş dağılımına göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Ulus Parkı' da yaş ile sahiplik hissi (p=0.039), Zeytinburnu Parkı' nda yaş ile aktivite ve kullanımlar (p=0.000), yaş ile güvenlik değerlendirmeleri (p=0.017) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların dışında her üç parkta yaş ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ulus Parkı' nda yaş dağılımına göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 12-16 yaş ve 17-25 yaş gruplarının çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (sırasıyla %44.4 ve %45.9 oranlarında), diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (sırasıyla %33.4 ve %44.7 oranlarında), 26-55 yaş ve 56 yaş ve üzeri gruplarında çoğunlukla (sırasıyla %59.4 ve %90 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissetikleri belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre aktivite ve kullanımlar kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 12-16, 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının çoğunluğunun (sırasıyla %72, %86.9 ve %93.8 oranlarında) park içerisindeki aktivite ve kullanımları yetersiz buldukları belirlenmiştir. 56 yaş ve üzeri yaş grubunun çoğunluğunun bir kısmının aktivite ve kullanımları yetersiz (%36.4 oranında), diğer bir kısmının ise aktivite ve kullanımları yeterli (%36.4 oranında) buldukları belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda yaş dağılımına göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 12-16, 17-25 ve 26-55 yaş gruplarının çoğunluğunun (sırasıyla %76, %56 ve %56.3 oranlarında) parkı güvensiz buldukları, 56 yaş ve üzeri yaş grubunun çoğunlukla parkı güvenli (%63.6 oranında) buldukları belirlenmiştir.

- **Oturduğu ev tipine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Maçka Parkı' nda oturduğu ev tipi ile güvenlik (p=0.000), Ulus Parkı' nda oturduğu ev tipi ile güvenlik (p=0.000), Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipi ile aktivite ve

kullanımlar (p=0.000), oturduğu ev tipi ile çeşitlilik (p=0.000), oturduğu ev tipi ile sosyallik değerlendirmeleri (p=0.011) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların dışında her üç parkta oturduğu ev tipi ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Maçka Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartmanda oturan kullanıcıların çoğunluğunun (%51.4 oranında) parkı güvensiz buldukları, toplu konutta oturanların tamamının parkı orta derecede güvenli buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun parkı orta derecede güvenli ve güvenli (sırasıyla %40 ve %40 oranlarında) buldukları belirlenmiştir.

Ulus Parkı' nda oturduğu ev tipine göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartmanda ve toplu konutta oturan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %68.7 ve %75 oranlarında) parkı güvenli buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun parkı güvensiz (%45.2 oranında) buldukları belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre aktivite ve kullanımlar kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartman ve toplu konutta oturanların çoğunluğunun (sırasıyla %86.5 ve %75 oranlarında) park içerisindeki aktivite ve kullanımları yetersiz buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun aktivite ve kullanımları yeterli buldukları (%66.7 oranında) belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre çeşitlilik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartman ve toplu konutta oturanların çoğunluğunun (sırasıyla %96.4 ve %100 oranlarında) park içerisindeki aktivite çeşitliliğini yetersiz buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun aktivite çeşitliliğini yeterli buldukları (%66.7 oranında) belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda oturduğu ev tipine göre sosyallik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; apartman ve toplu konutta oturanların çoğunluğunun (sırasıyla %67.9 ve %50 oranlarında) park alanlarını sosyal mekanlar olarak buldukları, müstakil bahçeli evde oturanların çoğunluğunun (%66.7 oranında) park alanlarını orta derecede sosyal mekanlar olarak buldukları belirlenmiştir.

- **Eğitim durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Maçka Parkı' nda eğitim durumu ile imaj (p=0.023), eğitim durumu ile sahiplik hissi (p=0.000), Ulus Parkı' da eğitim durumu ile ulaşılabilirlik değerlendirmeleri (p=0.047) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların dışında her üç parkta eğitim durumu ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Maçka Parkı' nda eğitim duruma göre imaj kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim seviyesindeki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %54.5, %65.2 ve %56.1 oranlarında) park imajını iyi buldukları belirlenmiştir.

Maçka Parkı' nda eğitim duruma göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim seviyesindeki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %81.8, %71.2 ve %45.6 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri belirlenmiştir.

Ulus Parkı' nda eğitim duruma göre ulaşılabilirlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim seviyesindeki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %88.5, %83.3 ve %70.7 oranlarında) park alanının ulaşılabilirliğini iyi buldukları belirlenmiştir.

- **Gelir durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Maçka Parkı' da gelir durumu ile ulaşılabilirlik değerlendirmeleri (p=0.017) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun dışında her üç parkta gelir durumu ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Maçka Parkı' nda gelir duruma göre ulaşılabilirlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; geliri olmayan, alt, orta ve üst gelir grubundaki kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %75, %88.2, %92 ve %89.5 oranlarında) park alanının ulaşılabilirliğini iyi buldukları belirlenmiştir.

- **Mesleklere göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Zeytinburnu Parkı' nda meslekler ile güvenlik (p=0.005), meslekler ile sahiplik hissi değerlendirmeleri (p=0.041) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunların dışında her üç parkta meslekler ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ücretli, serbest meslek, ev kadını ve öğrencilerin çoğunluğunun (sırasıyla %54.8, %50, %85 ve %74.3 oranlarında) park alanlarını güvensiz buldukları, emeklilerin ise çoğunlukla güvenli (%61.1 oranında) buldukları belirlenmiştir.

Zeytinburnu Parkı' nda mesleklere göre sahiplik hissi kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; ücretli, serbest meslek, ev kadını ve emeklilerin (sırasıyla %70.2, %60, %85 ve %77.8 oranlarında) kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri, öğrencilerin ve işsizlerin çoğunluğunun bir kısmının kendilerini parkın bir parçası olarak hissetmedikleri (sırasıyla %48.6 ve %46.2 oranında) diğer bir kısmının ise kendilerini parkın bir parçası olarak hissettikleri (sırasıyla %42.9 ve %46.2 oranında) belirlenmiştir.

- **İstanbul' da yaşama sürelerine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi**

Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama süreleri ile çeşitlilik (p=0.046), İstanbul' da yaşama süreleri ile güvenlik değerlendirmeleri (p=0.005) arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun dışında her üç parkta İstanbul' da yaşama süreleri ile aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, konfor, imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi, genel beğeni değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre çeşitlilik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 1-5 yıl, 6-20 yıl, 20 yıldan fazla süredir İstanbul' da yaşayan kullanıcıların çoğunluğunun park içerisindeki aktivite çeşitliğini yetersiz buldukları, aktivite çeşitliliğini yeterli bulanlarının oranının en fazla oranda 1-5 yıldır

İstanbul' da yaşayanlarda görüldüğü belirlenmiştir. Maçka Parkı' nda İstanbul' da yaşama sürelerine göre güvenlik kriterinin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında; 1-5 yıl ve 20 yıldan fazla süredir İstanbul' da yaşayan kullanıcıların çoğunluğunun (sırasıyla %57.1 ve %58.2 oranlarında) park alanlarını güvenli buldukları, 6-20 yıldır İstanbul' da yaşayanların ise çoğunlukla güvensiz (%45.2 oranında) buldukları belirlenmiştir.

4. SONUÇ

Günümüz koşullarında yoğun kent dokularının içerisinde yaşayan insanlar kentlerin kendilerine sundukları yaşam çevreleriyle yetinmek zorunda kalmaktadırlar. 21.asır Türkiye' sinde daha çağdaş ve yaşanabilir kent çevreleri oluşturma çabaları giderek artmaktadır. Geçmişe nazaran, gerek kullanıcı kesim, gerekse yönetici kesimin kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında yeşil alanların önemli rollerinin farkına vardığını söyleyebiliriz. Özellikle yerel yönetimlerin girişimleri ile kentlerde kişi başına düşen yeşil alan miktarlarının artırılması çabaları giderek hız kazanmaktadır.

Kentsel yaşam kalitesinin artırılabilmesi için kentsel çevreler içerisinde kent insanına kullanabilecekleri çeşitli aktif ve pasif rekreasyon olanaklarının sunulması önemlidir. Farklı tiplerdeki aktif ve pasif rekreasyon olanaklarını içerisinde barındıran kent parkları, kent insanının yaşam kalitelerinin artırılması çabalarına katkıda bulunurlar. Kaliteli kent parkı çevreleri oluşturmak; planlamada, tasarımda, uygulamada kalitenin sağlanması ile olur.

Bu tezin temel amacı; kent parkları ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulmasına yönelik sistematik bir yaklaşım ortaya koymaktır. Bu amaçla kalite kriterleri ile ilgili kavramsal bir model geliştirilmiştir. Kullanıcıların park alanlarıyla ilgili bilişsel ve duyumsal algılamalarının ölçülmesi bu çalışmanın ana kaynağını oluşturmuştur. Bu amaçla dört ana kalite kriteri ve bu ana kriterlerle ilgili alt kriterler belirlenmiştir. Bunlar; Aktivite ve Kullanımlar (Alt kriteri: Çeşitlilik), Ulaşılabilirlik (Alt kriteri: Okunaklılık), Konfor ve İmaj (Alt kriterleri: Güvenlik ve Bakım) ve Sosyallik (Alt kriteri: Sahiplik hissi)' tir. Yapılan çalışma, kent parklarının kullanıcılar tarafından kaliteli olarak algılanabilmeleri için bazı kalite girdilerine sahip olmaları gerektiğini desteklemektedir.

Kuramsal bir kurgu içeren modelin İstanbul' un üç ayrı bölgesindeki farklı sosyo-demografik özellikli Maçka, Ulus ve Zeytinburnu Park' larına uygulanması ile, uygulama boyutundaki olgunun somutlaştırılmasına çalışılmıştır. Araştırma kapsamı

içerisinde kalite algılamasını ölçmek için kullanıcıların genel beğeni düzeyleri kullanılmıştır. Kullanıcıların her üç parktaki genel beğeni düzeylerine baktığımızda; Maçka Parkı ve Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların genel beğenilerinin çoğunlukla iyi yönde olduğu, Zeytinburnu Parkı'ndaki kullanıcıların genel beğenilerinin ise çoğunlukla orta ve kötü yönde olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada genel beğeni düzeyini etkilemesi muhtemel kalite girdilerinin tespit edilmesine çalışılmış, belirlenen her bir kalite kriterinin kalite algılamasını nasıl etkilediği araştırılmıştır.

Araştırma kapsamı içerisinde kullanıcıların park alanları ile ilgili genel beğenilerini dolayısıyla park kalitesi algılamalarını etkilediği varsayılan Aktivite ve Kullanımlar (Alt kriteri: Çeşitlilik), Ulaşılabilirlik (Alt kriteri: Okunaklılık), Konfor ve İmaj (Alt kriterleri: Güvenlik ve Bakım), Sosyallik (Alt kriteri: Sahiplik Hissi) kriterleri ile ilgili aşağıda belirtilen saptamalara ulaşılmıştır.

- Aktiviteler bir parkı insanlar için cazip kılan en önemli elemanlardırlar. Park alanlarında kullanıcılara sunulan çeşitli aktif ve pasif aktivite olanakları park alanlarının kullanımını pozitif yönde etkileyecek, parkın kalitesini de artıracaktır. Araştırma kapsamı içerisindeki her üç parkta yer alan aktivite alanlarının dağılımlarına baktığımızda en zengin alan olarak Maçka Parkını, ardından sırasıyla Ulus ve Zeytinburnu Parklarını görmekteyiz.

Anket sonuçlarına bakıldığında; Maçka ve Ulus Parklarında kullanıcıların çoğunluğunun bir kısmının aktiviteleri yeterli bulduğu, diğer bir kısmının da yetersiz bulduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak farklı kullanıcı gruplarının farklı rekreasyonel tercihlerinin olmasını söyleyebiliriz. Ulus Parkı boğaz manzarasına hakim olan özel konumu nedeniyle daha çok manzara seyretmek için kullanıldığından, yeterli sayıda aktivite alanı olmamasına rağmen, kullanıcılar tarafından rağbet görmektedir. Her üç park arasında, aktivite yeterliliği olarak en sıkıntılı alan Zeytinburnu Parkı' dır. Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğu başta çocuk oyun alanı olmak üzere, tuvalet, sosyal aktivite alanları, donatı elemanları ve spor alanlarının yetersizliğinden şikayet etmişlerdir.

Aktivite alanlarının yeterliliğinin genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, Maçka ve Ulus Park' larında genel beğeni ile kullanıcıların aktiviteleri yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir

ilişkinin olduğu, Zeytinburnu Parkı' nda ise genel beğeni ile kullanıcıların aktiviteleri yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle, aktivite ve kullanımlar kriterinin kalite algılamasını etkileyip etkilemediği ile ilgili bir yorum yapılamamıştır.

Park alanlarındaki *aktivitelerin çeşitliliği*, aktivite ve kullanımların kullanıcılar tarafından algılanmasında önemli bir etkendir. Park içerisindeki fiziksel görünümlerde, aktivitelerde ve kullanıcılarda çeşitliliğin sağlanması önemlidir. Araştırma kapsamı içerisindeki her üç park alanındaki kullanıcı çeşitliliğine bakıldığında; kullanıcıların park alanlarına çoğunlukla arkadaşları ile geldikleri, bunun yanı sıra her üç parkında aileler, gençler, yaşlılar gibi farklı kullanıcı grupları tarafından da kullanıldığı belirlenmiştir. Anket sonuçlarına göre, çeşitlilik alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, kullanıcıların her üç parkda ki aktivite çeşitliliğini yetersiz buldukları görülmüştür.

Aktivite çeşitliliğinin genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, Maçka, Ulus ve Zeytinburnu Park' larında genel beğeni ile kullanıcıların aktivite çeşitliliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. **Bu sonuca göre, çeşitlilik alt kriterinin park alanlarının kaliteli olarak algılanmasını etkilemediği belirlenmiştir.**

- Ulaşılabilirlik de, gerek park alanının çevresinden parka olan ulaşım, gerekse park içerisindeki yolların kullanım modelleri önemlidir. Aktif ve görülebilir bir park sınırı değişik kullanıcı grupları için parkın ulaşılabilirliğini artıracaktır. Park çevresi ve içerisindeki bağlantılar, parkın içerisi ve dışarısı arasında fonksiyonel bir birliğin oluşturulmasını sağlamalıdır. Park alanlarına yaya, özel oto, bisiklet veya otobüs gibi değişik ulaşım araçlarıyla ulaşılabilmelidir.

Anket sonuçlarına bakıldığında; her üç parkta yer alan kullanıcıların park alanlarının ulaşılabilirliğini yeterli bulduklarını görülmüştür. Her üç park, daha çok çevre semtlerden gelen kullanıcılar tarafından kullanılmakta, alanlara çoğunlukla yürüme mesafesinden yaya olarak ulaşılabilmektedir. Alan çalışması sırasında ulaşılabilirlik ile ilgili olarak; Ulus Parkı' ndaki kullanıcıların bir kısmı yaya yolu boyunca uzanan yoğun merdiven basamaklarından, Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcılar ise bakımsız yollardan şikayet etmişlerdir.

Park alanının ulaşılabilirliğinin yeterliliğinin genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, Maçka Parkı'nda genel beğeni ile kullanıcıların parkın ulaşılabilirliğini yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, Ulus ve Zeytinburnu Park' larında ise genel beğeni ile kullanıcıların parkın ulaşılabilirliği yeterli bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle, ulaşılabilirlik kriterinin kalite algılamasını etkileyip etkilemediği ile ilgili bir yorum yapılamamıştır.

Park alanlarının okunaklılığı, park alanlarının ulaşılabilirliğini etkileyen önemli bir etkendir. Park planı ve park içerisindeki yolların *okunaklılığı*, kolay ulaşım ve açık yönlenme için önemlidir. Okunaklılık alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl algılandığına bakıldığında, her üç parkta yer alan yolların okunaklığının yeterli bulunduğu görülmüştür. Yollar boyunca yeterli sayıda ve doğru yerleştirilmiş harita ve yönlendirme işaretlerinin kullanımı, okunaklılığın algılanmasına katkıda bulunurlar. Her üç park içerisinde uluslararası standartları karşılayacak biçimde işaretleme sistemlerinin bulunmamasına rağmen kullanıcılar parklardaki işaretlemeleri yeterli bulmuşlardır. Bunun nedeni olarak, Maçka ve Zeytinburnu Parkları' na gelen kullanıcıların alanları tekrarlı kullanmaları sebebiyle parklara aşina olmalarını, Ulus Parkı' nında yüzölçümü itibariyle küçük olmasından dolayı kullanıcıların işaretlemeye ihtiyaç duymamalarını söyleyebiliriz.

Park alanının okunaklılığın genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, Maçka ve Zeytinburnu Park' larında genel beğeni ile kullanıcıların park alanını okunaklı bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiş, Ulus Parkı' nda ise istatiksel işlemin yapılamaması nedeniyle bir yorum yapılamamıştır. Bu nedenle, okunaklılık alt kriterinin kalite algılamasını etkileyip etkilemediği ile ilgili bir yorum yapılamamıştır.

- Konfor ve imaj kullanıcıların park alanlarını kullanırken ki bireysel tecrübelerini yansıtırlar. Park alanlarında daha konforlu ortamlar oluşturulmasında, park alanının yapısal, bitkisel ve iklimsel tasarımı önemlidir. Park alanlarındaki yapısal, bitkisel ve iklimsel elemanlarda; doğru planlama, doğru yer seçimi, düzenli bakım, konfor ve imajın şekillenmesini etkileyecektir.

Her üç parkta yer alan kullanıcıların konfor ve imaj kriterlerini nasıl algıladıklarına bakıldığında; Maçka ve Ulus Park' larının kullanıcılar tarafından çoğunlukla konforlu ve imajlarının iyi, Zeytinburnu Parkı'nın ise konforsuz ve imajının kötü bulunduğunu görülmüştür.

Park konforu ve imajının genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, her üç parkta da genel beğeni ile kullanıcıların park konforu ve imajı ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. **Bu sonuca göre, konfor ve imaj kriterlerinin park alanlarının kaliteli olarak algılanmasını etkilediği belirlenmiştir.**

Park alanlarının *güvenliği*, park konforu ve imajının kullanıcılar tarafından algılanmasında önemli bir etkendir. Güvenlik park çevresinde başlar. Alan üzerinde denetimin sağlandığını hissetmek, alanı görebilmek, tehlike anında kolayca kaçabilme ve çevreden destek alabilme o yerin daha güvenli hissedilmesini sağlar. Güvenli park çevreleri için güvenlik personelinin, telefona ulaşımın ve ilk yardım ünitelerinin sağlanması gereklidir. Park içerisinde açık görüş sahalarının olması da güvenliğin algılanmasında etkilidir. Açık görüş sahaları, kullanıcılar için tehdit unsuru olabilecek kişilerin varlıklarının belirlenmesine yardım ederler. Doğru bitkilendirme ve yeterli aydınlatma ile açık görüş sahalarının oluşturulmasına katkıda bulunulabilir. Böylece suç aktivitelerinin oluşabileceği izole alanların azaltılması sağlanarak kullanıcılar için daha güvenli ortamlar oluşturulabilir.

Konfor ve imajın şekillenmesinde etkin olan güvenlik alt kriterinin kullanıcılar tarafından nasıl algılandığına bakıldığında, Maçka ve Ulus Park' larının çoğunlukla güvenli bulunduğu, Zeytinburnu Parkı'nın ise çoğunlukla güvensiz bulunduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre Zeytinburnu Park' ında yer alan kullanıcılar özellikle akşam saatlerinde kendilerini oldukça güvensiz hissettiklerini belirtmişlerdir. Güvensiz hissetme nedenleri olarak da geceleri daha da yoğunlaşan alkol kullanımı ve serserileri göstermişlerdir. Yine Zeytinburnu Parkı' nda geceleri olan aydınlatmanın yok denecek kadar az olması güvenlik algılamasını olumsuz yönde etkilemiştir. Her üç parktaki kullanıcıların çoğunluğu, acil bir durum karşışında yardıma ulaşımın zor olacağını belirtmişlerdir. Kullanıcıların park alanlarında kendilerini daha güvenli hissetmeleri ve acil bir durum karşısında hemen

ulaşabilmeleri için park ile görevli bir güvenlik personelinin varlığının gerekliliği park kullanıcılarının ortak isteği olmuştur.

Park alanlarının *bakımı*, park konforu ve imajının kullanıcılar tarafından algılanmasında bir başka önemli etkendir. Park alanlarının bakımında, park yapı ve ekipmanlarının tamiri veya yenilenmesi, çöplerin uzaklaştırılması, bitkisel peyzajın periyodik bakımları önemlidir. Parkın bakımıyla görevli bir personelin sağlanması, vandalizm ve karalamalar gibi kullanıcı orjinli istenmeyen aktivitelerin oluşmasını önleyecektir.

Konfor ve imajın şekillenmesinde etkin olan bir başka önemli alt kriter olan bakımın kullanıcılar tarafından nasıl algılandığına bakıldığında, Maçka ve Ulus Park' larının çoğunlukla bakımlı bulunduğu, Zeytinburnu Parkı'nın ise çoğunlukla bakımsız bulunduğu görülmüştür. Zeytinburnu Parkı' ndaki kullanıcılar parkın bakımıyla ilgili özellikle çöp konusundan ve hasarlı yapı ve ekipmanlardan şikayetçi olmuşlardır.

Park güvenliği ve bakımının genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, her üç parkta da genel beğeni ile kullanıcıların park güvenliği ve bakımı ile ilgili memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. **Bu sonuca göre, güvenlik ve bakım alt kriterlerinin park alanlarının kaliteli olarak algılanmasını etkilediği belirlenmiştir.**

- Park içerisinde çeşitli aktiviteler boyunca yer alan değişik insan grupları arasındaki iletişimler park alanlarını sosyal mekanlar haline getirirler. Eğer parkta güvercinler veya diğer dikkat çeken evcil hayvanlar varsa, onları besleyen ve seyreden insanlarda olacaktır. Eğer park içerisinde yoğun bir yaya trafiği var ise, yollar boyunca yer alan banklarda insanları gözlemleyen insanlarda olacaktır. Park alanlarında daha sosyal mekanlar oluşturabilme çabaları içerisinde; topluluk içerisinde yaşayan bireylerin psikolojik konforlarının sağlanabilmesi için, sosyal ilişkilerin yaşanacağı toplumsal mekanların yanı sıra, kişisel alanlara da ihtiyaç olabileceği de unutulmamalıdır.

Her üç parkta yer alan kullanıcıların sosyallik kriterini nasıl algıladıklarına bakıldığında; kullanıcıların çoğunlukla parkları sosyal mekanlar olarak algıladıkları görülmüştür. Maçka Parkı ve Zeytinburnu Parklarındaki kullanıcıların çoğunluğunun parklara geldiklerinde parklardaki diğer insanlarla iletişim kurmak istedikleri, Ulus

Parkı' ndaki kullanıcıların çoğunluğunun diğer insanlarla iletişim kurmak istemedikleri belirlenmiştir.

Sosyallik kriterinin genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, her üç parkta da genel beğeni ile kullanıcıların park alanlarını sosyal mekanlar olarak bulup bulmamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. **Bu sonuca göre, sosyallik kriterinin park alanlarının kaliteli olarak algılanmasını etkilediği belirlenmiştir.**

Kullanıcıların park alanlarıyla ilgili *sahiplenme hisleri*, park alanlarının kullanıcılar tarafından sosyal mekanlar olarak algılanmasında önemli bir etkendir. Kent parkları, sahiplik hissine katkıda bulunarak, sosyal izolasyonu azaltmaya ve sosyal bağlılığı artırmaya yardım edebilirler. İnsanlar rutin olarak bir araya geldikleri, düzenli olarak geçiş yaptıkları veya tanımadıkları diğer insanlarla bile iletişim kurdukları parklara karşı bir sahiplenme hissi duyarlar. Alışkanlık ve süreklilik park kullanıcıları için önemlidir.

Her üç parkta yer alan kullanıcıların sahiplik hissi alt kriterini nasıl algıladıklarına bakıldığında; parklardaki kullanıcıların çoğunluğunun kendilerini parkların bir parçası olarak hissettikleri dolayısıyla da parklara karşı bir sahiplenme duygusu içerisinde oldukları belirlenmiştir.

Sahiplik hissi alt kriterinin genel beğeniyi dolayısıyla da park kalitesi algılamasını nasıl etkilediğine bakıldığında, Maçka ve Zeytinburnu Park' larında genel beğeni ile kullanıcıların kendilerini parkların bir parçası olarak hissedip hissetmemeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, Ulus Parkı' nda ise genel beğeni ile kullanıcıların kendilerini parkların bir parçası olarak hissedip hissetmemeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle, sahiplik hissi alt kriterinin kalite algılamasını etkileyip etkilemediği ile ilgili bir yorum yapılamamıştır.

Sonuç olarak, belirlenen kalite kriterlerinden Konfor, İmaj, Güvenlik, Bakım ve Sosyallik kriterlerinin kullanıcıların parkları kaliteli olarak algılamalarında etkili önemli kriterler olduğu, Çeşitlilik kriterinin kullanıcılarının genel beğenilerini dolayısıyla da parkı kaliteli olarak algılamalarını etkilemeyen bir kriter olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın son aşamasında ise, ankete katılan kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerindeki farklılıklara göre kalite kriterleri ve genel beğeni değerlendirmeleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmış; **sosyo-demografik özelliklerdeki farklılaşmanın genel beğeni algılamalarını *etkilemediği*, kalite kriterleri algılamalarını *etkilediği* belirlenmiştir.**

"Kent Parkları ile İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması" konulu bu doktora tezi çalışması ileriye dönük olarak kent parkları tasarımlarında veri oluşturulması açısından önemlidir. Çalışma bütününde teorik zemine dayanarak geliştirilen kavramsal model ve uygulama, bundan sonra yapılacak yeni çalışmalar için bir çıkış noktası olacak, kaliteli kent parkları çevrelerinin oluşturulması çabalarına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

[1] **Project for Public Spaces**, 2000. How to turn a place around: a handbook for Creating successful public spaces, New York, ISBN: 0970632401.

[2] **Aminzadeh, Behnaz and Afshar, Dokhi**, 2003. Drug Abuse in Urban Parks, *Landscape Design*, Journal of the Landscape Institute, March, **26**, 23-27.

[3] **Urban Parks Institute,** 2005. Good Places, The newsletter of the Urban Parks Institute, Urban Parks Online, Project for Public Places, http://urbanparks.pps.org/topics/design/goodplaces.

[4] **Pfisterer, Miriam**, 2002. Understanding Crime and Perceptions of Safety in Providence's Parks, Center for Environmental Studies, *Undergraduate Thesis*, Brown University.

[5] **Toronto Parks & Recreation,** 2005. What role can design play in creating safer parks?, Design & Planning, Urban Parks Online, Project for Public Places, http://www.pps.org/topics/design/toronto_safety_3.

[6] **Motloch, John, L.**, 2001. Introduction To Landscape Design, p. 162, Second Edition, John Wiley&Sons, Inc., New York, ISBN: 0471352918 (cloth : alk. Paper).

[7] **Betchel, Robert, B.**, 1997. Environment and Behavior: an introduction, pp. 460-461, Sage Publications, ISBN: 0-80395-795-5 (hardcover).

[8] **Fisher, Jeffrey D., Bell Paul A., Greene, Thomas C. And Baum, Andrew**, 1996. Environmental Psychology, p. 392, Hourt Brace Collage Publishers.

[9] **Marcus, Clare Cooper and Francis, Carolyn**, 1998. People Places: Design Guidelines for Urban Open Spaces, p. 282, Second edition, John Wiley Son, New York, ISBN: 0471288330.

[10] **Urban Parks Institute,** 2005. What Role Can Programming Play In Creating Safer Parks?, Programming, How-To's, Features & More, Urban Parks Online, Project for Public, Places http://www.pps.org/topics/programs/program_feature/toronto_safety_5.

[11] 2005. Research in the field of education for sustainable development, http://www.ceu.cz/novell/en/research.htm.

[12] **Toronto Parks & Recreation,** 2005. Inappropriate activities, Understanding Park Use, Urban Parks Online, Project for Public Places, http://www.pps.org/topics/parkuse/toronto_safety_6.

[13] **Bentley, I., Alcock A., Murrain, P., McGlynn, S. And Smith, G.**,1993. Responsive Environments: A manual for designers, p. 27, Butterworth Architecture, London, ISBN: 0750605669 (pbk.).

[14] **Brink, L.A.**, 1991. *Selected works: Council of educators in Landscape Architecture 1990 Conference*, D.C.: Landscape Architecture Foundation, Washington. p.178.

[15] **Kaplan, Rachel, Kaplan, Stephen and Ryan, Robert L.**, 1998. With People in Mind: Design and Management of Everyday Nature, p. 42, D.C.: Island Press, Washignton, ISBN: 1559635940 (paper).

[16] **Baljon, Ladewijk**, 1992. Designing Parks, p. 65, Architectura and Natura Press, Amsterdam, ISBN: 90-7157010.

[17] **Altman, Irwin and Zube, Ervin H.,** 1989. *Public places and spaces*, pp.164-165, Human Behavior and Environment Series: v10, Plenum Press, New York, ISBN: 0306430797.

[18] 2004. Design Guidance Notes, Cycle Ways and Pedestrian Links, Community Safety in Residential Areas, http://www2.rudi.net/desguides/nottingham/cycleways.htm.

[19] **Urban Parks Institute,** 2005. Signage, Furnishing Your Public Space, Urban Parks Online, Project for Public Places, http://www.pps.org/upo/info/how_to/amenities_bb/signage_guide.

[20] **Deasy, C., M.**, 1985. Designing places for people : a handbook on human behavior for architects, designers, and facility managers, Whitney Library of Design, New York, ISBN: 0823071529.

[21] **Harris, Charles W., Dines, Nicholas T. And Brown, Kyle**, 1998. Time-saver standards for landscape architecture : design and construction data, Second edition, McGraw-Hill publishing company, ISBN: 0070170274.

[22] **Wagner, Jed,** 1999. Maintenance Checlist for Greenways and Urban Trails, Denver Parks and Recreation Department, http://www.americantrails.org/resources/greenways/MaintCheck.html.

[23] **Browmn, Robert, D. And Gillospie, Terry, J.**, 1995. Microclimatic Landscape Design: Creating Thermal Comfort and Energy Efficiency, pp. 22-23, Jonh Wiley&Sons, New York, ISBN: 0471056677 (pbk.).

[24] **Taylor, Jon., and Coalter, Fred.**, 2001. Realising the potential of cultural services the case for urban parks, spaces and the countryside, *Local Goverment Association Publiciations*, London.

[25] **Cantor, Steven L.**, 1997. Contemporary trends in landscape architecture, Figure c-17, Van Nostrand Reinhold, New York, ISBN: 0471287911.

[26] **Arnold, Henry, F.**, 1993. Trees in Urban Design, Second edition, Van Nostrand Reinhold Press, New York, ISBN: 0442008899.

[27] **Mueller, Jonathan and Hatch, Dell, R.** , June 2003. Decorative Sheet-Metal Panels, *Journal of Landscape Architecture*, **28**, 28-30.

[28] **Phillips, Leonard,** 2005. Park Maintance Program, Park Management and Maintenance, http://lenphillips.tripod.com/index/id3.html.

[29] **Toronto Parks & Recreation,** 2005. What Role Can Maintenance and Operations Play in Creating Safer Parks?, Maintenance & Operations, Management, Urban Parks Online, Project for Public Places, htpp://www.pps.org/topics/management/m&o/toronto_safety_4.

[30] **Philips, Leonard E.**, 1996. Park: Design and Management, p. 31, McGraw-Hill, New York, ISBN: 0070498717 (hardcover : acid-free paper).

[31] **Moyer, Janet, Lennox, 1992.** The Landscape Ligthing Book, J. Wiley Press, New York, ISBN: 0471527262 (acid-free paper).

[32] **Yıldızcı, Ahmet Cengiz**, 1988. Bitkisel Tasarım.

[33] **Buczacki, Stefan**, 1996. The Hamlyn Gardening Book, The Essential Guide To Gardening , ISBN: 0600589048.

[34] **United Nations Enable,** 2005. DESA: Gateway to Social Policy and Development: Person with Disabilities, Accessibility for the Disabled, A Design Manual For A Barrier Free Environment, Urban Design Considerations; Street Furniture, http:www.un.org/esa/socdev/enable/designm/AD1-03.htm.

[35] **Kasiske, Michael and Schröder, Thies,** 2001. Gartenkunst 2001: Potsdam Bundesgartenschau = Garden art 2001: Potsdam National Horticultural Show, Birkhauser-Verlag für Architecktur, p.31, Basel, Germany, ISBN: 3764365315 (alk. Paper).

[36] **Simonds, John Ormsbee**, 1998. Landscape architecture: A manual of site planning and design, p. 44, 170, 236, 238, Third edition, McGraw-Hill, New York, ISBN: 0070577099.

[37] **Fieldhouse, Ken and Woundstra, Jan,** 2000. The Regeneration of Public Parks, E&FN Spon, London, ISBN: 0419259007 (pbk.).

[38] **Madden, K., and Wiley-Schwartz, A.**, 2002. How to design a safe public space, *Landscape Design*, 308, 23, 21-24.

[39] **Yücel, Gökçen Firdevs**, Mayıs 2004. Açık alanların bitkilendirilmesi, *Yapı Dergisi*, Sayı 270, İstanbul, 96-99.

[40] **Carmona, M., Heath, T., Oc, T. And Tiesdell S.**, 2002. Public Places, Urban Spaces, p. 100, The Dimension of Urban Design, Architectural Press, ISBN: 0750636327.

[41] **Neufert, Ernst**, 2000. Yapı Tasarımı Temel Bilgileri, Beta Basım Yayın, İstanbul.

[42] **Clamp, Hugh,** 1995. Spon's Landscape Contract Handbook: a guide to good practice and procedures in the management of lump sum landscape contracts, p. 130, E & FN Spon Press, London, ISBN: 0419183000.

[43] **Brooks, Gene, R.,** 1988. Site Planning: Environment Process and Development, p: 223, Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, ISBN: 0138112584.

[44] **Seçkin, Öznur Bülent**, 1997. Peyzaj Yapıları II, İ.Ü Orman Fakültesi Yayını, İstanbul, ISBN: 9754044643.

[45] **Wooley, Helen,** 2003. Urban Open Spaces, p.15, Spon Press, London, ISBN: 0419256903.

[46] **Nelischer, M., Weinberg, S. And Coyle, G., A.,** 1985. The Handbook of handscape architectural construction, p. 90, Architectural Foundation Press, Washington, ISBN: 0941236099.

[47] **Molnar, Donald, J. and Rutledge, Albert, J.**, 1986. Anatomy of a Park, The Essentials of Recreation Area Planning and Design, p. 54, 55, Second edition, Mc-Graw- Hill Book Company, ISBN: 0070543496.

[48] **Evyapan, Gönül Aslanoğlu**, 2000. Landscape design lectures: Peyzaj tasarımı ders notları, pp. 101-102, METU Faculty Of Architecture Press, Ankara, ISBN: 9754291624.

[49] **Dee, Catheine**, 2001. Form and Fabric in Landscape Architecture, A visual introduction, Spon Press, ISBN: 0415246377.

[50] **United Nations Enable,** 2005. DESA: Gateway to Social Policy and Development: Person with Disabilities, Accessibility for the Disabled, A Design Manual For A Barrier Free Environment, Parking, http://www.un.org/esa/socdev/enable/designm/AD1-07.htm.

[51] **Schwartz-Wiley, Andrew**, 2003. Parks as Places: What' s on Our Bookshelves, *Places*, A Forum of Environmental Design, Volume 15, Number 3.

[52] **Duffy, Bobby**, March 2003. Quality of life, Mori Research, *Landscape Design, Landscape the journal of Landscape Design Institute # 305*, **39**, 37-40.

[53] 1992. Elements and total concept of urban street furniture design, Graphic-sha Publishing Co. Ltd., Tokyo, ISBN: 4766112660.

[54] **Sanoff, Henry**, 1991. Visual Research Methods In Design, p. 74, Van Nostrand Reinhold Press, New York, ISBN: 0442238274.

[55] **Erkut, Gülden**, 1995. Kentsel Mekan ve Yaşam Kalitesi, *Mimari ve kentsel çevrede kalite arayışları sempozyumu (5-6-7 Haziran)*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, ISBN: 9755610561.

[56] **Yaltırık, Faik, Efe, Asuman, Uzun, Adnan**, 1997. Tarih Boyunca İstanbul'un Park Bahçe ve Koruları Egzotik Ağaç ve Çalıları, s. 124, 128, İsfalt yayını, İstanbul.

[57] **Şerefhanoğlu, Müjgan**, 1995. Çevresel Nitelik ve Kent Kimliğini Oluşturmada Aydınlatmanın Rolü, *Mimari ve kentsel çevrede kalite arayışları sempozyumu (5-6-7 Haziran),* **259**, s. 256-259, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, ISBN: 9755610561.

[58] **Kent, Fred and Madden, Kathy**, 1998. Creating Great Urban Parks, *A publication on an Urban Parks Institute regional workshop.*

[59] **Yıldızcı, Ahmet, C.**, 2001. Kent Mobilyaları Kavramı ve İstanbul' daki Kent Mobilyalarının İrdelenmesi, *I. Uluslarası Kent Mobilyaları Sempozyumu (9-10-11 Mayıs)*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayını, İstanbul, **29**, 29-34.

[60] **Topçu, Emine, Ü.**, 2004. İstanbul'un değişik mahallelerinde kullanıcı hoşnutluğunun karşılaştırılması, *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[61] 2003. Event Landschaft? : Zeitgenössische deutsche Landschaftsarchitektur = Event landscape? : Contemporary German landscape architecture, Birkhauser-Verlag für Architektur Press, ISBN: 3764370165.

[62] **Atabek, Ebru**, 2002. Kamusal mekanlarda kalite: Yıldız Teknik Üniversitesi Kampüsü' nde kullanıcı görüşlerine dayalı kalite değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[63] **TS-10551**, 1992. Şehir içi yollar – Otolar için otopark tasarım kuralları, *Türk Standartları Enstitüsü*, Ankara.

[64] **Page, Christina, G.**, 1997. Predicting the Social Impacts of Restoration in an Urban Park, Yale School of Foresty and Environmental Studies, Yale University Bulletin Series #100. http://www.yale.edu/environment/publications/bulletin/100pdfs/100page.pdf.

[65] **Tate, Alan**, 2001. Great City Parks, p. 9, Spon Press, New York, ISBN: 0419244204.

[66] **Mambretti, I., Lange, E. And Schmid, W., A.**, 2004. Evaluation of visual attributes in urban parks using conjoint analysis, *9th international symposium on info-& communication technologies in urban&spatial planning and impacts of ICT on physical space*, Vienna University of Technology, Vienna, Austria.

[67] 2003. *International Congress Conclusions on Management Great Urban Parks*, " The parks and promotion of the coexistence ", Terressa (Spain), htpp://www.drac.com/pers/chueca/concluan.htm.

[68] **Patrick, Grahne**, 2002. Evaluation of the quality of parks, Green structure nd urban planning, *6th Management Committe Meeting and Working Group Meetings*, Progress Report.

[69] **Bell, Simon**, 1993. Elements of visual design in the landscape, p. 99, E&FN Spon Press, London, ISBN: 2316496.

[70] **Gobster, P.H.**, 1998. Urban parks as green walls or green magnets? Interracial relations in neighborhood boundary parks. *Landscape and Urban Planning Journal*, Vol:41, No: 1, **54**, 43-55.

[71] **Chiesura, A**, 2004. The role of urban parks for the sustainability of cities, *Landscape and Urban Planning Journal*, Volume 68, Issue 1, 129-138.

[72] July/August 2004. Sporting Spaces, *Green Places Journal*, Incorporating Landscape Design, Issue: 7, **19**, 18-19, ISSN: 17423716.

[73] **Barber, Alan**, March 2004. A question of quality, *Green Places Journal*, Incorporating Landscape Design, **29**, 28-30, ISSN: 17423716.

[74] **Porteous, J. Douglas**, 1996. Environmental aesthetics: ideas, politics and planning New York: Routledge Press, ISBN: 0415137705 (pbk.)

[75] **Prospect Park Alliance and Central Park Conservancy**, 1996. A Discussion on Park Usership, Understanding Park Use, htpp://pps.org/upo/info/parkuse/quantifyusership.

[76] 2003. Park Théodore Monod, Le Mans,France, *Topos European Landscape Magazin*, September 44, **51**.

[77] **Lynch, Kevin,** 1984. Good city form, p. 134, MIT Press, Cambridge, ISBN: 0262120852 (hard).

[78] **Williams, Stephen,** 1995. Outdoor recreation and the urban environment, p. 118, Routledge Press, London, ISBN: 0415096332.

[79] **Kaplan, Stephen,** 1988. Perception and Landscape: Conceptions and Misconceptions, p. 51, In " Environmental Aesthetics, Theory, Research, and Applications ", edited by J. Nasar. Cambridge: Cambridge University Press.

[80] **Rapaport, Amos,** 1977. Human aspects of urban form: towards a man-environment approach to urban form and design, p. 302, Oxford: Pergamon Pres, ISBN: 0080179746.

[81] **Thwaites, K.,** 2001. Experiential Landscape Place: an exploration of space and experience in neighbourhood landscape architecture, *Landscape Research*, Vol.26, No.3, **248**, 245-255.

[82] **McKay, Thomas,** 2004, Ligthing for park safety, *Parks&Recreation Journal*, Vol. 39, No: 5, **65**, 64-65.

[83] **Verhagen, Evert,** 2003. What are the ingredients for succesfull public places, Moving landscapes, *Green Places Journal*, Incorporating Landscape Design, Issue 1, 16-17, ISSN: 1742-3716.

[84] **Convey, Hazel,** 1991. People's parks: the design and development of Victorian parks in Britain, p. 79, Cambridge University Press, New York, ISBN: 0521390702.

[85] **Rapaport, Amos,** 1990. The meaning of the built environment: a nonverbal communication approach, p. 169, University of Arizona Press, Tucson, ISBN: 0816511764 (alk. Paper).

[86] **Altman, Irwin and Wohlwill, Joachim, F.,** 1983. Behavior and the natural environment, p. 155, Human behavior and environment ; v. 6 Plenum Press, New York, ISBN: 0306410990.

[87] **PARK HARİTALARI**, 1999. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Harita Müdürlüğü, Merter.

[88] **HAVA FOTOĞRAFLARI,** 1999. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Harita Müdürlüğü, Merter.

EK A – Sosyo-demografik Özelliklere Göre Kalite Kriterleri ve Genel Beğeninin Değerlendirilmesi

Tablo A.1. Cinsiyete göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
Cinsiyet	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Aktivite ve Kullanımlar						
Yetersiz	39.4	40.3	40.2	37.3	86.7	84.5
Orta	18.3	20.9	19.5	16.9	4.4	3.9
Yeterli	42.3	38.8	40.2	45.8	8.9	11.6
Toplam	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik						
Yetersiz	77.5	74.4	78	73.7	95.6	95.5
Yeterli	22.5	25.6	22	26.3	4.4	4.5
Toplam	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik						
Kötü	1.4	2.3	13.4	10.2	26.7	25.8
Orta	8.5	9.3	8.5	9.3	4.4	6.5
İyi	90.1	88.4	78	80.5	68.9	67.7
Toplam	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık						
Zor	1.4	2.3	0	0	4.4	1.3
Kolay	98.6	97.7	100	100	95.6	98.7
Toplam	100	100	100	100	100	100
Konfor						
Konforsuz	23.9	34.1	15.9	22	88.9	73.5
Orta	28.2	26.4	26.8	25.4	6.7	14.8
Konforlu	47.9	39.5	57.3	52.5	4.4	11.6
Toplam	100	100	100	100	100	100
İmaj						
Kötü	8.5	22.5	4.9	4.2	55.6	47.1
Orta	28.2	21.7	11	5.1	17.8	18.1
İyi	63.4	55.8	84.1	90.7	26.7	34.8
Toplam	100	100	100	100	100	100
Güvenlik						
Güvensiz	29.6	31	24.4	20.3	75.6	52.3
Orta	19.7	20.2	12.2	15.3	6.7	13.5
Güvenli	50.7	48.8	63.4	64.4	17.8	34.2
Toplam	100	100	100	100	100	100
Bakım						
Bakımsız	26.8	38	14.6	11.9	82.2	77.4
Orta	18.3	21.7	9.8	16.1	6.7	10.3
Bakımlı	54.9	40.3	75.6	72	11.1	12.3
Toplam	100	100	100	100	100	100
Sosyallik						
Kötü	7	13.2	8.5	6.8	15.6	25.8
Orta	15.5	6.2	15.9	9.3	15.6	7.7
İyi	77.5	80.6	75.6	83.9	68.9	66.5
Toplam	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi						
Hayır	12.7	25.6	41.5	32.2	20	31.6
Orta	11.3	10.9	3.7	15.3	6.7	6.5
Evet	76.1	63.6	54.9	52.5	73.3	61.9
Toplam	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni						
Kötü	1.4	5.4	3.7	1.7	22.2	32.9
Orta	35.2	42.6	23.2	22	60	51
İyi	63.4	51.9	73.2	76.3	17.8	16.1
Toplam	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.2. Medeni duruma göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı		Ulus Parkı		Zeytinburnu Parkı	
Medeni Durum	Evli	Bekar	Evli	Bekar	Evli	Bekar
Aktivite ve Kullanımlar						
Yetersiz	39.4	40.6	37.3	39.2	83.5	86
Orta	23.2	16.8	22.7	15.2	6.3	2.5
Yeterli	37.4	42.6	40	45.6	10.1	11.6
Toplam	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik						
Yetersiz	75.8	75.2	76	75.2	94.9	95.9
Yeterli	24.2	24.8	24	24.8	5.1	4.1
Toplam	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik						
Kötü	3	1	9.3	12.8	24.1	27.3
Orta	6.1	11.9	4	12	5.1	6.6
İyi	90.9	87.1	86.7	75.2	70.9	66.1
Toplam	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık						
Zor	2	2	0	0	1.3	2.5
Kolay	98	98	100	100	98.7	97.5
Toplam	100	100	100	100	100	100
Konfor						
Konforsuz	32.3	28.7	16	21.6	79.7	75.2
Orta	23.2	30.7	24	27.2	11.4	14
Konforlu	44.4	40.6	60	51.2	8.9	10.7
Toplam	100	100	100	100	100	100
İmaj						
Kötü	16.2	18.8	5.3	4	40.5	54.5
Orta	26.3	21.8	10.7	5.6	21.5	15.7
İyi	57.6	59.4	84	90.4	38	29.8
Toplam	100	100	100	100	100	100
Güvenlik						
Güvensiz	28.3	32.7	20	23.2	59.5	56.2
Orta	15.2	24.8	10.7	16	8.9	14
Güvenli	56.6	42.6	69.3	60.8	31.6	29.8
Toplam	100	100	100	100	100	100
Bakım						
Bakımsız	28.3	39.6	9.3	15.2	78.5	78.5
Orta	18.2	22.8	18.7	10.4	7.6	10.7
Bakımlı	53.5	37.6	72	74.4	13.9	10.7
Toplam	100	100	100	100	100	100
Sosyallik						
Kötü	9.1	12.9	8	7.2	7.6	33.9
Orta	7.1	11.9	8	14.4	12.7	7.4
İyi	83.3	75.2	84	78.4	79.7	58.7
Toplam	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi						
Hayır	16.2	25.7	28	40.8	16.5	37.2
Orta	8.1	13.9	5.3	13.6	3.8	8.3
Evet	75.8	60.4	66.7	45.6	79.7	54.5
Toplam	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni						
Kötü	5.1	3	2.7	2.4	26.6	33.1
Orta	36.4	43.6	24	21.6	53.2	52.9
İyi	58.6	53.5	73.3	76	20.3	14
Toplam	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.3. Yaş Dağılımı' na göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı				Ulus Parkı				Zeytinburnu Parkı			
Yaş Dağılımı	12-16 yaş	17-25 yaş	26-55 yaş	56 yaş ve üzeri	12-16 yaş	17-25 yaş	26-55 yaş	56 yaş ve üzeri	12-16 yaş	17-25 yaş	26-55 yaş	56 yaş ve üzeri
Aktivite ve Kullanımlar												
Yetersiz	56.3	37.3	43.1	21.7	55.6	34.1	39.6	50	72	86.9	93.8	36.4
Orta	0	25.4	16.7	34.8	0	15.3	22.9	10	4	2.4	2.5	27.3
Yeterli	43.8	37.3	40.2	43.5	44.4	50.6	37.5	40	24	10.7	3.8	36.4
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik												
Yetersiz	75	79.7	72.5	78.3	88.9	69.4	80.2	70	96	94	97.5	90.9
Yeterli	25	20.3	27.5	21.7	11.1	30.6	19.8	30	4	6	2.5	9.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik												
Kötü	0	1.7	2.9	0	11.1	12.9	10.4	10	16	26.2	31.3	9.1
Orta	12.5	11.9	6.9	8.7	11.1	9.4	8.3	10	8	7.1	3.8	9.1
İyi	87.5	86.4	90.2	91.3	77.8	77.6	81.3	80	76	66.7	65	81.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık												
Zor	0	1.7	2.9	0	0	0	0	0	0	3.6	1.3	0
Kolay	100	98.3	97.1	100	100	100	100	100	100	96.4	98.8	100
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Konfor												
Konforsuz	43.8	27.1	27.5	43.5	11.1	24.7	16.7	10	72	77.4	78.8	72.7
Orta	18.8	33.9	28.4	8.7	44.4	20	31.3	10	20	11.9	11.3	18.2
Konforlu	37.5	39	44.1	47.8	44.4	55.3	52.1	80	8	10.7	10	9.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İmaj												
Kötü	25	25.4	11.8	17.4	11.1	1.2	7.3	0	60	53.6	42.5	36.4
Orta	31.3	22	22.5	30.4	0	4.7	10.4	10	20	14.3	21.3	18.2
İyi	43.8	52.5	65.7	52.2	88.9	94.1	82.3	90	20	32.1	36.3	45.5
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Güvenlik												
Güvensiz	56.3	30.5	27.5	26.1	66.7	20	20.8	10	76	56	56.3	36.4
Orta	31.3	20.3	20.6	8.7	11.1	15.3	13.5	10	20	13.1	10	0
Güvenli	12.5	49.2	52	65.2	22.2	64.7	65.6	80	4	31	33.8	63.6
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakım												
Bakımsız	37.5	42.4	30.4	26.1	44.4	11.8	12.5	0	68	82.1	76.3	90.9
Orta	25	23.7	14.7	34.8	11.1	12.9	14.6	10	12	9.5	10	0
Bakımlı	37.5	33.9	54.9	39.1	44.4	75.3	72.9	90	20	8.3	13.8	9.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sosyallik												
Kötü	12.5	15.3	8.8	8.7	0	7.1	8.3	10	32	31	16.3	0
Orta	12.5	11.9	7.8	8.7	33.3	14.1	9.4	0	8	8.3	10	18.2
İyi	75	72.9	83.3	82.6	66.7	78.8	82.3	90	60	60.7	73.8	81.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi												
Hayır	18.8	33.9	14.7	17.4	44.4	45.9	30.2	0	44	33.3	21.3	18.2
Orta	6.3	8.5	12.7	13	22.2	9.4	10.4	10	8	8.3	5	0
Evet	75	57.6	72.5	69.6	33.4	44.7	59.4	90	48	58.3	73.8	81.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni												
Kötü	6.3	3.4	3.9	4.3	11.1	1.2	3.1	0	24	35.7	27.5	27.3
Orta	56.3	45.8	36.3	30.4	44.4	18.8	26	0	64	51.2	51.3	54.5
İyi	37.5	50.8	59.8	65.2	44.4	80	70.8	100	12	13.1	21.3	18.2
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.4. Oturduğu ev tipine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı			Ulus Parkı			Zeytinburnu Parkı		
Oturduğu ev tipi	Apartman	Toplu Konut	Müstakil Bahçeli	Apartman	Toplu Konut	Müstakil Bahçeli	Apartman	Toplu Konut	Müstakil Bahçeli
Aktivite ve Kullanımlar									
Yetersiz	40.3	0	46.7	35.3	37.5	50	86.5	75	0
Orta	20.4	0	20	18.7	25	14.3	3.1	25	33.3
Yeterli	39.2	100	33.3	46	37.5	35.7	10.4	0	66.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik									
Yetersiz	76.2	25	80	72	75	88.1	96.4	100	33.3
Yeterli	23.8	75	20	28	25	11.9	3.6	0	66.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik									
Kötü	1.7	0	6.7	12.7	12.5	7.1	25.4	50	33.3
Orta	9.4	0	6.7	11.3	0	2.4	6.2	0	0
İyi	89	100	86.7	76	87.5	90.5	68.4	50	66.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık									
Zor	2.2	0	0	0	0	0	2.1	0	0
Kolay	97.8	100	100	100	100	100	97.9	100	100
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Konfor									
Konforsuz	31.5	0	26.7	17.3	25	26.2	77.2	75	66.7
Orta	27.6	0	26.7	26	25	26.2	13.5	0	0
Konforlu	40.9	100	46.7	56.7	50	47.6	9.3	25	33.3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İmaj									
Kötü	17.7	0	20	4	0	7.1	49.2	50	33.3
Orta	23.8	0	33.3	8.7	0	4.8	17.6	0	66.7
İyi	58.6	100	46.7	87.3	100	88.1	33.2	50	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Güvenlik									
Güvensiz	32	0	20	18	12.5	38.1	57.5	50	66.7
Orta	16.6	100	40	13.3	12.5	16.7	12.4	0	0
Güvenli	51.4	0	40	68.7	75	45.2	30.1	50	33.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakım									
Bakımsız	34.3	25	33.3	12	12.5	16.7	78.2	100	66.7
Orta	19.3	25	26.7	13.3	0	16.7	9.8	0	0
Bakımlı	45.9	50	40	74.7	87.5	66.7	11.9	0	33.3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sosyallik									
Kötü	10.5	0	20	7.3	0	9.5	23.8	25	0
Orta	9.9	0	6.7	11.3	12.5	14.3	8.3	25	66.7
İyi	79.6	100	73.3	81.3	87.5	76.2	67.9	50	33.3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi									
Hayır	20.4	50	20	36.7	62.5	28.6	29	50	0
Orta	11.6	25	0	10	12.5	11.9	6.2	0	33.3
Evet	68	25	80	53.3	25	59.5	64.8	50	66.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni									
Kötü	3.9	0	6.7	2.7	0	2.4	30.6	50	0
Orta	40.3	0	46.7	21.3	12.5	28.6	52.8	25	100
İyi	55.8	100	46.7	76	87.5	69	16.6	25	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.5. Eğitim durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı			Ulus Parkı			Zeytinburnu Parkı		
Eğitim Durumu	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Aktivite ve Kullanımlar									
Yetersiz	42.9	40.9	35.1	42.3	43.9	31.7	81.3	88.9	100
Orta	23.4	12.1	24.6	11.5	16.7	23.2	4.7	3.7	0
Yeterli	33.8	47	40.4	46.2	39.4	45.1	14.1	7.4	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik									
Yetersiz	79.2	74.2	71.9	75	77.3	74.4	95.3	94.4	100
Yeterli	20.8	25.8	28.1	25	22.7	25.6	4.7	5.6	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik									
Kötü	3.9	0	1.8	7.7	12.1	13.4	24.2	29.6	27.8
Orta	9.1	12.1	5.3	3.8	4.5	15.9	7	1.9	11.1
İyi	87	87.9	93	88.5	83.3	70.7	68.8	68.5	61.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık									
Zor	0	1.5	5.3	0	0	0	1.6	3.7	0
Kolay	100	98.5	94.7	100	100	100	98.4	96.3	100
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Konfor									
Konforsuz	31.2	30.3	29.8	9.6	22.7	23.2	77.3	77.8	72.2
Orta	20.8	34.8	26.3	32.7	25.8	22	12.5	11.1	22.2
Konforlu	48.1	34.8	43.9	57.7	51.5	54.9	10.2	11.1	5.6
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İmaj									
Kötü	19.5	22.7	8.8	3.8	4.5	4.9	44.5	57.4	55.6
Orta	26	12.1	35.1	9.6	7.6	6.1	19.5	14.8	16.7
İyi	54.5	65.2	56.1	86.5	87.9	89	35.9	27.8	27.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Güvenlik									
Güvensiz	29.9	31.8	29.8	19.2	28.8	18.3	57.8	63	38.9
Orta	16.9	22.7	21.1	11.5	13.6	15.9	11.7	9.3	22.2
Güvenli	53.2	45.5	49.1	69.2	57.6	65.9	30.5	27.8	38.9
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakım									
Bakımsız	33.8	34.8	33.3	11.5	15.2	12.2	78.1	81.5	72.2
Orta	18.2	24.2	19.3	15.4	13.6	12.2	10.9	3.7	16.7
Bakımlı	48.1	40.9	47.4	73.1	71.2	75.6	10.9	14.8	11.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sosyallik									
Kötü	7.8	7.6	19.3	11.5	4.5	7.3	21.9	25.9	27.8
Orta	10.4	10.6	7	13.5	16.7	7.3	11.7	5.6	5.6
İyi	81.8	81.8	73.7	75	78.8	85.4	66.4	68.5	66.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi									
Hayır	11.7	16.7	38.6	21.2	39.4	42.7	24.2	35.2	44.4
Orta	6.5	12.1	15.8	15.4	9.1	8.5	4.7	11.1	5.6
Evet	81.8	71.2	45.6	63.5	51.5	48.8	71.1	53.7	50
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni									
Kötü	2.6	6.1	3.5	1.9	3	2.4	26.6	37	38.9
Orta	40.3	42.4	36.8	25	21.2	22	54.7	51.9	44.4
İyi	57.1	51.5	59.6	73.1	75.8	75.6	18.8	11.1	16.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.6. Gelir durumuna göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı				Ulus Parkı				Zeytinburnu Parkı			
Gelir Dağılımı	Gelir yok	Alt gelir	Orta gelir	Üst gelir	Gelir yok	Alt gelir	Orta gelir	Üst gelir	Gelir yok	Alt gelir	Orta gelir	Üst gelir
Aktivite ve Kullanımlar												
Yetersiz	75	40.9	42	21.1	33.3	42	33.3	42.9	100	81.9	91.5	100
Orta	0	18.9	22	26.3	0	15.9	19.8	21.4	0	4.2	4.3	0
Yeterli	25	40.2	36	52.6	66.7	42	46.9	35.7	0	13.9	4.3	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik												
Yetersiz	100	76.4	76	63.2	33.3	78.4	72.8	78.6	100	94.4	97.9	100
Yeterli	0	23.6	24	36.8	66.7	21.6	27.2	21.4	0	5.6	2.1	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik												
Kötü	25	0.8	4	0	0	10.2	11.1	17.9	60	25	25.5	25
Orta	0	11	4	10.5	33.3	9.1	4.9	17.9	0	6.3	4.3	25
İyi	75	88.2	92	89.5	66.7	80.7	84	64.3	40	68.8	70.2	50
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık												
Zor	0	1.6	2	5.3	0	0	0	0	0	2.1	2.1	0
Kolay	100	98.4	98	94.7	100	100	100	100	100	97.9	97.9	100
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Konfor												
Konforsuz	50	30.7	32	21.1	33.3	21.6	18.5	14.3	60	77.1	76.6	100
Orta	0	29.9	22	26.3	66.7	25	27.2	21.4	40	13.2	10.6	0
Konforlu	50	39.4	46	52.6	0	53.4	54.3	64.3	0	9.7	12.8	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İmaj												
Kötü	50	18.9	12	15.8	0	5.7	3.7	3.6	40	47.2	55.3	50
Orta	25	21.3	24	42.1	33.3	4.5	9.9	7.1	20	17.4	19.1	25
İyi	25	59.8	64	42.1	66.7	89.8	86.4	89.3	40	35.4	25.5	25
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Güvenlik												
Güvensiz	25	34.6	20	31.6	0	23.9	16	35.7	20	59	59.6	25
Orta	25	18.9	24	15.8	0	13.6	17.3	7.1	20	10.4	14.9	25
Güvenli	50	46.5	56	52.6	100	62.5	66.7	57.1	60	30.6	25.5	50
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakım												
Bakımsız	75	33.9	28	42.1	0	17	8.6	14.3	60	78.5	83	50
Orta	0	22	22	10.5	0	8	19.8	14.3	0	10.4	6.4	25
Bakımlı	25	44.1	50	47.4	100	75	71.6	71.4	40	11.1	10.6	25
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sosyallik												
Kötü	25	10.2	10	15.8	0	5.7	6.2	17.9	20	23.6	23.4	25
Orta	0	8.7	14	5.3	0	14.8	12.3	3.6	0	9.7	10.6	0
İyi	75	81.1	76	78.9	100	79.5	81.5	78.6	80	66.7	66	75
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi												
Hayır	25	17.3	26	31.6	33.3	30.7	38.3	46.4	20	29.2	29.8	25
Orta	25	11.8	6	15.8	33.3	10.2	12.3	3.6	0	7.6	4.3	0
Evet	50	70.9	68	52.6	33.3	59.1	49.4	50	80	63.2	66	75
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni												
Kötü	0	3.1	6	5.3	0	4.5	0	3.6	20	28.5	38.3	25
Orta	50	45.7	26	36.8	0	26.1	18.5	25	40	52.8	53.2	75
İyi	50	51.2	68	57.9	100	69.3	81.5	71.4	40	18.8	8.5	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.7. Mesleklere göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı						Ulus Parkı						Zeytinburnu Parkı					
Meslek	İşsiz	Ücretli	Serbest Meslek	Ev Kadını	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ücretli	Serbest Meslek	Ev Kadını	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ücretli	Serbest Meslek	Ev Kadını	Öğrenci	Emekli
Aktivite ve Kullanımlar																		
Yetersiz	83.3	39.4	38.5	36.7	51.9	25.9	37.5	31.4	53.7	47.6	34.3	33.3	92.3	83.3	90	95	88.6	61.1
Orta	0	22.5	28.2	13.3	7.4	25.9	12.5	22.1	17.1	28.6	8.6	0	0	3.6	3.3	0	2.9	16.7
Yeterli	16.7	38	33.3	50	40.7	48.1	50	46.5	29.3	23.8	57.1	66.7	7.7	13.1	6.7	5	8.6	22.2
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik																		
Yetersiz	100	76.1	69.2	73.3	77.8	77.8	62.5	77.9	82.9	81	68.6	44.4	100	92.9	96.7	95	100	94.4
Yeterli	0	23.9	30.8	26.7	22.2	22.2	37.5	22.1	17.1	19	31.4	55.6	0	7.1	3.3	5	0	5.6
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik																		
Kötü	16.7	2.8	0	3.3	0	0	0	10.5	17.1	19	8.6	0	46.2	25	30	30	22.9	11.1
Orta	0	9.9	7.7	3.3	18.5	7.4	25	4.7	9.8	4.8	17.1	11.1	0	7.1	3.3	0	8.6	11.1
İyi	83.3	87.3	92.3	93.3	81.5	92.6	75	84.9	73.2	76.2	74.3	88.9	53.8	67.9	66.7	70	68.6	77.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık																		
Zor	0	5.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.4	0	5	2.9	0
Kolay	100	94.4	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	97.6	100	95	97.1	100
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Konfor																		
Konforsuz	50	21.1	25.6	30	44.4	44.4	37.5	20.9	14.6	14.3	22.9	11.1	69.2	77.4	70	95	80	66.7
Orta	16.7	39.4	33.3	13.3	14.8	14.8	25	26.7	31.7	33.3	17.1	11.1	30.8	9.5	13.3	5	14.3	22.2
Konforlu	33.3	39.4	41	56.7	40.7	40.7	37.5	52.3	53.7	52.4	60	77.8	0	13.1	16.7	0	5.7	11.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İmaj																		
Kötü	50	15.5	15.4	13.3	25.9	14.8	0	5.8	4.9	4.8	2.9	0	38.5	51.2	46.7	45	62.9	27.8
Orta	16.7	22.5	20.5	30	29.6	22.2	12.5	9.3	4.9	9.5	2.9	11.1	38.5	10.7	16.7	35	17.1	22.2
İyi	33.3	62	64.1	56.7	44.4	63	87.5	84.9	90.2	85.7	94.3	88.9	23.1	38.1	36.7	20	20	50
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Güvenlik																		
Güvensiz	16.7	31	23.1	16.7	44.4	44.4	12.5	17.4	22	19	40	11.1	38.5	54.8	50	85	74.3	33.3
Orta	33.3	23.9	23.1	10	25.9	7.4	12.5	16.3	14.6	9.5	11.4	11.1	23.1	11.9	10	10	14.3	5.6
Güvenli	50	45.1	53.8	73.3	29.6	48.1	75	66.3	63.4	71.4	48.6	77.8	38.5	33.3	40	5	11.4	61.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakım																		
Bakımsız	83.3	29.6	35.9	23.3	51.9	25.9	0	11.6	14.6	19	17.1	0	69.2	81	83.3	80	74.3	72.2
Orta	0	21.1	12.8	23.3	18.5	33.3	0	12.8	17.1	9.5	14.3	22.2	7.7	8.3	10	5	11.4	16.7
Bakımlı	16.7	49.3	51.3	53.3	29.6	40.7	100	75.6	68.3	71.4	68.6	77.8	23.1	10.7	6.7	15	14.3	11.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sosyallik																		
Kötü	33.3	9.9	10.3	3.3	22.2	7.4	12.5	7	9.8	14.3	0	11.1	38.5	23.8	26.7	5	34.3	5.6
Orta	0	11.3	7.7	13.3	7.4	7.4	0	12.8	9.8	14.3	17.1	0	15.4	7.1	16.7	15	2.9	11.1
İyi	66.7	78.9	82.1	83.3	70.4	85.2	87.5	80.2	80.5	71.4	82.9	88.9	46.2	69	56.7	80	62.9	83.3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi																		
Hayır	50	19.7	30.8	10	29.6	7.4	50	32.6	36.6	42.9	45.7	0	46.2	25	30	5	48.6	22.2
Orta	16.7	15.5	7.7	6.7	3.7	14.8	25	10.5	7.3	4.8	14.3	11.1	7.7	4.8	10	10	8.6	0
Evet	33.3	64.8	61.5	83.3	66.7	77.8	25	57	56.1	52.4	40	88.9	46.2	70.2	60	85	42.9	77.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni																		
Kötü	16.7	2.8	5.1	3.3	3.7	3.7	0	2.3	0	9.5	2.9	0	15.4	28.6	40	20	42.9	22.2
Orta	50	40.8	33.3	26.7	59.3	40.7	0	23.3	31.7	14.3	25.7	0	53.8	53.6	46.7	65	48.6	55.6
İyi	33.3	56.3	61.5	70	37	55.6	100	74.4	68.3	76.2	71.4	100	30.8	17.9	13.3	15	8.6	22.2
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

Tablo A.8. İstanbul' da yaşama sürelerine göre kalite kriterleri ve genel beğeninin değerlendirilmesi

(%)	Maçka Parkı			Ulus Parkı			Zeytinburnu Parkı		
İstanbul' da yaşama süreleri	1-5 yıl	6-20 yıl	20 yıldan fazla	1-5 yıl	6-20 yıl	20 yıldan fazla	1-5 yıl	6-20 yıl	20 yıldan fazla
Aktivite ve Kullanımlar									
Yetersiz	28.6	43.5	40.9	28.6	41.3	37.8	81.6	85.1	86.8
Orta	14.3	16.1	23.6	21.4	20	16.2	0	5.3	4.4
Yeterli	57.1	40.3	35.5	50	38.7	45.9	18.4	9.6	8.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Çeşitlilik									
Yetersiz	57.1	80.6	77.3	78.6	76	74.8	89.5	97.9	95.6
Yeterli	42.9	19.4	22.7	21.4	24	25.2	10.5	2.1	4.4
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ulaşılabilirlik									
Kötü	0	1.6	2.7	14.3	12	10.8	26.3	23.4	29.4
Orta	7.1	14.5	6.4	7.1	9.3	9	7.9	5.3	5.9
İyi	92.9	83.9	90.9	78.6	78.7	80.2	65.8	71.3	64.7
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Okunaklılık									
Zor	3.6	1.6	1.8	0	0	0	0	2.1	2.9
Kolay	96.4	98.4	98.2	100	100	100	100	97.9	97.1
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Konfor									
Konforsuz	32.1	29	30.9	7.1	22.7	18.9	68.4	78.7	79.4
Orta	17.9	32.3	26.4	14.3	25.3	27.9	10.5	13.8	13.2
Konforlu	50	38.7	42.7	78.6	52	53.2	21.1	7.4	7.4
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İmaj									
Kötü	28.6	17.7	14.5	0	6.7	3.6	52.6	50	45.6
Orta	14.3	27.4	24.5	7.1	8	7.2	23.7	16	17.6
İyi	57.1	54.8	60.9	92.9	85.3	89.2	23.7	34	36.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Güvenlik									
Güvensiz	17.9	45.2	25.5	14.3	25.3	20.7	52.6	62.8	52.9
Orta	25	24.2	16.4	0	14.7	15.3	13.2	12.8	10.3
Güvenli	57.1	30.6	58.2	85.7	60	64	34.2	24.5	36.8
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bakım									
Bakımsız	42.9	32.3	32.7	21.4	13.3	11.7	76.3	80.9	76.5
Orta	25	25.8	16.4	0	10.7	17.1	5.3	8.5	13.2
Bakımlı	32.1	41.9	50.9	78.6	76	71.2	18.4	10.6	10.3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sosyallik									
Kötü	7.1	11.3	11.8	7.1	5.3	9	21.1	31.9	13.2
Orta	17.9	11.3	6.4	7.1	13.3	11.7	7.9	7.4	13.2
İyi	75	77.4	81.8	85.7	81.3	79.3	71.1	60.6	73.5
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sahiplik hissi									
Hayır	17.9	21	21.8	14.3	40	36	36.8	35.1	16.2
Orta	17.9	9.7	10	14.3	9.3	10.8	2.6	6.4	8.8
Evet	64.3	69.4	68.2	71.4	50.7	53.2	60.5	58.5	75
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Genel Beğeni									
Kötü	3.6	1.6	5.5	0	4	1.8	13.2	36.2	32.4
Orta	39.3	45.2	37.3	21.4	26.7	19.8	65.8	48.9	51.5
İyi	57.1	53.2	57.3	78.6	69.3	78.4	21.1	14.9	16.2
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Not: Aralarında anlamlı ilişki bulunan gruplar koyu tona alınmıştır.

EK B – ANKET SORULARI

Tarih_____ Gün_____ Zaman_____ Hava durumu_____
Park Adı_____

I. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz?
1) Kadın 2)Erkek

2. Medeni durumunuz?
1) Evli 2) Bekar

3. Kaç yaşındasınız?
1) 12 – 16
2) 17 – 25
3) 26 – 55
4) 56 ve üzeri

4. Oturduğunuz ev tipi?
1) Apartman dairesi
2) Toplu konut
3) Müstakil bahçeli

5. Eğitim durumunuz?
1) İlköğretim
2) Ortaöğretim
3) Yükseköğretim

6. Hangi gelir grubundasınız?
1) Gelir yok
2) Alt gelir
3) Orta
4) Üst gelir

7. Çalışıyor musunuz?
1) Evet 2) Hayır
Eğer evet ise, 1) Ücretli 2)Serbest Meslek
Eğer hayır ise, 1) İşsiz 2)Ev kadını 3) Öğrenci 4) Emekli

8. Kaç yıldan beri İstanbul' da kalıyorsunuz?
1) 1-5 yıl
2) 6-20 yıl
3) 20 yıldan fazla

II. AKTİVİTE VE KULLANIMLAR

9. Park içerisinde yer alan aktiviteleri yeterli buluyor musunuz?

1) Yetersiz 2) Orta 3)Yeterli

10. Aktivitelerin çeşitliliğini yeterli buluyor musunuz?

1) Yetersiz 2) Yeterli

11. Park içerisinde hangi aktiviteleri yaparsınız?

1) Dinlenmek
2) Spor yapmak
3) Gezmek
4) Çocuk oyun alanını kullanmak
5) Köpeğimi gezdirmek
6) Piknik yapmak
7) Gazete-kitap okumak
8) Geçiş için
9) Balık tutmak

12. Park içerisinde yetersiz bulduğunuz aktivite ve olanaklar nelerdir?

1) Yok
2) Çocuk oyun alanı
3) Spor alanı
4) Tuvalet
5) Sosyal aktivite alanları
6) Donatı elemanları

13. Bu parka kimlerle geldiniz?

1) Yalnız
2) Ailemle
3) Kız veya erkek arkadaşımla
4) Arkadaşlarla
5) Çocuğumla
6) Köpeğimle

14. Bu parka geliş sıklığınız?

1) İlk defa
2) Yılda 1-2 kez
3) Ayda en az 1 kez
4) Haftada en az 1 kez
5) Hergün

15. Bu parka hangi günlerde geliyorsunuz? (Öncelik sırasını belirtiniz)

1) Hafta sonu Sabah erken() Öğleden önce () Öğlen() Öğleden sonra() Akşam()
2) Hafta içi Sabah erken() Öğleden önce () Öğlen() Öğleden sonra() Akşam()
3) Her ikiside Sabah erken() Öğleden önce () Öğlen() Öğleden sonra() Akşam()

16. Bu parka hangi mevsimlerde geliyorsunuz?

1) İlkbahar
2) Yaz
3) Sonbahar
4) Kış
5) Her mevsim

17. Park alanında ne kadar süre kalıyorsunuz?

1) 1 saatten az
2) 1-2 saat
3) 2-4 saat
4) 4 saatten fazla

III. ULAŞILABİLİRLİK

18. Park içerisindeki yolları yeterli buluyor musunuz?

1) Yetersiz 2) Orta 3) Yeterli

19. Park alanına hangi araçla geldiniz?

1) Özel oto
2) Otobüs
3) Taksi
4) Yaya
5) Bisiklet

Özel oto ile geldiyseniz otopark alanı yeterli mi? 1) Evet 2) Hayır

20. Hangi semtten geliyorsunuz?_____

21. Park alanına ne kadar sürede geliyorsunuz?

1) 15 dakikadan az
2) 15-29 dakika
3) 30- 59 dakika
4) 60 dakikadan fazla

Okunaklılık

22. Park içerisindeki yolların okunaklılığını nasıl buluyorsunuz?

1) Okunaklı değil 2) Okunaklı

İşaretleme

23. Sizce haritalar veya yönlendirme işaretleri yeterlimi?

1) Yetersiz 2)Yeterli

IV. KONFOR VE İMAJ

24. Sizce bu park konforlu bir park mı?

1) Konforsuz 2) Orta 3) Konforlu

25. Sizce bu parkın nasıl bir imajı var?

1) Kötü 2) Orta 3) İyi

Güvenlik

26. Bu parkta kendinizi güvenli hissediyor musunuz?

1) Güvensiz 2) Orta 3) Güvenli

27. Parkta kendinizi güvensiz hissettiğiniz zamanlar var mı?

1) Evet 2)Hayır

Eğer evet ise, ne zaman?_____

28. Park içerisinde sizi rahatsız eden aktiviteler var mıdır?

1) Rahatsız eden aktivite yok
2) Hırsızlık
3) Alkol kullanımı
4) Çiftlerin uygunsuz davranışları
5) Serseri gençlerin varlığı
6) Köpekler
7) Sokak satıcıları
8) Park içerisinde araçların kullanılması

Yardıma Ulaşım

29. Sizce bu parkta acil bir durum olsa yardıma ulaşmak ne kadar kolay olabilir?

1) Zor 2) Orta 3) Kolay

30. Yardıma ulaşmak için park içerisinde hangi olanakların sunulmasını istersiniz?

1) Güvenlik personeli 2) İlk yardım ünitesi 3) Telefon

Algılanabilirlik

31. Park içerisindeki aydınlatmayı yeterli buluyor musunuz?

1) Yetersiz 2) Orta 3) Yeterli 4) Fikrim yok

32. Park alanının bitkilendirilmesini yeterli buluyor musunuz?

1) Yetersiz 2) Orta 3) Yeterli

Bakım

33. Parkın bakımı ile ilgili düşünceniz nedir?

1) Bakımsız 2) Orta 3)Bakımlı

34. Size göre park içerisinde hangi bakım sorunları var?

1) Yok
2) Tamir gerektiren döşemeler
3) Hasarlı yapı ve ekipmanlar
4) Çöp
5) Köpek pislikleri
6) Yeşil alanlar
7) Karalamalar

V. SOSYALLİK

35. Sizce bu park insanlar için iyi bir toplanma mekanı mıdır?

1) Hayır 2) Orta 3) Evet

36. Kendinizi bu parkın bir parçası olarak hissediyor musunuz?

1) Hayır 2) Orta 3) Evet

37. Parka geldiğinizde tanıdık kimselerle karşılaşıyor musunuz?
1) Hayır 2) Orta 3) Evet

38. Etrafınızdaki diğer insanlarla iletişim kurmak istiyor musunuz?
1) Hayır 2) Evet

39. İletişim kurmak istiyorsanız parktaki diğer insanlarla iletişim kurması ne kadar kolay oluyor?
1) Zor 2) Orta 3) Kolay

VI. GENEL BEĞENİ

40. Bu parkla ilgili genel bir değerlendirme yapsanız parka nasıl bir not verirsiniz?
1) Kötü 2) Orta 3) İyi

41. Bu parkla ilgili olarak en çok hoşlandınız şey nedir?_____

42. Bu parkla ilgili olarak en az hoşlandığınız şey nedir?_____

43. Sizce bu parkı tanımlayacak en iyi 3 kelime ne olabilir?_____

ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul' da tamamladı. 1991 yılında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü' ne girdi ve buradan 1995 yılında mezun oldu. 1995 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilimdalı Peyzaj Planlama Programı' na başladı. Bir yıl İstanbul Teknik Üniversitesi İngilizce Hazırlık Programı' na devam ettikten sonra, 1996 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Peyzaj Planlama Programı' nda lisansüstü eğitimine devam etti. 1998 Haziran ayında "İstanbul ve Çevresindeki Ormanların Rekreasyonel Potansiyellerinin Saptanması" konulu lisans üstü bitirme tezini tamamladı. 1999 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Peyzaj Planlama Doktora Programına başladı.

Yayınlanan Makaleleri

- " Çocuk Oyun Alanları Tasarımı ", İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 55, Sayı 2, Temmuz 2005
- " Belgrad Ormanlarının Rekreasyonel Kapasitesinin Saptanması ", I. Ulusal Kent Ormancılığı Kongresi Bildiriler Kitapcığı, 9-10-11 Nisan 2004, Ankara
- " Açık Alanların Bitkilendirilmesi ", Yapı dergisi, Sayı 270, Mayıs 2004
- "Açık Alan Tasarımlarında Kullanılan Oturma Elemanları ", Yapı dergisi, Sayı 266, Ocak 2004

Sunduğu Bildirleri

- "Açık Alan Tasarımlarında Kullanılan Aydınlatma Elemanlarına Dünyadan Örnekler", Interlight 2005, IV. Uluslararası Aydınlatma, Tesisat ve Bina Otomasyonu Fuarı, CNR, Yeşilköy, İstanbul
- "Açık Alanların Aydınlatılmasında Göz Önünde Bulundurulması Gereken Standartlar", Interlight 2004, III. Uluslararası Aydınlatma, Tesisat ve Bina Otomasyonu Fuarı, CNR, Yeşilköy, İstanbul
- "İstanbul' daki Belgrat Ormanlarının Rekreasyonel Potansiyellerinin Saptanması", I. Ulusal Kent Ormancılığı Kongresi, 9-10-11 Nisan 2004, Ankara
- "Açık Alanlarda Özürlüler İçin Kaliteli Çevreler Tasarlamada Gözönünde Tutulması Gereken Standartlar", ÖZÜRLÜLER'03, I.Uluslararası Özürlüler Kongresi, Harbiye Müze Kültür Sitesi, 13-15 Haziran 2003, İstanbul
- "Hollanda' daki Efteling Park' ın Kentsel Mekan Tasarımı Açısından İncelenmesi", CNR Florist 2003 Fuarı, 12-16 Mart, İstanbul
- "Short Term Actions for Restructuring the Transport System in Istanbul After a Major Earthquake", Poster session, Group Works, ITU-IAHS International Conference on The Kocaeli Earthquake 17 August 1999, 2-5 Aralık, 1999, ITU, Maçka, Istanbul